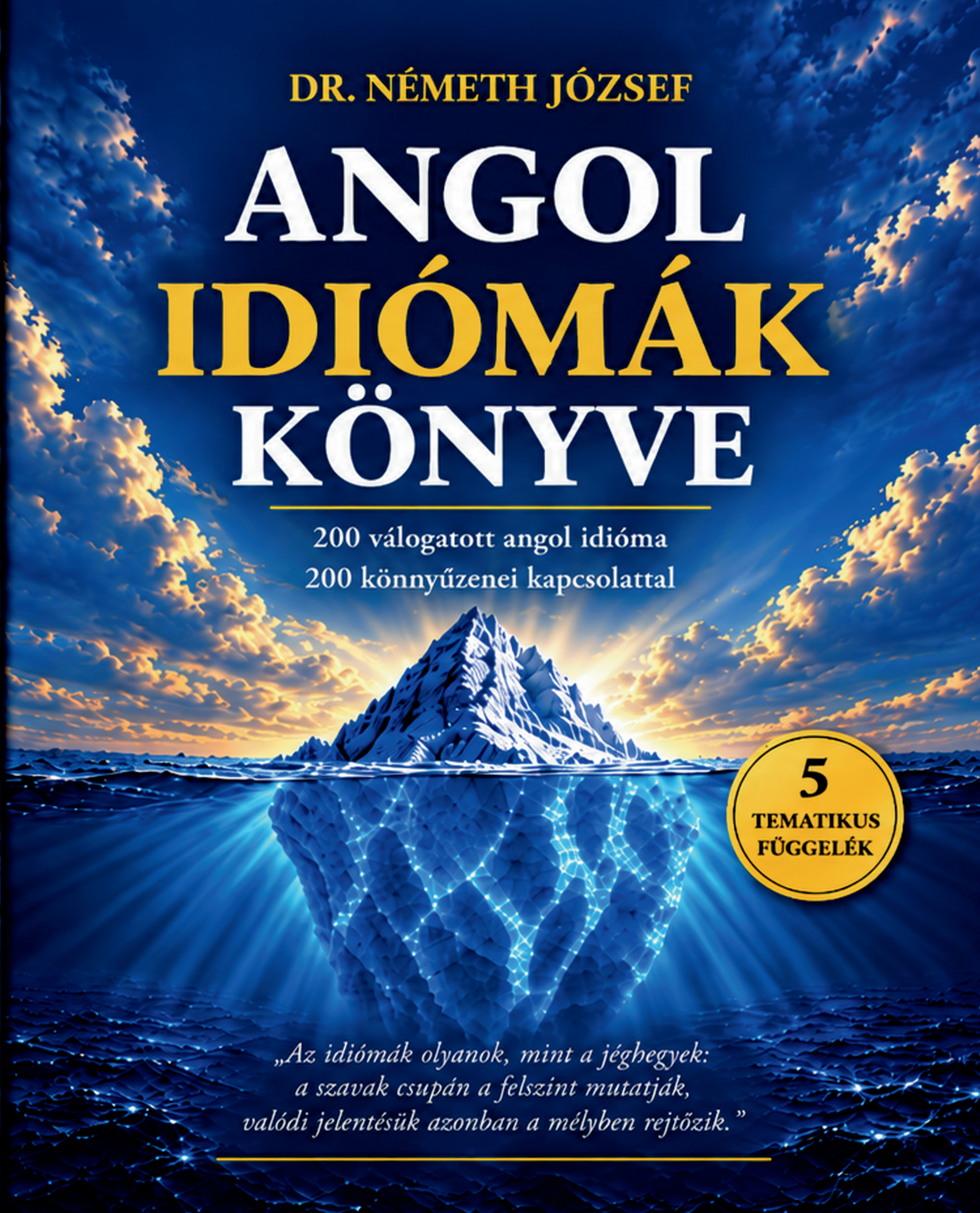
DR. NÉMETH JÓZSEF

ANGOL IDIÓMÁK KÖNYVE

200 válogatott angol idióma
200 könnyűzenei kapcsolattal

5 TEMATIKUS FÜGGELÉK

*„Az idiómák olyanok, mint a jéghegyek:
a szavak csupán a felszínt mutatják,
valódi jelentésük azonban a mélyben rejtőzik.”*

Dr. Németh József

ANGOL IDIÓMÁK KÖNYVE

200 angol idióma – jelentés, eredet, használat, magyar megfelelők és zenei kapcsolatok

Magyar Kultúra Emlékívek Kiadó

MOTTÓ

„Az idiómák olyanok, mint a jéghegyek: a szavak csupán a felszínt mutatják, valódi jelentésük azonban a mélyben rejtőzik.”

Dr. Németh József
ANGOL IDIÓMÁK KÖNYVE

Kiadó

Magyar Kultúra Emlékívek Kiadó
Felelős kiadó: Kollár Ferenc

ISBN 978-615-83070-4-8
ISBN 978-615-83070-5-5

© Dr. Németh József

Tartalom

Előszó 7

Mi az idióma? 9

Hogyan használjuk a könyvet? 11

Források és ellenőrzési elvek 13

A 200 idióma 15

Függelék 1 – Ugyanaz a gondolat – más képek 217

Függelék 2 – Ugyanaz a kép – ugyanaz a gondolat 223

Függelék 3 – Az idiómák eredetének világa 229

Függelék 4 – Hogyan tanuljunk idiómákat? 239

Függelék 5 – Idiómák a könnyűzene világában 251

Előadói mutató 273

Dalcímmutató 285

Angol idiómamutató 295

Forrásjegyzetek 305

Zenei forrásjegyzék 307

A szerzőről 331

Köszönetnyilvánítás 333

Zárszó 335

Előszó

Az angol nyelv elsajátítása nem csupán szavak és nyelvtani szabályok megtanulását jelenti. Ahhoz, hogy természetesen értsük és használjuk a nyelvet, meg kell ismernünk azokat az állandósult kifejezéseket is, amelyekben történetek, kulturális tapasztalatok és sajátos képek sűrűsödnek. Ezek közé tartoznak az idiómák.

Első pillantásra sokszor meghökkentőek. Mit jelenthet például, hogy valaki „kirúgja a vödröt", vagy hogy „a labda az ő térfelén van"? A szó szerinti kép önmagában ritkán elegendő. Ha azonban megismerjük a bevett jelentést, a használati helyzetet és – ahol hitelesen feltárható – a háttértörténetet, a különös szókapcsolat érthetővé és emlékezetessé válik.

Ez a könyv kétszáz gondosan válogatott angol idiómát mutat be. A szócikkek nem pusztán magyar jelentést közölnek: megadják a szó szerinti képet, a természetes magyar megfelelőt, a használatot, az eredet magyarázatát és bizonyosságát, a változatokat, a nyelvi regisztert, a gyakori magyar tanulói hibákat és két mai példamondatot. A brit és amerikai használat közötti eltéréseket külön jelölések mutatják.

Az idiómákat ritkán lehet szó szerint jól lefordítani. A fordítás ezért mindenütt arra törekszik, hogy a szavak helyett a jelentést, a hangulatot és a beszédhelyzetet feleltesse meg. Ha létezik természetes magyar szólás vagy állandósult fordulat, azt részesíti előnyben; ha nincs, pontos és természetes magyar körülírást ad.

Az eredetmagyarázatoknál a hitelesség fontosabb a látványos történetnél. Egyes kifejezések háttere jól dokumentált, másoké valószínű vagy vitatott. A szócikkek ezt külön jelzik, és nem kezelnek bizonyított tényként olyan magyarázatot, amelyhez nincs kellő történeti támpont.

A feldolgozás sajátos rétege a könnyűzenei kapcsolat. Az ellenőrzött dalcím- és dalszövegkapcsolatok emlékezeti és kulturális kapaszkodóként szolgálnak; nem az idiómák eredetét bizonyítják. Dalszövegeket nem idézünk.

A kötet elsősorban magyar anyanyelvű nyelvtanulóknak, tanároknak, fordítóknak és mindazoknak készült, akiket érdekel az élő angol nyelv. Nem szükséges sorrendben végigolvasni: használható kézikönyvként, rendszeres tanuláshoz vagy egyszerűen nyelvi felfedezőútként. Ha egy-egy különös kifejezés ezáltal nemcsak érthetőbbé, hanem elevenebbé és könnyebben felidézhetővé válik, akkor elérte a célját.

A Kiadó

Mi az idióma?

Egy mondat minden szavát ismerhetjük, mégsem biztos, hogy értjük az egészet. Az idióma olyan, többnyire állandósult vagy részben kötött kifejezés, amelynek bevett jelentése nem – vagy nem teljesen – vezethető le az alkotó szavak szó szerinti jelentéséből. A nyelvhasználók jelentésbeli egységként ismerik és használják.

Egy egyszerű példa

Az It's raining cats and dogs mondat nem azt jelenti, hogy kutyák és macskák hullanak az égből, hanem azt, hogy szakad az eső. Hasonló jelenség a magyarban is mindennapos: bedobjuk a törölközőt, kötélnek állunk, lemaradunk a hajóról, vagy vaj van a fülünk mögött – anélkül, hogy a szavak szó szerinti jelentésére gondolnánk.

A jelentés és a forma összetartozik

Nem minden idióma egyformán átlátszó. A break the ice képe viszonylag könnyen kapcsolható a kezdeti merevség vagy feszültség feloldásához, míg a spill the beans jelentése – elárul egy titkot – a szó szerinti „kiszórja a babot" képből aligha következtethető ki. Az idiómák alakja rendszerint viszonylag kötött: nyelvtanilag ragozhatók, de kulcsszavaik többnyire nem cserélhetők fel szabadon.

Idióma, szólás vagy közmondás?

A magyar szólás és az angol idiom fogalma jelentősen átfed, de nem teljesen azonos. A szólás többnyire mondatrészként működő állandósult fordulat; a közmondás rendszerint önálló, teljes mondat, amely általános tapasztalatot vagy tanácsot fogalmaz meg. Ebben a könyvben az idióma szerkesztési gyűjtőfogalom: olyan rögzült angol kifejezéseket jelöl, amelyek jelentése nem vagy csak részben érthető szó szerinti fordításból. A válogatás néhány gyakori, közmondásszerű formulát is tartalmaz.

Miért érdemes idiómákat tanulni?

Az idiómák ismerete elsősorban a megértést javítja: gyakran jelennek meg beszédben, sajtóban, irodalomban, filmekben, közösségi médiában és üzleti kommunikációban. Megfelelő használatuk természetesebbé és árnyaltabbá teheti a beszédet és az írást is. A cél azonban nem az, hogy minden mondatba idiómát illesszünk, hanem hogy jelentését, hangulatát és használati környezetét együtt ismerjük meg.

A könyv szemlélete

A szócikkekben a szó szerinti kép, a természetes magyar megfelelő, a használati helyzet és a kulturális háttér egymást kiegészítve jelenik meg. A jó magyar megfelelés nem mechanikus fordítás: azt a megfogalmazást keresi, amely ugyanazt a jelentést és hangulatot közvetíti. Az eredettörténeteket a kötet a bizonyosság fokával együtt kezeli, a könnyűzenei példákat pedig tanulási kapaszkodóként, nem etimológiai bizonyítékként használja.

Hogyan használjuk a könyvet?

Ez a könyv nem hagyományos szótár és nem nyelvkönyv, hanem részletes kézikönyv. A kétszáz szócikk azonos szerkezetet követ, így egy-egy kifejezés gyorsan áttekinthető, ugyanakkor összefüggéseiben is megismerhető.

A címszó az idióma kanonikus, vagyis a kötetben fő alaknak választott formáját adja. Ezt érdemes egyetlen nyelvi egységként megtanulni. A cím alatti jelölések a területi használatról és – ahol a Cambridge Dictionary közvetlen bejegyzése kifejezetten közöl ilyet – a CEFR tanulási szintről tájékoztatnak.

A CEFR-szintet a könyv nem becsüli meg saját hatáskörben. Szintjelölés csak akkor marad a szócikkben, ha a Cambridge Dictionary közvetlen bejegyzése az adott kifejezéshez szintet közöl. Fordítási oldalakból és PASSWORD-forrásból átvett CEFR-jelölést nem használunk. A „Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés” megjegyzés nem minősítés, csupán azt jelzi, hogy ilyen közvetlen szintjelzés nincs feltüntetve.

Rovat	Mit mutat?
Kiejtés	IPA-átírás a hangalak és a hangsúly ellenőrzéséhez.
Szó szerinti fordítás	Megmutatja a kifejezés mögötti képet; nem használati javaslat.
Jelentés	Elmagyarázza, mit fejez ki az idióma, és milyen helyzetben természetes.
Magyar megfelelő	A legtermészetesebb magyar szólás, fordulat vagy körülírás.
Példamondatok	Két saját, mai angol példamondat magyar fordítással.

A kiejtési jelek röviden

Bővebb jelkulcs: 306. oldal

/ / a kiejtést határolja; UK: brit, US: amerikai angol

ˈ ˌ a következő szótag fő-, illetve mellékhangsúlya

ə : rövid, semleges magánhangzó; az előző hang hosszúsága

A pont szótaghatár; a zárójel elhagyható hangot jelöl.
A someone/one’s helyére a mondatba illő alak kerül.

Rovat	Mit mutat?
Eredet	Bemutatja a képi logikát és – ahol igazolható – a történeti hátteret.
Eredet bizonyossága	A történeti magyarázat igazolhatóságát jelzi.
Változatok	Gyakori nyelvtani, szókészleti, brit vagy amerikai alakok.
Rokon kifejezések	Közeli, ellentétes vagy azonos témakörhöz tartozó fordulatok.
Regiszter	A semleges, formális, informális vagy más használati kötöttséget jelzi.
Tipikus tanulói hiba	A szó szerinti félrefordításokra és tipikus formai hibákra figyelmeztet.
Zenei kapcsolat	Ellenőrzött könnyűzenei kapcsolat; a kötet dalszöveget nem idéz.
Forrásellenőrzés	A nyelvi státusz, jelentés, használat vagy szint ellenőrzéséhez használt támpontok rövid jelzése.

Hogyan érdemes tanulni ebből a könyvből?

Nem szükséges a könyvet elejétől a végéig sorrendben olvasni. Először a valódi jelentést és a használati helyzetet érdemes megérteni, majd összevetni a szó szerinti képpel és a természetes magyar megfelelővel.

Olvasd fel hangosan a kifejezést és a példamondatokat, majd alkoss saját mondatot. A személyes vagy elképzelhető élethelyzethez kötött példa erősebb emlékezeti nyomot hagyhat.

Néhány nap múlva térj vissza a kifejezéshez, és próbáld meg magyar segítség nélkül felidézni. A kapcsolódó idiómák jelentéshálózatot építenek, a zenei példák pedig ritmust és kulturális környezetet kapcsolhatnak a tanuláshoz.

Nem kell minden idiómát azonnal aktívan használni. Első célként az is elegendő, ha olvasás vagy hallás közben felismered és pontosan megérted; az aktív használat akkor válik természetessé, ha a megfelelő helyzetet és hangnemet is biztosan érzed.

Források és ellenőrzési elvek

Az egyes szócikkek végén rövid forrásellenőrzési sor jelzi azokat a lexikográfiai vagy más szakmai támpontokat, amelyek a kifejezés státuszát, jelentését és használatát alátámasztják. A CEFR-szintet külön, kizárólag közvetlen Cambridge-bejegyzés alapján kezeljük. A hivatkozások egységes, olvasóbarát formában jelennek meg.

A CEFR-szint nem szerzői becslés. Csak akkor közöljük, ha a Cambridge Dictionary közvetlen bejegyzése az adott kifejezéshez explicit szintet ad. Fordítási/PASSWORD-forrásból származó szintjelölést nem viszünk át a főszócikkbe.

Az eredetmagyarázatot a kötet elkülöníti a jelenlegi jelentés és használat ellenőrzésétől. A bizonyossági jelölés a történeti magyarázatra vonatkozik. A „nem igazolt” megjelölés azt jelzi, hogy a kötet nem közöl történeti bizonyítékot. A szemléletes történet önmagában nem eredetbizonyíték.

A zenei kapcsolatok tanulási és kulturális példák. Egy dalcím vagy dalszövegbeli előfordulás nem bizonyítja sem az idióma eredetét, sem önálló idiomatikus státuszát. A kötet előadót és dalcímet megnevezhet, de dalszöveget nem idéz.

Az elsődleges nyelvi ellenőrzéshez a Cambridge Dictionary különböző tanulói és szaknyelvi adatbázisait használjuk; szükség esetén Merriam-Webster és más, bibliográfiailag azonosítható lexikográfiai forrás egészíti ki az ellenőrzést. Az etimológiai állításoknál elsődleges vagy megbízható történeti forrást keresünk; a zenei kapcsolatoknál az előadó, a kiadó vagy ellenőrzött zenei adatbázis adatai szolgálnak kontrollként.

Online források

Cambridge Dictionary – dictionary.cambridge.org

Merriam-Webster – merriam-webster.com

Collins English Dictionary – collinsdictionary.com

Online Etymology Dictionary – etymonline.com

Konkrét történeti hivatkozások: Forrásjegyzetek, 305. oldal.
Felvétel, év és zenei forrás: Zenei forrásjegyzék, 307. oldal.

A 200 idióma

A címszavak egységes betűrendben követik egymást. A sorszámok ehhez a sorrendhez igazodnak; a függelékek kereszthivatkozásai ugyanezekre a sorszámokra utalnak.

1. A blessing in disguise

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: /ə ˌbles.ɪŋ ɪn dɪsˈgaɪz/

Szó szerinti fordítás: „álruhában lévő áldás”

Jelentés: Olyan esemény vagy helyzet, amely első pillantásra rossznak vagy szerencsétlennek látszik, később azonban jó következménye lesz.

Magyar megfelelő: szerencse a szerencsétlenségben; kezdetben rossznak tűnő, később kedvezővé váló dolog

Példamondatok:

1. Losing that contract turned out to be a blessing in disguise, because it gave us time to redesign the project.
   A szerződés elvesztése végül szerencsének bizonyult a szerencsétlenségben, mert időt adott a projekt újratervezésére.
2. Missing the train was a blessing in disguise: the next one was far less crowded.
   A vonat lekésése végül szerencsének bizonyult: a következő sokkal kevésbé volt zsúfolt.

Eredet: A „disguise” (álruha) képe arra utal, hogy a jó következmény kezdetben rossz eseménynek „álcázza magát”.

Eredet bizonyossága: Nem igazolt – a pontos történeti eredethez a kötet nem közöl történeti bizonyítékot.

Változatok: Nincs lényeges közkeletű változat.

Rokon kifejezések: Every cloud has a silver lining; Better late than never.

Regiszter: Semleges, közismert.

Tipikus tanulói hiba: Ne szó szerint fordítsuk „álruhás áldásnak” magyar mondatban; természetesebb: „szerencse a szerencsétlenségben”.

Zenei kapcsolat: Bryan Adams – Blessing in Disguise. Előfordulás: a dal címében és a dalszövegében.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary.

2. A dime a dozen

[US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: /ə ˌdaɪm ə ˈdʌz.ən/

Szó szerinti fordítás: „tizenkettő egy tízcentesért”

Jelentés: Olyan dolgokra vagy emberekre mondjuk, amelyek könnyen megtalálhatók, nagyon gyakoriak, ezért nem számítanak különlegesnek vagy értékesnek.

Magyar megfelelő: tizenkettő egy tucat; nagyon gyakori, közönséges, nem különleges

Példamondatok:

1. Cheap phone cases are a dime a dozen, but durable ones are harder to find.
   Olcsó telefontokból tizenkettő egy tucat, de tartósat már nehezebb találni.
2. Ideas are a dime a dozen; turning them into something useful is the difficult part.
   Ötletből rengeteg van; a nehéz rész az, hogy valami hasznosat valósítsunk meg belőlük.

Eredet: A „dime” tízcentes amerikai érme. A kép azt sugallja, hogy tizenkettő is nagyon olcsón kapható: vagyis valamiből bőséges a kínálat.

Eredet bizonyossága: A történeti eredet nem igazolt.

Változatok: Be a dime a dozen. Brit megfelelő: be two/ten a penny.

Rokon kifejezések: Cost peanuts.

Regiszter: Főként amerikai; többnyire informális.

Tipikus tanulói hiba: Brit környezetben ne automatikusan ezt használjuk: a természetesebb megfelelő gyakran be two/ten a penny.

Zenei kapcsolat: These Hearts – Dime a Dozen. Előfordulás: a dal címében és a dalszövegében.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: mainly US / US; UK megfelelő: be two/ten a penny.

3. A piece of cake

[UK/US] | B2 (Cambridge).

Kiejtés: /ə ˌpiːs əv ˈkeɪk/

Szó szerinti fordítás: „egy szelet sütemény”

Jelentés: Valami, amit nagyon könnyű megcsinálni. Gyakran feladatra, vizsgára, problémára vagy műveletre használjuk.

Magyar megfelelő: gyerekjáték; pofonegyszerű

Példamondatok:

1. Once you understand the system, using it is a piece of cake.
   Ha egyszer megérted a rendszert, a használata gyerekjáték.
2. The first exercise looked difficult, but it was actually a piece of cake.
   Az első feladat nehéznek tűnt, de valójában pofonegyszerű volt.

Eredet: A sütemény kellemes, könnyen fogyasztható darabja vált a könnyű feladat képévé. A pontos történeti eredetre több magyarázat létezik.

Eredet bizonyossága: Az egyetlen eredettörténet vitatott.

Változatok: It’s a piece of cake; be a piece of cake.

Rokon kifejezések: It’s not rocket science; as easy as pie; a walk in the park.

Regiszter: Informális; brit és amerikai angolban is gyakori.

Tipikus tanulói hiba: Ne használjuk személyre: a kifejezés tipikusan feladatra/dologra utal, nem arra, hogy valaki „könnyű”.

Zenei kapcsolat: Roxette – Piece of Cake. Előfordulás: a dal címében és a dalszövegében.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: idiom, informal, B2; külön American Dictionary bejegyzéssel.

4. A rolling stone (gathers no moss)

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ə ˌrəʊ.lɪŋ ˌstəʊn (ˌgæð.əz nəʊ ˈmɒs)/; US /ə ˌroʊ.lɪŋ ˌstoʊn (ˌgæð.ə-z noʊ ˈmɑːs)/

Szó szerinti fordítás: „a gördülő kövön nem gyűlik moha”

Jelentés: Olyan emberre mondjuk, aki sokat költözik, utazik vagy gyakran változtat munkát, ezért kevés tartós kötöttsége van.

Magyar megfelelő: nyughatatlan, állandóan helyet vagy munkát változtató ember; aki folyton úton van, nem alakít ki tartós kötöttségeket

Példamondatok:

1. Before settling down, he was a real rolling stone.
   Mielőtt letelepedett, igazi örök vándor volt.
2. They say a rolling stone gathers no moss, but she values freedom more than stability.
   Azt mondják, a gördülő kövön nem gyűlik moha, ő azonban többre tartja a szabadságot a biztonságnál.

Eredet: A hosszabb közmondásból ered: a rolling stone gathers no moss. A mozgásban lévő kőn nem telepszik meg moha; a kép egyszerre utal szabadságra és gyökértelenségre.

Eredet bizonyossága: A közmondási háttér biztos.

Változatok: A rolling stone; a rolling stone gathers no moss. A rövid alak személyre utaló névszói kifejezés, a teljes alak közmondás.

Rokon kifejezések: restless spirit; put down roots (ellentétes irányú kép).

Regiszter: Cambridge: old-fashioned saying.

Tipikus tanulói hiba: Nem a Rolling Stones zenekart jelenti; személyre használva nyughatatlan, gyakran költöző embert ír le.

Zenei kapcsolat: Bob Dylan – Like a Rolling Stone. A „rolling stone” képi mag a dal címében és szövegében is megjelenik; nem a teljes közmondás.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary; Bob Dylan Official Site.

5. A shot in the dark

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ə ʃɒt ɪn ðə ˈdɑːk/; US /ə ʃɑːt ɪn ðə ˈdɑːrk/

Szó szerinti fordítás: „egy lövés a sötétben”

Jelentés: Olyan tipp, próbálkozás vagy feltételezés, amelyet biztos támpont nélkül teszünk.

Magyar megfelelő: vaktában tett kísérlet; találgatás kevés vagy semmilyen információ alapján

Példamondatok:

1. This is only a shot in the dark, but I think the password may be his birthday.
   Ez csak vaktában tett tipp, de szerintem a jelszó talán a születésnapja.
2. We had no data, so choosing that route was a shot in the dark.
   Nem volt adatunk, ezért annak az útvonalnak a kiválasztása vaktában tett próbálkozás volt.

Eredet: A szó szerinti kép egy sötétben leadott lövés: a cél nem látható, ezért a találat nagyrészt a véletlenen múlik.

Eredet bizonyossága: A kép világos; pontos történeti eredete nem igazolt.

Változatok: Take a shot in the dark.

Rokon kifejezések: Ballpark figure; take a guess.

Regiszter: Informális.

Tipikus tanulói hiba: A „shot” itt nem feltétlenül fizikai lövést jelent; találgatásra vagy bizonytalan próbálkozásra használjuk.

Zenei kapcsolat: Ozzy Osbourne – Shot in the Dark. Előfordulás: mindkettőben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: idiom, informal; zenei forrás: Zenei forrásjegyzék, 307. oldal, 5. tétel.

6. A storm in a teacup

[UK] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: /ə ˌstɔːm ɪn ə ˈtiː.kʌp/

Szó szerinti fordítás: „vihar egy teáscsészében”

Jelentés: Olyan helyzet, amikor egy kicsi vagy jelentéktelen probléma aránytalanul nagy aggodalmat, vitát vagy felháborodást vált ki.

Magyar megfelelő: vihar egy pohár vízben; nagy felhajtás jelentéktelen ügy miatt

Példamondatok:

1. The argument over the seating plan was just a storm in a teacup.
   Az ültetési rend körüli vita csak vihar volt egy pohár vízben.
2. What looked like a major scandal turned out to be a storm in a teacup.
   Ami nagy botránynak látszott, végül jelentéktelen ügy körüli felhajtásnak bizonyult.

Eredet: A kép szándékosan aránytalan: a vihar hatalmas jelenség, a teáscsésze parányi tér. Ez fejezi ki, hogy a reakció sokkal nagyobb, mint maga az ügy.

Eredet bizonyossága: A kép világos; pontos történeti eredete nem igazolt.

Változatok: US: a tempest in a teapot.

Rokon kifejezések: Make a mountain out of a molehill.

Regiszter: Brit idióma; az amerikai változat a tempest in a teapot.

Tipikus tanulói hiba: Amerikai angolban ne ezt tekintsük elsődleges alaknak; ott a tempest in a teapot természetesebb.

Zenei kapcsolat: The Fortunes – Storm in a Teacup. Előfordulás: a dal címében és a dalszövegében.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: idiom UK (US tempest in a teapot)

7. A thorn in someone's side

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ə ˌθɔːn ɪn ˈsʌm.wʌnz saɪd/; US /ə ˌθɔːrn ɪn ˈsʌm.wʌnz saɪd/

Szó szerinti fordítás: „tövis valakinek az oldalában"

Jelentés: Tartósan zavaró emberre, problémára vagy körülményre használjuk; nem egyszeri kellemetlenséget, hanem visszatérő vagy hosszan fennálló bosszúságot fejez ki.

Magyar megfelelő: állandó bosszúság vagy probléma; folyamatos kellemetlenséget okozó személy vagy dolog

Példamondatok:

1. The outdated software has been a thorn in the team's side for years.
   Az elavult szoftver évek óta állandó bosszúságot okoz a csapatnak.
2. That unresolved border dispute remained a thorn in their side.
   A rendezetlen határvita továbbra is állandó problémát jelentett számukra.

Eredet: A tövis képe ősi és bibliai hátterű: valami kicsi, de fájdalmas és makacsul zavaró.

Eredet bizonyossága: A bibliai háttér és a rögzült metafora biztos; a modern alak több változatban él.

Változatok: Thorn in your side; thorn in the side of someone; thorn in your flesh/side.

Rokon kifejezések: A pain in the neck; the elephant in the room.

Regiszter: Semleges; beszélt és írott nyelvben is használatos.

Tipikus tanulói hiba: Ne keverjük össze a rövid ideig tartó bosszúsággal: a kifejezés rendszerint tartós, visszatérő problémát sugall.

Zenei kapcsolat: Eurythmics – Thorn in My Side. Előfordulás: mindkettőben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: thorn in your side / thorn in the side of someone; Shazam.

8. A wild goose chase

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: /ə ˌwaɪld ˈguːs ˌtʃeɪs/

Szó szerinti fordítás: „vadliba-hajsza”

Jelentés: Olyan keresés vagy próbálkozás, amely eleve sikertelen, mert amit keresünk, nincs ott, nem létezik, vagy gyakorlatilag elérhetetlen.

Magyar megfelelő: hiábavaló keresés; teljesen fölösleges hajszolás

Példamondatok:

1. The wrong address sent us on a wild goose chase across the city.
   A rossz cím miatt teljesen fölöslegesen keresgéltünk a városban.
2. Searching those old folders turned into a wild goose chase.
   A régi mappák átkutatása hiábavaló hajszává vált.

Eredet: A kifejezés korai modern angol használata összetett; Shakespeare korában már ismert volt, és eredetileg egyfajta verseny vagy követési forma képéhez is kapcsolódhatott. A mai jelentés később rögzült.

Eredet bizonyossága: A történeti jelentésfejlődés összetett.

Változatok: go/be sent on a wild goose chase; a wild goose chase. A mai alapírásmód szóközös.

Rokon kifejezések: A fool’s errand; chase your tail.

Regiszter: Informális.

Tipikus tanulói hiba: Nem egyszerűen nehéz keresést jelent, hanem időpazarló és végül eredménytelen keresést.

Zenei kapcsolat: Steel Pulse – Wild Goose Chase. Előfordulás: a dal címének változatában és a dalszövegében.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: wild goose chase, informal

9. A wolf in sheep's clothing

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ə ˌwʊlf ɪn ʃiːps ˈkləʊ.ðɪŋ/; US /ə ˌwʊlf ɪn ʃiːps ˈkloʊ.ðɪŋ/

Szó szerinti fordítás: „farkas bárányruhában"

Jelentés: Olyan emberre vagy dologra mondjuk, amely kívülről ártalmatlannak, kedvesnek vagy megbízhatónak tűnik, valójában azonban veszélyes vagy rosszindulatú.

Magyar megfelelő: báránybőrbe bújt farkas; jóindulatúnak látszó, valójában veszélyes vagy rossz szándékú személy

Példamondatok:

1. The charming salesman turned out to be a wolf in sheep's clothing.
   A megnyerő értékesítőről kiderült, hogy báránybőrbe bújt farkas.
2. The seemingly harmless app was a wolf in sheep's clothing and collected far more data than users expected.
   A látszólag ártalmatlan alkalmazás báránybőrbe bújt farkas volt, és sokkal több adatot gyűjtött, mint amire a felhasználók számítottak.

Eredet: Bibliai eredetű kép: Máté evangéliumának figyelmeztetése a „juhok ruhájában" érkező, belül ragadozó farkasokról.

Eredet bizonyossága: Biztos bibliai háttér.

Változatok: Nincs lényeges modern változat.

Rokon kifejezések: Show your true colours; play possum.

Regiszter: Semleges; erősen képszerű és közismert.

Tipikus tanulói hiba: Nem egyszerűen „rossz ember": a lényeg a megtévesztő, ártalmatlan külső és a rejtett veszély ellentéte.

Zenei kapcsolat: Set It Off – Wolf in Sheep's Clothing. Előfordulás: a dal címében és a dalszövegében.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: Advanced és American Dictionary bejegyzés.

10. Actions speak louder than words

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ˌæk.ʃənz spiːk ˌlaʊ.də ðən ˈwɜːdz/; US /ˌæk.ʃənz spiːk ˌlaʊ.də· ðən ˈwɝːdz/

Szó szerinti fordítás: „a tettek hangosabban beszélnek a szavaknál”

Jelentés: A valódi szándékot vagy megbízhatóságot inkább az mutatja meg, amit valaki ténylegesen tesz, mint az, amit mond vagy ígér.

Magyar megfelelő: a tettek többet mondanak a szavaknál

Példamondatok:

1. He keeps promising to help, but actions speak louder than words.
   Folyton azt ígéri, hogy segít, de a tettek többet mondanak a szavaknál.
2. The company’s environmental policy sounds good, but actions speak louder than words.
   A vállalat környezetvédelmi politikája jól hangzik, de a tettek többet mondanak a szavaknál.

Eredet: Régi közmondásszerű gondolat: a cselekedet hitelesebb bizonyíték, mint a puszta kijelentés.

Eredet bizonyossága: A közmondásszerű hagyomány biztos; egyetlen szerzőhöz kötése nem indokolt.

Változatok: Teljes mondatként működő, közmondásszerű formula.

Rokon kifejezések: Practice what you preach; talk is cheap.

Regiszter: Semleges; Cambridge: idiom, saying.

Tipikus tanulói hiba: Ne próbáljuk szóról szóra magyarosítani; a természetes magyar megfelelő: „a tettek többet mondanak a szavaknál”.

Zenei kapcsolat: Bobby Darin – Actions Speak Louder Than Words. Előfordulás: a dal címében és a dalszövegében.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: idiom, saying; American Dictionary bejegyzés

11. Add fuel to the fire

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ˌæd ˈfjuːəl tə ðə ˈfaɪə/; US /ˌæd ˈfjuːəl tə ðə ˈfaɪr/

Szó szerinti fordítás: „tüzelőanyagot ad a tűzhöz”

Jelentés: Valaki olyat tesz vagy mond, amitől egy konfliktus, vita, aggodalom vagy probléma még erősebbé válik.

Magyar megfelelő: olajat önt a tűzre; tovább súlyosbít egy már feszült vagy rossz helyzetet

Példamondatok:

1. His sarcastic comment only added fuel to the fire.
   A gúnyos megjegyzése csak olajat öntött a tűzre.
2. Publishing the private emails added fuel to the fire of the controversy.
   A magánlevelek közzététele tovább szította a botrányt.

Eredet: Átlátszó metafora: ha égő tűzre további tüzelőanyagot teszünk, a lángok erősödnek.

Eredet bizonyossága: A kép világos; pontos történeti eredete nem igazolt.

Változatok: Brit változat: add fuel to the flames.

Rokon kifejezések: Fan the flames; make matters worse; add insult to injury.

Regiszter: Semleges, gyakori; brit és amerikai angolban is használatos.

Tipikus tanulói hiba: A magyar megfelelőben természetes az „olajat önt a tűzre”, bár az angol szó szerint „fuel”-t mond, nem „oil”-t.

Zenei kapcsolat: Rationale – Fuel to the Fire. Előfordulás: a dal címében és a dalszövegében.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: idiom; UK-változat: add fuel to the flames

12. Add insult to injury

[UK/US] | C2 (Cambridge).

Kiejtés: UK /ˌæd ˈɪn.sʌlt tə ˈɪn.dʒər.i/; US /ˌæd ˈɪn.sʌlt tə ˈɪn.dʒɚ.i/

Szó szerinti fordítás: „sértést ad a sérüléshez”

Jelentés: Egy már eleve rossz helyzetet valaki egy újabb bántó, megalázó vagy bosszantó cselekedettel még rosszabbá tesz. Gyakran kommentáló fordulatként áll: to add insult to injury, ...

Magyar megfelelő: tetézi a bajt; még sót is hint a sebbe; mindennek a tetejébe

Példamondatok:

1. The flight was cancelled, and to add insult to injury, the airline lost our luggage.
   Törölték a járatot, és mindennek a tetejébe a légitársaság még a csomagunkat is elvesztette.
2. He didn’t get the promotion, and then he had to train the person who did—adding insult to injury.
   Nem kapta meg az előléptetést, majd neki kellett betanítania azt, aki megkapta – ezzel még tetézték is a bajt.

Eredet: A testi sérüléshez társuló megalázás képe régi, közmondásszerű gondolat. A formula története több klasszikus és későbbi párhuzamot mutat, ezért itt nem tulajdonítjuk egyetlen biztos szerzőnek.

Eredet bizonyossága: Vitatott – a gondolat régi, de a mai angol alak egyetlen kizárólagos eredetpontja nem bizonyos.

Változatok: to add insult to injury; add insult to injury.

Rokon kifejezések: rub salt into the wound; make matters worse.

Regiszter: Semleges; beszédben és írásban is gyakori, kommentáló fordulatként különösen természetes.

Tipikus tanulói hiba: Az injury gyakran teljesen átvitt értelmű. Nincs névelő: add insult to injury, nem add an insult to an injury ebben az idiomatikus jelentésben.

Zenei kapcsolat: boygenius – Salt in the Wound. Előfordulás: a dalszövegben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary.

13. Against all odds

[UK/US] | C2 (Cambridge).

Kiejtés: UK /əˌgenst ɔːl ˈɒdz/; US /əˌgenst ɑːl ˈɑːdz/

Szó szerinti fordítás: „minden esély ellenében”

Jelentés: Akkor használjuk, amikor valaki sok akadály, csekély sikeresély vagy kedvezőtlen körülmény ellenére mégis elér valamit.

Magyar megfelelő: minden esély ellenére; rendkívül kedvezőtlen körülmények között is

Példamondatok:

1. Against all odds, the small team reached the final.
   Minden esély ellenére a kis csapat bejutott a döntőbe.
2. She recovered against all odds and returned to work.
   Minden kedvezőtlen körülmény ellenére felépült, és visszatért dolgozni.

Eredet: Az „odds” esélyt, valószínűséget, illetve fogadási esélyeket is jelenthet. Ha az esélyek valaki ellen szólnak, a siker valószínűtlen.

Eredet bizonyossága: A történeti eredet nem igazolt.

Változatok: Against (all) the odds; against all odds; a brit angolban az against all the odds alak is előfordul.

Rokon kifejezések: Against all expectations; pull off the impossible.

Regiszter: Semleges; Cambridge C2.

Tipikus tanulói hiba: Az „odds” többes számú alak; ne írjuk *against all odd* formában.

Zenei kapcsolat: Phil Collins – Against All Odds. Előfordulás: mindkettőben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: against (all) the odds / against all odds, C2; Shazam.

14. All hands on deck

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ˌɔːl ˌhændz ɒn ˈdek/; US /ˌɑːl ˌhændz ɑːn ˈdek/

Szó szerinti fordítás: „minden kéz a fedélzetre”

Jelentés: Eredetileg hajózási vezényszó: a teljes legénységnek a fedélzetre kellett jönnie. Ma átvitt értelemben azt jelenti, hogy egy sürgős vagy nagy feladathoz minden elérhető ember segítségére szükség van.

Magyar megfelelő: mindenkire szükség van; mindenki segítsen / mindenki munkára

Példamondatok:

1. We have only two days before the launch, so it’s all hands on deck.
   Már csak két napunk van a bemutatóig, ezért most mindenkire szükség van.
2. When the storm damaged the roof, it was all hands on deck to protect the equipment.
   Amikor a vihar megrongálta a tetőt, mindenkinek segítenie kellett, hogy megvédjék a felszerelést.

Eredet: A „hand” régi hajózási jelentése: tengerész, a legénység tagja. Innen az „all hands” = a teljes legénység.

Eredet bizonyossága: A hajózási eredet biztos; az általános, munkahelyi használat későbbi átvitt kiterjesztés.

Változatok: All hands; all-hands-on-deck (melléknévi, pl. an all-hands-on-deck effort).

Rokon kifejezések: Go the extra mile; pull together.

Regiszter: Semleges–informális; gyakori munkahelyi és válsághelyzeti metaforaként.

Tipikus tanulói hiba: A „hands” itt embereket jelent, nem szó szerint kezeket. Ne fordítsuk mechanikusan „minden kéz a fedélzeten” alakban.

Zenei kapcsolat: Tinashe – All Hands on Deck. Előfordulás: a dal címében és a dalszövegében.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: hand (PERSON/SAILOR), „All hands on deck!”; Cambridge Business English: all-hands.

15. Back in the saddle

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: /ˌbæk ɪn ðə ˈsæd.əl/

Szó szerinti fordítás: „újra a nyeregben”

Jelentés: Akkor mondjuk, amikor valaki egy kihagyás, betegség, kudarc vagy szünet után újra elkezdi azt, amit korábban csinált.

Magyar megfelelő: újra nyeregben van; visszatér egy korábban végzett tevékenységhez

Példamondatok:

1. After six months away from work, she’s finally back in the saddle.
   Hat hónap kihagyás után végre újra munkába állt.
2. The team lost two matches, but now they’re back in the saddle and winning again.
   A csapat két meccset elveszített, de most újra nyeregben van, és ismét győz.

Eredet: A lovaglás képe: aki újra a nyeregben ül, az ismét irányítja a lovat és folytatja az utat. A kifejezés az amerikai angolban különösen erősen rögzült, de széles körben érthető.

Eredet bizonyossága: A történeti eredet nem igazolt.

Változatok: Get back in the saddle; be back in the saddle.

Rokon kifejezések: Back on track; get back on your feet.

Regiszter: Informális, képszerű; különösen gyakori amerikai angolban, de UK-ben is ismert.

Tipikus tanulói hiba: Nem feltétlenül jelent vezető pozíciót; a fő jelentés a visszatérés egy korábbi tevékenységhez.

Zenei kapcsolat: Aerosmith – Back in the Saddle. Előfordulás: mindkettőben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: back in the saddle; Shazam.

16. Back to square one

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ˌbæk tə ˌskweə ˈwʌn/; US /ˌbæk tə ˌskwer ˈwʌn/

Szó szerinti fordítás: „vissza az első mezőre”

Jelentés: Azt jelenti, hogy egy terv vagy próbálkozás teljesen kudarcot vallott, ezért az egészet újra az elejéről kell kezdeni.

Magyar megfelelő: vissza a kiindulópontra; kezdhetjük elölről

Példamondatok:

1. The new evidence disproved our theory, so we were back to square one.
   Az új bizonyíték megcáfolta az elméletünket, ezért visszakerültünk a kiindulópontra.
2. If this design fails the safety test, it’s back to square one.
   Ha ez a terv megbukik a biztonsági teszten, kezdhetjük az egészet elölről.

Eredet: A „square one” eredetére több elmélet létezik (játékok, rádiós sportközvetítés stb.), és nincs egyetlen teljesen bizonyított eredettörténet.

Eredet bizonyossága: A konkrét történeti eredet vitatott.

Változatok: Go back to square one; be back to square one.

Rokon kifejezések: Back to the drawing board; start from scratch.

Regiszter: Semleges, nagyon gyakori.

Tipikus tanulói hiba: Nem egyszerűen azt jelenti, hogy „visszalépünk egyet”; a lényeg az újrakezdés az alapoktól.

Zenei kapcsolat: Matty Mullins – Back to Square One. Előfordulás: a dal címében és a dalszövegében.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: back to square one

17. Back to the drawing board

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ˌbæk tə ðə ˈdrɔː.ɪŋ bɔːd/; US /ˌbæk tə ðə ˈdrɑː.ɪŋ bɔːrd/

Szó szerinti fordítás: „vissza a rajztáblához”

Jelentés: Akkor mondjuk, amikor az első terv vagy megoldás kudarcot vallott, ezért a tervezést érdemben újra kell kezdeni. Nem feltétlenül az egész projektet dobjuk ki: a hangsúly a terv átdolgozásán van.

Magyar megfelelő: vissza a tervezőasztalhoz; újra kell tervezni

Példamondatok:

1. The prototype failed its safety test, so it’s back to the drawing board.
   A prototípus megbukott a biztonsági teszten, ezért újra kell tervezni.
2. The council rejected the proposal, and the planners had to go back to the drawing board.
   A tanács elutasította a javaslatot, így a tervezőknek vissza kellett térniük a tervezőasztalhoz.

Eredet: A ma ismert formula jól dokumentált közvetlen forrása Peter Arno 1941. március 1-jén megjelent New Yorker-karikatúrája. A rajzon egy lezuhant repülőgép tervezője tér vissza a tervezőasztalhoz.

Eredet bizonyossága: Biztosan ismert – a híres megfogalmazás és a karikatúra forrása dokumentált.

Változatok: back to the drawing board; go back to the drawing board.

Rokon kifejezések: back to square one (teljes újrakezdés); rethink the plan.

Regiszter: Semleges; munkahelyi, műszaki és hétköznapi helyzetekben is gyakori.

Tipikus tanulói hiba: Nem szükséges valódi rajzolásról lennie szó. A back to square one inkább az egész folyamat újrakezdését, ez pedig elsősorban az újratervezést emeli ki.

Zenei kapcsolat: Leo Sayer – Voice in My Head. Előfordulás: a dalszövegben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary; The New Yorker – Peter Arno, 1941. február 22.

18. Bad blood

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: /ˌbæd ˈblʌd/

Szó szerinti fordítás: „rossz vér”

Jelentés: Tartós ellenszenvet vagy ellenséges viszonyt jelent emberek vagy csoportok között, rendszerint korábbi konfliktusok miatt.

Magyar megfelelő: rossz viszony; ellenségeskedés; harag két fél között

Példamondatok:

1. There has been bad blood between the two families for years.
   Évek óta rossz a viszony a két család között.
2. The dispute left a lot of bad blood between the former partners.
   A vita sok keserűséget és ellenségeskedést hagyott a korábbi partnerek között.

Eredet: A „vér” régi kulturális metafora az indulatokra, rokonságra és testi-lelki állapotra. A bad blood ebből fejlődött az ellenséges viszony rögzült kifejezésévé.

Eredet bizonyossága: A távolabbi metaforatörténet több rétegből áll.

Változatok: There is bad blood between A and B.

Rokon kifejezések: No love lost; bear a grudge.

Regiszter: Semleges–informális.

Tipikus tanulói hiba: Nem szó szerinti egészségi állapot; emberek közötti ellenséges érzést jelent.

Zenei kapcsolat: Taylor Swift – Bad Blood. Előfordulás: mindkettőben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: bad blood; Shazam.

19. Ballpark figure

[UK/US] (amerikai eredetű kép) | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ˌbɔːl.pɑːk ˈfɪg.ər/; US /ˌbɑːl.pɑːrk ˈfɪg.jɚ/

Szó szerinti fordítás: „labdapálya-szám”

Jelentés: Olyan szám vagy becslés, amely nem pontos, de várhatóan közel van a helyes értékhez. Gyakori pénzről, költségről, időről és mennyiségről beszélve.

Magyar megfelelő: hozzávetőleges szám; nagyságrendi becslés

Példamondatok:

1. Can you give me a ballpark figure for the renovation costs?
   Tudsz mondani egy hozzávetőleges összeget a felújítás költségeire?
2. A ballpark figure would be around fifty thousand euros.
   Nagyságrendileg körülbelül ötvenezer euróról lehet szó.

Eredet: A „ballpark” eredetileg főként baseballpályát jelent. Az amerikai angolban alakult ki az a kép, hogy valami „a megfelelő pálya környékén” van, vagyis közelít a helyes értékhez.

Eredet bizonyossága: Az amerikai baseball-háttér biztos; a pontos idiomatikus fejlődés fokozatos.

Változatok: Ballpark estimate; in the (right) ballpark.

Rokon kifejezések: A shot in the dark; in the ballpark.

Regiszter: Semleges–informális; üzleti angolban is gyakori.

Tipikus tanulói hiba: Nem teljesen találomra mondott szám: a ballpark figure feltételezi, hogy a becslés nagyjából reális.

Zenei kapcsolat: Jimmy Buffett – Clichés. A dalszövegben szójátékként szerepel; nem a becslés egyszerű jelentéspéldája.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: ballpark adjective; Cambridge Business English Dictionary: ballpark figure / estimate; Jimmy Buffett Official Site.

20. Bark up the wrong tree

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ˌbɑːk ʌp ðə ˌrɒŋ ˈtriː/; US /ˌbɑːrk ʌp ðə ˌrɔːŋ ˈtriː/

Szó szerinti fordítás: „a rossz fa alatt ugat”

Jelentés: Akkor használjuk, amikor valaki téves okot feltételez, rossz személyt gyanúsít, vagy olyan módszert követ, amely nem vezet eredményre.

Magyar megfelelő: rossz nyomon jár; rossz helyen keresi az okot vagy a megoldást

Példamondatok:

1. If you think the delay was caused by the engineers, you’re barking up the wrong tree.
   Ha azt hiszed, hogy a késést a mérnökök okozták, rossz nyomon jársz.
2. We spent weeks blaming the software, but we were barking up the wrong tree.
   Hetekig a szoftvert hibáztattuk, de rossz helyen kerestük a problémát.

Eredet: A vadászkutyás kép szerint a kutya egy fára ugat, miközben a keresett állat valójában egy másik fára menekült.

Eredet bizonyossága: A vadászati metafora hagyományos és jól dokumentált.

Változatok: Be barking up the wrong tree; barking up the wrong tree.

Rokon kifejezések: Jump to conclusions; miss the point.

Regiszter: Informális; brit és amerikai angolban is természetes.

Tipikus tanulói hiba: Ne csak „tévedésnek” fordítsuk: gyakran azt hangsúlyozza, hogy valaki rossz irányban keresi az okot vagy megoldást.

Zenei kapcsolat: Don Woody – You’re Barking Up the Wrong Tree. Előfordulás: a dal címében és a dalszövegében.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: be barking up the wrong tree, idiom, informal; Merriam-Webster: bark up the wrong tree.

21. Be (as) right as rain

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK/US /biː (əz) ˌraɪt əz ˈreɪn/

Szó szerinti fordítás: „olyan rendben van, mint az eső”

Jelentés: Azt fejezi ki, hogy valaki teljesen jól, egészségesen vagy ismét rendben van, gyakran rövid betegség, fáradtság vagy kisebb rosszullét után. Legtermészetesebben emberek állapotáról használjuk.

Magyar megfelelő: teljesen jól van; kutya baja sincs; újra egészséges

Példamondatok:

1. After a few days of rest, you’ll be right as rain.
   Néhány nap pihenés után kutya bajod sem lesz.
2. The doctor said I’d be as right as rain by Monday.
   Az orvos azt mondta, hétfőre teljesen rendbe jövök.

Eredet: A right–rain alliteráció egy régebbi, többféle right as ... hasonlat egyik rögzült változata lehet. Hogy miért éppen a rain lett a végleges elem, arra nincs egyetlen, biztosan igazolt magyarázat.

Eredet bizonyossága: Vitatott – a hangzásbeli rögzülés valószínű, a pontos eredet nem bizonyított.

Változatok: be right as rain; be as right as rain; be right as rain again.

Rokon kifejezések: be back on your feet; be fit as a fiddle.

Regiszter: Informális, barátságos hangvételű.

Tipikus tanulói hiba: Nem azt jelenti, hogy valami 'olyan helyes, mint az eső'. Betegséggel vagy közérzettel kapcsolatban természetes; tárgyakra ritkább.

Zenei kapcsolat: Adele – Right As Rain. Előfordulás: mindkettőben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: be (as) right as rain – idiom, informal; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

22. Be (caught) between a rock and a hard place

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /biː (kɔːt) bɪˌtwiːn ə ˌrɒk ən ə ˌhɑːd ˈpleɪs/; US /biː (kɑːt) bɪˌtwiːn ə ˌrɑːk ən ə ˌhɑːrd ˈpleɪs/

Szó szerinti fordítás: „egy szikla és egy kemény hely közé szorul”

Jelentés: Olyan helyzet, amelyben két lehetőség közül egyik sem jó, mégis dönteni kell.

Magyar megfelelő: két rossz lehetőség között van; kutyaszorítóban van; nehéz döntési helyzetbe kerül

Példamondatok:

1. I’m caught between a rock and a hard place: either decision will upset someone.
   Kutyaszorítóban vagyok: bármelyik döntés fel fog bosszantani valakit.
2. The company was between a rock and a hard place, facing either layoffs or bankruptcy.
   A vállalat két rossz lehetőség közé szorult: vagy elbocsátások, vagy csőd következett volna.

Eredet: A fizikai beszorítottság képe: mindkét oldalról kemény akadály szorítja az embert. Az angolban a 20. században vált széles körben rögzült metaforává.

Eredet bizonyossága: Nem igazolt – a pontos történeti eredethez a kötet nem közöl történeti bizonyítékot.

Változatok: Be between a rock and a hard place; be caught between a rock and a hard place.

Rokon kifejezések: Between the devil and the deep blue sea; in a bind.

Regiszter: Semleges–informális; széles körben ismert.

Tipikus tanulói hiba: Nem egyszerűen „nehéz helyzet”; fontos, hogy két vagy több rossz választási lehetőség szorításáról van szó.

Zenei kapcsolat: The Rolling Stones – Rock and a Hard Place. Előfordulás: mindkettőben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: be (caught) between a rock and a hard place, idiom; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

23. Be running on empty

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /biː ˌrʌn.ɪŋ ɒn ˈemp.ti/; US /biː ˌrʌn.ɪŋ ɑːn ˈemp.ti/

Szó szerinti fordítás: „üres tankkal fut / megy”

Jelentés: Emberre azt jelenti, hogy szinte nincs energiája, mégis tovább dolgozik vagy működik. Szervezetnél jelentheti azt is, hogy kifogyott az ötletekből vagy a hatékonyságából.

Magyar megfelelő: az utolsó erőtartalékait használja; teljesen kimerülten próbál tovább működni

Példamondatok:

1. After three nights without proper sleep, I was running on empty.
   Három rendes alvás nélküli éjszaka után már az utolsó erőtartalékaimból működtem.
2. By the end of the campaign, the whole team was running on empty.
   A kampány végére az egész csapat teljesen kimerült.

Eredet: A jármű képe egyértelmű: a motor úgy működik tovább, hogy az üzemanyag szinte teljesen elfogyott.

Eredet bizonyossága: A történeti eredet nem igazolt.

Változatok: Run on empty; running on empty.

Rokon kifejezések: Burn the candle at both ends; be worn out.

Regiszter: Informális. A kimerültséget jelölő alapértelem általános; a „nincs új ötlete / már nem olyan hatékony” jelentést a Cambridge főként amerikai és ausztrál angolhoz köti.

Tipikus tanulói hiba: Ne csak „éhes” vagy „üres gyomrú” jelentésben értelmezzük; az átvitt használat energia-, pénz- vagy egyéb tartalékok kimerülésére utal.

Zenei kapcsolat: Jackson Browne – Running on Empty. Előfordulás: mindkettőben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: be running on empty – idiom, informal; 2. jelentés: mainly US/Australian; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

24. Beat around the bush

[UK/US] | C1 (Cambridge).

Kiejtés: /ˌbiːt əˌraʊnd ðə ˈbʊʃ/

Szó szerinti fordítás: „a bokor körül ütöget”

Jelentés: Azt jelenti, hogy valaki kerülgeti a fontos témát, sok mellékes dolgot mond, mert nem akar közvetlenül a lényegre térni.

Magyar megfelelő: kerülgeti a forró kását; mellébeszél; nem tér a lényegre

Példamondatok:

1. Stop beating around the bush and tell me what happened.
   Ne kerülgesd a forró kását, mondd el, mi történt.
2. The interviewer kept beating around the bush instead of asking the difficult question directly.
   Az interjúztató folyton mellébeszélt ahelyett, hogy egyenesen feltette volna a nehéz kérdést.

Eredet: A hagyományos magyarázat a vadászat képe: a hajtók a bokrokat ütögették, hogy előcsalogassák a vadat, miközben nem közvetlenül magára a vadra támadtak.

Eredet bizonyossága: A vadászati kapcsolat valószínű és széles körben elfogadott; a pontos keletkezési történet nem teljesen bizonyítható.

Változatok: Brit változat: beat about the bush.

Rokon kifejezések: Cut to the chase; get to the point.

Regiszter: Semleges–informális; Cambridge C1.

Tipikus tanulói hiba: Ne keverjük a „beat the bush” szó szerinti jelentéssel. Brit angolban a beat about the bush változat is gyakori.

Zenei kapcsolat: AC/DC – Beating Around the Bush. Előfordulás: a dal címében és a dalszövegében.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: beat around the bush, idiom; UK also beat about the bush; C1.

25. Bed of roses

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ˌbed əv ˈrəʊ.zɪz/; US /ˌbed əv ˈroʊ.zɪz/

Szó szerinti fordítás: „rózsaágy”

Jelentés: Nagyon kellemes, kényelmes vagy könnyű helyzetet jelöl. Különösen gyakori tagadó alakban – not a bed of roses –, amikor azt hangsúlyozzuk, hogy valami a látszat ellenére nehézségekkel jár.

Magyar megfelelő: könnyű, kellemes, gondtalan élet vagy helyzet; fenékig tejfel

Példamondatok:

1. Running your own business is not always a bed of roses.
   Saját vállalkozást vezetni nem mindig fenékig tejfel.
2. They imagined retirement would be a bed of roses.
   Azt képzelték, hogy a nyugdíjas élet teljesen gondtalan lesz.

Eredet: A rózsák szépsége és kellemes illata a kényelem képét adja; az ágy pedig pihenést sugall. A tövisek lehetősége miatt a kép ironikusan is jól működik, főleg tagadásban.

Eredet bizonyossága: Valószínű – a metaforikus kép közismert, de a pontos első idiomatikus használatot itt nem állítjuk bizonyosnak.

Változatok: a bed of roses; not a bed of roses; not all roses.

Rokon kifejezések: easy street; plain sailing.

Regiszter: Semleges; a tagadó változat különösen gyakori.

Tipikus tanulói hiba: A magyar megfelelő többnyire nem szó szerinti. A névelő kötelező: a bed of roses; tagadásban not a bed of roses.

Zenei kapcsolat: Bon Jovi – Bed of Roses. Előfordulás: mindkettőben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: bed of roses – idiom; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

26. Behind closed doors

[UK/US] | C2 (Cambridge).

Kiejtés: UK /bɪˌhaɪnd ˌkləʊzd ˈdɔːz/; US /bɪˌhaɪnd ˌkloʊzd ˈdɔːrz/

Szó szerinti fordítás: „zárt ajtók mögött”

Jelentés: Olyan eseményre, tárgyalásra vagy döntésre használjuk, amelyet a nyilvánosság vagy közönség kizárásával tartanak. Bizonyos sporteseményeknél azt is jelentheti, hogy nézők nélkül rendezik meg.

Magyar megfelelő: zárt ajtók mögött; titokban, a nyilvánosság kizárásával

Példamondatok:

1. The final agreement was negotiated behind closed doors.
   A végső megállapodást zárt ajtók mögött tárgyalták meg.
2. The committee met behind closed doors before announcing its decision.
   A bizottság zárt ülésen tanácskozott, mielőtt bejelentette a döntését.

Eredet: Átlátszó kép: ha az ajtó zárva van, a kívülállók nem látnak és nem hallanak bele abba, ami bent történik.

Eredet bizonyossága: A kép világos; pontos történeti eredete nem igazolt.

Változatok: Meet/hold talks behind closed doors.

Rokon kifejezések: Under the table; on the quiet.

Regiszter: Semleges; sajtóban, politikában és üzleti nyelvben különösen gyakori.

Tipikus tanulói hiba: Nem feltétlenül jelent törvénytelenséget vagy összeesküvést; egyszerűen a nyilvánosság kizárását is jelentheti.

Zenei kapcsolat: Charlie Rich – Behind Closed Doors. Előfordulás: mindkettőben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: behind closed doors, idiom, C2; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

27. Bend over backwards

[UK/US] | C1 (Cambridge).

Kiejtés: UK /ˌbend əʊ.və ˈbæk.wədz/; US /ˌbend oʊ.vɚ ˈbæk.wɚdz/

Szó szerinti fordítás: „hátrafelé meghajol”

Jelentés: Azt fejezi ki, hogy valaki szokatlanul nagy erőfeszítést tesz azért, hogy segítsen, megfeleljen vagy elérjen valamit.

Magyar megfelelő: mindent megtesz; erején felül igyekszik; rendkívüli erőfeszítést tesz valakiért vagy valamiért

Példamondatok:

1. She bent over backwards to make the new employees feel welcome.
   Mindent megtett azért, hogy az új dolgozók jól érezzék magukat.
2. We’ve bent over backwards to meet every one of their requests.
   Minden tőlünk telhetőt megtettünk, hogy teljesítsük valamennyi kérésüket.

Eredet: A kép egy fizikailag nehéz, természetellenes mozdulat: hátrafelé hajolni jóval nehezebb, mint előre. Ez lett a rendkívüli erőfeszítés metaforája.

Eredet bizonyossága: A történeti eredet nem igazolt.

Változatok: Bend/lean over backwards; az amerikai angolban backward alakban is.

Rokon kifejezések: Go the extra mile; go out of your way.

Regiszter: Semleges–informális; Cambridge C1.

Tipikus tanulói hiba: Nem egyszerűen „keményen dolgozni”: rendszerint azt hangsúlyozza, hogy valaki a szokásosnál jóval többet tesz másért vagy egy célért.

Zenei kapcsolat: Lennon Stella – Bend Over Backwards. Előfordulás: mindkettőben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: bend/lean over backwards, idiom, C1; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

28. Better late than never

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ˌbet.ə ˌleɪt ðən ˈnev.ə/; US /ˌbeţ.ɚ ˌleɪt ðən ˈnev.ɚ/

Szó szerinti fordítás: „jobb később, mint soha”

Jelentés: Akkor mondjuk, amikor valami késve történik meg, de még mindig jobb, mintha egyáltalán nem történt volna meg.

Magyar megfelelő: jobb később, mint soha

Példamondatok:

1. He finally apologized after three months — better late than never.
   Három hónap után végre bocsánatot kért – jobb később, mint soha.
2. The repairs should have been done last year, but better late than never.
   A javításokat már tavaly el kellett volna végezni, de jobb később, mint soha.

Eredet: Régi közmondásszerű gondolat, amelynek több történeti megfogalmazása ismert. A mai angol formula hosszú nyelvi hagyomány eredménye.

Eredet bizonyossága: A közmondás régi hagyománya biztos; egyetlen kizárólagos szerzőhöz vagy első használathoz kötése nem indokolt.

Változatok: Rögzült alak: better late than never.

Rokon kifejezések: It’s never too late; better safe than sorry.

Regiszter: Semleges; Cambridge: idiom, saying.

Tipikus tanulói hiba: Ne használjuk olyan helyzetben, amikor a késés már teljesen értelmetlenné tette a cselekvést; a formula azt feltételezi, hogy még van értéke a késői lépésnek.

Zenei kapcsolat: CeeLo Green – Better Late Than Never. Előfordulás: a dal címében és a dalszövegében.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: better late than never – idiom, saying.

29. Bite off more than you can chew

[UK/US] | C1 (Cambridge).

Kiejtés: UK /ˌbaɪt ɒf ˌmɔː ðən juː kən ˈtʃuː/; US /ˌbaɪt ɔːf ˌmɔːr ðən juː kən ˈtʃuː/

Szó szerinti fordítás: „nagyobbat harap, mint amekkorát meg tud rágni”

Jelentés: Akkor használjuk, amikor valaki túl nehéz, túl nagy vagy túl sok feladatot vállal magára.

Magyar megfelelő: többet vállal, mint amennyit elbír; túl nagy fába vágja a fejszéjét

Példamondatok:

1. I think I bit off more than I could chew by taking three courses at once.
   Azt hiszem, többet vállaltam, mint amennyit elbírok azzal, hogy egyszerre három kurzust vettem fel.
2. The company bit off more than it could chew when it expanded into five countries in one year.
   A vállalat túl nagy fába vágta a fejszéjét, amikor egyetlen év alatt öt országban terjeszkedett.

Eredet: A fizikai kép világos: valaki akkora falatot harap le, amelyet már nem tud megrágni. Innen alakult ki a túlzott vállalás jelentése.

Eredet bizonyossága: A kép világos; pontos történeti eredete nem igazolt.

Változatok: Bite off more than one can chew; bitten off more than you can chew.

Rokon kifejezések: Have too much on your plate; be in over your head.

Regiszter: Informális; Cambridge C1.

Tipikus tanulói hiba: Ne szó szerint értelmezzük étkezési helyzetként; a tipikus használat túlzott vállalásról szól.

Zenei kapcsolat: Alanis Morissette – You Learn. Előfordulás: a dalszövegben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: idiom, informal, C1.

30. Bite the bullet

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: /ˌbaɪt ðə ˈbʊl.ɪt/

Szó szerinti fordítás: „ráharap a golyóra”

Jelentés: Azt jelenti, hogy valaki rászánja magát egy kellemetlen, fájdalmas vagy nehéz feladatra, illetve bátran szembenéz egy nehéz helyzettel.

Magyar megfelelő: összeszorítja a fogát; vállalja a kellemetlen vagy nehéz dolgot

Példamondatok:

1. I hate making phone calls, but I’ll bite the bullet and call them today.
   Utálok telefonálni, de összeszorítom a fogam, és ma felhívom őket.
2. We finally bit the bullet and replaced the old heating system.
   Végül rászántuk magunkat, és lecseréltük a régi fűtési rendszert.

Eredet: A kifejezést gyakran fájdalmas orvosi vagy katonai helyzetekkel magyarázzák, amikor valaki érzéstelenítés híján valamilyen kemény tárgyra – a népszerű történet szerint golyóra – harapott. A szó szerinti történet és a mai idióma közötti pontos történeti kapcsolat azonban nem bizonyítható egyetlen biztos keletkezési eseménnyel.

Eredet bizonyossága: Vitatott – a „golyóra harapás” mint konkrét eredettörténet ismert magyarázat, de nem tekinthető bizonyítottnak.

Változatok: Gyakran will/have to bite the bullet szerkezetben.

Rokon kifejezések: Face the music; take the plunge.

Regiszter: Semleges–informális; széles körben használatos.

Tipikus tanulói hiba: Nem egyszerűen azt jelenti, hogy „bátornak lenni”; rendszerint konkrét kellemetlen vagy nehéz cselekvés vállalását jelenti.

Zenei kapcsolat: Motörhead – Bite the Bullet. Előfordulás: a dal címében és a dalszövegében.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: bite the bullet – idiom; Merriam-Webster: first known use 1844.

31. Bite the dust

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: /ˌbaɪt ðə ˈdʌst/

Szó szerinti fordítás: „beleharap a porba”

Jelentés: Használható arra, hogy valaki elesik vagy meghal, illetve átvitt értelemben arra, hogy egy terv, vállalkozás, gép vagy rendszer végleg megbukik vagy leáll.

Magyar megfelelő: elbukik; vereséget szenved; tönkremegy; meghal

Példamondatok:

1. Several small companies bit the dust during the recession.
   Több kisvállalat is tönkrement a recesszió alatt.
2. My old laptop finally bit the dust this morning.
   A régi laptopom ma reggel végleg felmondta a szolgálatot.

Eredet: Az alapképet a földre zuhanó ember adja, akinek arca a porhoz ér. A „port harapni” és hasonló képek régi irodalmi hagyományban is előfordulnak.

Eredet bizonyossága: Nem igazolt – a pontos történeti eredethez a kötet nem közöl történeti bizonyítékot.

Változatok: Bite the dust; bit the dust; bitten the dust.

Rokon kifejezések: Go belly up; go down in flames.

Regiszter: Informális; a „meghal” jelentés lehet nyers vagy humoros.

Tipikus tanulói hiba: Ne használjuk automatikusan minden egyszerű kudarcnál: gyakran végleges bukást, megszűnést vagy leállást sugall.

Zenei kapcsolat: Queen – Another One Bites the Dust. Előfordulás: mindkettőben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: bite the dust – idiom; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

32. Blow someone’s mind

[UK/US] | C2 (Cambridge).

Kiejtés: UK /ˌbləʊ ˌsʌm.wʌnz ˈmaɪnd/; US /ˌbloʊ ˌsʌm.wʌnz ˈmaɪnd/

Szó szerinti fordítás: „szétrobbantja valakinek az elméjét”

Jelentés: Akkor használjuk, ha valami annyira izgalmas, szokatlan vagy lenyűgöző, hogy nagyon erős hatást gyakorol valakire.

Magyar megfelelő: lenyűgöz; elképeszt; lehengerlően nagy hatást tesz valakire

Példamondatok:

1. The view from the top of the mountain absolutely blew my mind.
   A hegy tetejéről nyíló kilátás teljesen lenyűgözött.
2. That documentary will blow your mind if you’re interested in space.
   Ha érdekel az űrkutatás, az a dokumentumfilm teljesen le fog nyűgözni.

Eredet: A modern informális metafora azt sugallja, hogy az élmény annyira erős, hogy szinte „szétfeszíti” az ember gondolkodását.

Eredet bizonyossága: A pontos történeti eredet itt nem igazolt.

Változatok: Blow your mind; mind-blowing (melléknév).

Rokon kifejezések: Take someone’s breath away; knock someone’s socks off.

Regiszter: Informális; amerikai szótárban slang; Cambridge C2.

Tipikus tanulói hiba: Nem szó szerint „megőrjít”; tipikusan erős pozitív meglepetést vagy lenyűgözöttséget fejez ki, bár kontextusfüggően lehet sokkoló is.

Zenei kapcsolat: Jamiroquai – Blow Your Mind. Előfordulás: mindkettőben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: blow someone’s mind – idiom, informal, C2; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

33. Break a leg

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: /ˌbreɪk ə ˈleg/

Szó szerinti fordítás: „törd el a lábad”

Jelentés: Sok szerencsét kívánó formula, különösen színpadi fellépés, előadás vagy más szereplés előtt.

Magyar megfelelő: sok sikert!; kéz- és lábtörést!

Példamondatok:

1. You’re on in five minutes — break a leg!
   Öt perc múlva te jössz – kéz- és lábtörést!
2. Break a leg at your audition tomorrow.
   Sok sikert a holnapi meghallgatáson!

Eredet: A pontos eredet vitatott. Több színházi és babonás magyarázat létezik, de egyik sem tekinthető teljes bizonyossággal az egyetlen eredetnek.

Eredet bizonyossága: A színházi használat biztos; a konkrét eredettörténet vitatott.

Változatok: Önálló jókívánságként a leggyakoribb.

Rokon kifejezések: Good luck; knock ’em dead.

Regiszter: Informális; különösen előadóművészeti közegben.

Tipikus tanulói hiba: A szó szerinti jelentés ellenére nem rossz kívánság. Magyarul a „kéz- és lábtörést!” kulturálisan nagyon jó megfelelő.

Zenei kapcsolat: The Producers szereplőgárdája – You Never Say Good Luck on Opening Night. Előfordulás: a dalszövegben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: break a leg – idiom, informal

34. Break even

[UK/US] | C1 (Cambridge).

Kiejtés: /ˌbreɪk ˈiː.vən/

Szó szerinti fordítás: „egyenlőre tör” (a szó szerinti alak magyarul nem természetes)

Jelentés: Üzleti vagy pénzügyi tevékenységnél azt jelenti, hogy a bevétel éppen fedezi a költségeket, így nincs sem nyereség, sem veszteség.

Magyar megfelelő: nullszaldós; nem termel sem nyereséget, sem veszteséget

Példamondatok:

1. We need to sell at least 500 tickets to break even.
   Legalább ötszáz jegyet kell eladnunk ahhoz, hogy nullszaldósak legyünk.
2. The café barely broke even in its first year.
   A kávézó az első évében éppen csak nullszaldós lett.

Eredet: Az „even” itt egyensúlyi, kiegyenlített állapotot fejez ki: a bevétel és a kiadás ugyanarra a szintre kerül.

Eredet bizonyossága: A történeti eredet nem igazolt.

Változatok: Break-even point; break-even analysis; break-even (melléknév).

Rokon kifejezések: Turn a profit; be in the red; be in the black.

Regiszter: Semleges; üzleti és pénzügyi angolban gyakori; Cambridge C1.

Tipikus tanulói hiba: Ne fordítsuk úgy, hogy „egyenlően törik”; itt gazdasági egyensúlyról van szó.

Zenei kapcsolat: Michael Jackson – You Can’t Win. Előfordulás: a dalszövegben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: break even – idiom, C1.

35. Break the bank

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: /ˌbreɪk ðə ˈbæŋk/

Szó szerinti fordítás: „feltöri / tönkreteszi a bankot”

Jelentés: Akkor használjuk, amikor valami olyan drága, hogy túl nagy pénzügyi terhet jelent. Gyakran tagadó formában: it won’t break the bank.

Magyar megfelelő: túl sokba kerül; nagyon megterheli a pénztárcát

Példamondatok:

1. We want a good hotel, but nothing that will break the bank.
   Jó szállodát szeretnénk, de olyat, ami nem kerül egy vagyonba.
2. The repair was expensive, but fortunately it didn’t break the bank.
   A javítás drága volt, de szerencsére nem terhelte meg túlságosan a pénztárcánkat.

Eredet: A kép a bank vagy játékbank pénzkészletének „kiürítésére” utal. A mai használatban már általánosan a túl magas költség metaforája.

Eredet bizonyossága: A történeti eredet nem igazolt.

Változatok: Won’t break the bank; without breaking the bank.

Rokon kifejezések: Cost an arm and a leg; cost a fortune.

Regiszter: Humoros, informális–semleges; gyakori reklám- és fogyasztói nyelvben.

Tipikus tanulói hiba: A leggyakoribb modern használat nem azt jelenti, hogy valaki szó szerint bankot tesz tönkre, hanem hogy valami túl sokba kerül.

Zenei kapcsolat: ScHoolboy Q – Break the Bank. Előfordulás: mindkettőben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: break the bank – idiom, humorous; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

36. Break the ice

[UK/US] | B2 (Cambridge).

Kiejtés: /ˌbreɪk ðiˈaɪs/

Szó szerinti fordítás: „megtöri a jeget”

Jelentés: Azt jelenti, hogy valaki olyan dolgot mond vagy tesz, amitől egymást még nem ismerő emberek oldottabbnak és kényelmesebbnek érzik magukat.

Magyar megfelelő: megtöri a jeget; oldja a kezdeti feszültséget

Példamondatok:

1. I told a joke to break the ice at the start of the meeting.
   A megbeszélés elején elmondtam egy viccet, hogy megtörjem a jeget.
2. A simple question about the journey helped break the ice.
   Egy egyszerű kérdés az utazásról segített oldani a kezdeti feszültséget.

Eredet: A jég megtörése az akadály megszüntetésének képe. A társas használatban a „jég” a kezdeti merevséget, hallgatást vagy feszültséget jelképezi.

Eredet bizonyossága: A történeti eredet nem igazolt.

Változatok: Icebreaker (főnév: beszélgetésindító vagy ismerkedést segítő tevékenység).

Rokon kifejezések: Get the ball rolling; strike up a conversation.

Regiszter: Informális; Cambridge B2; brit és amerikai angolban egyaránt gyakori.

Tipikus tanulói hiba: Nem minden beszélgetéskezdés „break the ice”: jellemzően kezdeti feszültség vagy idegenség oldásáról van szó.

Zenei kapcsolat: Britney Spears – Break the Ice. Előfordulás: mindkettőben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: break the ice – idiom, informal, B2; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

37. Break the mould / break the mold

[UK: break the mould] / [US: break the mold] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ˌbreɪk ðə ˈməʊld/; US /ˌbreɪk ðə ˈmoʊld/

Szó szerinti fordítás: „összetöri az öntőformát”

Jelentés: Akkor használjuk, amikor valaki vagy valami eltér a megszokottól, új utat választ, vagy hosszú ideje változatlan módon végzett dolgot másképp kezd csinálni.

Magyar megfelelő: szakít a megszokott mintával; újat és eltérőt hoz létre

Példamondatok:

1. Their new teaching method really breaks the mould.
   Az új tanítási módszerük valóban szakít a megszokott mintával.
2. The designer wanted to break the mold and create something completely different.
   A tervező szakítani akart a megszokottal, és valami teljesen mást akart létrehozni.

Eredet: Az öntőforma azonos alakú tárgyakat hoz létre. Ha a formát „összetörjük”, megszűnik az ismétlődés lehetősége – innen az eredetiség és újítás metaforája.

Eredet bizonyossága: Valószínű háttér; pontos első használata nem igazolt.

Változatok: Brit írásmód: break the mould; amerikai: break the mold.

Rokon kifejezések: Think outside the box; go against the grain.

Regiszter: Semleges; innovációról és újszerűségről beszélve gyakori.

Tipikus tanulói hiba: A brit és amerikai helyesírást ne keverjük egyazon címszóban következetlenül: mould [UK], mold [US].

Zenei kapcsolat: Saint Asonia – Break the Mold. Előfordulás: mindkettőben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: break the mould [UK] / break the mold [US] – idiom; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

38. Burn the midnight oil

[UK/US] | C2 (Cambridge).

Kiejtés: UK /ˌbɜːn ðə ˌmɪd.naɪt ˈɔɪl/; US /ˌbɝːn ðə ˌmɪd.naɪt ˈɔɪl/

Szó szerinti fordítás: „égeti az éjféli olajat”

Jelentés: Azt jelenti, hogy valaki késő estig vagy éjszakába nyúlóan dolgozik, tanul vagy ír.

Magyar megfelelő: éjszakába nyúlóan dolgozik vagy tanul; sokáig fennmarad munka miatt

Példamondatok:

1. We burned the midnight oil to finish the report before the deadline.
   Éjszakába nyúlóan dolgoztunk, hogy határidőre befejezzük a jelentést.
2. She has been burning the midnight oil before her final exams.
   Az utolsó vizsgái előtt késő éjszakáig tanul.

Eredet: A kifejezés az olajlámpák korának képére épül: aki késő éjjel dolgozott, annak tovább kellett égetnie a lámpa olaját.

Eredet bizonyossága: Az olajlámpás háttér biztos és közvetlenül illeszkedik a kifejezéshez.

Változatok: Gyakori folyamatos alakban: be burning the midnight oil.

Rokon kifejezések: Pull an all-nighter; work around the clock.

Regiszter: Semleges–informális; Cambridge C2.

Tipikus tanulói hiba: Nem egyszerűen azt jelenti, hogy valaki későn fekszik; a kifejezésben rendszerint munka vagy tanulás áll a háttérben.

Zenei kapcsolat: Barbara Mandrell – The Midnight Oil. Előfordulás: a dalszövegben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: burn the midnight oil – idiom, C2.

39. Burn your bridges

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ˌbɜːn jə ˈbrɪdʒ.ɪz/; US /ˌbɝːn jɚ ˈbrɪdʒ.ɪz/

Szó szerinti fordítás: „felégeti maga mögött a hidakat”

Jelentés: Azt jelenti, hogy valaki úgy cselekszik, hogy később már nehéz vagy lehetetlen legyen visszatérnie egy korábbi helyzethez, kapcsolathoz vagy döntéshez.

Magyar megfelelő: felégeti maga mögött a hidakat; elvágja a visszatérés lehetőségét

Példamondatok:

1. Try not to burn your bridges when you leave the company.
   Próbáld meg nem felégetni magad mögött a hidakat, amikor elhagyod a céget.
2. By insulting his former partners publicly, he burned his bridges with them.
   Azzal, hogy nyilvánosan sértegette korábbi partnereit, végleg elvágta velük a kapcsolat helyreállításának esélyét.

Eredet: A kép a visszaút megszüntetésére épül: ha valaki maga mögött felégeti a hidat vagy megsemmisíti a visszavonulási útvonalat, később nem tud könnyen visszatérni. Hasonló alak a burn your boats.

Eredet bizonyossága: A történeti eredet nem igazolt.

Változatok: Burn your bridges; burn your boats.

Rokon kifejezések: Cross the Rubicon; point of no return.

Regiszter: Semleges–informális; brit és amerikai angolban is érthető.

Tipikus tanulói hiba: Nem egyszerű kapcsolatromlást jelent: a hangsúly azon van, hogy a visszatérés vagy kibékülés lehetőségét is veszélyeztetjük vagy megszüntetjük.

Zenei kapcsolat: Pink Floyd – Burning Bridges. A hídégetés képe, más alakban.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: burn your bridges/boats; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

40. Bury the hatchet

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: /ˌber.i ðə ˈhætʃ.ɪt/

Szó szerinti fordítás: „elássa a csatabárdot”

Jelentés: Azt jelenti, hogy két ember vagy csoport véget vet egy vitának vagy ellenségeskedésnek, és ismét békésebb kapcsolatot alakít ki.

Magyar megfelelő: elássa a csatabárdot; kibékül; lezár egy régi viszályt

Példamondatok:

1. After years of arguing, the two brothers finally buried the hatchet.
   Évekig tartó veszekedés után a két testvér végre elásta a csatabárdot.
2. Maybe it’s time for both sides to bury the hatchet and start talking again.
   Talán ideje lenne mindkét félnek kibékülni és újra tárgyalni.

Eredet: A kifejezés észak-amerikai őslakos békekötési hagyományokhoz kapcsolódó, 17. századtól dokumentált angol kép: a fegyver elásása vagy eltávolítása a viszály lezárását és a békét jelképezi. A szertartási részletek forrásonként eltérhetnek, ezért nem általánosítjuk őket egyetlen egységes rítussá.

Eredet bizonyossága: Biztosan dokumentált észak-amerikai háttér; a pontos szertartási részletek nem egységesek.

Változatok: Gyakran bury the hatchet with someone.

Rokon kifejezések: Make peace; clear the air; let bygones be bygones.

Regiszter: Semleges–informális; közismert.

Tipikus tanulói hiba: Nem egyszerűen azt jelenti, hogy abbahagyják a beszélgetést; a lényeg a viszály lezárása és a kibékülés.

Zenei kapcsolat: Lagwagon – Bury the Hatchet. Előfordulás: mindkettőben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: bury the hatchet – idiom; Merriam-Webster: first known use 1694; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

41. By the book

[UK/US] | C2 (Cambridge).

Kiejtés: /ˌbaɪ ðə ˈbʊk/

Szó szerinti fordítás: „a könyv szerint”

Jelentés: Akkor használjuk, amikor valaki pontosan az előírások, szabályok vagy törvények szerint jár el.

Magyar megfelelő: szigorúan a szabályok szerint; előírásszerűen

Példamondatok:

1. The inspector does everything strictly by the book.
   Az ellenőr mindent szigorúan az előírások szerint csinál.
2. If we handle the case by the book, there should be no legal problems later.
   Ha az ügyet pontosan a szabályok szerint kezeljük, később nem lehet jogi probléma.

Eredet: A „book” itt szabálykönyvet, előírásgyűjteményt vagy hivatalos eljárásrendet jelképez.

Eredet bizonyossága: A történeti eredet nem igazolt.

Változatok: Go by the book; do something strictly by the book.

Rokon kifejezések: Play by the rules; follow the letter of the law.

Regiszter: Semleges; hivatalos, üzleti és jogi környezetben is gyakori; Cambridge C2.

Tipikus tanulói hiba: Nem azt jelenti, hogy valaki könyvből tanul; itt a „book” az előírások vagy szabályok képe.

Zenei kapcsolat: Tracy Chapman – Unsung Psalm. Előfordulás: a dalszövegben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: by the book – idiom, C2; American Dictionary bejegyzés is.

42. By the skin of your teeth

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /baɪ ðə ˌskɪn əv jə ˈtiːθ/; US /baɪ ðə ˌskɪn əv jɚ ˈtiːθ/

Szó szerinti fordítás: „a fogaid bőrénél fogva”

Jelentés: Azt jelenti, hogy valaki éppen csak sikerrel jár, nagyon kis különbséggel elkerül egy kudarcot vagy veszélyt.

Magyar megfelelő: éppenhogy; éppen csak; alig sikerül

Példamondatok:

1. We caught the last train by the skin of our teeth.
   Éppenhogy elértük az utolsó vonatot.
2. He passed the exam by the skin of his teeth.
   Éppenhogy átment a vizsgán.

Eredet: A fordulat bibliai hátterű: a Jób könyvének angol bibliafordításaiban szereplő „skin of my teeth” kép vált később az éppenhogy megmenekülés vagy siker kifejezésévé.

Eredet bizonyossága: A bibliai szövegháttér biztos; a mai „éppenhogy” jelentés történeti kifejlődése későbbi.

Változatok: Do something by the skin of one’s teeth.

Rokon kifejezések: By a hair’s breadth; just in time.

Regiszter: Informális

Tipikus tanulói hiba: Ne szó szerint próbáljuk értelmezni: a fogaknak természetesen nincs „bőrük”; éppen ez adja a különös, rögzült képet.

Zenei kapcsolat: Megadeth – Skin o’ My Teeth. Előfordulás: a dal címében és a dalszövegében.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: by the skin of your teeth – idiom

43. Call it a day

[UK/US] | C2 (Cambridge).

Kiejtés: /ˌkɔːl ɪt ə ˈdeɪ/

Szó szerinti fordítás: „nevezzük ezt egy napnak”

Jelentés: Akkor használjuk, amikor valaki úgy dönt, hogy elég volt a munkából vagy más tevékenységből, és abbahagyja.

Magyar megfelelő: mára befejezi; abbahagyja; azt mondja: ennyi volt mára

Példamondatok:

1. We’ve finished the main section, so let’s call it a day.
   Befejeztük a fő részt, úgyhogy mára hagyjuk abba.
2. After ten hours of editing, we decided to call it a day.
   Tízórányi szerkesztés után úgy döntöttünk, hogy mára befejezzük.

Eredet: A formula a munkanap lezárásának természetes nyelvi képéből fejlődött ki: az adott napi munkát befejezettnek tekintjük.

Eredet bizonyossága: A történeti eredet nem igazolt.

Változatok: Let’s call it a day; decide to call it a day.

Rokon kifejezések: Wrap things up; call it a night.

Regiszter: Informális; Cambridge C2.

Tipikus tanulói hiba: Nem mindig végleges feladás: nagyon gyakran csak azt jelenti, hogy aznapra befejezzük a munkát.

Zenei kapcsolat: Zac & George – Call It a Day. Előfordulás: a dal címében és a dalszövegében.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: call it a day – idiom, informal, C2; American Dictionary bejegyzés is.

44. Call the shots

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ˌkɔːl ðə ˈʃɒts/; US /ˌkɑːl ðə ˈʃɑːts/

Szó szerinti fordítás: „ő mondja meg a lövéseket”

Jelentés: Azt jelenti, hogy valaki olyan helyzetben van, amelyben ő hozza a lényeges döntéseket és ő irányítja a történéseket.

Magyar megfelelő: ő hozza a döntéseket; ő irányít; ő diktál

Példamondatok:

1. She owns the company, so ultimately she calls the shots.
   Ő a cég tulajdonosa, így végső soron ő hozza a döntéseket.
2. I may be managing the project, but the client still calls the shots.
   Lehet, hogy én vezetem a projektet, de továbbra is az ügyfél diktál.

Eredet: A „call the shots” képe valószínűleg olyan helyzetekhez kötődik, ahol valaki előre megmondja vagy kijelöli a végrehajtandó lövést. A pontos sport- vagy játéktörténeti eredet nem tekinthető biztosnak.

Eredet bizonyossága: A konkrét eredettörténet nem teljesen egyértelmű.

Változatok: További változat a Cambridge-ben: call the tune.

Rokon kifejezések: Be in the driver’s seat; call the tune; run the show.

Regiszter: Semleges–informális

Tipikus tanulói hiba: Nem egyszerűen azt jelenti, hogy valaki véleményt mond; tényleges döntési vagy irányítási hatalmat fejez ki.

Zenei kapcsolat: Girls Aloud – Call the Shots. Előfordulás: mindkettőben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: call the shots – idiom; also call the tune; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

45. Catch someone red-handed

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: /ˌkætʃ ˌsʌm.wʌn redˈhæn.dɪd/

Szó szerinti fordítás: „vörös kezűen kap el valakit”

Jelentés: Azt jelenti, hogy valakit pontosan akkor fedeznek fel, amikor éppen valami rosszat, tiltottat vagy törvénytelent tesz.

Magyar megfelelő: tetten ér; rajtakap valakit valami rossz vagy törvénytelen cselekedeten

Példamondatok:

1. The security guard caught him red-handed stealing a laptop.
   A biztonsági őr laptoplopás közben tetten érte.
2. They were caught red-handed copying confidential files.
   Rajtakapták őket, miközben bizalmas fájlokat másoltak.

Eredet: A „red-handed” a tettenérés régi kifejezése, amely a középkori skót jogi nyelv „red hand” fordulatához kapcsolódik. A kép eredetileg a friss bűncselekmény kézzelfogható nyomaira, különösen a vérrel szennyezett kézre utalt, majd általánosult mindenféle tettenérésre.

Eredet bizonyossága: A skót jogi háttér és a tettenérési jelentés jól dokumentált; a red-handed alak a 19. század elejétől kimutatható.

Változatok: Be caught red-handed; catch someone red-handed.

Rokon kifejezések: Catch someone in the act; get caught in the act.

Regiszter: Semleges–informális; bűnügyi és hétköznapi helyzetben is gyakori.

Tipikus tanulói hiba: A „red-handed” nem azt jelenti, hogy valakinek szó szerint vörös a keze; a mai használatban a tettenérés a lényeg.

Zenei kapcsolat: Jon Cleary – Caught Red Handed.
Igazolt előfordulás: a dal címében.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: catch someone red-handed – idiom; Merriam-Webster: red-handed – first known use 1819.

46. Change of heart

[UK/US] | C2 (Cambridge).

Kiejtés: UK /ˌtʃeɪndʒ əv ˈhɑːt/; US /ˌtʃeɪndʒ əv ˈhɑːrt/

Szó szerinti fordítás: „a szív megváltozása”

Jelentés: Azt jelenti, hogy valaki megváltoztatja a véleményét, érzéseit vagy korábbi döntését valamivel kapcsolatban.

Magyar megfelelő: megváltozik a véleménye, érzése vagy szándéka; meggondolja magát

Példamondatok:

1. She was going to resign, but she had a change of heart.
   Fel akart mondani, de meggondolta magát.
2. At the last minute, the committee had a change of heart and approved the proposal.
   Az utolsó pillanatban a bizottság megváltoztatta a véleményét, és elfogadta a javaslatot.

Eredet: A „heart” régi metaforikus szerepe az érzelmek, szándékok és belső meggyőződés központjaként adja a képet.

Eredet bizonyossága: A kép világos; pontos történeti eredete nem igazolt.

Változatok: Have a change of heart.

Rokon kifejezések: Change your mind; think better of something.

Regiszter: Semleges; Cambridge C2.

Tipikus tanulói hiba: Nem feltétlenül érzelmi vagy romantikus változás: vélemény, döntés vagy hozzáállás megváltozására is használható.

Zenei kapcsolat: Cyndi Lauper – Change of Heart. Előfordulás: mindkettőben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: change of heart – idiom, C2; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

47. Come rain or shine

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ˌkʌm ˌreɪn ɔː ˈʃaɪn/; US /ˌkʌm ˌreɪn ɔːr ˈʃaɪn/

Szó szerinti fordítás: „jöjjön eső vagy napsütés”

Jelentés: Azt hangsúlyozza, hogy valami minden körülmény között meg fog történni, függetlenül a nehézségektől vagy változó körülményektől.

Magyar megfelelő: bármi történjék; minden körülmények között; esőben-szélben

Példamondatok:

1. Come rain or shine, she walks five kilometres every morning.
   Esőben-szélben minden reggel öt kilométert gyalogol.
2. I’ll be there on Saturday, come rain or shine.
   Szombaton ott leszek, bármi történjék.

Eredet: Az időjárási ellentét – eső vagy napsütés – a kedvezőtlen és kedvező körülmények teljes skáláját jelképezi.

Eredet bizonyossága: A történeti eredet nem igazolt.

Változatok: Rain or shine (különösen amerikai használatban gyakori rövidebb formula).

Rokon kifejezések: No matter what; through thick and thin.

Regiszter: Semleges

Tipikus tanulói hiba: Nem csak időjárásról szól: az időjárás itt metaforikusan mindenféle körülményt jelent.

Zenei kapcsolat: Ray Charles – Come Rain or Come Shine. Előfordulás: közeli, rögzült változat a dal címében és szövegében.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: come rain or shine – idiom; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

48. Cost an arm and a leg

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ˌkɒst ən ˌɑːm ən ə ˈleg/; US /ˌkɑːst ən ˌɑːrm ən ə ˈleg/

Szó szerinti fordítás: „egy karjába és egy lábába kerül”

Jelentés: Nagyon magas árra használjuk: valami rendkívül sok pénzbe kerül.

Magyar megfelelő: egy vagyonba kerül; méregdrága

Példamondatok:

1. That apartment costs an arm and a leg, even by city-centre standards.
   Az a lakás még belvárosi mércével is egy vagyonba kerül.
2. We loved the hotel, but a week there would cost us an arm and a leg.
   Nagyon tetszett a szálloda, de egy hét ott egy vagyonba kerülne.

Eredet: A mai kifejezés túlzó metafora: az ár olyan magas, mintha az ember valami rendkívül értékeset, akár „egy karját és egy lábát” adná érte. A pontos történeti keletkezés nem bizonyított, ezért a népszerű portréfestős vagy háborús eredetmagyarázatokat a kötet nem kezeli tényként.

Eredet bizonyossága: A pontos történeti eredethez több népszerű, de nem bizonyított magyarázat kapcsolódik.

Változatok: Cost someone an arm and a leg; an arm and a leg.

Rokon kifejezések: Break the bank; cost a fortune.

Regiszter: Informális; brit és amerikai angolban is gyakori.

Tipikus tanulói hiba: Ne szó szerint fordítsuk testrészek elvesztésére; mindig túlzó pénzügyi metafora.

Zenei kapcsolat: The Pussycat Dolls – Whatchamacallit. Előfordulás: a dalszövegben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: an arm and a leg; cost (someone) an arm and a leg

49. Cost peanuts

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ˌkɒst ˈpiː.nʌts/; US /ˌkɑːst ˈpiː.nʌts/

Szó szerinti fordítás: „mogyorókba kerül”

Jelentés: Azt jelenti, hogy valami nagyon kevés pénzbe kerül, vagy az ár olyan kicsi, hogy szinte jelentéktelen.

Magyar megfelelő: fillérekbe kerül; nagyon olcsó

Példamondatok:

1. The software costs peanuts compared with the time it saves us.
   A szoftver fillérekbe kerül ahhoz képest, mennyi időt takarít meg nekünk.
2. This old printer cost peanuts, but it still works perfectly.
   Ez a régi nyomtató fillérekbe került, mégis tökéletesen működik.

Eredet: A „peanuts” az angolban informálisan nagyon kis pénzösszegre vagy csekély értékre utal; ebből adódik a „cost peanuts” használat.

Eredet bizonyossága: A történeti eredet nem igazolt.

Változatok: Pay peanuts; work for peanuts; be peanuts.

Rokon kifejezések: A dime a dozen; dirt cheap.

Regiszter: Informális; brit és amerikai angolban is érthető.

Tipikus tanulói hiba: A „peanuts” itt nem ételt jelent, hanem elhanyagolhatóan kis pénzösszeget.

Zenei kapcsolat: The Clash – Midnight to Stevens. Előfordulás: a dalszövegben, a work for peanuts változatban.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: peanuts – phrase, informal; példaként 'costs peanuts to run'; Shazam; Legacy Recordings.

50. Cross my heart (and hope to die)

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ˌkrɒs maɪ ˈhɑːt (ən həʊp tə ˈdaɪ)/; US /ˌkrɔːs maɪ ˈhɑːrt (ən hoʊp tə ˈdaɪ)/

Szó szerinti fordítás: „keresztet rajzolok a szívemre (és remélem, meghalok, ha nem igaz)”

Jelentés: Azt hangsúlyozza, hogy amit éppen mondtunk vagy ígértünk, teljesen igaz és őszinte.

Magyar megfelelő: esküszöm; becsszóra; őszintén ígérem

Példamondatok:

1. I didn’t tell anyone, cross my heart.
   Senkinek sem mondtam el, becsszóra.
2. Cross my heart and hope to die, I’ll return the money tomorrow.
   Esküszöm, holnap visszaadom a pénzt.

Eredet: A formula eskühöz és a mellkason végzett keresztvető gesztushoz kapcsolódik. A hosszabb hope to die rész játékos, erősítő esküformula.

Eredet bizonyossága: A pontos történeti kialakulás nem egyetlen forráshoz köthető.

Változatok: Cross my heart; cross my heart and hope to die.

Rokon kifejezések: I swear; Scout’s honour/honor.

Regiszter: Informális, játékos vagy gyermeki árnyalatú lehet.

Tipikus tanulói hiba: A hope to die részt nem kell szó szerinti halálkívánságként értelmezni; rögzült esküformula.

Zenei kapcsolat: Eighth Wonder – Cross My Heart. Előfordulás: mindkettőben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: cross my heart (and hope to die) – idiom, saying; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

51. Cross that bridge when you come to it

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ˌkrɒs ðæt ˌbrɪdʒ wen juː ˈkʌm tə ɪt/; US /ˌkrɔːs ðæt ˌbrɪdʒ wen juː ˈkʌm tə ɪt/

Szó szerinti fordítás: „akkor kelj át azon a hídon, amikor odaérsz”

Jelentés: Akkor mondjuk, amikor egy lehetséges jövőbeli problémával egyelőre nem akarunk foglalkozni, hanem csak akkor, ha valóban bekövetkezik.

Magyar megfelelő: majd akkor foglalkozunk vele, ha odajutunk; ne aggódjunk előre

Példamondatok:

1. What if the client asks for another revision? We'll cross that bridge when we come to it.
   Mi lesz, ha az ügyfél újabb átdolgozást kér? Majd akkor foglalkozunk vele, ha odajutunk.
2. There may be problems later, but let's cross that bridge when we come to it.
   Később lehetnek problémák, de majd akkor törődünk velük, amikor valóban felmerülnek.

Eredet: Az út és a híd képe azt sugallja, hogy egy akadályt akkor kell megoldani, amikor ténylegesen elérjük.

Eredet bizonyossága: A kép világos; pontos történeti eredete nem igazolt.

Változatok: I'll/We'll cross that bridge when I/we come to it.

Rokon kifejezések: One thing at a time; don't borrow trouble.

Regiszter: Semleges–informális; közmondásszerű formula.

Tipikus tanulói hiba: Nem azt jelenti, hogy a problémát figyelmen kívül hagyjuk, hanem hogy nem akarunk előre aggódni miatta.

Zenei kapcsolat: Home Free – Cross That Bridge. A dalszöveg változata: „We'll cross that bridge when it comes.”

Forrásellenőrzés: Cambridge Learner's Dictionary: I'll/We'll cross that bridge when I/we come to it

52. Cross the line

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ˌkrɒs ðə ˈlaɪn/; US /ˌkrɔːs ðə ˈlaɪn/

Szó szerinti fordítás: „átlépi a vonalat”

Jelentés: Akkor használjuk, amikor valaki olyan viselkedési vagy erkölcsi határt lép át, amelyet már nem tartunk elfogadhatónak.

Magyar megfelelő: átlépi a határt; túl messzire megy; elfogadhatatlanul viselkedik

Példamondatok:

1. Joking is fine, but insulting someone’s family crosses the line.
   A viccelődés belefér, de más családjának sértegetése már túlmegy minden határon.
2. The article crossed the line from criticism into personal attack.
   A cikk átlépte a határt a kritika és a személyeskedés között.

Eredet: A fizikai határvonal képe került át a társadalmi, erkölcsi vagy személyes határok világába.

Eredet bizonyossága: A történeti eredet nem igazolt.

Változatok: Cross a line; cross the line.

Rokon kifejezések: Draw the line; go too far.

Regiszter: Semleges–informális; brit és amerikai angolban is használatos.

Tipikus tanulói hiba: Ne keverjük a draw the line kifejezéssel: cross the line = átlépi a határt; draw the line = meghúzza a határt.

Zenei kapcsolat: John Legend – Cross the Line. Előfordulás: mindkettőben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: cross the line – idiom; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

53. Cry me a river

[UK/US] informális, szarkasztikus | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ˌkraɪ mi ə ˈrɪv.ə/; US /ˌkraɪ mi ə ˈrɪv.ɚ/

Szó szerinti fordítás: „sírj nekem egy egész folyót”

Jelentés: Szarkasztikus válasz valaki panaszkodására vagy önsajnálatára; azt jelzi, hogy a beszélő nem érez különösebb együttérzést.

Magyar megfelelő: ne sajnáltasd magad; panaszkodj csak; na, mindjárt megsajnállak

Példamondatok:

1. You only got three weeks of holiday? Cry me a river.
   Csak három hét szabadságot kaptál? Na, mindjárt megsajnállak.
2. He complained that his new car was the wrong colour, and I thought, cry me a river.
   Arra panaszkodott, hogy az új autója rossz színű; csak arra tudtam gondolni: ne sajnáltasd már magad.

Eredet: Arthur Hamilton dalát Julie London 1955-ös felvétele tette ismertté. A szerző egy interjúban saját címötletének megszületéséről beszélt. A dal története önmagában nem bizonyítja a hétköznapi fordulat legkorábbi használatát.

Eredet bizonyossága: Az 1955-ös felvétel igazolt; a fordulat első használata nem.

Változatok: Cry someone a river; gyakran önálló felkiáltás: Cry me a river!

Rokon kifejezések: My heart bleeds for you (gyakran ironikus); spare me the sob story.

Regiszter: Erősen informális, szarkasztikus, akár bántó.

Tipikus tanulói hiba: Nem együttérző vigasztalás, hanem éppen ellenkezőleg: az együttérzés hiányát, gúnyt fejez ki.

Zenei kapcsolat: Julie London / Justin Timberlake – Cry Me a River: két külön dal; címben és szövegben.

Forrásellenőrzés: Cambridge: cry someone a river; Michael Owen (Library of Congress); Arthur Hamilton-interjú. Lásd: Forrásjegyzetek.

54. Cut both ways

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ˌkʌt bəʊθ ˈweɪz/; US /ˌkʌt boʊθ ˈweɪz/

Szó szerinti fordítás: „mindkét irányban vág”

Jelentés: Azt fejezi ki, hogy valaminek egyszerre van kedvező és kedvezőtlen oldala, vagy ugyanaz az érv két irányban is érvényesülhet.

Magyar megfelelő: kétélű; előnye és hátránya is van; mindkét félre hat

Példamondatok:

1. Working from home cuts both ways: you save travel time, but you may feel isolated.
   Az otthoni munka kétélű: időt spórolsz az utazáson, de elszigeteltnek érezheted magad.
2. That argument cuts both ways and could also be used against us.
   Ez az érv kétélű, és ellenünk is felhasználható.

Eredet: A két irányban vágó él képe arra utal, hogy ugyanaz a helyzet nemcsak előnyös, hanem hátrányos hatással is járhat.

Eredet bizonyossága: A kép világos; pontos történeti eredete nem igazolt.

Változatok: Cut both/two ways.

Rokon kifejezések: A double-edged sword.

Regiszter: Semleges; gyakori érvelésben és elemző szövegben.

Tipikus tanulói hiba: Nem azt jelenti, hogy „kettévág”; a lényeg a kétoldalú, gyakran ellentétes hatás.

Zenei kapcsolat: Gloria Estefan – Cuts Both Ways. Előfordulás: mindkettőben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: cut both ways; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

55. Cut corners

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ˌkʌt ˈkɔːnəz/; US /ˌkʌt ˈkɔːr.nɚz/

Szó szerinti fordítás: „levágja a sarkokat”

Jelentés: Azt jelenti, hogy valaki időt vagy pénzt takarít meg úgy, hogy kihagy szükséges lépéseket, részleteket vagy minőségi követelményeket.

Magyar megfelelő: spórol az idővel vagy pénzzel a minőség rovására; elnagyol valamit

Példamondatok:

1. You can’t cut corners when patient safety is involved.
   Nem lehet elnagyolni a munkát, amikor a betegek biztonságáról van szó.
2. The builder cut corners to save money, and the defects appeared within months.
   Az építő a költségek csökkentése érdekében kihagyott fontos lépéseket, és hónapokon belül megjelentek a hibák.

Eredet: A rövidebb út érdekében levágott sarok képe terjedt át a munkafolyamatokra: gyorsabb, de nem feltétlenül megfelelő eredményt ad.

Eredet bizonyossága: A történeti eredet nem igazolt.

Változatok: Cut a corner (ritkább egyes számú használat); cut corners.

Rokon kifejezések: Do something on the cheap; skimp on something.

Regiszter: Rossalló árnyalatú; Cambridge: idiom, disapproving.

Tipikus tanulói hiba: Nem egyszerűen gyors munkát jelent: rendszerint a minőség vagy biztonság rovására történő spórolást fejez ki.

Zenei kapcsolat: Write Out Loud – Little Miss Perfect; ének: Taylor Louderman, szerző: Joriah Kwamé. Előfordulás: dalszöveg.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: cut corners – idiom, disapproving

56. Cut someone some slack

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: /ˌkʌt ˌsʌm.wʌn səm ˈslæk/

Szó szerinti fordítás: „engedjen valakinek egy kis lazaságot”

Jelentés: Azt jelenti, hogy valakit a körülményei miatt kevésbé szigorúan ítélünk meg, több szabadságot vagy türelmet adunk neki.

Magyar megfelelő: legyen elnézőbb valakivel; ne ítélje meg túl szigorúan

Példamondatok:

1. Cut her some slack — she’s only been in the job for a week.
   Légy vele egy kicsit elnézőbb – csak egy hete dolgozik itt.
2. The teacher cut us some slack because the assignment had been unusually difficult.
   A tanár engedékenyebb volt velünk, mert a feladat szokatlanul nehéz volt.

Eredet: A „slack” eredetileg laza kötelet vagy kötélszakaszt is jelent; a nagyobb „lazaság” átvitt értelemben több mozgásteret és engedményt jelent.

Eredet bizonyossága: A kötél-metafora valószínű háttér.

Változatok: Give someone some slack; cut someone a little slack.

Rokon kifejezések: Give someone the benefit of the doubt; go easy on someone.

Regiszter: Informális; brit és amerikai angolban is használatos.

Tipikus tanulói hiba: Nem azt jelenti, hogy valakit teljesen felmentünk a felelősség alól; inkább enyhébb megítélést vagy több mozgásteret jelent.

Zenei kapcsolat: Paul McCartney, Dave Grohl, Krist Novoselic & Pat Smear – Cut Me Some Slack. Előfordulás: mindkettőben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: cut someone some slack – idiom, informal; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

57. Cut to the chase

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: /ˌkʌt tə ðə ˈtʃeɪs/

Szó szerinti fordítás: „vágjunk a hajszához/üldözéshez”

Jelentés: Akkor használjuk, amikor mellékes részletek nélkül közvetlenül a legfontosabb pontra akarunk térni.

Magyar megfelelő: térjünk a lényegre; hagyjuk a mellébeszélést

Példamondatok:

1. Let’s cut to the chase: can you deliver the project by Friday or not?
   Térjünk a lényegre: le tudod adni a projektet péntekig, vagy nem?
2. He skipped the introductions and cut straight to the chase.
   Kihagyta a bevezetőt, és rögtön a lényegre tért.

Eredet: Filmes szaknyelvből származik: a „cut to the chase” eredetileg arra utalt, hogy a történetből közvetlenül az üldözéses jelenetre vágjanak. Ebből fejlődött ki a mai, átvitt „térjünk a lényegre” jelentés.

Eredet bizonyossága: A filmes háttér dokumentált; Merriam-Webster a mai figuratív használat első ismert adatát 1955-re teszi.

Változatok: Cut straight to the chase.

Rokon kifejezések: Get to the point; beat around the bush (ellentétes jelentésű).

Regiszter: Informális; közvetlen hangvételű.

Tipikus tanulói hiba: Nem szó szerinti üldözésről van szó; beszélgetésben vagy tárgyalásban a lényegre térés metaforája.

Zenei kapcsolat: Rush – Cut to the Chase. Előfordulás: a dal címében és a dalszövegében.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: cut to the chase – idiom, informal; Merriam-Webster: cut to the chase – first known use 1955.

58. Dark horse

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ˌdɑːk ˈhɔːs/; US /ˌdɑːrk ˈhɔːrs/

Szó szerinti fordítás: „sötét ló”

Jelentés: Két közeli jelentése van. Brit használatban lehet kevéssé ismert, visszahúzódó vagy rejtett képességű személy; amerikai használatban különösen verseny vagy választás váratlan esélyesére, esetleges meglepetésgyőztesére utalhat.

Magyar megfelelő: titokzatos, kevéssé ismert ember; váratlan esélyes vagy befutó

Példamondatok:

1. She turned out to be the dark horse of the competition.
   Kiderült, hogy ő a verseny meglepetésembere.
2. He’s a bit of a dark horse — nobody knew he could speak Japanese fluently.
   Kissé titokzatos figura: senki sem tudta róla, hogy folyékonyan beszél japánul.

Eredet: A lóversenyzés világából származó kép: egy kevéssé ismert ló váratlanul erős versenyzőnek bizonyulhatott.

Eredet bizonyossága: A lóversenyes háttér erősen valószínű.

Változatok: A dark horse; be a dark horse.

Rokon kifejezések: Underdog; outsider.

Regiszter: Semleges–informális; Cambridge külön brit és amerikai használati árnyalatot is jelez.

Tipikus tanulói hiba: Nem mindig csak „esélytelenből befutó”: személyiségre is használható, ha valaki rejtett képességeket vagy kevéssé ismert oldalakat mutat.

Zenei kapcsolat: Katy Perry – Dark Horse. Előfordulás: mindkettőben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: dark horse; Merriam-Webster: dark horse – first known use 1821; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

59. Don’t cry over spilled milk

[UK/US]; UK spelling variant: spilt | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /dəʊnt ˌkraɪ əʊ.və ˌspɪld ˈmɪlk/; US /doʊnt ˌkraɪ oʊ.vɚ ˌspɪld ˈmɪlk/

Szó szerinti fordítás: „ne sírj a kiömlött tej miatt”

Jelentés: Arra figyelmeztet, hogy nincs értelme sajnálkozni vagy bánkódni valami miatt, ami már megtörtént és nem változtatható meg.

Magyar megfelelő: kár a múlton keseregni; ami megtörtént, azon már nem lehet változtatni

Példamondatok:

1. We made the wrong decision, but there’s no point crying over spilled milk.
   Rossz döntést hoztunk, de nincs értelme a múlton keseregni.
2. The money is gone, so don’t cry over spilled milk — let’s focus on what we can do next.
   A pénz elment, ezért ne keseregjünk rajta; inkább arra figyeljünk, mit tehetünk most.

Eredet: Egyszerű hétköznapi kép: a kiömlött tejet nem lehet visszatenni az edénybe, ezért a kesergés nem oldja meg a helyzetet.

Eredet bizonyossága: Nem igazolt – a kötet nem közöl történeti bizonyítékot.

Változatok: Cry over spilled milk; brit változat: cry over spilt milk; It’s no use crying over spilled milk.

Rokon kifejezések: What’s done is done; let bygones be bygones.

Regiszter: Semleges–informális; Cambridge: idiom, saying.

Tipikus tanulói hiba: A „Don’t...” forma gyakori tanácsként, de a szótári alapalak gyakran cry over spilled milk. Brit angolban a spilt változat is gyakori.

Zenei kapcsolat: Matthew Johnson – Cry Over Spilled Milk.
Igazolt előfordulás: a dal címében.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: cry over spilled milk – idiom, saying; UK also cry over spilt milk

60. Draw the line

[UK/US] | C2 (Cambridge).

Kiejtés: /ˌdrɔː ðə ˈlaɪn/

Szó szerinti fordítás: „meghúzza a vonalat”

Jelentés: Azt jelenti, hogy valaki világos határt szab annak, amit hajlandó megtenni, eltűrni vagy elfogadni.

Magyar megfelelő: meghúzza a határt; kijelenti, hogy valamit már nem fogad el vagy nem tesz meg

Példamondatok:

1. I’m happy to help, but I draw the line at doing someone else’s entire job.
   Szívesen segítek, de ott húzom meg a határt, hogy más teljes munkáját én végezzem el.
2. The school draws the line at any form of bullying.
   Az iskola semmilyen zaklatást nem hajlandó elfogadni.

Eredet: A fizikai határvonal rajzolásának képe került át erkölcsi, személyes vagy viselkedési korlátokra.

Eredet bizonyossága: A kép világos; pontos történeti eredete nem igazolt.

Változatok: Draw the line at something/doing something.

Rokon kifejezések: Cross the line; set boundaries.

Regiszter: Semleges; Cambridge C2.

Tipikus tanulói hiba: Ne keverjük a cross the line-nal: draw the line = határt szab; cross the line = átlépi az elfogadható határt.

Zenei kapcsolat: Aerosmith – Draw the Line. Előfordulás: mindkettőben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: draw the line – idiom, C2; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

61. Easy come, easy go

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ˌiː.zi ˌkʌm ˌiː.zi ˈgəʊ/; US /ˌiː.zi ˌkʌm ˌiː.zi ˈgoʊ/

Szó szerinti fordítás: „könnyen jön, könnyen megy”

Jelentés: Akkor mondjuk, amikor valamit – különösen pénzt vagy más értéket – könnyen szereztünk, majd hamar elköltöttük vagy elveszítettük. Gyakran beletörődő, könnyed hozzáállást is kifejez.

Magyar megfelelő: könnyen jött, könnyen ment; ami könnyen jön, könnyen el is vész

Példamondatok:

1. I won the money in a raffle and spent it within a week – easy come, easy go.
   A pénzt tombolán nyertem, és egy héten belül el is költöttem – könnyen jött, könnyen ment.
2. The tickets were free, so when the concert was cancelled, he just said, ‘Easy come, easy go.’
   A jegyek ingyen voltak, ezért amikor elmaradt a koncert, csak annyit mondott: „Könnyen jött, könnyen ment.”

Eredet: A rövid, ritmikus és párhuzamos szerkezet közmondásszerűen kapcsolja össze a könnyű megszerzést a könnyű elvesztéssel. Nem egyetlen történeti eseményre, hanem általános tapasztalatra épül.

Eredet bizonyossága: Valószínű – a közmondásszerű képlet világos, de a pontos első forrás nem köthető biztosan egyetlen szerzőhöz.

Változatok: Rendszerint önálló, változatlan mondásként használjuk: Easy come, easy go.

Rokon kifejezések: Here today, gone tomorrow; you win some, you lose some.

Regiszter: Informális, közmondásszerű formula; brit és amerikai angolban is természetes.

Tipikus tanulói hiba: A rögzült alak easy, nem easily: ne javítsuk mechanikusan Easy comes, easy goes vagy Easily come, easily go formára.

Zenei kapcsolat: Queen – Bohemian Rhapsody. Előfordulás: dalszövegben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: easy come, easy go – idiom, informal; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

62. Every cloud has a silver lining

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ˌev.ri ˌklaʊd hæz ə ˌsɪl.və ˈlaɪ.nɪŋ/; US /ˌev.ri ˌklaʊd hæz ə ˌsɪl.vəˑ ˈlaɪ.nɪŋ/

Szó szerinti fordítás: „minden felhőnek van ezüstös szegélye”

Jelentés: Azt hangsúlyozza, hogy még egy nehéz vagy kellemetlen helyzetnek is lehet valamilyen előnye, tanulsága vagy reményt adó következménye. Vigasztalásként gyakori, de rossz időzítéssel közhelyesen vagy érzéketlenül is hathat.

Magyar megfelelő: minden rosszban van valami jó; a bajnak is lehet jó oldala

Példamondatok:

1. Losing that job was painful, but every cloud has a silver lining: it pushed me to start my own business.
   Fájdalmas volt elveszíteni azt az állást, de minden rosszban van valami jó: ez ösztönzött arra, hogy saját vállalkozást indítsak.
2. The delay was frustrating, but every cloud has a silver lining – we met an old friend at the station.
   Bosszantó volt a késés, de a bajnak is volt jó oldala: az állomáson találkoztunk egy régi barátunkkal.

Eredet: A sötét felhő szélét hátulról megvilágító napfény ezüstösnek mutatja. A silver lining irodalmi előzménye John Milton 1637-ben megjelent művében dokumentált; a mai teljes közmondás később rögzült.

Eredet bizonyossága: Biztosan ismert – a képi előzmény és Milton 17. századi használata dokumentált; a mai teljes közmondás pontos első előfordulását nem egyetlen szerzőhöz kötjük.

Változatok: There’s a silver lining; look for the silver lining; every cloud has its silver lining (ritkább).

Rokon kifejezések: A blessing in disguise; look on the bright side.

Regiszter: Semleges, közmondásszerű; vigasztaló vagy biztató, de közhelyszerűen is hathat.

Tipikus tanulói hiba: Nem azt állítja, hogy a rossz helyzet teljesen jóvá válik; csupán azt, hogy lehet benne valamilyen kedvező elem vagy következmény.

Zenei kapcsolat: Kamelot feat. Charlotte Wessels & Troy Donockley – Under Grey Skies. Előfordulás: a dalszövegben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: every cloud has a silver lining – idiom, saying; Merriam-Webster: silver lining és a Milton-előzmény.

63. Every dog has its day

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ˌev.ri ˌdɒg hæz ɪts ˈdeɪ/; US /ˌev.ri ˌdɑːg hæz ɪts ˈdeɪ/

Szó szerinti fordítás: „minden kutyának eljön a napja”

Jelentés: Azt fejezi ki, hogy előbb-utóbb mindenkinek lehet szerencsés vagy sikeres időszaka, még annak is, akit addig kevésbé tartottak sikeresnek.

Magyar megfelelő: mindenkinek eljön egyszer a maga ideje; egyszer mindenki sorra kerülhet a sikerben

Példamondatok:

1. He finally won the award after years of being overlooked — every dog has its day.
   Évekig tartó mellőzés után végre megnyerte a díjat – mindenkinek eljön egyszer a maga ideje.
2. Don’t give up; every dog has its day.
   Ne add fel; egyszer neked is eljön a siker ideje.

Eredet: Régi közmondásszerű formula; a „dog” itt alacsony státuszú vagy szerencsétlen szereplő képe, akinek végül mégis eljön a jó napja.

Eredet bizonyossága: A történeti eredet nem igazolt.

Változatok: Többnyire teljes mondásként használjuk.

Rokon kifejezések: Your time will come; everyone gets a chance.

Regiszter: Semleges–informális; saying.

Tipikus tanulói hiba: Nem szó szerint kutyáról beszél; közmondásos biztatás vagy megjegyzés a később eljövő sikerre.

Zenei kapcsolat: Stereophonics – Every Dog Has Its Day. Előfordulás: a dal címében és a dalszövegében.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: every dog has its day – idiom, saying

64. Face the music

[UK/US] | C1 (Cambridge).

Kiejtés: UK/US /ˌfeɪs ðə ˈmjuːzɪk/

Szó szerinti fordítás: „szembenéz a zenével”

Jelentés: Azt jelenti, hogy valaki elfogadja a saját tette miatt rá váró kellemetlen következményeket, kritikát vagy büntetést. A hangsúly nem pusztán a nehézségen, hanem a felelősség vállalásán van.

Magyar megfelelő: vállalja a következményeket; felel a tettéért; állja a kritikát vagy büntetést

Példamondatok:

1. After hiding the mistake for weeks, he finally went to his manager to face the music.
   Miután hetekig titkolta a hibát, végül elment a vezetőjéhez, hogy vállalja a következményeket.
2. The team ignored the safety rules, and now it must face the music.
   A csapat figyelmen kívül hagyta a biztonsági szabályokat, most pedig felelnie kell érte.

Eredet: A face the music kifejezés eredetére több magyarázat él – például színházi vagy katonai háttér –, de egyik sem bizonyított véglegesen. A mai kifejezésben a „zene” az elkerülhetetlen kellemetlen következmények képe.

Eredet bizonyossága: Vitatott – a 19. századi használat dokumentált, a pontos történeti magyarázat azonban nem eldöntött.

Változatok: Have to face the music; it’s time to face the music.

Rokon kifejezések: Face the consequences; take responsibility; own up.

Regiszter: Semleges–informális; Cambridge C1; brit és amerikai angolban is gyakori.

Tipikus tanulói hiba: Nem egyszerűen egy kellemetlen helyzettel való szembenézést jelent: rendszerint saját tettünk következményeit, kritikáját vagy büntetését kell vállalnunk.

Zenei kapcsolat: Rem Siman – Face the Music. Előfordulás: dalcímben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: face the music – idiom, C1; Merriam-Webster: face the music; Apple Music: Rem Siman – Face the Music (2024).

65. Fight fire with fire

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ˌfaɪt 'faɪə wɪð 'faɪə/; US /ˌfaɪt 'faɪr wɪð 'faɪr/

Szó szerinti fordítás: „tűz ellen tűzzel harcol”

Jelentés: Akkor használjuk, amikor valaki az ellenféllel szemben ugyanazokat a módszereket vagy eszközöket alkalmazza, amelyeket az ellenfél használ. A kifejezés utalhat határozott, de kockázatos vagy erkölcsileg vitatható válaszra is.

Magyar megfelelő: ugyanazzal az eszközzel vág vissza; a másik módszerét fordítja ellene

Példamondatok:

1. The rival company launched an aggressive campaign, so we decided to fight fire with fire.
   A rivális cég agresszív kampányt indított, ezért úgy döntöttünk, hogy a saját módszerével vágunk vissza.
2. If they spread misinformation, fighting fire with fire may only damage our credibility.
   Ha ők félretájékoztatást terjesztenek, az ugyanilyen visszavágás csak a mi hitelességünket ronthatja.

Eredet: A „tűz ellen tűzzel” képhez valós tűzoltási gyakorlatok – például az ellenőrzött ellenégetés – adnak szemléletes párhuzamot: újabb tűzzel távolítják el az éghető anyagot a közeledő tűz útjából. Az átvitt kifejezés pontos történeti keletkezését azonban nem célszerű kizárólag ehhez az egy magyarázathoz kötni.

Eredet bizonyossága: Valószínű – a szó szerinti tűzoltási párhuzam valós, de az átvitt formula egyetlen, bizonyított keletkezési pontja nem ismert.

Változatok: You have to fight fire with fire; fighting fire with fire.

Rokon kifejezések: Give someone a taste of their own medicine; tit for tat.

Regiszter: Semleges–informális; gyakran konfliktusról és erőteljes válaszról szól.

Tipikus tanulói hiba: Nem bármilyen erős védekezést jelent: a lényeg az, hogy ugyanazzal vagy nagyon hasonló módszerrel válaszolunk, mint az ellenfél.

Zenei kapcsolat: Metallica – Fight Fire with Fire. Előfordulás: mindkettőben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: fight fire with fire – idiom; Merriam-Webster: fight fire with fire; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

66. Get cold feet

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ˌget kəʊld ˈfiːt/; US /ˌget koʊld ˈfiːt/

Szó szerinti fordítás: „hideg lesz a lába”

Jelentés: Azt jelenti, hogy valaki hirtelen túlságosan megijed vagy elbizonytalanodik ahhoz, hogy végrehajtsa az előre eltervezett lépést. Gyakran házasság előtt említik, de bármilyen fontos döntésre használható.

Magyar megfelelő: inába száll a bátorsága; megijed és az utolsó pillanatban meghátrál

Példamondatok:

1. She was ready to sign the contract, but got cold feet at the last minute.
   Készen állt aláírni a szerződést, de az utolsó pillanatban inába szállt a bátorsága.
2. He got cold feet a week before the wedding and called it off.
   Egy héttel az esküvő előtt meghátrált, és lefújta az egészet.

Eredet: A cold feet 19. század végi átvitt használata dokumentált. A testi hidegség, a félelem miatti megtorpanás és más történeti magyarázatok között nincs minden részletre kiterjedő bizonyosság.

Eredet bizonyossága: Vitatott – Merriam-Webster 1893-as első ismert használatot közöl, de a metafora pontos eredete nem bizonyított egyetlen magyarázattal.

Változatok: Have cold feet; get cold feet about/over something.

Rokon kifejezések: Chicken out; have second thoughts; back out.

Regiszter: Informális; brit és amerikai angolban is általános.

Tipikus tanulói hiba: A feet mindig többes számú a rögzült idiómában. Nem általános félénkséget, hanem egy tervezett lépés előtti hirtelen visszarettenést fejez ki.

Zenei kapcsolat: Haley Smalls – Cold Feet. Előfordulás: a dal címében és a dalszövegében.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: get cold feet – idiom; Merriam-Webster: cold feet, első ismert használat 1893.

67. Get under someone’s skin

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ˌget ˌʌn.də ˌsʌm.wʌnz ˈskɪn/; US /ˌget ˌʌn.dɚ ˌsʌm.wʌnz ˈskɪn/

Szó szerinti fordítás: „valakinek a bőre alá jut”

Jelentés: Azt jelenti, hogy valaki vagy valami bosszant, felingerel, és nehezen hagyható figyelmen kívül. A hatás rendszerint tartósabb vagy ismétlődő, nem egyszeri apró kellemetlenség.

Magyar megfelelő: idegesít, bosszant valakit; az agyára megy

Példamondatok:

1. His habit of interrupting everyone really gets under my skin.
   Nagyon az agyamra megy az a szokása, hogy mindenkit félbeszakít.
2. Don’t let one rude comment get under your skin.
   Ne hagyd, hogy egyetlen udvariatlan megjegyzés ennyire felbosszantson.

Eredet: A bőr alá kerülő irritáló dolog képe olyan kellemetlen hatást sugall, amely közel jut hozzánk és nem rázható le könnyen.

Eredet bizonyossága: Valószínű – a testi irritáció metaforája átlátható, de a pontos történeti kiindulópontot nem kötjük egyetlen bizonyított eseményhez.

Változatok: Get under my/your/his/her/our/their skin; really get under someone’s skin.

Rokon kifejezések: Get on someone’s nerves; rub someone the wrong way.

Regiszter: Informális; brit és amerikai angolban is gyakori.

Tipikus tanulói hiba: A névmás birtokos alakban áll: under my/your/her skin vagy under someone’s skin. Ne keverjük automatikusan az I’ve got you under my skin típusú, más rögzült szerkezetek érzelmi jelentésével: a Cambridge által rögzített get under someone’s skin alapjelentése „bosszant, felingerel”.

Zenei kapcsolat: Sabrina Carpenter – Skin. Előfordulás: a dalszövegben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: get under someone’s skin – idiom.

68. Give someone a dose/taste of their own medicine

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK dose /ˌɡɪv ˌsʌm.wʌn ə ˌdəʊs əv ðeər ˌəʊn ˈmed.ɪ.sən/; taste /ˌɡɪv ˌsʌm.wʌn ə ˌteɪst əv ðeər ˌəʊn ˈmed.ɪ.sən/; US dose /ˌɡɪv ˌsʌm.wʌn ə ˌdoʊs əv ðer ˌoʊn ˈmed.ə.sən/; taste /ˌɡɪv ˌsʌm.wʌn ə ˌteɪst əv ðer ˌoʊn ˈmed.ə.sən/

Szó szerinti fordítás: „ad valakinek egy adagot/kóstolót a saját gyógyszeréből”

Jelentés: Valakivel ugyanolyan rosszul bánunk, ahogyan ő bánt velünk vagy másokkal, hogy megtapasztalja saját viselkedésének hatását. Lehet játékos visszavágás, de erősebb bosszúhangulata is lehet.

Magyar megfelelő: a saját módszerével fizet vissza; visszakapja, amit másokkal tett

Példamondatok:

1. He was always interrupting people, so they gave him a taste of his own medicine.
   Mindig mások szavába vágott, ezért most ő is visszakapta ugyanezt.
2. The prankster got a dose of his own medicine when his friends hid his phone.
   A tréfamestert is megtréfálták: a barátai elrejtették a telefonját.

Eredet: A kellemetlen, de tanulságos 'kezelés' metaforája: az illető ugyanabból kap egy adagot, amit korábban másoknak adott.

Eredet bizonyossága: Valószínű – a gyógykezelés képe világos; a pontos első idiomatikus használatot nem kötjük egyetlen eseményhez.

Változatok: give someone a taste/dose of their own medicine; get a taste/dose of your own medicine.

Rokon kifejezések: turn the tables; fight fire with fire.

Regiszter: Semleges–informális; gyakran enyhén rosszalló vagy elégtételt kifejező.

Tipikus tanulói hiba: Nem valódi gyógyszerről van szó. A birtokos a személyhez igazodik: his/her/their/your own medicine.

Zenei kapcsolat: Queen Naija – Medicine. Előfordulás: a dalszövegben, természetes névmási változatban.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: give someone a dose/taste of their own medicine – idiom

69. Give someone the cold shoulder

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ˌgɪv ˌsʌm.wʌn ðə ˌkəʊld ˈʃəʊl.də/; US /ˌgɪv ˌsʌm.wʌn ðə ˌkoʊld ˈʃoʊl.də-/

Szó szerinti fordítás: „a hideg vállát adja valakinek”

Jelentés: Azt jelenti, hogy valakit vagy valamit szándékosan figyelmen kívül hagyunk, érdektelenséget mutatunk, vagy barátságtalanul bánunk vele. A viselkedés tudatos elutasítást jelez, nem egyszerű figyelmetlenséget.

Magyar megfelelő: ridegen elutasít; szándékosan semmibe vesz; levegőnek néz valakit

Példamondatok:

1. I tried to apologize, but she gave me the cold shoulder all evening.
   Megpróbáltam bocsánatot kérni, de egész este levegőnek nézett.
2. Investors gave the proposal the cold shoulder because the risks were too high.
   A befektetők elutasítóan fogadták a javaslatot, mert túl nagynak tartották a kockázatot.

Eredet: A kifejezés 19. század eleji használata dokumentált. A váll elfordítása természetes képe a hűvös elutasításnak; a gyakran emlegetett étkezési magyarázat történeti részletei nem teljesen bizonyosak.

Eredet bizonyossága: Vitatott – az 1816 körüli korai használat ismert, de a pontos eredettörténetre több, eltérő erejű magyarázat létezik.

Változatok: Give someone/something the cold shoulder; get/be given the cold shoulder; cold-shoulder someone (ige).

Rokon kifejezések: Give someone the silent treatment; brush someone off; turn one’s back on someone.

Regiszter: Informális; brit és amerikai angolban is használatos.

Tipikus tanulói hiba: A rögzült névszói szerkezetben határozott névelő áll: the cold shoulder, nem a cold shoulder. A cselekvés szándékos hűvösséget jelent.

Zenei kapcsolat: Adele – Cold Shoulder. Előfordulás: mindkettőben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: give someone/something the cold shoulder – collocation/idiom; Merriam-Webster: cold shoulder; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

70. Give someone/something a bad name

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: someone /ˌgɪv ˌsʌm.wʌn ə ˌbæd ˈneɪm/; something /ˌgɪv ˌsʌm.θɪŋ ə ˌbæd ˈneɪm/

Szó szerinti fordítás: „rossz nevet ad valakinek/valaminek”

Jelentés: Azt jelenti, hogy valaki viselkedése vagy néhány rossz példa rontja egy nagyobb csoport, tevékenység vagy intézmény hírnevét.

Magyar megfelelő: rossz hírét kelti; lejárat; rossz fényt vet egy egész csoportra vagy tevékenységre

Példamondatok:

1. A few irresponsible drivers give the whole profession a bad name.
   Néhány felelőtlen sofőr rossz hírét kelti az egész szakmának.
2. The scandal gave the organization a bad name for years.
   A botrány évekre rossz hírbe hozta a szervezetet.

Eredet: A „name” régi metaforikus jelentése a hírnév és jó hír; a „bad name” így rossz reputációt jelent.

Eredet bizonyossága: A történeti eredet nem igazolt.

Változatok: Give someone/something a bad name.

Rokon kifejezések: Damage someone’s reputation; bring something into disrepute.

Regiszter: Semleges; Cambridge collocation.

Tipikus tanulói hiba: Nem egyszerűen azt jelenti, hogy valakit rosszul nevezünk el; a „name” itt hírnevet jelent.

Zenei kapcsolat: Bon Jovi – You Give Love a Bad Name. Előfordulás: mindkettőben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: give someone/something a bad name – collocation; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

71. Go against the grain

[UK/US] | C2 (Cambridge).

Kiejtés: UK /ˌgəʊ əˌgenst ðə ˈgreɪn/; US /ˌgoʊ əˌgenst ðə ˈgreɪn/

Szó szerinti fordítás: „a száliránnyal szemben halad”

Jelentés: Akkor használjuk, amikor valami eltér a megszokottól, a társadalmi elvárástól vagy valakinek a saját természetétől és meggyőződésétől. Gyakori szerkezet: it goes against the grain for someone to do something.

Magyar megfelelő: szembemegy a megszokással; ellenkezik a természetével, elveivel vagy érzéseivel

Példamondatok:

1. It goes against the grain for me to praise work I don’t believe in.
   Ellenkezik a természetemmel, hogy olyan munkát dicsérjek, amelyben nem hiszek.
2. The designer deliberately went against the grain and rejected the season’s main trend.
   A tervező tudatosan szembement az árral, és elutasította az évad fő irányzatát.

Eredet: A fa szálirányával szembeni vágás vagy gyalulás nagyobb ellenállást és érdesebb felületet okoz. Ez a fizikai ellenállás vált a megszokással vagy belső hajlammal való szembemenés képévé.

Eredet bizonyossága: Valószínű – a famegmunkálási kép és az átvitt jelentés kapcsolata világos, a pontos első átvitt előfordulást nem jelöljük egyetlen biztos forrással.

Változatok: Against the grain; go against the grain; go against someone’s grain (ritkább).

Rokon kifejezések: Go against the flow; swim against the tide.

Regiszter: Semleges; Cambridge C2; brit és amerikai angolban is természetes.

Tipikus tanulói hiba: A grain előtt rendszerint the áll. A szerkezet nemcsak társadalmi különcködést, hanem a saját elveinkkel vagy természetünkkel ellentétes cselekvést is jelenthet.

Zenei kapcsolat: Bad Religion – Against the Grain. Előfordulás: mindkettőben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: go against the grain – idiom, C2; Merriam-Webster: against the grain; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

72. Go cold turkey

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ˌgəʊ kəʊld ˈtɜːki/; US /ˌgoʊ koʊld ˈtɝːki/

Szó szerinti fordítás: „hideg pulykára vált”

Jelentés: Azt jelenti, hogy valaki hirtelen és teljesen felhagy egy függőséget okozó szer használatával vagy egy erősen rögzült szokással, ahelyett hogy fokozatosan csökkentené vagy hagyná el.

Magyar megfelelő: egyik napról a másikra felhagy egy szerrel vagy szokással

Példamondatok:

1. He decided to go cold turkey and stop smoking completely.
   Úgy döntött, egyik napról a másikra teljesen abbahagyja a dohányzást.
2. Quitting caffeine cold turkey can be difficult for some people.
   Egyeseknek nehéz lehet hirtelen, teljesen abbahagyni a koffeinfogyasztást.

Eredet: A pontos eredet vitatott. Több népszerű magyarázat létezik, de egyik sem bizonyított annyira, hogy kizárólagos eredetként közöljük.

Eredet bizonyossága: A történeti eredet vitatott.

Változatok: Go cold turkey; quit/stop cold turkey.

Rokon kifejezések: Quit abruptly; break a habit.

Regiszter: Informális; a cold turkey Cambridge-ben slang jelölésű, a go cold turkey pedig bevett kollokáció.

Tipikus tanulói hiba: A hangsúly a hirtelen, teljes megszakításon van, nem általában egy tevékenység abbahagyásán.

Zenei kapcsolat: John Lennon – Cold Turkey. Előfordulás: a dal címének rövidített változatában és a dalszövegében.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: cold turkey / go cold turkey

73. Go the extra mile

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ˌgəʊ ðiˌek.strə ˈmaɪl/; US /ˌgoʊ ðiˌek.strə ˈmaɪl/

Szó szerinti fordítás: „megtesz még egy mérföldet”

Jelentés: Azt jelenti, hogy valaki a kötelezőnél vagy az elvártnál több időt, figyelmet és erőfeszítést fordít egy feladatra vagy személyre. Különösen gyakori munkahelyi és ügyfélszolgálati nyelvben.

Magyar megfelelő: többet tesz a vártnál; plusz erőfeszítést vállal; mindent megtesz valakiért

Példamondatok:

1. Our support team always goes the extra mile to solve a customer’s problem.
   Ügyfélszolgálati csapatunk mindig a vártnál többet tesz az ügyfelek problémáinak megoldásáért.
2. She went the extra mile by checking every source twice before publication.
   Plusz erőfeszítést vállalt: megjelenés előtt minden forrást kétszer ellenőrzött.

Eredet: A kifejezés képi előzménye Máté evangéliuma 5:41: ha valakit egy mérföldre kényszerítenek, menjen el vele kettőre. Ez a „további mérföld” képe lett később az önként vállalt többleterőfeszítés természetes metaforája.

Eredet bizonyossága: Biztosan ismert a bibliai képi előzmény; a modern angol idióma általános, világi használata későbbi jelentésfejlődés.

Változatok: Go the extra mile for someone; go that extra mile.

Rokon kifejezések: Go above and beyond; bend over backwards; give it your all.

Regiszter: Semleges, pozitív; üzleti angolban különösen gyakori.

Tipikus tanulói hiba: Az idiómában the extra mile a rögzült alak. A go an extra mile többnyire szó szerinti távolságot jelent, nem automatikusan ugyanazt az idiómát.

Zenei kapcsolat: Laura Pausini – The Extra Mile. Előfordulás: a dal címében és a dalszövegében.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: go the extra mile – idiom; Merriam-Webster: go the extra mile; Máté 5:41.

74. Go the whole nine yards

[US] – főként amerikai angol; más változatokban is ismert | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ˌgəʊ ðə ˌhəʊl naɪn ˈjɑːdz/; US /ˌgoʊ ðə ˌhoʊl naɪn ˈjɑːrdz/

Szó szerinti fordítás: „végigmegy mind a kilenc yardon”

Jelentés: A go the whole nine yards azt jelenti, hogy valaki teljes erőbedobással végigvisz valamit, vagy minden lehetséges részletre kiterjed. A the whole nine yards önmagában egy helyzethez tartozó teljes készletet, minden részletet jelenthet.

Magyar megfelelő: mindent belead; teljesen végigcsinálja; a lehető legteljesebb megoldást választja

Példamondatok:

1. If we’re renovating the kitchen, let’s go the whole nine yards and replace the old wiring too.
   Ha már felújítjuk a konyhát, csináljuk meg teljesen, és cseréljük ki a régi vezetékeket is.
2. She didn’t stop at a short summary; she went the whole nine yards and produced a full report.
   Nem állt meg egy rövid összefoglalónál: mindent beleadott, és teljes jelentést készített.

Eredet: A kilenc yard pontos tárgyi háttere nem ismert. Ruhaszövethez, lőszerhevederhez, betonkeverőhöz és más mérésekhez kapcsolódó történetek terjednek, de egyik magyarázatra sincs döntő bizonyíték.

Eredet bizonyossága: Vitatott – a számszerű kép eredetére adott népszerű magyarázatok nem bizonyítottak.

Változatok: The whole nine yards; go the whole nine yards.

Rokon kifejezések: Go all out; go the whole hog; the whole kit and caboodle.

Regiszter: Informális; Cambridge szerint főként amerikai angol.

Tipikus tanulói hiba: Ne próbáljuk biztos történeti tényként megmagyarázni, miért éppen kilenc yard. A rögzült alakban the és a többes számú yards is kötelező.

Zenei kapcsolat: Emil Bulls – Nothing in This World. Előfordulás: a dalszövegben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: the whole nine yards – idiom, informal, mainly US; Merriam-Webster: the whole nine yards és az eredetmagyarázatok bizonytalansága.

75. Go up in flames

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ˌgəʊ ʌp ɪn ˈfleɪmz/; US /ˌgoʊ ʌp ɪn ˈfleɪmz/

Szó szerinti fordítás: „lángokba borul”

Jelentés: Szó szerint azt jelenti, hogy valami elég vagy tűzben megsemmisül. Átvitt értelemben tervre, karrierre, kapcsolatra vagy más vállalkozásra mondjuk, amikor látványosan vagy teljesen tönkremegy.

Magyar megfelelő: lángba borul; teljesen tönkremegy; semmivé válik

Példamondatok:

1. Years of planning went up in flames after the funding was withdrawn.
   Évek tervezőmunkája vált semmivé, miután visszavonták a finanszírozást.
2. His political career went up in flames after the scandal.
   A botrány után a politikai karrierje teljesen összeomlott.

Eredet: A kifejezés közvetlenül a tűz pusztító képére épül: ami lángok martaléka lesz, abból alig marad valami.

Eredet bizonyossága: A történeti eredet nem igazolt.

Változatok: Go up in flames; go up in smoke (rokon, nem teljesen azonos idióma).

Rokon kifejezések: Go up in smoke; go down in flames.

Regiszter: Semleges–informális; erősen képszerű.

Tipikus tanulói hiba: Ne keverjük össze a go down in flames kifejezéssel: mindkettő jelenthet látványos bukást, de más a rögzült kép.

Zenei kapcsolat: Coldplay – Up in Flames. Előfordulás: mindkettőben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: go up in flames – idiom; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

76. Go with the flow

[UK/US] | C2 (Cambridge).

Kiejtés: UK /ˌgəʊ wɪð ðə ˈfləʊ/; US /ˌgoʊ wɪð ðə ˈfloʊ/

Szó szerinti fordítás: „együtt halad az áramlással”

Jelentés: Azt jelenti, hogy valaki különösebb ellenállás nélkül elfogadja, amit mások tesznek vagy javasolnak, mert ez a legegyszerűbb.

Magyar megfelelő: sodródik az árral; alkalmazkodik; nem ellenkezik

Példamondatok:

1. We don’t have a fixed plan, so we’ll just go with the flow.
   Nincs merev tervünk, úgyhogy majd alkalmazkodunk ahhoz, ahogy alakulnak a dolgok.
2. At first I disagreed, but eventually I decided to go with the flow.
   Eleinte nem értettem egyet, de végül úgy döntöttem, hogy sodródom az árral.

Eredet: A víz áramlásának képe: aki nem úszik szembe az árral, azt az áramlat magával viszi.

Eredet bizonyossága: A kép világos; pontos történeti eredete nem igazolt.

Változatok: Gyakran imperatívuszban: Just go with the flow.

Rokon kifejezések: Take things as they come; roll with the punches.

Regiszter: Informális; Cambridge C2; brit és amerikai angolban is természetes.

Tipikus tanulói hiba: Nem feltétlenül pozitív: jelenthet rugalmas alkalmazkodást, de passzív sodródást is.

Zenei kapcsolat: Queens of the Stone Age – Go With the Flow. Előfordulás: mindkettőben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: go with the flow – idiom, informal, C2; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

77. Go your own/separate way

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ˌgəʊ jər ˌəʊn ˈweɪ; ˌgəʊ jɔː ˌsep.ər.ət ˈweɪ/; US /ˌgoʊ jʊr ˌoʊn ˈweɪ; ˌgoʊ jʊr ˌsep.ɚ.ət ˈweɪ/

Szó szerinti fordítás: „a saját/külön útján megy”

Jelentés: Emberek vagy csoportok megszüntetik korábbi személyes vagy üzleti kapcsolatukat, és egymástól függetlenül folytatják. A go one’s own way az önálló irányt, a go their separate ways a szétválást hangsúlyozza.

Magyar megfelelő: külön útra tér; önállóan folytatja; elválnak útjaik

Példamondatok:

1. After ten years in business together, the partners went their separate ways.
   Tíz év közös üzlet után a partnerek külön utakon folytatták.
2. She ignored the usual career path and went her own way as an independent designer.
   Nem követte a szokásos karrierutat, hanem független tervezőként a saját útját járta.

Eredet: Az életet és a kapcsolatokat útként ábrázoló átlátható metafora: a közös út véget ér, majd mindenki más irányban halad tovább.

Eredet bizonyossága: Valószínű – a képi alap egyértelmű; nem kötjük egyetlen első szerzőhöz.

Változatok: go one’s own way; go their separate ways; go our separate ways.

Rokon kifejezések: part company; part ways; strike out on your own.

Regiszter: Semleges; személyes és üzleti kapcsolatokra is természetes.

Tipikus tanulói hiba: Ügyeljünk a számra: one’s own way rendszerint egyes szám, de több alany esetén go their separate ways a természetes alak.

Zenei kapcsolat: Fleetwood Mac – Go Your Own Way. Előfordulás: mindkettőben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: go your own/separate way – idiom; Official Charts – Fleetwood Mac.

78. Have a heart of gold

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /hæv ə ˌhɑːt əv ˈgəʊld/; US /hæv ə ˌhɑːrt əv ˈgoʊld/

Szó szerinti fordítás: „aranyból van a szíve”

Jelentés: Olyan emberre használjuk, aki alapvetően kedves, önzetlen, segítőkész és nagylelkű.

Magyar megfelelő: aranyszíve van; nagyon jólelkű és nagylelkű

Példamondatok:

1. He can seem gruff, but he really has a heart of gold.
   Mogorvának tűnhet, de valójában aranyszíve van.
2. Everyone trusted her because she had a heart of gold.
   Mindenki bízott benne, mert rendkívül jólelkű volt.

Eredet: Az arany az érték, tisztaság és kiválóság hagyományos jelképe; a „heart” az ember jellemének és érzelmeinek metaforikus központja.

Eredet bizonyossága: A kép világos; pontos történeti eredete nem igazolt.

Változatok: A heart of gold; have a heart of gold.

Rokon kifejezések: Have a heart of stone (ellentétes kép); have a big heart.

Regiszter: Semleges–informális; erősen pozitív.

Tipikus tanulói hiba: Nem egyszerűen azt jelenti, hogy valaki kedves egy adott pillanatban; tartósan jólelkű, nagylelkű jellemet ír le.

Zenei kapcsolat: Neil Young – Heart of Gold. Előfordulás: mindkettőben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: a heart of gold / have a heart of gold – idiom; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

79. Have a heart of stone

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /hæv ə ˌhɑːt əv ˈstəʊn/; US /hæv ə ˌhɑːrt əv ˈstoʊn/

Szó szerinti fordítás: „kőből van a szíve”

Jelentés: Olyan emberre mondjuk, aki nem mutat együttérzést vagy könyörületet, és mások szenvedése iránt érzéketlen.

Magyar megfelelő: kőszívű; kegyetlen, érzéketlen

Példamondatok:

1. You’d have to have a heart of stone not to be moved by that story.
   Kőszívűnek kellene lenned ahhoz, hogy az a történet egyáltalán ne hasson meg.
2. He acted as if he had a heart of stone.
   Úgy viselkedett, mintha kőből lett volna a szíve.

Eredet: A kő kemény, hideg és érzéketlen; ezért vált az érzelmi keménység és részvétlenség metaforájává.

Eredet bizonyossága: A kép világos; pontos történeti eredete nem igazolt.

Változatok: A heart of stone; have a heart of stone.

Rokon kifejezések: Have a heart of gold (ellentétes kép); cold-hearted.

Regiszter: Semleges; erősen negatív minősítés.

Tipikus tanulói hiba: A stone-hearted rokon értelmű melléknév; a rögzült idióma have a heart of stone.

Zenei kapcsolat: The Rolling Stones – Heart of Stone. Előfordulás: mindkettőben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: have a heart of stone – idiom; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

80. Have your back to/against the wall

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /hæv jə ˌbæk tə ðə ˈwɔːl/; /hæv jə ˌbæk əˌgenst ðə ˈwɔːl/; US /hæv jəˠ ˌbæk tə ðə ˈwɔːl/; /hæv jəˠ ˌbæk əˌgenst ðə ˈwɔːl/

Szó szerinti fordítás: „a falnak vetett háttal áll”

Jelentés: Azt jelenti, hogy valaki nagyon komoly problémákkal néz szembe, és kevés lehetősége maradt arra, hogyan cselekedjen.

Magyar megfelelő: szorult helyzetben van; sarokba szorították; alig maradt választási lehetősége

Példamondatok:

1. With debts rising and sales falling, the company has its back to the wall.
   A növekvő adósságok és csökkenő eladások miatt a vállalat sarokba szorult.
2. He fought hardest when he had his back against the wall.
   Akkor küzdött a legkeményebben, amikor már alig maradt választási lehetősége.

Eredet: A fizikai kép egy sarokba vagy falhoz szorított ember: mögötte nincs hová hátrálnia.

Eredet bizonyossága: A kép világos; pontos történeti eredete nem igazolt.

Változatok: Have your back to the wall; have your back against the wall.

Rokon kifejezések: Be between a rock and a hard place; be in a tight corner.

Regiszter: Semleges–informális; brit és amerikai angolban használatos.

Tipikus tanulói hiba: Nem pusztán nehéz helyzetet jelent: fontos elem, hogy a cselekvési lehetőségek erősen beszűkültek.

Zenei kapcsolat: Cage the Elephant – Back Against the Wall. Előfordulás: mindkettőben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: have your back to/against the wall – idiom; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

81. Head over heels

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ˌhed əʊ.və ˈhiːlz/; US /ˌhed oʊ.vəˑ ˈhiːlz/

Szó szerinti fordítás: „fejjel a sarkak fölött”

Jelentés: Azt jelenti, hogy valaki teljesen, nagyon erősen szerelmes egy másik emberbe.

Magyar megfelelő: fülig szerelmes; teljesen belehabarodott

Példamondatok:

1. She fell head over heels in love with him within a few weeks.
   Néhány hét alatt fülig beleszeretett.
2. They’re still head over heels for each other after twenty years.
   Húsz év után is teljesen oda vannak egymásért.

Eredet: A kifejezés eredetileg az átfordulás, bukfencezés képéhez kötődött; később a teljes érzelmi felfordulás, majd a szerelem kifejezésévé vált.

Eredet bizonyossága: A történeti fejlődés több lépésben alakult ki.

Változatok: Head over heels; head over heels in love; fall head over heels in love.

Rokon kifejezések: Fall for someone; be crazy about someone.

Regiszter: Semleges–informális; Cambridge idióma.

Tipikus tanulói hiba: A rögzült sorrend head over heels, nem *heels over head* a szerelmi idiómában.

Zenei kapcsolat: Tears for Fears / ABBA – Head over Heels: külön dalok. Az ABBA-példa lendületet, nem szerelmet idéz.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: head over heels (in love) – idiom; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

82. Hear it through the grapevine

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ˌhɪər ɪt θruː ðə ˈgreɪp.vaɪn/; US /ˌhɪr ɪt θruː ðə ˈgreɪp.vaɪn/

Szó szerinti fordítás: „a szőlőtőkén keresztül hallja”

Jelentés: Azt jelenti, hogy valaki hírt nem hivatalos forrásból, hanem emberek egymás közötti informális továbbadása révén hall.

Magyar megfelelő: hallomásból értesül; nem hivatalos úton hall valamit

Példamondatok:

1. I heard through the grapevine that the department is moving to a new building.
   Azt hallottam nem hivatalos úton, hogy az osztály új épületbe költözik.
2. We heard on the grapevine that she might be leaving the company.
   Úgy hallottuk, hogy talán elhagyja a céget.

Eredet: A „grapevine” az információ informális hálózatának régi metaforája; a képben a hírek a szőlőinda ágaihoz hasonlóan terjednek.

Eredet bizonyossága: Nem igazolt – a pontos történeti eredethez a kötet nem közöl történeti bizonyítékot.

Változatok: Hear something through the grapevine; hear something on the grapevine.

Rokon kifejezések: Word gets around; rumour has it.

Regiszter: Informális; hallomásból származó információra.

Tipikus tanulói hiba: Nem feltétlenül hamis pletykát jelent: a forrás informális, de az információ lehet igaz.

Zenei kapcsolat: Marvin Gaye – I Heard It Through the Grapevine. Előfordulás: mindkettőben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: hear (something) through/on the grapevine – idiom; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

83. Hit below the belt

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ˌhɪt bɪˌləʊ ðə ˈbelt/; US /ˌhɪt bɪˌloʊ ðə ˈbelt/

Szó szerinti fordítás: „övön alul üt”

Jelentés: Azt jelenti, hogy valaki vitában vagy konfliktusban tisztességtelen, különösen bántó vagy személyes támadást alkalmaz.

Magyar megfelelő: övön aluli; igazságtalanul vagy sértően támad

Példamondatok:

1. Bringing up his family problems during the argument was hitting below the belt.
   A családi problémáinak felemlegetése a vitában övön aluli támadás volt.
2. That personal remark was really below the belt.
   Az a személyes megjegyzés valóban övön aluli volt.

Eredet: A bokszból származó kép: az öv alatti ütés tiltott, szabálytalan támadás.

Eredet bizonyossága: A bokszeredet biztos.

Változatok: Hit below the belt; below the belt; a blow below the belt.

Rokon kifejezések: Play dirty; fight fair (ellentétes elv).

Regiszter: Informális; erősen rosszalló.

Tipikus tanulói hiba: Nem fizikai ütésre korlátozódik: gyakran szóbeli, személyes vagy tisztességtelen támadásra használjuk.

Zenei kapcsolat: Face to Face – Keep Your Chin Up. Előfordulás: a dalszövegben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: below the belt – idiom, informal

84. Hit the books

[US/AUS főként]; [UK-ben is érthető] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: /ˌhɪt ðə ˈbʊks/

Szó szerinti fordítás: „megüti a könyveket”

Jelentés: Azt jelenti, hogy valaki komolyan és céltudatosan tanulni kezd, rendszerint vizsgára vagy feladatra készülve.

Magyar megfelelő: nekilát tanulni; komolyan leül a könyvek mellé

Példamondatok:

1. I can’t come out tonight — I have to hit the books.
   Ma este nem tudok elmenni, neki kell állnom tanulni.
2. She hit the books hard before the entrance exam.
   Keményen tanult a felvételi vizsga előtt.

Eredet: A „hit” itt energikus kezdést fejez ki; a könyvek a tanulás metonimikus jelképei.

Eredet bizonyossága: A történeti eredet nem igazolt.

Változatok: Hit the books; hit the books hard.

Rokon kifejezések: Burn the midnight oil; cram for an exam.

Regiszter: Informális; Cambridge szerint főként amerikai és ausztrál angol.

Tipikus tanulói hiba: Nem azt jelenti, hogy valaki szó szerint megüti a könyveket; a természetes magyar megfelelő: „nekilát tanulni”.

Zenei kapcsolat: blink-182 – Quarantine. Előfordulás: a dalszövegben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: hit the books – idiom, mainly US and Australian English, informal

85. Hit the jackpot

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ˌhɪt ðə ˈdʒæk.pɒt/; US /ˌhɪt ðə ˈdʒæk.pɑːt/

Szó szerinti fordítás: „eléri a főnyereményt”

Jelentés: Szó szerint a legnagyobb nyeremény megszerzését jelenti játékban vagy versenyben; átvitt értelemben nagy sikert vagy hasznot, rendszerint jelentős szerencsével.

Magyar megfelelő: megüti a főnyereményt; óriási sikert arat; szerencsésen nagyot nyer

Példamondatok:

1. The small company hit the jackpot with its first mobile app.
   A kis cég óriási sikert aratott az első mobilalkalmazásával.
2. They hit the jackpot when they found a buyer willing to pay twice the expected price.
   Nagy szerencséjük volt, amikor találtak egy vevőt, aki a várt ár kétszeresét fizette.

Eredet: A „jackpot” szerencsejátékos eredetű szó; a legnagyobb felhalmozott nyeremény képéből alakult ki az általános siker jelentése.

Eredet bizonyossága: A szerencsejátékos háttér biztos.

Változatok: Hit the jackpot; jackpot (főnév).

Rokon kifejezések: Strike it lucky; strike gold.

Regiszter: Semleges–informális; szerencsével elért nagy sikerre gyakori.

Tipikus tanulói hiba: Az átvitt használatban nem szükséges valódi lottó- vagy kaszinónyeremény; nagy, szerencsés sikerre is mondható.

Zenei kapcsolat: Arabesque – Hit the Jackpot. Előfordulás: a dal címében és a dalszövegében.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: hit the jackpot – idiom

86. Hit the nail on the head

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ˌhɪt ðə ˌneɪl ɒn ðə ˈhed/; US /ˌhɪt ðə ˌneɪl ɑːn ðə ˈhed/

Szó szerinti fordítás: „pont a szög fejére üt”

Jelentés: Akkor használjuk, amikor valaki pontosan megfogalmazza egy probléma, helyzet vagy jelenség lényegét, illetve teljesen helyes megállapítást tesz.

Magyar megfelelő: fején találja a szöget; pontosan rátapint a lényegre

Példamondatok:

1. You hit the nail on the head when you said the real problem is poor communication.
   Fején találtad a szöget, amikor azt mondtad, hogy az igazi probléma a rossz kommunikáció.
2. Her diagnosis of the situation hit the nail on the head.
   A helyzetről adott értékelése pontosan rátapintott a lényegre.

Eredet: Az ácsmunka képe: ha a kalapács pontosan a szög fejét találja el, az ütés pontos és hatékony. Innen alakult ki a pontosság metaforája.

Eredet bizonyossága: A kép világos; pontos történeti eredete nem igazolt.

Változatok: Gyakran: You’ve hit the nail on the head.

Rokon kifejezések: Get to the heart of the matter; be spot on.

Regiszter: Semleges–informális; brit és amerikai angolban is gyakori.

Tipikus tanulói hiba: Ne egyszerűen „igazat mond”-ként fordítsuk: a hangsúly azon van, hogy valaki pontosan a lényegre tapint.

Zenei kapcsolat: Uriah Heep – Nail on the Head. Előfordulás: a dal címében és a dalszövegében.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: hit the nail on the head

87. Hit the road

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ˌhɪt ðə ˈrəʊd/; US /ˌhɪt ðə ˈroʊd/

Szó szerinti fordítás: „megüti az utat”

Jelentés: Azt jelenti, hogy valaki elindul egy helyről vagy útra kel. Bizonyos kontextusban felszólító, elküldő árnyalata is lehet.

Magyar megfelelő: útnak indul; elindul; felszólításként: indulj / menj el

Példamondatok:

1. We should hit the road before the traffic gets heavy.
   El kellene indulnunk, mielőtt megerősödik a forgalom.
2. It’s getting late, so I think I’ll hit the road.
   Későre jár, úgyhogy azt hiszem, elindulok.

Eredet: Az út mint a mozgás és utazás helyszíne közvetlenül adja a kifejezés képét; a hit itt energikus kezdetet fejez ki.

Eredet bizonyossága: A pontos történeti eredet itt nem igazolt.

Változatok: Hit the road; be hitting the road.

Rokon kifejezések: Set off; get going.

Regiszter: Informális; brit és amerikai angolban is természetes.

Tipikus tanulói hiba: Nem szó szerinti „ütésről” van szó. A természetes magyar megfelelő legtöbbször egyszerűen: elindul / útnak indul.

Zenei kapcsolat: Ray Charles – Hit the Road Jack. Előfordulás: mindkettőben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: hit the road – idiom, informal; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

88. Hit the roof

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: /ˌhɪt ðə ˈruːf/

Szó szerinti fordítás: „nekiütődik a tetőnek”

Jelentés: Azt jelenti, hogy valaki hirtelen rendkívül mérges lesz, gyakran kiabálni vagy hevesen reagálni kezd.

Magyar megfelelő: felmegy benne a pumpa; rettenetesen dühös lesz

Példamondatok:

1. Dad will hit the roof when he sees the repair bill.
   Apa rettenetesen dühös lesz, amikor meglátja a javítási számlát.
2. She hit the roof when she discovered that the data had been deleted.
   Teljesen kiborult, amikor rájött, hogy törölték az adatokat.

Eredet: A túlzó kép szerint a düh olyan erővel „löki felfelé” az embert, hogy eléri a tetőt vagy mennyezetet.

Eredet bizonyossága: A történeti eredet nem igazolt.

Változatok: Hit the ceiling; hit the ceiling/roof.

Rokon kifejezések: See red; fly off the handle.

Regiszter: Informális.

Tipikus tanulói hiba: Ne keverjük a go through the roof kifejezéssel: az gyakran árak, számok hirtelen emelkedésére utal; hit the roof = valaki nagyon dühös lesz.

Zenei kapcsolat: Bob Dylan – Joey. Előfordulás: a dalszövegben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: hit the roof / hit the ceiling – idiom

89. Hit the sack

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: /ˌhɪt ðə ˈsæk/

Szó szerinti fordítás: „megüti a zsákot”

Jelentés: Informális kifejezés arra, hogy valaki lefekszik, mert aludni akar.

Magyar megfelelő: lefekszik aludni; ágyba bújik

Példamondatok:

1. I’m exhausted, so I’m going to hit the sack early tonight.
   Teljesen kimerültem, úgyhogy ma este korán lefekszem.
2. We have an early start tomorrow, so let’s hit the sack.
   Holnap korán indulunk, úgyhogy bújjunk ágyba.

Eredet: A „sack” eredetileg zsákot jelent; a kifejezést gyakran régi, zsákszerű fekhelyek vagy szalmazsákok képével magyarázzák.

Eredet bizonyossága: Nem igazolt – a pontos történeti eredethez a kötet nem közöl történeti bizonyítékot.

Változatok: Hit the hay.

Rokon kifejezések: Turn in; call it a night.

Regiszter: Informális.

Tipikus tanulói hiba: Nem azt jelenti, hogy valaki egyszerűen bemegy a hálószobába; a cél kifejezetten az alvás.

Zenei kapcsolat: The Beach Boys – Back Home. Előfordulás: a dalszövegben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: hit the sack; also hit the hay; informal.

90. Hold your horses

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ˌhəʊld jɔː ˈhɔː.sɪz/; US /ˌhoʊld jʊr ˈhɔːr.sɪz/

Szó szerinti fordítás: „tartsd vissza a lovaidat”

Jelentés: Felszólítás arra, hogy valaki álljon meg, várjon, és gondolja át alaposabban a döntését vagy véleményét. Nem pusztán időt kér: gyakran a túl gyors vagy elhamarkodott cselekvést fékezi.

Magyar megfelelő: lassan a testtel; hátrább az agarakkal; ne hamarkodd el

Példamondatok:

1. Hold your horses—we haven’t approved the budget yet.
   Lassan a testtel – a költségvetést még nem hagytuk jóvá.
2. Hold your horses and check the address before you send the email.
   Várj egy kicsit, és ellenőrizd a címet, mielőtt elküldöd az e-mailt.

Eredet: Valószínűleg a lovak gyeplővel való visszatartásának szó szerinti képéből alakult ki: az indulás előtt a hajtó megfékezi az állatokat.

Eredet bizonyossága: Valószínű – a lovas kép közvetlen, de a pontos első idiomatikus használatot nem állítjuk bizonyosnak.

Változatok: Hold your horses! (rögzült felszólító formula).

Rokon kifejezések: hold on; slow down; not so fast.

Regiszter: Cambridge: old-fashioned informal; ma is érthető, játékos vagy enyhén rendreutasító lehet.

Tipikus tanulói hiba: A horses többes szám rögzült. Nem kell tényleges lovas helyzetnek lennie, és nem azonos a hold on semleges időnyerő formulájával.

Zenei kapcsolat: Pati Yang – Hold Your Horses. Előfordulás: a dal címében és a dalszövegében.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: hold your horses – idiom, old-fashioned informal

91. In hot water

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ɪn ˌhɒt ˈwɔː.tə/; US /ɪn ˌhɑːt ˈwɑː.ɾə-/

Szó szerinti fordítás: „forró vízben van”

Jelentés: Olyan nehéz helyzetre használjuk, amelyben valakit valószínűleg felelősségre vonnak, megbüntetnek vagy komoly kellemetlenség ér.

Magyar megfelelő: bajban van; kellemetlen helyzetbe kerül, ahol büntetés fenyegeti

Példamondatok:

1. He got into hot water after ignoring the safety rules.
   Bajba került, miután figyelmen kívül hagyta a biztonsági szabályokat.
2. The company could be in hot water if the figures are inaccurate.
   A vállalat komoly bajba kerülhet, ha az adatok pontatlanok.

Eredet: A forró víz a kellemetlen, nehezen elviselhető helyzet egyszerű metaforája.

Eredet bizonyossága: A pontos történeti eredet itt nem igazolt.

Változatok: Be in hot water; get into hot water; land someone in hot water.

Rokon kifejezések: Be in trouble; get into trouble.

Regiszter: Semleges–informális.

Tipikus tanulói hiba: Nem egyszerűen „nehéz helyzet”: rendszerint benne van a felelősségre vonás vagy büntetés lehetősége.

Zenei kapcsolat: Level 42 – Hot Water. Előfordulás: a dal címében és a dalszövegében.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: be/get into hot water – idiom

92. In the long run

[UK/US] | B2 (Cambridge).

Kiejtés: UK /ɪn ðə ˌlɒŋ ˈrʌn/; US /ɪn ðə ˌlɑːŋ ˈrʌn/

Szó szerinti fordítás: „a hosszú futásban”

Jelentés: Azt fejezi ki, hogy valaminek a hatását vagy eredményét hosszabb időtávon vizsgáljuk, nem azonnal.

Magyar megfelelő: hosszú távon; idővel

Példamondatok:

1. The cheaper option may cost us more in the long run.
   Az olcsóbb megoldás hosszú távon többe kerülhet nekünk.
2. Regular exercise will benefit you in the long run.
   A rendszeres testmozgás hosszú távon a javadra válik.

Eredet: A „run” hosszabb folyamatot, időbeli lefolyást jelöl; ebből alakult ki a hosszú távú következmény jelentése.

Eredet bizonyossága: A pontos történeti eredet itt nem igazolt.

Változatok: Rögzült alak: in the long run.

Rokon kifejezések: Over time; eventually; in the short run (ellentétes időtáv).

Regiszter: Semleges; írott és beszélt nyelvben egyaránt gyakori; Cambridge B2.

Tipikus tanulói hiba: Ne keverjük az in the end kifejezéssel: az inkább végső kimenetelt jelent, az in the long run pedig hosszú távú hatást.

Zenei kapcsolat: The Staves – In the Long Run. Előfordulás: mindkettőben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: in the long run – idiom, B2; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

93. In the loop

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: /ɪn ðə ˈluːp/

Szó szerinti fordítás: „a körben / hurokban van”

Jelentés: Azt jelenti, hogy valaki olyan információkhoz, döntésekhez vagy belső tudáshoz hozzáfér, amely egy adott csoporthoz tartozik.

Magyar megfelelő: be van avatva; benne van az információs körben

Példamondatok:

1. Please keep me in the loop about any changes to the schedule.
   Kérlek, tarts engem is képben a beosztás minden változásáról.
2. She’s clearly in the loop because she knew about the decision before we did.
   Nyilvánvalóan be van avatva, mert már előttünk tudott a döntésről.

Eredet: A „loop” zárt körként a belső kommunikációs vagy döntési kört jelképezi.

Eredet bizonyossága: A történeti eredet nem igazolt.

Változatok: Be in the loop; keep someone in the loop.

Rokon kifejezések: Keep someone posted; be in the know. Ellentét: out of the loop.

Regiszter: Informális.

Tipikus tanulói hiba: Nem egyszerűen azt jelenti, hogy valaki „tagja egy csoportnak”; a lényeg az információhoz vagy döntésekhez való hozzáférés.

Zenei kapcsolat: Toro y Moi – The Loop. Előfordulás: a dalszövegben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: be in/out of the loop – idiom, informal

94. It’s not rocket science

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ɪts nɒt ˈrɒk.ɪt ˌsaɪ.əns/; US /ɪts nɑːt ˈrɑː.kɪt ˌsaɪ.əns/

Szó szerinti fordítás: „ez nem rakétatudomány”

Jelentés: Humoros vagy enyhén csípős módon azt mondjuk vele, hogy valamit nem tartunk különösebben nehéznek megérteni vagy megcsinálni.

Magyar megfelelő: nem olyan bonyolult; nem kell hozzá zseninek lenni

Példamondatok:

1. Just follow the instructions — it’s not rocket science.
   Csak kövesd az utasításokat – ez nem olyan bonyolult.
2. Budgeting isn’t rocket science, but it does require discipline.
   A költségvetés készítése nem rakétatudomány, de fegyelmet igényel.

Eredet: A rakétatudomány a rendkívül bonyolult műszaki-tudományos feladat sztereotip példája lett; tagadó formában az egyszerűséget hangsúlyozza.

Eredet bizonyossága: A pontos történeti eredet itt nem igazolt.

Változatok: It is / it’s not rocket science.

Rokon kifejezések: A piece of cake; it’s not brain surgery.

Regiszter: Humoros; kontextustól függően lekezelőnek is hathat.

Tipikus tanulói hiba: Óvatosan használjuk emberrel szemben: könnyen úgy hangozhat, mintha a másik képességeit becsülnénk le.

Zenei kapcsolat: vaultboy – rocket science. Előfordulás: a dal címének változatában és a dalszövegében.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: it’s not rocket science – idiom, humorous

95. Jump the gun

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: /ˌdʒʌmp ðə ˈgʌn/

Szó szerinti fordítás: „megelőzi a pisztolyt”

Jelentés: Azt jelenti, hogy valaki a megfelelő időpont előtt kezd el vagy tesz meg valamit, gyakran kellő megfontolás nélkül.

Magyar megfelelő: elhamarkod valamit; túl korán lép; elsieti

Példamondatok:

1. Let’s not jump the gun and announce anything before the contract is signed.
   Ne hamarkodjuk el, és ne jelentsünk be semmit, mielőtt aláírják a szerződést.
2. They jumped the gun by ordering equipment before the budget was approved.
   Elsiették a dolgot azzal, hogy még a költségvetés jóváhagyása előtt megrendelték a felszerelést.

Eredet: A futóversenyek rajtpisztolyára utal: aki a lövés előtt elindul, túl korán rajtol.

Eredet bizonyossága: A sporteredet biztos és közvetlenül illeszkedik a kifejezéshez.

Változatok: Be jumping the gun; jump the gun on something.

Rokon kifejezések: Get ahead of yourself; act prematurely.

Regiszter: Semleges–informális.

Tipikus tanulói hiba: Nem egyszerű gyorsaságot jelent: a probléma az, hogy valaki túl korán cselekszik.

Zenei kapcsolat: Halestorm – Jump the Gun. Előfordulás: a dal címében és a dalszövegében.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: jump the gun – idiom

96. Keep an eye on

[UK/US] | B2 (Cambridge).

Kiejtés: UK /ˌkiːp ən ˈaɪ ɒn/; US /ˌkiːp ən ˈaɪ ɑːn/

Szó szerinti fordítás: „rajta tartja a szemét”

Jelentés: Azt jelenti, hogy valakit vagy valamit figyelemmel kísérünk, ellenőrzünk, illetve rövid ideig gondját viseljük.

Magyar megfelelő: szemmel tart; figyel; vigyáz valakire vagy valamire

Példamondatok:

1. Could you keep an eye on my bag while I buy the tickets?
   Szemmel tartanád a táskámat, amíg megveszem a jegyeket?
2. We need to keep an eye on costs during the next few months.
   A következő hónapokban figyelemmel kell kísérnünk a költségeket.

Eredet: A szemmel követés közvetlen képe vált a felügyelet és ellenőrzés metaforájává.

Eredet bizonyossága: A történeti eredet nem igazolt.

Változatok: Keep your eye on someone/something; keep an eye on someone/something.

Rokon kifejezések: Keep tabs on; watch over.

Regiszter: Semleges–informális; brit és amerikai angolban is gyakori.

Tipikus tanulói hiba: Nem csak szó szerinti nézésről van szó: jelenthet felügyeletet, gondoskodást vagy folyamatos ellenőrzést is.

Zenei kapcsolat: ABBA – Keep an Eye on Dan. Előfordulás: a dal címében és a dalszövegében.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: keep your/an eye on something/someone – idiom, B2.

97. Keep (something) under one’s hat

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ˌkiːp ˌsʌm.θɪŋ ʌn.də wʌnz ˈhæt/; US /ˌkiːp ˌsʌm.θɪŋ ʌn.dəˑ wʌnz ˈhæt/

Szó szerinti fordítás: „a kalapja alatt tart valamit”

Jelentés: Azt jelenti, hogy valaki nem mond el másoknak egy információt, hanem titokban tartja.

Magyar megfelelő: titokban tart valamit; megtartja magának

Példamondatok:

1. I’ll tell you the news, but keep it under your hat for now.
   Elmondom a hírt, de egyelőre tartsd titokban.
2. The directors kept the merger plans under their hats until Friday.
   Az igazgatók péntekig titokban tartották az egyesülési terveket.

Eredet: A kalap alá rejtett dolog képe a titokban tartás egyszerű, szemléletes metaforája.

Eredet bizonyossága: A pontos történeti eredet itt nem igazolt.

Változatok: Keep it under your hat; keep something under one’s hat.

Rokon kifejezések: Keep something to yourself; keep something under wraps.

Regiszter: Informális, kissé régies-humoros árnyalatú lehet.

Tipikus tanulói hiba: Ne szó szerint a fejfedőre gondoljunk; a természetes magyar megfelelő: titokban tart / nem adja tovább.

Zenei kapcsolat: Joss Stone – Way Oh. Előfordulás: a dalszövegben.

Forrásellenőrzés: Cambridge/PASSWORD: keep (something) under one’s hat – keep something secret

98. Keep the faith

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: /ˌkiːp ðə ˈfeɪθ/

Szó szerinti fordítás: „őrizd meg a hitet”

Jelentés: Azt jelenti, hogy valaki nehéz körülmények között is megőrzi a hitét, bizalmát vagy meggyőződését valamiben vagy valakiben.

Magyar megfelelő: őrzi a hitét; kitart; nem veszíti el a bizalmát vagy reményét

Példamondatok:

1. Things are difficult now, but we have to keep the faith.
   Most nehéz a helyzet, de meg kell őriznünk a hitünket és a reményünket.
2. She kept the faith in the project even when others wanted to give up.
   Akkor is kitartott a projekt mellett, amikor mások már fel akarták adni.

Eredet: A „faith” eredetileg vallási hitet is jelenthet, de a kifejezés mai használata sokkal tágabb: bizalomra, reményre és kitartásra is vonatkozhat.

Eredet bizonyossága: A történeti eredet nem igazolt.

Változatok: Keep faith with someone/something más szerkezet és jelentés; a címszó rögzült alakja: keep the faith.

Rokon kifejezések: Hang in there; keep your chin up.

Regiszter: Semleges–informális; vallási és világi kontextusban egyaránt használható.

Tipikus tanulói hiba: Ne szűkítsük automatikusan vallási hitre: gyakran egyszerűen reményt és bizalmat jelent.

Zenei kapcsolat: Bon Jovi – Keep the Faith. Előfordulás: mindkettőben.

Forrásellenőrzés: Merriam-Webster: keep the faith – phrase; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

99. Keep your fingers crossed

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ˌkiːp jə ˈfɪŋ.gəz krɒst/; US /ˌkiːp jəˑ ˈfɪŋ.gəˑz krɔːst/

Szó szerinti fordítás: „tartsd keresztben az ujjaidat”

Jelentés: Azt fejezi ki, hogy nagyon reméljük: valami úgy történik, ahogy szeretnénk.

Magyar megfelelő: szoríts; reménykedj, hogy jól alakul

Példamondatok:

1. Keep your fingers crossed that the weather stays dry.
   Szoríts, hogy száraz maradjon az idő.
2. We’re keeping our fingers crossed for good news tomorrow.
   Nagyon reméljük, hogy holnap jó hírt kapunk.

Eredet: A keresztbe tett ujjak régi szerencsehozó gesztussá váltak; a kézmozdulatból alakult ki a szóbeli formula.

Eredet bizonyossága: A szerencséhez kapcsolódó gesztus biztos; a pontos történeti eredetre több magyarázat létezik.

Változatok: Keep/have your fingers crossed; cross your fingers.

Rokon kifejezések: Hope for the best; knock on wood/touch wood.

Regiszter: Informális; brit és amerikai angolban is gyakori.

Tipikus tanulói hiba: A magyar „szorítok neked” természetesebb, mint a szó szerinti „keresztben tartom az ujjaimat”.

Zenei kapcsolat: Silversun Pickups – Latchkey Kids. Előfordulás: a dalszövegben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: keep your fingers crossed – idiom; Cambridge Learner’s: informal.

100. Keep your head above water

[UK/US] | C2 (Cambridge).

Kiejtés: UK /ˌkiːp jə ˌhed əˌbʌv ˈwɔː.tə/; US /ˌkiːp jɚ ˌhed əˌbʌv ˈwɑː.ţɚ/

Szó szerinti fordítás: „a víz fölött tartja a fejét”

Jelentés: Azt jelenti, hogy valaki vagy egy vállalkozás nehéz helyzetben éppen csak képes tovább működni, különösen pénzügyi gondok között.

Magyar megfelelő: éppenhogy fennmarad; valahogy boldogul, különösen anyagilag

Példamondatok:

1. With prices rising, many small businesses are struggling to keep their heads above water.
   Az emelkedő árak mellett sok kisvállalkozás éppen csak fenn tud maradni.
2. We’re not making much profit, but at least we’re keeping our heads above water.
   Nem termelünk sok nyereséget, de legalább még talpon maradunk.

Eredet: Az úszás képe: amíg a fej a víz fölött marad, az ember még nem merül el. Innen a túlélés és fennmaradás metaforája.

Eredet bizonyossága: A történeti eredet nem igazolt.

Változatok: Keep one’s head above water.

Rokon kifejezések: Make ends meet; stay afloat.

Regiszter: Semleges–informális; különösen pénzügyi nehézségekre gyakori; Cambridge C2.

Tipikus tanulói hiba: Nem sikeres gyarapodást jelent, hanem azt, hogy valaki éppen csak elkerüli az összeomlást.

Zenei kapcsolat: Avril Lavigne – Head Above Water. Előfordulás: mindkettőben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: keep your head above water – idiom, C2; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

101. Keep/hold your cards close to your chest

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ˌkiːp jɔː ˌkɑːdz kləʊs tə jɔː ˈtʃest/; US /ˌkiːp jʊr ˌkɑːrdz kloʊs tə jʊr ˈtʃest/
hold: UK /həʊld/; US /hoʊld/

Szó szerinti fordítás: „a kártyáidat közel tartod a mellkasodhoz”

Jelentés: Nem árulunk el fontos információt a terveinkről, szándékainkról vagy tárgyalási helyzetünkről, különösen versenyben, üzletben vagy alkuban. Tudatos stratégiai titkolózást sugall.

Magyar megfelelő: nem fedi fel a lapjait; titokban tartja a terveit vagy szándékait

Példamondatok:

1. The negotiator kept her cards close to her chest until the final round.
   A tárgyaló az utolsó fordulóig nem fedte fel a lapjait.
2. The company is holding its cards close to its chest about the launch date.
   A vállalat egyelőre titokban tartja a bevezetés időpontját.

Eredet: A kártyajátékos a lapjait a testéhez közel tartja, hogy az ellenfél ne láthassa őket. Innen a tervek és erőforrások elrejtésének metaforája.

Eredet bizonyossága: Valószínű – a kártyajátékos kép közvetlen és széles körben elfogadott.

Változatok: keep/hold your cards close to your chest; play your cards close to your chest.

Rokon kifejezések: not show your hand; keep something under your hat.

Regiszter: Semleges–informális; üzleti és hétköznapi nyelvben is természetes.

Tipikus tanulói hiba: A rögzült szó chest, nem heart, és a cards többes szám. Nem az érzelmek őrzéséről, hanem információ visszatartásáról szól.

Zenei kapcsolat: Precious Pepala – My Eyes Only. Előfordulás: a dalszövegben, természetes névmási változatban.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: keep/hold your cards close to your chest – idiom

102. Kill two birds with one stone

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ˌkɪl tuː ˌbɜːdz wɪð wʌn ˈstəʊn/; US /ˌkɪl tuː ˌbɝːdz wɪð wʌn ˈstoʊn/

Szó szerinti fordítás: „két madarat öl meg egy kővel”

Jelentés: Azt jelenti, hogy egyetlen cselekvéssel két külön célt sikerül elérni vagy két problémát megoldani.

Magyar megfelelő: két legyet üt egy csapásra; egy lépéssel két célt ér el

Példamondatok:

1. I’ll walk to the shop and call my mother on the way — that way I can kill two birds with one stone.
   Elsétálok a boltba, és közben felhívom anyukámat – így két legyet ütök egy csapásra.
2. The new system cuts costs and saves time, killing two birds with one stone.
   Az új rendszer csökkenti a költségeket és időt is megtakarít, vagyis két legyet üt egy csapásra.

Eredet: A vadászati kép szerint egyetlen kődobással két madarat találunk el: egyetlen erőfeszítés két eredményt hoz.

Eredet bizonyossága: A kép világos; pontos történeti eredete nem igazolt.

Változatok: Nincs lényeges közkeletű változat; a hagyományos idiomatikus alak rögzült.

Rokon kifejezések: Solve two problems at once.

Regiszter: Semleges–informális; közismert.

Tipikus tanulói hiba: Magyarul a természetes megfelelő nem madaras, hanem: „két legyet üt egy csapásra”.

Zenei kapcsolat: Patrick Page & Tituss Burgess – Two Birds with One Stone. Előfordulás: a dal címének változatában és a dalszövegében.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: kill two birds with one stone – idiom

103. Knock on wood

[US]; UK megfelelő: touch wood | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: US /ˌnɑːk ɑːn ˈwʊd/

Szó szerinti fordítás: „kopogj a fán”

Jelentés: Akkor mondjuk, amikor jó szerencséről vagy remélt kedvező eseményről beszélünk, és tréfásan vagy babonásan szeretnénk elkerülni, hogy balszerencsét hozzunk rá.

Magyar megfelelő: lekopogom; maradjon így a szerencse

Példamondatok:

1. I haven’t been ill all winter, knock on wood.
   Egész télen nem voltam beteg – lekopogom.
2. The deal should be signed tomorrow, knock on wood.
   Holnap alá kellene írni a megállapodást – lekopogom.

Eredet: A fához érintés vagy kopogás régi szerencse- és babonahagyományokhoz kapcsolódik. Az angol változatok területenként eltérnek.

Eredet bizonyossága: A szerencséhez kapcsolódó hagyomány biztos; az egyetlen pontos eredettörténet vitatott.

Változatok: US: knock on wood. UK: touch wood.

Rokon kifejezések: Keep your fingers crossed.

Regiszter: Informális; erős brit–amerikai változatkülönbség.

Tipikus tanulói hiba: Brit angolban a természetes formula általában touch wood, nem knock on wood.

Zenei kapcsolat: Eddie Floyd – Knock on Wood. Előfordulás: mindkettőben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: knock on wood – US informal; UK megfelelő: touch wood; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

104. Learn the ropes

[UK/US] | C2 (Cambridge).

Kiejtés: UK /lɜːn ðə ˈrəʊps/; US /lɝːn ðə ˈroʊps/

Szó szerinti fordítás: „megtanulja a köteleket”

Jelentés: Azt jelenti, hogy valaki megtanulja egy munka, feladat vagy tevékenység gyakorlati szabályait és működését.

Magyar megfelelő: megtanulja a fortélyokat; kiismeri, hogyan működik a munka vagy tevékenység

Példamondatok:

1. It took me a few weeks to learn the ropes in my new job.
   Néhány hétbe telt, mire megtanultam az új munkám fortélyait.
2. A senior nurse helped the new staff learn the ropes.
   Egy tapasztalt ápoló segített az új dolgozóknak kiismerni a munka menetét.

Eredet: A legelterjedtebb magyarázat hajózási háttérhez köti: a matrózoknak meg kellett tanulniuk a sok kötél szerepét. A kifejezés később általánosult.

Eredet bizonyossága: Valószínű – a hajózási magyarázat erős és széles körben elfogadott, de a pontos történeti eredet nem tekinthető teljesen lezártnak.

Változatok: Learn/know the ropes; show someone the ropes.

Rokon kifejezések: Get the hang of something; learn the ins and outs.

Regiszter: Semleges–informális; Cambridge C2.

Tipikus tanulói hiba: Nem elméleti tudásról szól elsősorban, hanem arról, hogyan működik valami a gyakorlatban.

Zenei kapcsolat: Demi Lovato – So Far, So Great. Előfordulás: a dalszövegben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: learn/know the ropes – idiom, C2.

105. Leave no stone unturned

[UK/US] | C2 (Cambridge).

Kiejtés: UK /ˌliːv nəʊ ˌstəʊn ʌnˈtɜːnd/; US /ˌliːv noʊ ˌstoʊn ʌnˈtɝːnd/

Szó szerinti fordítás: „egyetlen követ sem hagy megfordítatlanul”

Jelentés: Azt jelenti, hogy valaki minden lehetséges módszert kipróbál vagy minden lehetőséget megvizsgál egy cél elérése érdekében, különösen kereséskor.

Magyar megfelelő: mindent megtesz; minden lehetőséget végigvizsgál

Példamondatok:

1. The investigators left no stone unturned in their search for the missing files.
   A nyomozók minden lehetőséget végigvizsgáltak az eltűnt fájlok felkutatásakor.
2. We will leave no stone unturned to find a solution.
   Mindent meg fogunk tenni, hogy megoldást találjunk.

Eredet: A kép a gondos keresésből ered: aki minden követ megfordít, semmilyen lehetséges rejtekhelyet nem hagy ellenőrizetlenül.

Eredet bizonyossága: Nem igazolt – a pontos történeti eredethez a kötet nem közöl történeti bizonyítékot.

Változatok: Leave no stone unturned in doing something / to do something.

Rokon kifejezések: Move heaven and earth; stop at nothing.

Regiszter: Semleges; írott, hivatalosabb szövegben is gyakori; Cambridge C2.

Tipikus tanulói hiba: Nem egyszerűen „sokat próbálkozik”: a kifejezés teljességet hangsúlyoz – minden lehetséges utat megvizsgál.

Zenei kapcsolat: Europe – No Stone Unturned. Előfordulás: mindkettőben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: leave no stone unturned – idiom, C2; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

106. Leave someone high and dry

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK/US /ˌliːv ˌsʌm.wʌn ˌhaɪ ən ˈdraɪ/

Szó szerinti fordítás: „magasan és szárazon hagy valakit”

Jelentés: Akkor használjuk, amikor valakit segítség, erőforrás vagy támogatás nélkül hagynak egy nehéz helyzetben. A be left high and dry passzív alak különösen gyakori. Szó szerint hajóra vagy tárgyra is mondható, ha víztől távol, szárazon marad.

Magyar megfelelő: segítség nélkül, nehéz helyzetben hagy valakit; cserben hagy

Példamondatok:

1. When the funding disappeared, the project team was left high and dry.
   Amikor eltűnt a finanszírozás, a projektcsapat segítség nélkül maradt.
2. The cancelled train left hundreds of passengers high and dry.
   A vonatjárat törlése utasok százait hozta nehéz helyzetbe.

Eredet: A hajózási kép erős: az apály vagy más körülmény miatt víz nélkül maradó hajó mozgásképtelenné válik.

Eredet bizonyossága: A hajózási háttér valószínű.

Változatok: leave someone high and dry; be left high and dry; high and dry.

Rokon kifejezések: Leave someone in the lurch; leave someone stranded.

Regiszter: Informális.

Tipikus tanulói hiba: Nem csak „nehéz helyzet”: a segítség vagy támogatás hiánya fontos része a jelentésnek.

Zenei kapcsolat: Radiohead – High and Dry. A szövegben két sorra bontva.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: leave someone high and dry – idiom, informal; high and dry – adjective, informal; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

107. Let sleeping dogs lie

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ˌlet ˌsliː.pɪŋ ˌdɒgz ˈlaɪ/; US /ˌlet ˌsliː.pɪŋ ˌdɑːgz ˈlaɪ/

Szó szerinti fordítás: „hagyd aludni az alvó kutyákat”

Jelentés: Figyelmeztetés arra, hogy ne hozzunk újra szóba vagy ne bolygassunk egy kellemetlen régi helyzetet, amelyet mások már elfelejtettek vagy lezártak.

Magyar megfelelő: ne bolygasd a régi ügyet; jobb békén hagyni, ami már lecsendesedett

Példamondatok:

1. I thought about asking why he left, but decided to let sleeping dogs lie.
   Arra gondoltam, megkérdezem, miért ment el, de úgy döntöttem, jobb nem bolygatni a régi ügyet.
2. Bringing up that old dispute again would be a mistake — let sleeping dogs lie.
   Hiba lenne újra előhozni azt a régi vitát – jobb békén hagyni.

Eredet: Az alvó kutya képe azt sugallja, hogy ami jelenleg nyugodt, azt jobb nem felébreszteni, mert újra problémát okozhat.

Eredet bizonyossága: A történeti eredet nem igazolt.

Változatok: Többnyire teljes, rögzült mondatformula.

Rokon kifejezések: Let bygones be bygones; don’t open old wounds.

Regiszter: Semleges–informális; közmondásszerű.

Tipikus tanulói hiba: Nem általánosan azt jelenti, hogy „hagyd békén”; jellemzően egy régi, kellemetlen ügy újranyitásától óv.

Zenei kapcsolat: Lucky Dube – Sleeping Dogs. Előfordulás: a dal címének változatában és a dalszövegében.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: let sleeping dogs lie – idiom

108. Let the cat out of the bag

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: /ˌlet ðə ˌkæt aʊt əv ðə ˈbæg/

Szó szerinti fordítás: „kiengedi a macskát a zsákból”

Jelentés: Azt jelenti, hogy valaki elárul egy titkos információt, rendszerint akaratlanul vagy túl korán.

Magyar megfelelő: kikotyogja a titkot; elszólja magát; véletlenül felfed valamit

Példamondatok:

1. We wanted the promotion to be a surprise, but Tom let the cat out of the bag.
   Meglepetésnek szántuk az előléptetést, de Tom kikotyogta a titkot.
2. Don’t let the cat out of the bag before Friday’s announcement.
   Ne áruld el a titkot a pénteki bejelentés előtt.

Eredet: A pontos eredet bizonytalan. Népszerű magyarázatok vásári csalásokhoz és zsákban eladott állatokhoz kötik, de ezek történeti bizonyossága nem elég erős.

Eredet bizonyossága: A konkrét történeti eredet vitatott.

Változatok: Let the cat out of the bag; the cat is out of the bag (a titok már kiderült).

Rokon kifejezések: Spill the beans; give the game away.

Regiszter: Informális; brit és amerikai angolban is gyakori.

Tipikus tanulói hiba: Gyakran véletlen vagy idő előtti titokfelfedést jelent; nem minden tudatos információközlésre használható.

Zenei kapcsolat: Mustard Plug – Your Secret. Előfordulás: a dalszövegben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: let the cat out of the bag – idiom

109. Let your hair down

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ˌlet jə ˈheə daʊn/; US /ˌlet jɚ ˈher daʊn/

Szó szerinti fordítás: „engedd le a hajad”

Jelentés: Azt jelenti, hogy valaki félreteszi a megszokott visszafogottságot, ellazul, és szabadabban, felszabadultabban viselkedik.

Magyar megfelelő: elengedi magát; felszabadultan szórakozik

Példamondatok:

1. After the conference, everyone went out to let their hair down.
   A konferencia után mindenki elment egy kicsit kikapcsolódni és elengedni magát.
2. You’ve been working all week — tonight you should let your hair down.
   Egész héten dolgoztál – ma este igazán elengedhetnéd magad.

Eredet: A kép hagyományosan ahhoz kapcsolódik, hogy a hosszú hajat formális helyzetekben feltűzték, otthoni vagy kötetlen helyzetben pedig leengedték.

Eredet bizonyossága: A pontos történeti eredet itt nem igazolt.

Változatok: Let one’s hair down.

Rokon kifejezések: Let off steam; unwind.

Regiszter: Cambridge: old-fashioned informal; ma is érthető és használatos.

Tipikus tanulói hiba: Nem a hajviseletről szól szó szerint; a lényeg a gátlások és a formalitás oldása.

Zenei kapcsolat: MAGIC! / The Temptations – Let Your Hair Down. Előfordulás: mindkettőben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: let your hair down – idiom, old-fashioned informal; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

110. Life in the fast lane

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ˌlaɪf ɪn ðə ˈfɑːst leɪn/; US /ˌlaɪf ɪn ðə ˈfæst leɪn/

Szó szerinti fordítás: „élet a gyors sávban”

Jelentés: Nagyon mozgalmas, izgalmas, sikerorientált életmód, amelyhez gyakran stressz, túlzás vagy veszély is társul.

Magyar megfelelő: pörgős, intenzív, gyakran kockázatos életmód

Példamondatok:

1. After years of life in the fast lane, he wanted a quieter routine.
   Évekig tartó pörgés és hajsza után nyugodtabb életre vágyott.
2. Life in the fast lane can look glamorous, but it often comes with stress.
   A pörgős élet kívülről csillogónak tűnhet, de gyakran stresszel jár.

Eredet: Az autópálya gyors sávjának képe került át az életvitelre: gyors tempó, előzés, nagyobb kockázat.

Eredet bizonyossága: A történeti eredet nem igazolt.

Változatok: Live life in the fast lane; be in the fast lane.

Rokon kifejezések: Live at full speed; burn the candle at both ends.

Regiszter: Semleges–informális; gyakran enyhén kritikus árnyalatú.

Tipikus tanulói hiba: Nem egyszerűen „gyors életet” jelent: rendszerint intenzív, izgalmas, de potenciálisan stresszes vagy veszélyes életmódot sugall.

Zenei kapcsolat: Eagles – Life in the Fast Lane. Előfordulás: mindkettőben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: fast lane / in the fast lane; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

111. Look on the bright side

[UK/US] | C1 (Cambridge).

Kiejtés: UK /ˌlʊk ɒn ðə ˈbraɪt saɪd/; US /ˌlʊk ɑːn ðə ˈbraɪt saɪd/

Szó szerinti fordítás: „nézd a világos oldalt”

Jelentés: Azt jelenti, hogy egy rossz vagy nehéz helyzetben a kedvező, reményt adó elemekre összpontosítunk.

Magyar megfelelő: nézd a jó oldalát; keresd a pozitívumot

Példamondatok:

1. Look on the bright side — at least nobody was injured.
   Nézd a jó oldalát – legalább senki sem sérült meg.
2. She always tries to look on the bright side when plans go wrong.
   Mindig megpróbálja a jó oldalát nézni a dolgoknak, amikor a tervek meghiúsulnak.

Eredet: A fény és sötétség hagyományos ellentéte adja a képet: a „bright side” a kedvező, reményteljes oldal.

Eredet bizonyossága: A történeti eredet nem igazolt.

Változatok: On the bright side (mondatbevezető fordulat).

Rokon kifejezések: Every cloud has a silver lining; hope for the best.

Regiszter: Semleges; Cambridge C1.

Tipikus tanulói hiba: Nem azt jelenti, hogy figyelmen kívül hagyjuk a problémát; inkább tudatosan keressük a kedvező elemet benne.

Zenei kapcsolat: Monty Python – Always Look on the Bright Side of Life. Előfordulás: mindkettőben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: look on the bright side – idiom, C1; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

112. Lose your head

[UK/US] | C1 (Cambridge).

Kiejtés: UK /ˌluːz jə ˈhed/; US /ˌluːz jɚ ˈhed/

Szó szerinti fordítás: „elveszíti a fejét”

Jelentés: Azt jelenti, hogy valaki nehéz vagy feszült helyzetben elveszíti a nyugalmát és nem képes higgadtan cselekedni.

Magyar megfelelő: elveszíti a fejét; elveszíti az önuralmát

Példamondatok:

1. Don’t lose your head — we still have time to solve the problem.
   Ne veszítsd el a fejed – még van időnk megoldani a problémát.
2. He lost his head when the alarm went off and forgot the emergency procedure.
   Elveszítette a fejét, amikor megszólalt a riasztó, és elfelejtette a vészhelyzeti eljárást.

Eredet: A „head” a józan gondolkodás és önuralom metaforikus központja; elvesztése a kontroll elvesztését fejezi ki.

Eredet bizonyossága: A kép világos; pontos történeti eredete nem igazolt.

Változatok: Lose one’s head.

Rokon kifejezések: Lose your cool; panic; fly off the handle.

Regiszter: Informális; Cambridge C1.

Tipikus tanulói hiba: Nem feltétlenül dühöt jelent: lehet pánik, kapkodás vagy általános érzelmi kontrollvesztés is.

Zenei kapcsolat: Queen – Don’t Lose Your Head. Előfordulás: mindkettőben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: lose your head – idiom, informal, C1; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

113. Lose your touch

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ˌluːz jə ˈtʌtʃ/; US /ˌluːz jɚ ˈtʌtʃ/

Szó szerinti fordítás: „elveszíti az érintését”

Jelentés: Akkor mondjuk, amikor valaki korábban jól végzett valamit, de ez a képessége vagy érzéke romlani látszik.

Magyar megfelelő: elveszíti a régi érzékét vagy ügyességét; már nem olyan jó valamiben, mint korábban

Példamondatok:

1. I haven’t played in years, so I may have lost my touch.
   Évek óta nem játszottam, úgyhogy lehet, hogy elvesztettem a régi érzékemet.
2. The chef proved that he hadn’t lost his touch.
   A séf bebizonyította, hogy nem veszítette el a régi formáját.

Eredet: A „touch” itt finom érzéket, ügyességet vagy biztos kézügyességet jelöl; ennek elvesztése a teljesítmény romlását fejezi ki.

Eredet bizonyossága: A pontos történeti eredet itt nem igazolt.

Változatok: Lose one’s touch; not lose one’s touch.

Rokon kifejezések: Be out of practice; get rusty.

Regiszter: Semleges–informális.

Tipikus tanulói hiba: Ne keverjük a lose touch with someone szerkezettel, amely azt jelenti, hogy megszakad a kapcsolat valakivel.

Zenei kapcsolat: The Rolling Stones – Losing My Touch. Előfordulás: mindkettőben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: lose your touch – idiom; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

114. Make a long story short

[US]; UK megfelelő: cut a long story short | Nincs külön CEFR-jelölés a Cambridge főcímszónál; a rövidített US long story short alak C1.

Kiejtés: UK /ˌmeɪk ə ˌlɒŋ ˌstɔːri ˈʃɔːt/; US /ˌmeɪk ə ˌlɑːŋ ˌstɔːr.i ˈʃɔːrt/

Szó szerinti fordítás: „egy hosszú történetet rövidre fog”

Jelentés: Akkor használjuk, amikor egy történetet vagy magyarázatot a részletek kihagyásával röviden akarunk összefoglalni.

Magyar megfelelő: rövidre fogva; röviden összefoglalva

Példamondatok:

1. To make a long story short, we missed the train and had to stay another night.
   Rövidre fogva: lekéstük a vonatot, és még egy éjszakát ott kellett maradnunk.
2. Long story short, the deal fell through.
   Röviden: az üzlet meghiúsult.

Eredet: Átlátszó nyelvi kép: a hosszú történetet tudatosan „röviddé tesszük”, vagyis csak a lényegét mondjuk el.

Eredet bizonyossága: A pontos történeti eredet itt nem igazolt.

Változatok: US: to make a long story short; UK: to cut a long story short; beszélt US: long story short.

Rokon kifejezések: In short; to cut to the chase.

Regiszter: Semleges–informális; erős UK/US változatkülönbség.

Tipikus tanulói hiba: Brit angolban a természetesebb rögzült formula to cut a long story short.

Zenei kapcsolat: Spandau Ballet – To Cut a Long Story Short. A brit alak a dal címében és a dalszövegében szerepel.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: to make a long story short [US], UK to cut a long story short; long story short [US] C1.

115. Make a mountain out of a molehill

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ˌmeɪk ə ˈmaʊn.tɪn aʊt əv ə ˈməʊl.hɪl/; US /ˌmeɪk ə ˈmaʊn.tən aʊt əv ə ˈmoʊl.hɪl/

Szó szerinti fordítás: „hegyet csinál egy vakondtúrásból”

Jelentés: Egy kis nehézséget, hibát vagy kellemetlenséget sokkal súlyosabbnak állítunk be, mint amilyen valójában. A beszélő rendszerint bírálja a túlzott reakciót.

Magyar megfelelő: bolhából elefántot csinál; felfúj egy apró problémát

Példamondatok:

1. It’s only a small typo—don’t make a mountain out of a molehill.
   Ez csak egy apró elírás – ne csinálj bolhából elefántot.
2. She made a mountain out of a molehill when the meeting started ten minutes late.
   Túlzottan felfújta, hogy a megbeszélés tíz percet késett.

Eredet: A vakondtúrás és a hegy közötti óriási méretkülönbség látványosan fejezi ki a jelentéktelen dolog felnagyítását.

Eredet bizonyossága: Valószínű – a méretkontraszt átlátható; a közmondásszerű formula pontos első előfordulását nem állítjuk bizonyosnak.

Változatok: make a mountain out of a molehill; make mountains out of molehills (ritkább többes szám).

Rokon kifejezések: blow something out of proportion; make a big deal out of something.

Regiszter: Informális–semleges; gyakran rendreutasító vagy kritikus.

Tipikus tanulói hiba: A rögzült szerkezet out of, nem from. Az egyes számú alapforma két névelőt kíván: a mountain ... a molehill.

Zenei kapcsolat: Villagers – Mountain out of a Molehill. Előfordulás: a dal címének rövidített változatában és a dalszövegben, ragozott alakban.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary.

116. Make up your mind

[UK/US] | B1 (Cambridge).

Kiejtés: UK /ˌmeɪk ʌp jə ˈmaɪnd/; US /ˌmeɪk ʌp jɚ ˈmaɪnd/

Szó szerinti fordítás: „összerakja az elméjét”

Jelentés: Azt jelenti, hogy valaki eldönti, mit akar tenni vagy melyik lehetőséget választja.

Magyar megfelelő: döntésre jut; elhatározza magát

Példamondatok:

1. I still haven’t made up my mind which course to choose.
   Még mindig nem döntöttem el, melyik kurzust válasszam.
2. She made up her mind to accept the offer.
   Elhatározta, hogy elfogadja az ajánlatot.

Eredet: A „mind” a gondolkodás és döntés központja; a kifejezés a bizonytalanságból végleges álláspontra jutást jelöli.

Eredet bizonyossága: A pontos történeti eredet itt nem igazolt.

Változatok: Make your mind up; make up one’s mind.

Rokon kifejezések: Come to a decision; decide once and for all.

Regiszter: Semleges; Cambridge B1.

Tipikus tanulói hiba: Ne keverjük a make something up kifejezésekkel; itt rögzült szerkezetben döntést jelent.

Zenei kapcsolat: Bryan Adams – Make Up Your Mind. Előfordulás: mindkettőben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: make up your mind / make your mind up – idiom, B1; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

117. Miss the boat

[UK/US] | C2 (Cambridge).

Kiejtés: UK /ˌmɪs ðə ˈbəʊt/; US /ˌmɪs ðə ˈboʊt/

Szó szerinti fordítás: „lekési a hajót”

Jelentés: Azt jelenti, hogy valaki túl lassan cselekszik, ezért elszalaszt egy lehetőséget.

Magyar megfelelő: elszalaszt egy lehetőséget; lekésik valamiről

Példamondatok:

1. If you wait another week, you may miss the boat on this investment.
   Ha még egy hetet vársz, elszalaszthatod ezt a befektetési lehetőséget.
2. She wanted to apply, but by the time she decided, she had missed the boat.
   Jelentkezni akart, de mire eldöntötte, már elszalasztotta a lehetőséget.

Eredet: A hajó lekésése konkrét, vissza nem fordítható alkalomvesztés képe; ebből alakult ki az általános metaforikus jelentés.

Eredet bizonyossága: A történeti eredet nem igazolt.

Változatok: Miss the boat on something.

Rokon kifejezések: Miss your chance; let an opportunity slip away.

Regiszter: Semleges–informális; Cambridge C2.

Tipikus tanulói hiba: Nem egyszerű késést jelent: a lényeg az, hogy a késlekedés miatt egy lehetőség elvész.

Zenei kapcsolat: Modest Mouse – Missed the Boat. Előfordulás: mindkettőben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: miss the boat – idiom, C2; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

118. Money talks

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: /ˌmʌn.i ˈtɔːks/

Szó szerinti fordítás: „a pénz beszél”

Jelentés: Azt fejezi ki, hogy a gazdag emberek vagy szervezetek pénzük révén különleges bánásmódhoz, befolyáshoz vagy lehetőségekhez juthatnak.

Magyar megfelelő: a pénznek hatalma és befolyása van

Példamondatok:

1. In that industry, money talks, and small firms struggle to compete.
   Abban az iparágban a pénznek nagy a szava, ezért a kis cégek nehezen tudnak versenyezni.
2. It was another reminder that money talks.
   Újabb emlékeztető volt arra, hogy a pénznek hatalma van.

Eredet: A pénz megszemélyesítése: úgy „beszél”, vagyis olyan hatást gyakorol, amelyet a puszta szavak nem érnének el.

Eredet bizonyossága: A történeti eredet nem igazolt.

Változatok: Többnyire teljes, rövid mondásként: Money talks.

Rokon kifejezések: Money makes the world go round; have influence.

Regiszter: Semleges–informális; saying.

Tipikus tanulói hiba: Nem azt jelenti, hogy a pénz szó szerint „megszólal”; társadalmi és gazdasági befolyást fejez ki.

Zenei kapcsolat: AC/DC – Moneytalks. Előfordulás: mindkettőben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: money talks – idiom, saying; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

119. No pain, no gain

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /nəʊ ˌpeɪn nəʊ ˈgeɪn/; US /noʊ ˌpeɪn noʊ ˈgeɪn/

Szó szerinti fordítás: „nincs fájdalom, nincs nyereség”

Jelentés: Azt fejezi ki, hogy jelentős eredményhez, fejlődéshez vagy sikerhez rendszerint erőfeszítésre, fegyelemre és bizonyos nehézségek elviselésére van szükség.

Magyar megfelelő: eredmény nincs erőfeszítés nélkül; a sikerért meg kell dolgozni

Példamondatok:

1. Training is exhausting, but no pain, no gain.
   Az edzés kimerítő, de eredmény nincs erőfeszítés nélkül.
2. She kept studying every evening — no pain, no gain.
   Minden este tovább tanult; tudta, hogy a sikerért meg kell dolgozni.

Eredet: Rövid, rímelő motivációs formula; különösen sportban és testedzésben vált nagyon ismertté, de általánosabb értelemben is használják.

Eredet bizonyossága: A történeti eredet nem igazolt.

Változatok: Gyakran önálló mottóként: No pain, no gain.

Rokon kifejezések: Nothing worth having comes easy; hard work pays off.

Regiszter: Informális, motivációs.

Tipikus tanulói hiba: Nem szabad szó szerint úgy érteni, hogy a fizikai fájdalom mindig szükséges vagy kívánatos; a természetes jelentés az erőfeszítés vállalása.

Zenei kapcsolat: Scorpions – No Pain No Gain. Előfordulás: mindkettőben.

Forrásellenőrzés: Merriam-Webster: no pain, no gain – informal phrase; Cambridge-ben nem találtunk külön CEFR-jelölt főcímszót; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

120. No strings attached

[UK/US] | C2 a Cambridge strings attached címszónál; a Learner's no strings (attached) bejegyzés külön szintet nem jelöl.

Kiejtés: UK /ˌnəʊ strɪŋz əˈtætʃt/; US /ˌnoʊ strɪŋz əˈtætʃt/

Szó szerinti fordítás: „nincsenek hozzá kötött zsinórok"

Jelentés: Olyan ajánlatra, ajándékra vagy megállapodásra használjuk, amelyhez nem kapcsolódnak rejtett feltételek, külön követelések vagy kötelezettségek.

Magyar megfelelő: feltételek és kötelezettségek nélkül; ellenszolgáltatás nélkül

Példamondatok:

1. They offered us the equipment free of charge, no strings attached.
   Ingyen felajánlották nekünk a felszerelést, mindenféle feltétel nélkül.
2. I'm happy to help — no strings attached.
   Szívesen segítek – mindenféle ellenszolgáltatás nélkül.

Eredet: A „strings" a mozgást korlátozó vagy irányító kötelek képét idézi: ha nincsenek zsinórok, nincs rejtett irányítás vagy kötöttség.

Eredet bizonyossága: A pontos történeti eredet itt nem igazolt.

Változatok: No strings (attached); no-strings-attached (melléknév).

Rokon kifejezések: Without conditions; with no obligations. Ellentét: with strings attached.

Regiszter: Semleges–informális; üzleti és hétköznapi nyelvben is gyakori.

Tipikus tanulói hiba: A kifejezés nem mindig romantikus kapcsolatot jelent; ajánlatokra, ajándékokra és megállapodásokra is gyakran használjuk.

Zenei kapcsolat: *NSYNC – No Strings Attached. Előfordulás: mindkettőben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: strings attached – idiom, C2; no strings (attached) – Learner's Dictionary; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

121. Not my cup of tea

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /nɒt maɪ ˌkʌp əv ˈtiː/; US /nɑːt maɪ ˌkʌp əv ˈtiː/

Szó szerinti fordítás: „nem az én csésze teám”

Jelentés: Azt mondjuk vele, hogy valami vagy valaki nem az a típus, amit kedvelünk vagy ami érdekel bennünket.

Magyar megfelelő: nem az én világom; nem szeretem; nem nekem való

Példamondatok:

1. Thanks for the invitation, but opera isn’t really my cup of tea.
   Köszönöm a meghívást, de az opera nem igazán az én világom.
2. Camping is not my cup of tea, but I understand why others love it.
   A kempingezés nem nekem való, de megértem, miért szeretik mások.

Eredet: A tea erősen kulturális, személyes ízléshez kapcsolódó kép; a cup of tea idővel a kedvelt, megfelelő dolog metaforája lett.

Eredet bizonyossága: A pontos történeti eredet itt nem igazolt.

Változatok: Not be someone’s cup of tea; one’s cup of tea (pozitív alak is lehetséges, de a tagadó forma gyakoribb).

Rokon kifejezések: Not be your thing; not be to your taste.

Regiszter: Informális; brit és amerikai angolban is érthető.

Tipikus tanulói hiba: Nem szó szerinti teaízlésről van szó. Emberekre is használható, de személyre mondva kissé hűvösen vagy elutasítóan hangozhat.

Zenei kapcsolat: Kacey Musgraves – Cup of Tea. Előfordulás: a dal címének változatában és a dalszövegében.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: not be someone’s cup of tea – idiom

122. On cloud nine

[UK/US] | C2 (Cambridge).

Kiejtés: UK /ɒn ˌklaʊd ˈnaɪn/; US /ɑːn ˌklaʊd ˈnaɪn/

Szó szerinti fordítás: „a kilencedik felhőn”

Jelentés: Azt jelenti, hogy valaki rendkívül boldog, örömteli vagy euforikus állapotban van, rendszerint valamilyen jó hír vagy siker miatt.

Magyar megfelelő: a fellegekben jár; rendkívül boldog

Példamondatok:

1. She was on cloud nine after hearing that she had won the scholarship.
   A fellegekben járt, amikor megtudta, hogy elnyerte az ösztöndíjat.
2. He’s been on cloud nine since the baby was born.
   A baba születése óta madarat lehet vele fogatni.

Eredet: A „magasan a felhők között” kép a rendkívüli boldogságot fejezi ki. A kilences szám pontos történeti eredetére több magyarázat létezik, ezért egyetlen eredettörténet sem kezelendő bizonyított tényként.

Eredet bizonyossága: A „nine” történeti eredete vitatott.

Változatok: Be on cloud nine.

Rokon kifejezések: On top of the world; walk on air.

Regiszter: Informális; brit és amerikai angolban is közismert.

Tipikus tanulói hiba: Ne szó szerint „kilencedik felhőként” fordítsuk; magyarul természetesebb: „a fellegekben jár”, „madarat lehet vele fogatni”.

Zenei kapcsolat: The Temptations – Cloud Nine. Előfordulás: a dal címének változatában és a dalszövegében.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: be on cloud nine – idiom, informal, C2.

123. On the line

[UK/US] | C2 (Cambridge).

Kiejtés: UK /ɒn ðə ˈlaɪn/; US /ɑːn ðə ˈlaɪn/

Szó szerinti fordítás: „a vonalon”

Jelentés: Azt jelenti, hogy valami fontos – például állás, hírnév, pénz vagy akár élet – kockázatnak van kitéve. Másik, külön jelentésben telefonvonalon való kapcsolódást is jelenthet.

Magyar megfelelő: kockán forog; veszélyben van

Példamondatok:

1. His job is on the line if the project fails again.
   Az állása forog kockán, ha a projekt ismét megbukik.
2. Thousands of jobs are on the line during the negotiations.
   Több ezer állás forog kockán a tárgyalások alatt.

Eredet: A kockázati jelentésben a „line” olyan határhelyzet képe, ahol valami veszélybe kerülhet. A telefonos jelentés külön, szó szerinti fejlődés.

Eredet bizonyossága: A kockázati metafora pontos történeti eredete nem egyértelmű.

Változatok: Put/lay something on the line = kockára tesz valamit.

Rokon kifejezések: At stake; put your neck on the line.

Regiszter: Semleges–informális; széles körben használatos.

Tipikus tanulói hiba: Ne keverjük a telefonos on the line jelentéssel. A kontextus dönti el, hogy „vonalban van” vagy „kockán forog”.

Zenei kapcsolat: Michael Jackson – On the Line. Előfordulás: a dal címében és a dalszövegében.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: be on the line – idiom, C2; line/on the line és put/lay something on the line bejegyzések.

124. On the rocks

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ɒn ðə ˈrɒks/; US /ɑːn ðə ˈrɑːks/

Szó szerinti fordítás: „a sziklákon”

Jelentés: Kapcsolatra, házasságra vagy vállalkozásra mondjuk, ha komoly bajban van és valószínűleg kudarcba fullad. Italnál az on the rocks külön jelentése: jégkockákkal felszolgálva.

Magyar megfelelő: válságban van, összeomlófélben; italnál: jéggel

Példamondatok:

1. Their marriage has been on the rocks for months.
   A házasságuk hónapok óta válságban van.
2. After losing its biggest customer, the company was on the rocks.
   A legnagyobb ügyfele elvesztése után a vállalat az összeomlás szélére került.

Eredet: A válságjelentés valószínűleg a sziklára futó vagy sziklákon összetörő hajó képéhez kapcsolódik.

Eredet bizonyossága: A hajózási eredet valószínű.

Változatok: Be on the rocks; whisky/Scotch on the rocks.

Rokon kifejezések: Be in trouble; go under.

Regiszter: Informális; brit és amerikai angolban is használatos.

Tipikus tanulói hiba: Az italos és a „válságban van” jelentést ne keverjük: az egyik jéggel felszolgált italt, a másik komoly problémát jelent.

Zenei kapcsolat: Neil Diamond – Love on the Rocks. Előfordulás: mindkettőben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: on the rocks – idiom, informal; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

125. On the same page

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ɒn ðə ˌseɪm ˈpeɪdʒ/; US /ɑːn ðə ˌseɪm ˈpeɪdʒ/

Szó szerinti fordítás: „ugyanazon az oldalon”

Jelentés: Azt jelenti, hogy két vagy több ember ugyanúgy érti a helyzetet, ugyanazokat a célokat vagy elvárásokat fogadja el.

Magyar megfelelő: egy hullámhosszon van; ugyanúgy értelmezi a helyzetet; egyetért az alapokban

Példamondatok:

1. Before we speak to the client, let’s make sure we’re all on the same page.
   Mielőtt beszélünk az ügyféllel, győződjünk meg róla, hogy mindannyian ugyanúgy látjuk a helyzetet.
2. The meeting helped the two departments get on the same page.
   A megbeszélés segített abban, hogy a két osztály közös nevezőre jusson.

Eredet: A közös könyvoldal képe azt sugallja, hogy mindenki ugyanazt a szöveget, információt vagy pontot nézi.

Eredet bizonyossága: A történeti eredet nem igazolt.

Változatok: Be on the same page; get on the same page.

Rokon kifejezések: See eye to eye; be in agreement.

Regiszter: Semleges–informális; üzleti angolban különösen gyakori.

Tipikus tanulói hiba: Nem feltétlenül teljes véleményazonosságot jelent; gyakran csak közös értelmezést vagy egyeztetett célt.

Zenei kapcsolat: DI-RECT – You & I. Előfordulás: a dalszövegben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Business English: be on the same page.

126. On thin ice

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ɒn ˌθɪn ˈaɪs/; US /ɑːn ˌθɪn ˈaɪs/

Szó szerinti fordítás: „vékony jégen”

Jelentés: Azt jelenti, hogy valaki kockázatos helyzetben van, és egy további hiba vagy rossz lépés komoly következményekkel járhat.

Magyar megfelelő: veszélyes, bizonytalan helyzetben van; könnyen bajba kerülhet

Példamondatok:

1. You’re on thin ice after missing two important deadlines.
   Veszélyes helyzetben vagy, miután két fontos határidőt is elmulasztottál.
2. He knew he was on thin ice with his manager.
   Tudta, hogy nagyon ingatag a helyzete a vezetőjénél.

Eredet: A vékony jég fizikailag bizonytalan: bármikor beszakadhat az ember alatt. Innen a veszélyes helyzet metaforája.

Eredet bizonyossága: A kép világos; pontos történeti eredete nem igazolt.

Változatok: Be on thin ice; be skating on thin ice.

Rokon kifejezések: Walk a fine line; play with fire.

Regiszter: Informális; brit és amerikai angolban is gyakori.

Tipikus tanulói hiba: Nem általános bizonytalanság: rendszerint azt sugallja, hogy egy további hiba már komoly bajt okozhat.

Zenei kapcsolat: Yoko Ono – Walking on Thin Ice. Előfordulás: mindkettőben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: be skating on thin ice – idiom; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

127. On top of the world

[UK/US] | C2 (Cambridge).

Kiejtés: UK /ɒn ˌtɒp əv ðə ˈwɜːld/; US /ɑːn ˌtɑːp əv ðə ˈwɝːld/

Szó szerinti fordítás: „a világ tetején”

Jelentés: Azt jelenti, hogy valaki rendkívül boldog, elégedett és gyakran sikeresnek is érzi magát.

Magyar megfelelő: úgy érzi, övé a világ; rendkívül boldog és sikeres

Példamondatok:

1. After getting the promotion, she felt on top of the world.
   Az előléptetés után úgy érezte, övé a világ.
2. He was on top of the world after winning the championship.
   A bajnokság megnyerése után úgy érezte, övé a világ.

Eredet: A „világ tetején” levés a legmagasabb, legjobb pozíció képét adja; ebből alakult ki az erős boldogság metaforája.

Eredet bizonyossága: A kép világos; pontos történeti eredete nem igazolt.

Változatok: Feel/be on top of the world.

Rokon kifejezések: On cloud nine; walk on air.

Regiszter: Semleges–informális; Cambridge C2.

Tipikus tanulói hiba: Nem szó szerinti társadalmi vagy földrajzi „csúcspozíció”; elsősorban rendkívüli boldogságot fejez ki.

Zenei kapcsolat: Imagine Dragons – On Top of the World. Előfordulás: mindkettőben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: on top of the world – idiom, C2; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

128. Once and for all

[UK/US] | C2 (Cambridge).

Kiejtés: UK /ˌwʌns ən fər ˈɔːl/; US /ˌwʌns ən fər ˈɑːl/

Szó szerinti fordítás: „egyszer és mindenkorra”

Jelentés: Azt fejezi ki, hogy valamit teljesen és végleg lezárunk, megoldunk vagy eldöntünk, hogy később ne kelljen újra foglalkozni vele.

Magyar megfelelő: egyszer s mindenkorra; véglegesen

Példamondatok:

1. We need to settle this issue once and for all.
   Ezt a kérdést egyszer s mindenkorra rendezni kell.
2. She decided once and for all that she would not return.
   Egyszer s mindenkorra eldöntötte, hogy nem tér vissza.

Eredet: A szerkezetben az „once” az egyszeri végrehajtást, a „for all” pedig a véglegességet hangsúlyozza.

Eredet bizonyossága: A pontos történeti eredet itt nem igazolt.

Változatok: Nincs lényeges közkeletű alakváltozat.

Rokon kifejezések: For good; finally.

Regiszter: Semleges; Cambridge C2.

Tipikus tanulói hiba: Nem egyszerűen azt jelenti, hogy „egyszer”; a véglegesség a lényegi jelentése.

Zenei kapcsolat: Lauren Daigle – Once and for All. Előfordulás: a dal címében és a dalszövegében.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: once and for all – C2.

129. Once in a blue moon

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés a fő angol bejegyzésben.

Kiejtés: /ˌwʌns ɪn ə ˌbluː ˈmuːn/

Szó szerinti fordítás: „egyszer egy kék holdban”

Jelentés: Azt jelenti, hogy valami nagyon ritkán történik.

Magyar megfelelő: nagyon ritkán; szökőévente egyszer

Példamondatok:

1. We only eat at expensive restaurants once in a blue moon.
   Csak nagyon ritkán eszünk drága étteremben.
2. He visits the office once in a blue moon now that he works remotely.
   Amióta távolról dolgozik, csak szökőévente egyszer jár be az irodába.

Eredet: A blue moon már a 19. század elején a „nagyon hosszú idő” képéhez kapcsolódott, és ebből rögzült a once in a blue moon „nagyon ritkán” jelentése. A ma közismert naptári meghatározás – amikor egy hónapban másodszor is telihold van – későbbi, ezért nem tekinthető az idióma eredetének.

Eredet bizonyossága: A ritkaságjelentés történeti előzménye jól dokumentált; a kifejezés legkorábbi fejlődésének minden részlete nem ismert.

Változatok: Rögzült alak: once in a blue moon.

Rokon kifejezések: Once in a while; few and far between.

Regiszter: Informális; brit és amerikai angolban is közismert.

Tipikus tanulói hiba: Nem egyszerűen „néha”: erősen ritka előfordulást jelent.

Zenei kapcsolat: Earl Thomas Conley – Once in a Blue Moon. Előfordulás: mindkettőben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: once in a blue moon – idiom; Merriam-Webster: blue moon / once in a blue moon, történeti használat; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

130. One way or another

[UK/US] | B2 (Cambridge).

Kieɟtés: UK /ˌwʌn weɪ ɔːr əˈnʌð.ə/; US /ˌwʌn weɪ ɔːr əˈnʌð.ɚ/

Szó szerinti fordítás: „egyik vagy másik módon”

Jelentés: Azt ɟelenti, hogy valami valamilyen módon meg fog történni vagy megoldódik, még ha a pontos módszer nem is ismert.

Magyar megfelelő: így vagy úgy; valamilyen módon; mindenképpen

Példamondatok:

1. We’ll find a solution one way or another.
   Így vagy úgy, találni fogunk megoldást.
2. The bills have to be paid one way or another.
   A számlákat valamilyen módon mindenképpen ki kell fizetni.

Eredet: Átlátszó szerkezet: ha az egyik módszer nem működik, egy másik mód még mindig lehetséges.

Eredet bizonyossága: A pontos történeti eredet itt nem igazolt.

Változatok: One way or the other; in one way or another.

Rokon kifeɟezések: By one means or another; somehow.

Regiszter: Semleges; Cambridge B2.

Tipikus tanulói hiba: A fordulat gyakran nem két konkrét lehetőség közötti választást ɟelent, hanem azt, hogy „valahogy, mindenképpen”.

Zenei kapcsolat: Blondie – One Way or Another. Előfordulás: mindkettőben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: one way or another – idiom, B2; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

131. Out of the blue

[UK/US] | C1 (Cambridge).

Kiejtés: /ˌaʊt əv ðə ˈbluː/

Szó szerinti fordítás: „a kékből / az égből előbukkanva”

Jelentés: Azt jelenti, hogy valami teljesen váratlanul, előzetes figyelmeztetés vagy jel nélkül történik.

Magyar megfelelő: váratlanul; minden előjel nélkül; derült égből villámcsapásként

Példamondatok:

1. She called me out of the blue after ten years.
   Tíz év után teljesen váratlanul felhívott.
2. The offer came out of the blue and surprised everyone.
   Az ajánlat minden előjel nélkül érkezett, és mindenkit meglepett.

Eredet: A „blue” a tiszta kék ég képe: abból váratlanul érkező esemény olyan, mintha derült égből csapna le.

Eredet bizonyossága: A történeti eredet nem igazolt.

Változatok: Come out of the blue; happen out of the blue.

Rokon kifejezések: A bolt from the blue; out of nowhere.

Regiszter: Semleges–informális; Cambridge C1.

Tipikus tanulói hiba: Nem egyszerűen „hirtelen”: a hangsúly azon van, hogy az eseménynek semmilyen előjele nem volt.

Zenei kapcsolat: Debbie Gibson – Out of the Blue. Előfordulás: mindkettőben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: out of the blue – idiom, C1; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

132. Out of the woods

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: /ˌaʊt əv ðə ˈwʊdz/

Szó szerinti fordítás: „kint az erdőből”

Jelentés: Akkor használjuk, amikor egy nehéz, veszélyes vagy bizonytalan helyzet már nagyrészt elmúlt, és a legrosszabb részen túl vagyunk.

Magyar megfelelő: túl van a veszélyen vagy a nehezén; kikerült a bajból

Példamondatok:

1. The patient is improving, but she is not out of the woods yet.
   A beteg állapota javul, de még nincs túl a nehezén.
2. The company survived the crisis, but it is still not completely out of the woods.
   A vállalat túlélte a válságot, de még nincs teljesen biztonságban.

Eredet: Az erdőből való kijutás képe a veszélyes, nehezen átlátható helyzetből való megmenekülést jelképezi.

Eredet bizonyossága: A pontos történeti eredet itt nem igazolt.

Változatok: Be out of the woods; not be out of the woods yet.

Rokon kifejezések: Be over the worst; be in the clear.

Regiszter: Semleges–informális; brit és amerikai angolban is természetes.

Tipikus tanulói hiba: Gyakran tagadó alakban használjuk: not out of the woods yet = még nincs túl a veszélyen.

Zenei kapcsolat: Taylor Swift – Out of the Woods. Előfordulás: mindkettőben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: out of the woods / be out of the woods – idiom; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

133. Out of touch

[UK/US] | C2 a Cambridge „be in/out of touch” kifejezésnél.

Kiejtés: /ˌaʊt əv ˈtʌtʃ/

Szó szerinti fordítás: „kapcsolaton kívül”

Jelentés: Azt jelenti, hogy valaki nincs kellően tájékozva egy témáról, nem érti a jelenlegi helyzetet vagy nem osztja a többség aktuális szemléletét. Külön jelentésben azt is jelentheti, hogy megszakadt a kapcsolat valakivel.

Magyar megfelelő: nincs képben; nincs kapcsolatban a valósággal vagy az aktuális helyzettel

Példamondatok:

1. Some managers are completely out of touch with what younger employees expect.
   Néhány vezető egyáltalán nincs tisztában a fiatalabb dolgozók elvárásaival.
2. After years abroad, he felt out of touch with local politics.
   Több külföldön töltött év után úgy érezte, nincs képben a helyi politikával.

Eredet: A „touch” itt kapcsolatot, érintkezést jelent; aki „out of touch”, az elveszítette a kapcsolatot az információval, emberekkel vagy helyzettel.

Eredet bizonyossága: A történeti eredet nem igazolt.

Változatok: Be/get out of touch.

Rokon kifejezések: Be out of the loop; be disconnected from reality; lose touch with someone. Ellentét: be in touch; keep in touch.

Regiszter: Semleges–informális; Cambridge C2 a be in/out of touch szerkezetnél.

Tipikus tanulói hiba: Ne keverjük a lose touch with someone szerkezettel: az személyes kapcsolat megszakadását jelenti.

Zenei kapcsolat: Daryl Hall & John Oates – Out of Touch. Előfordulás: mindkettőben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: out of touch; be in/out of touch – C2; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

134. Paint the town red

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK/US /ˌpeɪnt ðə ˌtaʊn ˈred/

Szó szerinti fordítás: „vörösre festi a várost”

Jelentés: Elmegy szórakozni és felszabadultan ünnepel, tipikusan itallal, tánccal, nevetéssel és barátokkal. A hangsúly a hangos, látványos, energikus esti mulatáson van.

Magyar megfelelő: kirúg a hámból; nagyot mulat; végigbulizza a várost

Példamondatok:

1. After their final exam, the students went out to paint the town red.
   Az utolsó vizsga után a diákok elmentek nagyot bulizni.
2. We’re celebrating our anniversary, so let’s paint the town red tonight.
   Az évfordulónkat ünnepeljük, úgyhogy ma este rúgjunk ki a hámból.

Eredet: A kifejezés eredetére több látványos történet terjedt el, köztük a Melton Mowbrayhoz kötött 1837-es eset, de ezek közvetlen bizonyító ereje vitatott. Biztosabban csak a 'feltűnő, vad mulatás' képe állítható.

Eredet bizonyossága: Vitatott – az ismert anekdotákat nem kezeljük bizonyított eredetként.

Változatok: paint the town red; paint the town.

Rokon kifejezések: have a ball; let your hair down.

Regiszter: Informális; élénk, kissé régies-játékos színezetű.

Tipikus tanulói hiba: Nem egyszerűen annyi, hogy 'ünnepel': jellemzően társas, esti, lendületes szórakozást jelent. A the névelő rögzült része a kifejezésnek.

Zenei kapcsolat: Doja Cat – Paint the Town Red. Előfordulás: mindkettőben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: paint the town red – idiom, informal; Official Charts: Doja Cat – Paint the Town Red; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

135. Play possum

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ˌpleɪ ˈpɒs.əm/; US /ˌpleɪ ˈpɑː.səm/

Szó szerinti fordítás: „oposszumot játszik”

Jelentés: Eredetileg azt jelenti, hogy valaki vagy egy állat halottnak vagy alvónak tetteti magát, hogy elkerülje a támadást vagy kellemetlenséget. Átvitt használatban színlelt passzivitást is jelenthet.

Magyar megfelelő: halottnak vagy alvónak tetteti magát; úgy tesz, mintha nem venne észre valamit

Példamondatok:

1. I don’t think he’s asleep — he’s just playing possum.
   Szerintem nem alszik, csak tetteti magát.
2. When the argument started, he played possum and said nothing.
   Amikor elkezdődött a vita, úgy tett, mintha nem lenne jelen, és nem szólt semmit.

Eredet: Az oposszum veszélyhelyzetben mozdulatlanná válhat, és halottnak tűnhet; ez adta a kifejezés képét.

Eredet bizonyossága: Az állati viselkedéshez kapcsolódó háttér biztos.

Változatok: Play possum; be playing possum.

Rokon kifejezések: Play dead; keep a low profile.

Regiszter: Informális; különösen amerikai háttérrel erős a kép.

Tipikus tanulói hiba: Nem egyszerűen azt jelenti, hogy valaki színészkedik: a lényeg az, hogy halottnak, alvónak vagy passzívnak tetteti magát.

Zenei kapcsolat: Carly Simon – Playing Possum. Előfordulás: a dal címének változatában és a dalszövegében.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: play possum – idiom

136. Play with fire

[UK/US] | C2 (Cambridge).

Kiejtés: UK /ˌpleɪ wɪð ˈfaɪə/; US /ˌpleɪ wɪð ˈfaɪr/

Szó szerinti fordítás: „tűzzel játszik”

Jelentés: Azt jelenti, hogy valaki nagyon veszélyes, meggondolatlan módon cselekszik, és olyan kockázatot vállal, amely később komoly bajt okozhat.

Magyar megfelelő: tűzzel játszik; veszélyesen kockáztat

Példamondatok:

1. You’re playing with fire if you keep ignoring those safety warnings.
   Tűzzel játszol, ha továbbra is figyelmen kívül hagyod ezeket a biztonsági figyelmeztetéseket.
2. The company was playing with fire by hiding the problem from regulators.
   A vállalat tűzzel játszott, amikor eltitkolta a problémát a hatóságok elől.

Eredet: A szó szerinti tűzzel való játék közvetlenül veszélyes, ezért természetes metaforává vált a felelőtlen kockázatvállalásra.

Eredet bizonyossága: A történeti eredet nem igazolt.

Változatok: Be playing with fire.

Rokon kifejezések: Be on thin ice; take a dangerous risk.

Regiszter: Semleges–informális; Cambridge C2.

Tipikus tanulói hiba: Nem minden kockázat play with fire: a kifejezés különösen veszélyes, könnyen súlyos következménnyel járó helyzetet sugall.

Zenei kapcsolat: The Rolling Stones – Play with Fire. Előfordulás: mindkettőben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: play with fire – idiom, C2; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

137. Poker face

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ˈpəʊ.kə ˌfeɪs/; US /ˈpoʊ.kɚ ˌfeɪs/

Szó szerinti fordítás: „pókerarc”

Jelentés: Olyan arckifejezés, amely nem mutatja meg, mit gondol vagy érez valaki, különösen feszült vagy versenyhelyzetben.

Magyar megfelelő: rezzenéstelen, érzelmeket el nem áruló arc

Példamondatok:

1. She kept a perfect poker face while the results were being announced.
   Teljesen rezzenéstelen arcot vágott az eredmények kihirdetése alatt.
2. I tried to read his reaction, but he had a poker face.
   Próbáltam leolvasni a reakcióját, de semmit nem árult el az arca.

Eredet: A pókerjátékból ered, ahol előnyös, ha az arckifejezés nem árulja el a játékos lapjait vagy reakcióit.

Eredet bizonyossága: A pókereredet biztos.

Változatok: Keep/wear/maintain a poker face; poker-faced (melléknév).

Rokon kifejezések: Keep a straight face; show no emotion.

Regiszter: Semleges–informális.

Tipikus tanulói hiba: Nem egyszerűen komoly arcot jelent; a lényeg, hogy az arckifejezés ne árulja el a belső reakciót.

Zenei kapcsolat: Lady Gaga – Poker Face. Előfordulás: mindkettőben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: poker face – noun; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

138. Pull someone’s leg

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: /ˌpʊl ˌsʌm.wʌnz ˈleg/

Szó szerinti fordítás: „húzza valakinek a lábát”

Jelentés: Azt jelenti, hogy valakit tréfából megpróbálunk rávenni arra, hogy elhiggyen valami nem igaz dolgot.

Magyar megfelelő: ugrat valakit; tréfából elhitet vele valami valótlant

Példamondatok:

1. Are you serious, or are you just pulling my leg?
   Komolyan mondod, vagy csak ugratsz?
2. He told me the office was closing permanently, but he was only pulling my leg.
   Azt mondta, hogy az iroda végleg bezár, de csak ugratott.

Eredet: A pontos történeti eredet bizonytalan; több népszerű magyarázat létezik, de egyik sem kezelendő biztos tényként.

Eredet bizonyossága: A történeti eredet vitatott.

Változatok: Pull my/your/his/her leg.

Rokon kifejezések: Kid someone; joke with someone.

Regiszter: Informális; brit és amerikai angolban is gyakori.

Tipikus tanulói hiba: Nem egyszerű gúnyolódás: tipikusan valótlan állítással tréfáljuk meg a másikat.

Zenei kapcsolat: KALEO – Fool. Előfordulás: a dalszövegben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: pull someone’s leg – idiom, informal

139. Pull yourself together

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ˌpʊl jəˌself təˈgeð.ə/; US /ˌpʊl jəˌself təˈgeð.ə/

Szó szerinti fordítás: „húzd össze magad”

Jelentés: Akkor mondjuk, amikor valaki erős érzelmi reakció után megpróbál megnyugodni, és újra normálisan, kontrolláltan viselkedni.

Magyar megfelelő: szedd össze magad; nyerd vissza az önuralmad

Példamondatok:

1. Take a minute to pull yourself together before you go back into the meeting.
   Szánj egy percet arra, hogy összeszedd magad, mielőtt visszamész a megbeszélésre.
2. She was upset at first, but soon pulled herself together.
   Eleinte nagyon feldúlt volt, de hamar összeszedte magát.

Eredet: A „together” az összeszedettség, rendezettség állapotát fejezi ki; ebből alakult ki az önuralom visszanyerésének jelentése.

Eredet bizonyossága: A pontos történeti eredet itt nem igazolt.

Változatok: Pull oneself together.

Rokon kifejezések: Get a grip; calm down; keep your head.

Regiszter: Informális; közvetlen felszólításként keményen is hangozhat.

Tipikus tanulói hiba: Érzelmileg nehéz helyzetben a felszólító forma érzéketlennek tűnhet; a jelentés az önuralom visszanyerése.

Zenei kapcsolat: Shinedown – BLACK SOUL. Előfordulás: a dalszövegben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: pull yourself together – phrasal verb, informal

140. Put all your eggs in one basket

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ˌpʊt ɔːl jər ˌegz ɪn wʌn ˈbɑː.skɪt/; US /ˌpʊt ɑːl jɚ ˌegz ɪn wʌn ˈbæs.kɪt/

Szó szerinti fordítás: „minden tojásodat egy kosárba teszed”

Jelentés: Azt jelenti, hogy valaki teljes sikerét egyetlen személytől, tervtől vagy lehetőségtől teszi függővé, ami kockázatos.

Magyar megfelelő: mindent egy lapra tesz; minden esélyét egyetlen lehetőségre építi

Példamondatok:

1. I’m applying to several universities because I don’t want to put all my eggs in one basket.
   Több egyetemre is jelentkezem, mert nem akarok mindent egy lapra feltenni.
2. The company put all its eggs in one basket by relying on a single supplier.
   A vállalat mindent egy lapra tett azzal, hogy egyetlen beszállítóra támaszkodott.

Eredet: Ha minden tojás egy kosárban van, a kosár elejtésekor minden egyszerre elvész. Ez adja a kockázatmegosztás hiányának képét.

Eredet bizonyossága: A kép világos; pontos történeti eredete nem igazolt.

Változatok: Don’t put all your eggs in one basket (nagyon gyakori tanácsadó forma).

Rokon kifejezések: Diversify your risks; bet everything on one thing.

Regiszter: Informális; közmondásszerű.

Tipikus tanulói hiba: Nem pusztán nagy kockázatot jelent, hanem azt, hogy nincs tartalék vagy alternatív lehetőség.

Zenei kapcsolat: Fred Astaire – I’m Putting All My Eggs in One Basket. Előfordulás: a dal címének természetes változatában és a dalszövegében.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: put all your eggs in one basket – idiom, informal

141. Put your foot in your mouth

[US] informális; [UK] put your foot in it | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: US /ˌpʊt jʊr ˈfʊt ɪn jʊr ˈmaʊθ/; UK /ˌpʊt jə ˈfʊt ɪn ɪt/

Szó szerinti fordítás: „a szájába teszi a lábát”

Jelentés: Véletlenül ostoba, tapintatlan vagy kínos dolgot mondunk, és ezzel magunkat vagy mást zavarba hozunk. A szándékolatlanság fontos: nem tudatos sértésről van szó.

Magyar megfelelő: elszólja magát; ügyetlenül olyat mond, amivel zavarba hoz vagy megbánt valakit

Példamondatok:

1. I put my foot in my mouth by asking whether Tom was her father—he was her husband.
   Kínosat mondtam, amikor megkérdeztem, hogy Tom az apja-e – pedig a férje volt.
2. She realized she'd put her foot in it when she mentioned the surprise party.
   Rájött, hogy elszólta magát, amikor megemlítette a meglepetésbulit.

Eredet: A lehetetlen és nevetséges testi kép azt fejezi ki, hogy a beszélő saját szavaival akadályozza vagy hozza kínos helyzetbe magát. A pontos történeti út nem egyértelmű.

Eredet bizonyossága: Vitatott – a kép átlátható, de a konkrét eredetmagyarázat nem bizonyított.

Változatok: US put your foot in your mouth; UK put your foot in it.

Rokon kifejezések: say the wrong thing; make a faux pas.

Regiszter: Informális; a változat regionális megválasztása fontos.

Tipikus tanulói hiba: Ne keverjük a put your foot down kifejezéssel, amely azt jelenti, hogy valaki határozottan fellép. Itt a hiba véletlenül kimondott tapintatlanság.

Zenei kapcsolat: Green Day – Walking Alone. Előfordulás: a dalszövegben, természetes múlt idejű változatban.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: put your foot in your mouth – US, informal.

142. Put your money where your mouth is

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ˌpʊt jə ˌmʌn.i weə jə ˈmaʊθ ɪz/; US /ˌpʊt jɚ ˌmʌn.i wer jɚ ˈmaʊθ ɪz/

Szó szerinti fordítás: „tedd a pénzed oda, ahol a szád van”

Jelentés: Azt jelenti, hogy valaki konkrét cselekedettel vagy valódi vállalással bizonyítsa, hogy valóban támogatja vagy hiszi azt, amit mond.

Magyar megfelelő: tettekkel bizonyítsd, hogy komolyan gondolod; ne csak beszélj róla

Példamondatok:

1. If you really believe in the idea, put your money where your mouth is and invest in it.
   Ha valóban hiszel az ötletben, bizonyítsd tettekkel, és fektess bele.
2. The company says it supports sustainability; now it needs to put its money where its mouth is.
   A vállalat azt mondja, támogatja a fenntarthatóságot; most ezt tettekkel is bizonyítania kell.

Eredet: A pénz tényleges kockára tétele a puszta szavakkal szemben a valódi elköteleződés képe.

Eredet bizonyossága: A pontos történeti eredet itt nem igazolt.

Változatok: Put one’s money where one’s mouth is.

Rokon kifejezések: Actions speak louder than words; practise what you preach.

Regiszter: Informális; brit és amerikai angolban is használatos.

Tipikus tanulói hiba: Nem feltétlenül szó szerinti pénzköltést jelent: bármilyen valódi cselekvés bizonyíthatja az elköteleződést.

Zenei kapcsolat: Jet – Put Your Money Where Your Mouth Is. Előfordulás: mindkettőben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: put your money where your mouth is – idiom, informal; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

143. Put yourself in someone’s shoes

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ˌpʊt jəˌself ɪn ˌsʌm.wʌnz ˈʃuːz/; US /ˌpʊt jɚˌself ɪn ˌsʌm.wʌnz ˈʃuːz/

Szó szerinti fordítás: „helyezd magad valaki cipőjébe”

Jelentés: Azt jelenti, hogy megpróbáljuk elképzelni, mit érez vagy hogyan gondolkodik egy másik ember, különösen nehéz helyzetben.

Magyar megfelelő: képzeld magad valaki helyébe; próbáld az ő szemszögéből látni

Példamondatok:

1. Put yourself in her shoes — how would you feel in that situation?
   Képzeld magad az ő helyébe – te mit éreznél abban a helyzetben?
2. Good managers try to put themselves in their employees’ shoes.
   A jó vezetők megpróbálják magukat a dolgozóik helyébe képzelni.

Eredet: A másik ember cipőjének viselése annak élethelyzetét, nézőpontját és tapasztalatát jelképezi.

Eredet bizonyossága: A történeti eredet nem igazolt.

Változatok: Put yourself in someone’s place/position/shoes.

Rokon kifejezések: See things from someone’s point of view; empathize with someone.

Regiszter: Semleges; empátiáról és nézőpontváltásról beszélve gyakori.

Tipikus tanulói hiba: Nem szó szerinti cipőcseréről van szó; a hangsúly az empatikus nézőpontváltáson van.

Zenei kapcsolat: Clint Black – Put Yourself in My Shoes. Előfordulás: a dal címének természetes változatában és a dalszövegében.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: put yourself in someone’s place/position/shoes – idiom

144. Raise the bar

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ˌreɪz ðə ˈbɑː/; US /ˌreɪz ðə ˈbɑːr/

Szó szerinti fordítás: „magasabbra emeli a lécet”

Jelentés: Azt jelenti, hogy valaki nagyon jó teljesítménnyel magasabb követelményt vagy színvonalat teremt, amelyhez másoknak is alkalmazkodniuk kell.

Magyar megfelelő: emeli a mércét; magasabb követelményt támaszt

Példamondatok:

1. The new design has raised the bar for the entire industry.
   Az új terv magasabbra tette a mércét az egész iparágban.
2. Her performance raised the bar for everyone who followed.
   Teljesítményével magasabbra tette a mércét az utána következők számára.

Eredet: A sportban használt léc – különösen a magasugrás lécének – képe természetes metafora a magasabb teljesítményszintre.

Eredet bizonyossága: Nem igazolt – a pontos történeti kialakuláshoz és az első átvitt használathoz a kötet nem közöl történeti bizonyítékot.

Változatok: Set the bar high/low; raise the bar for someone/something.

Rokon kifejezések: Set a new standard; set the bar high.

Regiszter: Semleges; üzleti, sport- és általános nyelvben gyakori.

Tipikus tanulói hiba: Ne keverjük a raise the roof kifejezéssel: raise the bar = emeli a mércét; raise the roof = hatalmas zajt vagy lelkesedést kelt.

Zenei kapcsolat: Bonnie Anderson – Raise the Bar. Előfordulás: a dal címében és a dalszövegében.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: raise the bar – idiom.

145. Raise the roof

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: /ˌreɪz ðə ˈruːf/

Szó szerinti fordítás: „megemeli a tetőt”

Jelentés: Azt jelenti, hogy valaki vagy egy csoport rendkívül hangosan, lelkesen énekel, zenél, ünnepel vagy zajong.

Magyar megfelelő: hatalmas zajt csap; hangosan, lelkesen ünnepel vagy zenél

Példamondatok:

1. The crowd raised the roof when the band returned for an encore.
   A közönség majd levitte a tetőt, amikor a zenekar visszatért ráadásra.
2. Their supporters raised the roof after the winning goal.
   A szurkolók hatalmas ünneplésbe kezdtek a győztes gól után.

Eredet: A túlzó kép szerint a zaj és lelkesedés akkora, hogy szinte felemeli az épület tetejét.

Eredet bizonyossága: A történeti eredet nem igazolt.

Változatok: További változat a Cambridge-ben: raise the rafters.

Rokon kifejezések: Bring the house down; make a racket.

Regiszter: Semleges–informális; különösen zene, sport és ünneplés kapcsán természetes.

Tipikus tanulói hiba: Ne keverjük a raise the bar kifejezéssel: itt hangos ünneplésről vagy zenélésről van szó.

Zenei kapcsolat: Public Enemy – Raise the Roof. Előfordulás: mindkettőben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: raise the roof – idiom; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

146. Read between the lines

[UK/US] | C2 (Cambridge).

Kiejtés: /ˌriːd bɪˌtwiːn ðə ˈlaɪnz/

Szó szerinti fordítás: „a sorok között olvas”

Jelentés: Azt jelenti, hogy valaki a kimondott vagy leírt szavakon túl megérti a mögöttes szándékot, érzést vagy közvetett üzenetet.

Magyar megfelelő: olvas a sorok között; felismeri a ki nem mondott jelentést

Példamondatok:

1. If you read between the lines, the email clearly suggests that the plan may be cancelled.
   Ha olvasol a sorok között, az e-mail egyértelműen arra utal, hogy a tervet talán törlik.
2. Reading between the lines, I think she is disappointed with the decision.
   A sorok között olvasva úgy gondolom, csalódott a döntés miatt.

Eredet: Az írott szöveg képe arra utal, hogy a valódi jelentés nem mindig szó szerint a sorokban, hanem mintegy „közöttük” található.

Eredet bizonyossága: A történeti eredet nem igazolt.

Változatok: Read between the lines of something.

Rokon kifejezések: Pick up on something; get the message.

Regiszter: Semleges; írott és beszélt nyelvben egyaránt gyakori; Cambridge C2.

Tipikus tanulói hiba: Nem pusztán alapos olvasást jelent; a ki nem mondott, közvetett jelentés felismerése a lényeg.

Zenei kapcsolat: Carole King – Read Between the Lines. Előfordulás: a dal címében és a dalszövegében.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: read between the lines – idiom, C2.

147. Rock the boat

[UK/US] | C2 (Cambridge).

Kiejtés: UK /ˌrɒk ðə ˈbəʊt/; US /ˌrɑːk ðə ˈboʊt/

Szó szerinti fordítás: „megbillenti a csónakot”

Jelentés: Azt jelenti, hogy valaki olyat tesz vagy mond, ami egy fennálló, viszonylag stabil helyzetben konfliktust vagy problémát okozhat.

Magyar megfelelő: felborítja a kialakult rendet; zavart kelt; megbolygatja a helyzetet

Példamondatok:

1. I agree with you, but this may not be the right time to rock the boat.
   Egyetértek veled, de lehet, hogy most nem érdemes felbolygatni a helyzetet.
2. The new manager was willing to rock the boat and challenge old habits.
   Az új vezető hajlandó volt megbolygatni a kialakult rendet és megkérdőjelezni a régi szokásokat.

Eredet: A csónak megbillentése veszélyezteti annak egyensúlyát; innen ered a stabil helyzet megzavarásának képe.

Eredet bizonyossága: A kép világos; pontos történeti eredete nem igazolt.

Változatok: Don’t rock the boat (nagyon gyakori formula).

Rokon kifejezések: Make waves; upset the apple cart.

Regiszter: Informális; Cambridge C2.

Tipikus tanulói hiba: Nem minden változtatás rock the boat: rendszerint fennálló egyensúlyt, békét vagy rendet veszélyeztető lépést jelent.

Zenei kapcsolat: The Hues Corporation – Rock the Boat. Előfordulás: mindkettőben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: rock the boat – idiom, informal, C2; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

148. Roll with the punches

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ˌrəʊl wɪð ðə ˈpʌn.tʃɪz/; US /ˌroʊl wɪð ðə ˈpʌn.tʃɪz/

Szó szerinti fordítás: „együtt gördül az ütésekkel”

Jelentés: Azt jelenti, hogy valaki képes alkalmazkodni egymást követő nehéz helyzetekhez, és nem omlik össze a problémák hatására.

Magyar megfelelő: rugalmasan alkalmazkodik a nehézségekhez; jól viseli a csapásokat

Példamondatok:

1. Small businesses have had to roll with the punches during the economic downturn.
   A kisvállalkozásoknak rugalmasan kellett alkalmazkodniuk a gazdasági visszaesés során.
2. She’s good at rolling with the punches when plans suddenly change.
   Jól alkalmazkodik a nehézségekhez, amikor a tervek hirtelen megváltoznak.

Eredet: A bokszból származó kép: az ütés irányával való mozgás csökkentheti annak erejét. Innen alakult ki a rugalmas alkalmazkodás metaforája.

Eredet bizonyossága: A boksztechnikai háttér dokumentált.

Változatok: Roll with the punches.

Rokon kifejezések: Go with the flow; adapt to circumstances.

Regiszter: Informális.

Tipikus tanulói hiba: Nem passzív beletörődést jelent, hanem aktív, rugalmas alkalmazkodást a nehézségekhez.

Zenei kapcsolat: Bryan Adams – Roll With the Punches. Előfordulás: mindkettőben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: roll with the punches – idiom, informal; Merriam-Webster: a kifejezés bokszhoz kötődő történeti háttere; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

149. Rumour/Rumor has it (that)...

[UK] rumour has it; [US] rumor has it; az utána álló that elhagyható | A Cambridge rumour/rumor főcímszó B2; a teljes formulának nincs külön önálló CEFR-jelölése.

Kiejtés: UK /ˌruː.mə hæz ˈɪt (ðət)/; US /ˌruː.mɚ hæz ˈɪt (ðət)/

Szó szerinti fordítás: „a szóbeszéd úgy tartja”

Jelentés: Akkor használjuk, amikor olyan információt vezetünk be, amelyet sokan mondanak, de amelyet nem feltétlenül ellenőriztek vagy erősítettek meg.

Magyar megfelelő: úgy hírlik; az a szóbeszéd járja

Példamondatok:

1. Rumour has it that the company is planning another merger.
   Úgy hírlik, hogy a vállalat újabb egyesülést tervez.
2. Rumour has it she may be moving abroad.
   Az a szóbeszéd járja, hogy talán külföldre költözik.

Eredet: A „rumour” megszemélyesített szerkezetben jelenik meg: maga a szóbeszéd „állítja” az információt.

Eredet bizonyossága: A történeti eredet nem igazolt.

Változatok: UK: Rumour has it (that)...; US: Rumor has it (that)...

Rokon kifejezések: Word has it; I heard through the grapevine.

Regiszter: Semleges–informális.

Tipikus tanulói hiba: Nem bizonyított tény bevezetése; a fordulat kifejezetten hallomásra utal.

Zenei kapcsolat: Adele – Rumour Has It. Előfordulás: mindkettőben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: rumour – B2; rumour has it (that) = people are saying; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

150. Save your breath

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ˌseɪv jə ˈbreθ/; US /ˌseɪv jɚ ˈbreθ/

Szó szerinti fordítás: „spórold meg a lélegzeted”

Jelentés: Akkor mondjuk, amikor úgy gondoljuk, nincs értelme tovább magyarázni vagy meggyőzni valakit, mert úgysem fog hallgatni ránk.

Magyar megfelelő: kár a szóért; fölösleges tovább beszélni

Példamondatok:

1. Save your breath — he has already made up his mind.
   Kár a szóért – már eldöntötte.
2. I tried to explain the problem, but I should have saved my breath.
   Megpróbáltam elmagyarázni a problémát, de kár volt a szóért.

Eredet: A beszédhez szükséges levegő „megtakarítása” humoros képe annak, hogy fölösleges tovább beszélni.

Eredet bizonyossága: A történeti eredet nem igazolt.

Változatok: Might as well save your breath.

Rokon kifejezések: Don’t waste your breath; talk to a brick wall.

Regiszter: Informális; kissé türelmetlen vagy lemondó hangulatú lehet.

Tipikus tanulói hiba: Nem általában azt jelenti, hogy hallgassunk; olyan helyzetben használjuk, amikor a további beszédet hiábavalónak tartjuk.

Zenei kapcsolat: Black Oak County – Save Your Breath. Előfordulás: dalcímben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: save your breath – idiom, informal; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

151. Saved by the bell

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: /ˌseɪvd baɪ ðə ˈbel/

Szó szerinti fordítás: „megmentette a csengő”

Jelentés: Akkor mondjuk, amikor egy nehéz vagy kínos helyzet hirtelen véget ér, mielőtt valakinek olyat kellene tennie vagy mondania, amit nem szeretne.

Magyar megfelelő: az utolsó pillanatban megmenekül egy kellemetlen helyzettől

Példamondatok:

1. I was about to answer the awkward question when the phone rang — saved by the bell.
   Éppen válaszolnom kellett volna a kínos kérdésre, amikor megszólalt a telefon – az utolsó pillanatban megmenekültem.
2. The meeting ended before they could ask for an explanation, so I was saved by the bell.
   A megbeszélés véget ért, mielőtt magyarázatot kérhettek volna, így megmenekültem a kellemetlen helyzettől.

Eredet: A kifejezés a bokszból ered: a menet végét jelző csengő megmentheti a bajba került versenyzőt a további ütésektől; innen terjedt át a hirtelen, külső megmenekülés képére.

Eredet bizonyossága: A bokszeredet dokumentált.

Változatok: Gyakran önálló felkiáltásként: Saved by the bell!

Rokon kifejezések: A lucky escape; get off the hook.

Regiszter: Informális; gyakran humoros.

Tipikus tanulói hiba: Nem minden szerencsés megmenekülésre használjuk; fontos, hogy egy külső esemény a megfelelő pillanatban szakítsa meg a kellemetlen helyzetet.

Zenei kapcsolat: Michael Damian – Saved by the Bell. Előfordulás: a dal címében és a dalszövegében.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: saved by the bell – idiom; Merriam-Webster: boxing-related phrase history.

152. See eye to eye

[UK/US] | C2 (Cambridge).

Kiejtés: /ˌsiː ˌaɪ tə ˈaɪ/

Szó szerinti fordítás: „szemtől szembe ugyanúgy lát”

Jelentés: Azt jelenti, hogy két ember ugyanazon a véleményen van egy kérdésben.

Magyar megfelelő: egyetért; egy véleményen van

Példamondatok:

1. We don’t always see eye to eye, but we respect each other.
   Nem mindig értünk egyet, de tiszteljük egymást.
2. The two departments finally saw eye to eye on the new procedure.
   A két osztály végül egyetértésre jutott az új eljárás kérdésében.

Eredet: A kép arra utal, hogy két ember ugyanabból a szempontból, ugyanúgy „látja” a dolgot.

Eredet bizonyossága: A pontos történeti eredet itt nem igazolt.

Változatok: See eye to eye with someone about/on something.

Rokon kifejezések: Be on the same page; agree with someone.

Regiszter: Semleges; Cambridge C2.

Tipikus tanulói hiba: Nem fizikai szemkontaktust jelent. Gyakran tagadó alakban használjuk: don’t see eye to eye.

Zenei kapcsolat: Joan Jett & The Blackhearts – Eye to Eye. Előfordulás: a dal címének változatában és a dalszövegében.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: see eye to eye – idiom, C2.

153. Show your true colours

[UK: colours] / [US: colors] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ʃəʊ jə ˌtruː ˈkʌl.əz/; US /ʃoʊ jɚ ˌtruː ˈkʌl.ɚz/

Szó szerinti fordítás: „megmutatja az igazi színeit”

Jelentés: Azt jelenti, hogy valaki végül megmutatja valódi személyiségét, hozzáállását vagy szándékait, gyakran kedvezőtlen értelemben.

Magyar megfelelő: kimutatja a foga fehérjét; megmutatja valódi jellemét vagy szándékát

Példamondatok:

1. He seemed helpful at first, but later he showed his true colours.
   Eleinte segítőkésznek tűnt, később azonban kimutatta a foga fehérjét.
2. The crisis showed the team’s true colours.
   A válság megmutatta a csapat valódi jellemét.

Eredet: A „colours/colors” régi jelentése zászló, jelvény vagy azonosító szín is lehetett. Ebből fejlődött a valódi hovatartozás, majd a valódi jellem vagy szándék felfedésének képe. A népszerű „hamis zászlós” történetet nem kezeljük egyetlen bizonyított eredetként.

Eredet bizonyossága: A figuratív jelentés régi és dokumentált; a konkrét, kizárólagos tengeri eredettörténet nem bizonyítható egyértelműen.

Változatok: UK: show your true colours; US: show your true colors.

Rokon kifejezések: Reveal your true self; show what you’re really like.

Regiszter: Semleges–informális; gyakran negatív vagy kritikus árnyalatú.

Tipikus tanulói hiba: A kifejezés nem mindig negatív, de a gyakorlatban gyakran kedvezőtlen valódi jellem felfedésére használjuk.

Zenei kapcsolat: Cyndi Lauper – True Colors. Előfordulás: a dal címének változatában és a dalszövegében.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: show/reveal your true colours/colors – idiom; Merriam-Webster: show one’s true colors; Etymonline: color/colours történeti használata.

154. Sit on the fence

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ˌsɪt ɒn ðə ˈfens/; US /ˌsɪt ɑːn ðə ˈfens/

Szó szerinti fordítás: „a kerítésen ül”

Jelentés: Azt jelenti, hogy valaki késlekedik a döntéssel, vagy nem akar egyértelműen egyik oldal mellett sem állást foglalni.

Magyar megfelelő: habozik; nem foglal állást; kivár két lehetőség között

Példamondatok:

1. You can’t sit on the fence forever — sooner or later you’ll have to decide.
   Nem halogathatod örökké az állásfoglalást: előbb-utóbb döntened kell.
2. Several committee members are still sitting on the fence.
   A bizottság több tagja még mindig nem foglalt állást.

Eredet: A kerítés fizikailag két oldal között húzódik; aki rajta ül, egyik oldalra sem lép le. Innen a döntésképtelenség vagy semlegesség metaforája.

Eredet bizonyossága: A kép világos; pontos történeti eredete nem igazolt.

Változatok: Be on the fence; sit on the fence.

Rokon kifejezések: Be in two minds; remain neutral.

Regiszter: Semleges–informális

Tipikus tanulói hiba: Nem pusztán bizonytalanságot jelent: gyakran kifejezetten azt, hogy valaki nem akar egyik oldal mellé sem állni.

Zenei kapcsolat: The Rolling Stones – Sittin’ on a Fence. Előfordulás: a dal címének természetes változatában és a dalszövegében.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: sit on the fence – idiom

155. Sleep like a log

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ˌsliːp laɪk ə ˈlɒg/; US /ˌsliːp laɪk ə ˈlɑːg/

Szó szerinti fordítás: „úgy alszik, mint egy farönk”

Jelentés: Azt jelenti, hogy valaki nagyon mélyen és zavartalanul alszik, gyakran annyira, hogy a környező zajokra sem ébred fel.

Magyar megfelelő: mélyen alszik; úgy alszik, mint a bunda

Példamondatok:

1. I was so tired that I slept like a log for nine hours.
   Annyira fáradt voltam, hogy kilenc órán át úgy aludtam, mint a bunda.
2. The children slept like logs despite the storm.
   A gyerekek a vihar ellenére mélyen aludtak.

Eredet: A farönk mozdulatlan és érzéketlen; ez adja a nagyon mély alvás humoros hasonlatát.

Eredet bizonyossága: A történeti eredet nem igazolt.

Változatok: Sleep like a log.

Rokon kifejezések: Sleep soundly; sleep like a baby.

Regiszter: Informális.

Tipikus tanulói hiba: Nem csupán hosszú alvást jelent, hanem különösen mély, zavartalan alvást.

Zenei kapcsolat: The Beatles – A Hard Day’s Night. Előfordulás: dalszövegben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: sleep like a log – phrase/idiom, informal; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

156. Sparks fly

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ˌspɑːks ˈflaɪ/; US /ˌspɑːrks ˈflaɪ/

Szó szerinti fordítás: „szikrák repülnek”

Jelentés: A Cambridge-féle alapjelentésben két vagy több ember dühösen vitatkozik, és erős a feszültség. Más szótárak, köztük a Merriam-Webster, a kölcsönös romantikus vagy szexuális vonzalom jelentését is rögzítik. A helyes értelmezést mindig a szövegkörnyezet adja.

Magyar megfelelő: izzik a levegő; heves vita tör ki; megvan köztük a szikra

Példamondatok:

1. Whenever those two discuss politics, sparks fly.
   Valahányszor ők ketten politikáról beszélnek, heves vita tör ki.
2. Sparks flew the moment Anna and David met.
   Anna és David találkozásakor azonnal megvolt köztük a szikra.

Eredet: A fizikai ütközéskor vagy tűznél felcsapó szikrák képe kerül át az emberek közötti hirtelen, intenzív energiára – ellenséges és vonzalmi értelemben egyaránt.

Eredet bizonyossága: Nem igazolt – a pontos történeti eredethez a kötet nem közöl történeti bizonyítékot.

Változatok: sparks fly; sparks flew; the sparks really fly.

Rokon kifejezések: have a heated argument; hit it off.

Regiszter: Semleges–informális; a konfliktusjelentés gyakoribb és szótárilag elsődleges.

Tipikus tanulói hiba: Ne válasszuk automatikusan a romantikus értelmet: a Cambridge-címszó elsődlegesen dühös vitát jelöl. Az igeidő is változik: sparks fly / sparks flew.

Zenei kapcsolat: Taylor Swift – Sparks Fly: romantikus értelemben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: sparks fly – idiom; Merriam-Webster: vita és kölcsönös szexuális vonzalom jelentése; Official Charts – Taylor Swift.

157. Speak of the devil

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: /ˌspiːk əv ðə ˈdev.əl/

Szó szerinti fordítás: „az ördögről beszélünk”

Jelentés: Akkor mondjuk, amikor valaki éppen akkor jelenik meg, amikor róla beszélünk.

Magyar megfelelő: emlegetett szamár; éppen róla beszéltünk

Példamondatok:

1. Speak of the devil — we were just talking about you.
   Emlegetett szamár – éppen rólad beszéltünk.
2. Well, speak of the devil! Here comes Anna now.
   Na, emlegetett szamár! Éppen jön Anna.

Eredet: A kifejezés egy régebbi, hosszabb közmondás rövidült alakja; a mai használat könnyed, tréfás formula.

Eredet bizonyossága: A teljes történeti közmondásból való rövidülés jól dokumentált.

Változatok: Gyakran önálló felkiáltásként áll.

Rokon kifejezések: Talk of the devil (ritkább változat).

Regiszter: Informális, tréfás.

Tipikus tanulói hiba: Nem sértés: a mai használatban rendszerint játékos megjegyzés.

Zenei kapcsolat: Sonny Landreth – Speak of the Devil. Előfordulás: a dal címében és a dalszövegében.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: speak/talk of the devil – idiom.

158. Spill the beans

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: /ˌspɪl ðə ˈbiːnz/

Szó szerinti fordítás: „kiönti a babot”

Jelentés: Azt jelenti, hogy valaki titkos vagy bizalmas információt elmond másoknak.

Magyar megfelelő: kikotyogja a titkot; elárulja a bizalmas információt

Példamondatok:

1. Who spilled the beans about the surprise party?
   Ki kotyogta ki a meglepetésbulit?
2. Don’t spill the beans before the official announcement.
   Ne áruld el a titkot a hivatalos bejelentés előtt.

Eredet: A pontos eredet vitatott; több népszerű magyarázat létezik, ezért egyiket sem kezeljük bizonyítottként.

Eredet bizonyossága: Az eredet vitatott.

Változatok: Spill the beans about something.

Rokon kifejezések: Let the cat out of the bag; give the game away.

Regiszter: Informális.

Tipikus tanulói hiba: Nem egyszerűen információmegosztás: jellemzően titkos vagy bizalmas információ felfedése.

Zenei kapcsolat: Miranda Lambert – It All Comes Out in the Wash. Előfordulás: a dalszövegben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: spill the beans – idiom

159. Steal the show

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ˌstiːl ðə ˈʃəʊ/; US /ˌstiːl ðə ˈʃoʊ/

Szó szerinti fordítás: „ellopja a műsort”

Jelentés: Azt jelenti, hogy valaki vagy valami egy esemény legnépszerűbb, legjobb vagy legemlékezetesebb része lesz.

Magyar megfelelő: elviszi a show-t; ő lesz a legemlékezetesebb szereplő

Példamondatok:

1. The young violinist stole the show at the concert.
   A fiatal hegedűs vitte el a show-t a koncerten.
2. A small dog unexpectedly stole the show during the ceremony.
   Egy kiskutya váratlanul az ünnepség legemlékezetesebb szereplője lett.

Eredet: A színpadi képben valaki mintegy „elveszi” a figyelmet a többiektől.

Eredet bizonyossága: A történeti eredet nem igazolt.

Változatok: Cambridge: steal the show/scene.

Rokon kifejezések: Steal the limelight.

Regiszter: Informális–semleges.

Tipikus tanulói hiba: Nem negatív „lopást” jelent; általában dicséret.

Zenei kapcsolat: Lauv – Steal the Show. Előfordulás: mindkettőben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: steal the show/scene – idiom; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

160. Stick to your guns

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ˌstɪk tə jə ˈgʌnz/; US /ˌstɪk tə jɚ ˈgʌnz/

Szó szerinti fordítás: „ragaszkodj a fegyvereidhez”

Jelentés: Azt jelenti, hogy valaki mások ellenkezése ellenére is ragaszkodik a meggyőződéséhez vagy döntéséhez.

Magyar megfelelő: kitart az álláspontja mellett; nem hátrál meg

Példamondatok:

1. She stuck to her guns despite strong criticism.
   Az erős bírálatok ellenére is kitartott az álláspontja mellett.
2. If you believe the plan is right, stick to your guns.
   Ha úgy gondolod, hogy a terv helyes, tarts ki mellette.

Eredet: A katonai, illetve tüzérségi kép a saját állás vagy fegyverállás fel nem adását jelképezi; ebből alakult ki a meggyőződéshez vagy döntéshez való ragaszkodás átvitt értelme.

Eredet bizonyossága: A katonai/tüzérségi háttér erősen valószínű.

Változatok: Stick to one’s guns; stick to your guns on something.

Rokon kifejezések: Stand your ground; hold your ground.

Regiszter: Informális; Cambridge tanulói és fordítási bejegyzésekben is szerepel.

Tipikus tanulói hiba: Nem agressziót jelent, hanem következetes kitartást.

Zenei kapcsolat: Bon Jovi – Stick to Your Guns. Előfordulás: mindkettőben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: stick to your guns – idiom, informal; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

161. Take a bow

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: /ˌteɪk ə ˈbaʊ/

Szó szerinti fordítás: „hajolj meg”

Jelentés: Szó szerint előadás után meghajolni a közönség előtt. Átvitt használatban azt jelenti, hogy valaki megérdemli a tiszteletet és elismerést valamilyen teljesítményéért.

Magyar megfelelő: hajolj meg a taps előtt; átvitt értelemben: megérdemled az elismerést

Példamondatok:

1. The whole team can take a bow for finishing the project ahead of schedule.
   Az egész csapat megérdemli az elismerést azért, hogy határidő előtt befejezte a projektet.
2. After the final song, the performers returned to take a bow.
   Az utolsó dal után az előadók visszatértek meghajolni.

Eredet: A színpadi meghajlás a közönség tapsának és elismerésének fogadása; innen alakult ki az átvitt dicsérő használat.

Eredet bizonyossága: A színpadi háttér biztos.

Változatok: Take a bow; take another bow.

Rokon kifejezések: take credit; give credit where credit is due.

Regiszter: Semleges; szó szerinti színpadi és átvitt, dicsérő használatban is természetes.

Tipikus tanulói hiba: Az átvitt jelentés nem szó szerinti meghajlás: azt jelenti, hogy valaki elismerést érdemel.

Zenei kapcsolat: Rihanna – Take a Bow. Címben és szövegben; ironikus elismerés egy hűtlen partner színjátékáért.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: take a bow – collocation; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

162. Take it easy

[UK/US] | B1 (Cambridge: take it/things easy – pihenés/erőkímélés jelentésben).

Kiejtés: /ˌteɪk ɪt ˈiː.zi/

Szó szerinti fordítás: „vedd könnyedén”

Jelentés: A kontextustól függően azt jelenti, hogy pihenjünk, ne erőltessük meg magunkat, vagy maradjunk nyugodtak. Amerikai angolban elköszönésként is előfordul.

Magyar megfelelő: nyugodj meg; pihenj; ne hajtsd túl magad

Példamondatok:

1. You’ve been ill, so take it easy for a few days.
   Beteg voltál, úgyhogy pihenj néhány napig.
2. Take it easy — there’s no need to get angry.
   Nyugodj meg – semmi szükség dühbe gurulni.

Eredet: Az „easy” a kevés erőfeszítéssel, nyugodtan végzett cselekvés képét adja.

Eredet bizonyossága: A történeti eredet nem igazolt.

Változatok: Take it/things easy.

Rokon kifejezések: put your feet up; slow down.

Regiszter: Informális; a Cambridge B1 jelölése a take it/things easy „pihenni, nem hajtani magunkat” jelentésére vonatkozik.

Tipikus tanulói hiba: Nem mindig „vedd könnyedén”: betegségnél inkább „pihenj”, feszült helyzetben „nyugodj meg”.

Zenei kapcsolat: Eagles – Take It Easy. Előfordulás: mindkettőben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: take it/things easy – idiom, B1; Cambridge Academic Content Dictionary: take it easy – rest, relax, or be calm, elköszönésként is használható; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

163. Take it or leave it

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ˌteɪk ɪt ɔː ˈliːv ɪt/; US /ˌteɪk ɪt ɔːr ˈliːv ɪt/

Szó szerinti fordítás: „fogadd el vagy hagyd ott”

Jelentés: Olyan végleges ajánlatnál használjuk, amelyen nem lehet változtatni: az ember vagy elfogadja, vagy elutasítja.

Magyar megfelelő: vagy elfogadod így, vagy visszautasítod

Példamondatok:

1. That’s my final offer — take it or leave it.
   Ez a végső ajánlatom – vagy elfogadod, vagy nem.
2. The price is fixed, so you can take it or leave it.
   Az ár fix, tehát vagy elfogadod, vagy visszautasítod.

Eredet: Átlátszó, rögzült választási formula.

Eredet bizonyossága: A pontos történeti eredet itt nem igazolt.

Változatok: Can take it or leave it – külön jelentés: közömbös valami iránt.

Rokon kifejezések: Final offer; no room for negotiation.

Regiszter: Semleges–informális; határozott, akár kemény hangvételű.

Tipikus tanulói hiba: Ne keverjük a can take it or leave it szerkezettel, amely azt jelenti: „nekem mindegy / nem különösebben érdekel”.

Zenei kapcsolat: The Strokes – Take It or Leave It. Előfordulás: mindkettőben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: take it or leave it – phrase/idiom; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

164. Take someone’s breath away

[UK/US] | B2 (Cambridge).

Kiejtés: /ˌteɪk ˌsʌm.wʌnz ˈbreθ əˌweɪ/

Szó szerinti fordítás: „elveszi valakinek a lélegzetét”

Jelentés: Azt jelenti, hogy valami rendkívül szép, meglepő vagy erős hatású, és mély benyomást tesz valakire.

Magyar megfelelő: eláll tőle a lélegzete; lenyűgözi

Példamondatok:

1. The view from the cliff took my breath away.
   A szikláról nyíló kilátástól elállt a lélegzetem.
2. Her performance took everyone’s breath away.
   Az előadása mindenkit lenyűgözött.

Eredet: A testi reakció képe: a rendkívüli élmény mintha egy pillanatra elvenné a lélegzetet.

Eredet bizonyossága: A kép világos; pontos történeti eredete nem igazolt.

Változatok: Take my/your/his/her breath away.

Rokon kifejezések: blow someone’s mind; knock someone’s socks off.

Regiszter: Semleges; Cambridge B2.

Tipikus tanulói hiba: Nem mindig szó szerinti légszomj; legtöbbször erős esztétikai vagy érzelmi hatás.

Zenei kapcsolat: Berlin – Take My Breath Away. Előfordulás: mindkettőben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: take someone’s breath away – idiom, B2; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

165. Take the bull by the horns

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ˌteɪk ðə ˌbʊl baɪ ðə ˈhɔːnz/; US /ˌteɪk ðə ˌbʊl baɪ ðə ˈhɔːrnz/

Szó szerinti fordítás: „szarvánál ragadja meg a bikát”

Jelentés: Egy nehéz, kellemetlen vagy kockázatos helyzetet bátran, határozottan és közvetlenül kezelünk, ahelyett hogy halogatnánk vagy kerülnénk.

Magyar megfelelő: szarvánál ragadja meg a bikát; bátran és közvetlenül nekilát a nehéz ügynek

Példamondatok:

1. She took the bull by the horns and asked the manager for a clear answer.
   Szarvánál ragadta meg a bikát, és egyértelmű választ kért a vezetőtől.
2. We need to take the bull by the horns and deal with the debt now.
   Most kell bátran és közvetlenül nekilátnunk az adósság rendezésének.

Eredet: A bika szarvának megragadása rendkívül veszélyes, közvetlen cselekvés képe; ezért jól jelképezi a félelem nélküli, határozott szembenézést.

Eredet bizonyossága: Valószínű – a kép egyértelmű; a pontos első idiomatikus előfordulást nem kötjük egyetlen forráshoz.

Változatok: take the bull by the horns (rögzült alapforma).

Rokon kifejezések: bite the bullet; face the music; tackle something head-on.

Regiszter: Semleges–informális; bátorító és cselekvésre ösztönző.

Tipikus tanulói hiba: Nem egyszerűen kockázatvállalást jelent: a hangsúly egy konkrét nehézség közvetlen és határozott kezelésén van.

Zenei kapcsolat: Chad Brock – Lightning Does the Work. Előfordulás: a dalszövegben, természetes névmási változatban.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: take the bull by the horns – idiom

166. Take the plunge

[UK/US] | C2 (Cambridge).

Kiejtés: /ˌteɪk ðə ˈplʌndʒ/

Szó szerinti fordítás: „beleveti magát / megteszi az ugrást”

Jelentés: Azt jelenti, hogy valaki hosszabb mérlegelés után végül döntést hoz, és belekezd valami fontos, új vagy nehéz dologba.

Magyar megfelelő: belevág; meghozza a nagy döntést

Példamondatok:

1. After years of renting, they finally took the plunge and bought a house.
   Miután évekig béreltek, végül belevágtak, és házat vettek.
2. She took the plunge and started her own business.
   Meghozta a nagy döntést, és saját vállalkozást indított.

Eredet: A vízbe ugrás képe a visszafordíthatatlan, bátor elhatározást jelképezi.

Eredet bizonyossága: A történeti eredet nem igazolt.

Változatok: Take the plunge and do something.

Rokon kifejezések: bite the bullet; take a leap of faith.

Regiszter: Semleges–informális; Cambridge C2.

Tipikus tanulói hiba: Nem egyszerű kezdés: rendszerint hosszabb mérlegelés előzi meg.

Zenei kapcsolat: Orchestra Heinz Kiessling – Take the Plunge. Címben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: take the plunge – idiom, C2; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

167. The ball is in your court

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ðə ˌbɔːl ɪz ɪn jə ˈkɔːt/; US /ðə ˌbɑːl ɪz ɪn jəˑ ˈkɔːrt/

Szó szerinti fordítás: „a labda a te térfeleden van”

Jelentés: Azt jelenti, hogy a helyzet további alakulásához most a másik félnek kell döntenie vagy cselekednie.

Magyar megfelelő: most rajtad a sor; a következő lépés a te dolgod

Példamondatok:

1. I’ve sent them the proposal, so now the ball is in their court.
   Elküldtem nekik a javaslatot, úgyhogy most rajtuk a sor.
2. We’ve made our offer; the ball is in your court now.
   Megtettük az ajánlatunkat; most rajtad a sor.

Eredet: Tenisz- vagy hasonló ütős sport képére épül: ha a labda a te térfeleden van, neked kell visszaütnöd.

Eredet bizonyossága: Sporteredete alátámasztott; első átvitt értelmű használatát itt nem igazoljuk.

Változatok: The ball is in someone’s court.

Rokon kifejezések: It’s up to you; your move.

Regiszter: Semleges–informális; üzleti nyelvben is gyakori.

Tipikus tanulói hiba: Nem pusztán felelősséget jelent: azt hangsúlyozza, hogy a következő konkrét lépés a másik féltől függ.

Zenei kapcsolat: Liberty X – It’s OK. Előfordulás: a dalszövegben.

Forrásellenőrzés: Cambridge: the ball is in someone’s court; eredet: MIT International Students Office. Lásd: Forrásjegyzetek.

168. The best of both worlds

[UK/US] | C1 (Cambridge).

Kiejtés: UK /ðə ˌbest əv bəʊθ ˈwɜːldz/; US /ðə ˌbest əv boʊθ ˈwɝːldz/

Szó szerinti fordítás: „mindkét világ legjobb része”

Jelentés: Olyan helyzetet jelöl, amelyben két különböző lehetőség előnyeit egyszerre élvezhetjük.

Magyar megfelelő: két világ előnyeit egyszerre élvezi; mindkét lehetőség előnyeit megkapja

Példamondatok:

1. Working remotely three days a week gives her the best of both worlds.
   A heti három nap távmunka lehetővé teszi számára, hogy mindkét életforma előnyeit élvezze.
2. This hybrid car offers the best of both worlds: low fuel use and good performance.
   Ez a hibrid autó két előnyt egyesít: keveset fogyaszt, és jó a teljesítménye.

Eredet: Két külön „világ” előnyeinek egyesítése adja az ideális kompromisszum képét.

Eredet bizonyossága: A történeti eredet nem igazolt.

Változatok: Get/have the best of both worlds.

Rokon kifejezések: Have it both ways (nem azonos, gyakran negatívabb).

Regiszter: Semleges; Cambridge C1.

Tipikus tanulói hiba: Nem egyszerűen „jó kompromisszum”: a hangsúly azon van, hogy mindkét alternatíva előnyei egyszerre megmaradnak.

Zenei kapcsolat: Van Halen – Best of Both Worlds. Előfordulás: mindkettőben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: the best of both worlds – idiom, C1; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

169. The blind leading the blind

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: /ðə ˌblaɪnd ˌliː.dɪŋ ðə ˈblaɪnd/

Szó szerinti fordítás: „vak vezeti a vakot”

Jelentés: Olyan helyzetre használjuk, amikor valaki, aki maga sem ért igazán egy dologhoz, tanácsot ad vagy irányít egy másik, hasonlóan tapasztalatlan embert.

Magyar megfelelő: vak vezet világtalant; hozzá nem értő irányít egy másik hozzá nem értőt

Példamondatok:

1. Neither of us knew how the software worked, so it was a case of the blind leading the blind.
   Egyikünk sem tudta, hogyan működik a szoftver, úgyhogy vak vezetett világtalant.
2. With two inexperienced managers advising each other, it felt like the blind leading the blind.
   Két tapasztalatlan vezető adott tanácsot egymásnak; olyan volt, mintha vak vezetne világtalant.

Eredet: Régi, közmondásszerű kép, amely a bibliai hagyományban is jól dokumentált (Máté 15:14; Lukács 6:39): ha egy vak vezet egy másik vakot, mindketten bajba kerülhetnek.

Eredet bizonyossága: A bibliai-közmondási háttér biztos; a mai angol formula hosszú nyelvi hagyomány eredménye.

Változatok: It’s a case of the blind leading the blind.

Rokon kifejezések: in over your head; a little knowledge is a dangerous thing.

Regiszter: Semleges–informális; gyakran kritikus vagy önironikus.

Tipikus tanulói hiba: Nem szó szerinti vakságról beszélünk; a kifejezés tudás- vagy tapasztalathiányt jelöl.

Zenei kapcsolat: Mumford & Sons – Blind Leading the Blind. Előfordulás: a dal címének változatában és a dalszövegében.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: the blind leading the blind – idiom; bibliai háttér: Máté 15:14, Lukács 6:39.

170. The die is cast

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ðə ˌdaɪ ɪz ˈkɑːst/; US /ðə ˌdaɪ ɪz ˈkæst/

Szó szerinti fordítás: „a kocka el van vetve”

Jelentés: Azt mondjuk, amikor olyan döntés született, amelyet már nem lehet visszavonni, ezért a helyzet bizonyos irányban tovább fog fejlődni.

Magyar megfelelő: a kocka el van vetve; a döntés megszületett, nincs visszaút

Példamondatok:

1. Once the contract was signed, the die was cast.
   Miután aláírták a szerződést, a kocka el volt vetve.
2. By the time the announcement was made, the die had already been cast.
   Mire megtették a bejelentést, a döntés már visszafordíthatatlanná vált.

Eredet: Klasszikus ókori allúzió. A hagyomány Julius Caesar Kr. e. 49-es Rubicon-átkeléséhez köti: Suetonius latinul az iacta alea est alakot közli, Plutarchos pedig görög, felszólító értelmű változatot („vettessék el a kocka”) jegyez fel.

Eredet bizonyossága: A Caesar–Rubicon kapcsolat több ókori forrásban fennmaradt; a pontos eredeti szóalak és nyelv forrásonként eltér, ezért egyetlen formulát nem kezelünk kizárólagosan bizonyosnak.

Változatok: The die was cast; the die has been cast.

Rokon kifejezések: Cross the Rubicon; point of no return.

Regiszter: Semleges, kissé emelkedett vagy irodalmi árnyalatú.

Tipikus tanulói hiba: A die itt nem „meghalni” jelentő ige, hanem a dice egyes számú főnévi alakja: dobókocka.

Zenei kapcsolat: Metallica – 72 Seasons. Előfordulás: a dalszövegben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: the die is cast – idiom; klasszikus háttér: Plutarchos és Suetonius Rubicon-elbeszélései.

171. The elephant in the room

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: /ðiˌel.ɪ.fənt ɪn ðəˈruːm/

Szó szerinti fordítás: „az elefánt a szobában”

Jelentés: Olyan egyértelmű és fontos problémát vagy kellemetlen helyzetet jelöl, amelyet mindenki észlel, de senki sem akar nyíltan szóba hozni.

Magyar megfelelő: a nyilvánvaló, de kínosan kerülgetett probléma

Példamondatok:

1. Everyone discussed the budget, but nobody mentioned the elephant in the room: the department might close.
   Mindenki a költségvetésről beszélt, de senki sem említette a nyilvánvaló problémát: az osztály bezárhat.
2. His resignation was the elephant in the room throughout the meeting.
   Az egész megbeszélésen az ő lemondása volt az a kényes ügy, amelyről senki sem akart beszélni.

Eredet: A humoros kép abszurditása adja az erejét: egy elefántot lehetetlen lenne nem észrevenni egy szobában, mégis mindenki úgy tesz, mintha nem volna ott.

Eredet bizonyossága: A történeti eredet nem igazolt.

Változatok: An elephant in the room; the elephant in the room.

Rokon kifejezések: Avoid the issue; sweep something under the rug.

Regiszter: Informális; Cambridge is informal jelöléssel adja.

Tipikus tanulói hiba: Nem egyszerűen „nagy probléma”: lényegi elem, hogy a probléma nyilvánvaló, de az emberek kerülik a témát.

Zenei kapcsolat: Alexandra Burke feat. Erick Morillo – Elephant. A cím képi utalás; az idióma a dalszövegben szerepel.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: an/the elephant in the room – idiom, informal.

172. The end of the line

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: /ðiˌend əv ðəˈlaɪn/

Szó szerinti fordítás: „a vonal vége”

Jelentés: Azt a pontot jelöli, ahol egy folyamatot, tevékenységet, kapcsolatot vagy lehetőséget már nem lehet tovább folytatni.

Magyar megfelelő: végállomás; nincs tovább; a folytatás lehetőségének vége

Példamondatok:

1. When the bank refused another loan, the company reached the end of the line.
   Amikor a bank újabb hitelt sem adott, a vállalat számára elérkezett a végállomás.
2. For this old machine, the latest breakdown may be the end of the line.
   Ennél a régi gépnél a legutóbbi meghibásodás lehet a végállomás.

Eredet: A közlekedési és útvonal-kép természetes metaforája: a vonal végén nincs további megálló vagy út.

Eredet bizonyossága: A történeti eredet nem igazolt.

Változatok: At/reach the end of the line; további változat: the end of the road.

Rokon kifejezések: The end of the road; point of no return.

Regiszter: Semleges–informális.

Tipikus tanulói hiba: Nem mindig fizikai útvonal végét jelenti; átvitt értelemben a további folytatás lehetetlenségét fejezi ki.

Zenei kapcsolat: Traveling Wilburys – End of the Line. Előfordulás: mindkettőben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: the end of the line/road – idiom; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

173. The green-eyed monster

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ðə ˌgriːn.aɪd ˈmɒn.stə/; US /ðə ˌgriːn.aɪd ˈmɑːn.stɚ/

Szó szerinti fordítás: „a zöld szemű szörnyeteg”

Jelentés: A féltékenység vagy irigység megszemélyesített, erős képe. Többnyire úgy használjuk, mintha ez az érzés egy emberre rátámadó vagy benne elhatalmasodó „szörnyeteg” volna.

Magyar megfelelő: féltékenység; irigység, amely elhatalmasodik valakin

Példamondatok:

1. The green-eyed monster appeared when he saw how successful his former colleague had become.
   Elhatalmasodott rajta az irigység, amikor látta, milyen sikeres lett a volt kollégája.
2. She tried not to let the green-eyed monster affect their friendship.
   Megpróbálta nem engedni, hogy a féltékenység tönkretegye a barátságukat.

Eredet: A „green-eyed monster” formula Shakespeare Othello című drámájában vált híressé (III. felvonás, 3. jelenet), ahol a kép közvetlenül a féltékenységet személyesíti meg. A zöld szín érzelmi és testi állapotokhoz kapcsolódó régebbi asszociációi összetettek, ezért ezeket nem kezeljük a konkrét formula egyetlen bizonyított előzményeként.

Eredet bizonyossága: Az Othello-beli előfordulás biztos; a tágabb színmetaforikai előtörténet összetett, ezért a kifejezés minden elemének önálló Shakespeare-i megalkotását nem állítjuk.

Változatok: Általában névelővel: the green-eyed monster.

Rokon kifejezések: Green with envy; jealousy; envy.

Regiszter: Képszerű, irodalmi eredetű, de ma is közérthető.

Tipikus tanulói hiba: Nem szó szerinti szörnyeteg; a jealousy/envy megszemélyesítése. A jealousy és envy magyar megfelelője kontextustól függően féltékenység vagy irigység lehet.

Zenei kapcsolat: 10cc – Green Eyed Monster. Előfordulás: a dal címének névelő és kötőjel nélküli változatában, valamint a dalszövegében.

Forrásellenőrzés: Merriam-Webster: green-eyed monster = envy, jealousy; Shakespeare, Othello, III. felvonás, 3. jelenet.

174. The last straw

[UK/US] | C1 (Cambridge).

Kiejtés: UK /ðə ˌlɑːst ˈstrɔː/; US /ðə ˌlæst ˈstrɔː/

Szó szerinti fordítás: „az utolsó szalmaszál”

Jelentés: Az utolsó egy sor kellemetlen esemény közül, amely végül oda vezet, hogy valaki már nem hajlandó tovább tűrni a helyzetet.

Magyar megfelelő: az utolsó csepp a pohárban; az utolsó elviselhetetlen esemény

Példamondatok:

1. The repeated delays were annoying, but losing the reservation was the last straw.
   A folyamatos késések bosszantóak voltak, de a foglalás elvesztése volt az utolsó csepp a pohárban.
2. His rude comment was the last straw, and she decided to leave.
   A sértő megjegyzése volt az utolsó csepp, és úgy döntött, elmegy.

Eredet: A hosszabb közmondási képben egy túlterhelt teve hátát végül egyetlen további szalmaszál töri meg; a kis utolsó teher a már felhalmozódott terhelést teszi elviselhetetlenné.

Eredet bizonyossága: A közmondási háttér biztos.

Változatok: The final straw; the straw that breaks the camel’s back.

Rokon kifejezések: The straw that breaks the camel’s back; enough is enough.

Regiszter: Semleges; Cambridge C1.

Tipikus tanulói hiba: Nem egyszerűen „egy rossz esemény”: rendszerint több korábbi kellemetlenség után ez az utolsó, döntő esemény.

Zenei kapcsolat: Taylor Swift – You’re Not Sorry. Előfordulás: a dalszövegben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: the final/last straw – idiom, C1.

175. The salt of the earth

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ðə ˌsɒlt əv ðiˈɜːθ/; US /ðə ˌsɑːlt əv ðiˈɝːθ/

Szó szerinti fordítás: „a föld sója”

Jelentés: Nagyon jó, becsületes, egyenes, józanul gondolkodó és szerény emberekre használjuk, akik nem tartják magukat különlegesnek.

Magyar megfelelő: becsületes, jólelkű, szerény és megbízható ember; a közösség értékes, tisztességes tagja

Példamondatok:

1. Her grandparents were the salt of the earth — honest, generous, and completely unpretentious.
   A nagyszülei igazán becsületes, jólelkű emberek voltak: nagylelkűek és mindenféle nagyképűség nélküliek.
2. People trusted him because he was seen as the salt of the earth.
   Az emberek bíztak benne, mert rendkívül tisztességes, megbízható embernek tartották.

Eredet: Bibliai eredetű kifejezés: a „salt of the earth” kép az Újszövetségben jelenik meg, majd az angolban dicsérő jellemzésként rögzült.

Eredet bizonyossága: A bibliai háttér biztos.

Változatok: Salt-of-the-earth (melléknévi alak is előfordul).

Rokon kifejezések: A heart of gold; a good sort.

Regiszter: Semleges, erősen dicsérő; kissé hagyományos hangulatú lehet.

Tipikus tanulói hiba: Nem a „legjobb” vagy „legokosabb” jelentés a lényeg, hanem a becsületesség, józanság és szerénység.

Zenei kapcsolat: The Rolling Stones – Salt of the Earth. Előfordulás: a dal címének változatában és a dalszövegében.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: salt of the earth – idiom

176. The show must go on

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ðə ʃəʊ məst gəʊ ˈɒn/; US /ðə ʃoʊ məst goʊ ˈɑːn/

Szó szerinti fordítás: „a műsornak folytatódnia kell”

Jelentés: Biztató vagy eltökélt formula arra, hogy egy tevékenységet, feladatot vagy eseményt a nehézségek ellenére is folytatni kell.

Magyar megfelelő: a nehézségek ellenére folytatni kell; az élet / munka megy tovább

Példamondatok:

1. The lead actor was ill, but the show must go on.
   A főszereplő beteg volt, de az előadásnak folytatódnia kellett.
2. We’ve had a difficult week, but the show must go on and the project still has to be finished.
   Nehéz hetünk volt, de folytatnunk kell, és a projektet be kell fejezni.

Eredet: A formula a 19. századi előadóművészeti és show-business közegében rögzült, majd a színházi nyelvben és később általános élethelyzetekben is elterjedt. A lényeg: váratlan nehézség esetén sem szabad félbeszakítani, amit elkezdtek.

Eredet bizonyossága: A 19. századi előadóművészeti/show-business háttér jól dokumentált; a pontos legelső megfogalmazást nem kötjük egyetlen személyhez.

Változatok: Gyakran önálló mondásként: The show must go on.

Rokon kifejezések: Carry on; keep going; soldier on.

Regiszter: Semleges, közmondásszerű; gyakran biztató vagy eltökélt hangulatú.

Tipikus tanulói hiba: Nem kizárólag színházi helyzetben használható; általánosan is azt jelenti, hogy a nehézségek ellenére folytatni kell.

Zenei kapcsolat: Queen – The Show Must Go On. Előfordulás: mindkettőben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: the show must go on – idiom, saying; történeti háttér: 19. századi show-business használatot rögzítő etimológiai összefoglalók; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

177. The sky’s the limit

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK/US /ðə ˌskaɪz ðə ˈlɪm.ɪt/

Szó szerinti fordítás: „az ég a határ”

Jelentés: Azt fejezi ki, hogy nincs nyilvánvaló felső korlátja annak, amit valaki elérhet vagy amennyit valamire költhetünk. Gyakran biztató, de pénzügyi helyzetben egyszerűen korlátlan keretet is jelenthet.

Magyar megfelelő: nincs felső határ; bármeddig eljuthat; a lehetőségek korlátlanok

Példamondatok:

1. With her talent and determination, the sky’s the limit.
   A tehetségével és elszántságával bármeddig eljuthat.
2. If the client really has an unlimited budget, the sky’s the limit.
   Ha az ügyfél költségkerete valóban korlátlan, nincs felső határ.

Eredet: Az ég a legmagasabb látható pontként a felső határ természetes képe. Ha még az ég is csak jelképes határ, a lehetőségek gyakorlatilag korlátlanok.

Eredet bizonyossága: Valószínű – a metafora átlátható; a pontos első szerzőt nem állítjuk bizonyosnak.

Változatok: the sky’s the limit; the sky is the limit.

Rokon kifejezések: the world is your oyster; there’s no stopping someone.

Regiszter: Semleges; biztató kijelentésként és költségkeretre utalva is természetes.

Tipikus tanulói hiba: Nem garantált sikert jelent, hanem azt, hogy nincs látható felső korlát. Írásban ügyeljünk az összevonásra: sky’s = sky is.

Zenei kapcsolat: The Notorious B.I.G. feat. 112 – Sky’s the Limit. Előfordulás: mindkettőben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: the sky’s the limit – idiom; Official Charts – The Notorious B.I.G. feat. 112.

178. The tip of the iceberg

[UK/US] | C2 (Cambridge).

Kiejtés: UK /ðə ˌtɪp əv ði ˈaɪs.bɜːg/; US /ðə ˌtɪp əv ði ˈaɪs.bɝːg/

Szó szerinti fordítás: „a jéghegy csúcsa”

Jelentés: Azt jelenti, hogy amit látunk vagy ismerünk, csak kis része egy sokkal nagyobb, többnyire rejtett problémának vagy jelenségnek.

Magyar megfelelő: a jéghegy csúcsa; egy sokkal nagyobb probléma látható kis része

Példamondatok:

1. The reported cases may be only the tip of the iceberg.
   A jelentett esetek talán csak a jéghegy csúcsát jelentik.
2. These accounting errors are probably the tip of the iceberg.
   Ezek a könyvelési hibák valószínűleg csak a jéghegy csúcsát jelentik.

Eredet: A jéghegy nagy része a vízfelszín alatt marad, miközben csak kis csúcsa látható. Ez a fizikai jelenség közvetlenül adja a metaforát.

Eredet bizonyossága: A történeti eredet nem igazolt.

Változatok: Just/only the tip of the iceberg.

Rokon kifejezések: Scratch the surface; beneath the surface.

Regiszter: Semleges; Cambridge C2.

Tipikus tanulói hiba: Nem egyszerűen „kis rész”: fontos, hogy mögötte egy lényegesen nagyobb, részben rejtett egész áll.

Zenei kapcsolat: Owl City – The Tip of the Iceberg. Előfordulás: a dal címében és a dalszövegében.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: the tip of the iceberg – idiom, C2.

179. The writing is on the wall

[UK/US]; US also: the handwriting is on the wall | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ðə ˌraɪ.tɪŋ ɪz ɒn ðə ˈwɔːl/; US /ðə ˌraɪ.t̬ɪŋ ɪz ɑːn ðə ˈwɔːl/

Szó szerinti fordítás: „az írás a falon van”

Jelentés: Azt jelenti, hogy világos jelek mutatják: valami hamarosan megbukik, megszűnik vagy rossz véget ér.

Magyar megfelelő: baljós jelek mutatják, hogy közeleg a kudarc vagy a vég

Példamondatok:

1. Once the main investor withdrew, the writing was on the wall for the project.
   Amikor a fő befektető kiszállt, már egyértelmű volt, hogy a projektnek vége lesz.
2. By then, the writing was clearly on the wall for the old business model.
   Addigra már világosan látszott, hogy a régi üzleti modell nem maradhat fenn.

Eredet: Bibliai eredetű kép Dániel könyvéből: a falon megjelenő írás közelgő ítéletet jelez. Innen alakult ki a fenyegető vég előjelének metaforája.

Eredet bizonyossága: A bibliai háttér biztos.

Változatok: Amerikai változat: the handwriting is on the wall.

Rokon kifejezések: See the signs; the end is near.

Regiszter: Semleges, kissé képszerű

Tipikus tanulói hiba: Nem egyszerűen rossz előérzet: a kifejezés világosan felismerhető jelekre utal.

Zenei kapcsolat: Iron Maiden – The Writing on the Wall. Előfordulás: mindkettőben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: the writing is on the wall – idiom; US also the handwriting is on the wall; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

180. Think outside the box

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ˌθɪŋk aʊtˌsaɪd ðə ˈbɒks/; US /ˌθɪŋk aʊtˌsaɪd ðə ˈbɑːks/

Szó szerinti fordítás: „gondolkodj a dobozon kívül”

Jelentés: Azt jelenti, hogy hagyományos vagy megszokott megoldások helyett új, ötletes, szokatlan megközelítéseket keresünk.

Magyar megfelelő: gondolkodj kreatívan; lépj ki a megszokott keretekből

Példamondatok:

1. We need to think outside the box if we want to solve this problem without extra funding.
   Kreatívan kell gondolkodnunk, ha pluszfinanszírozás nélkül akarjuk megoldani ezt a problémát.
2. Her team is good at thinking outside the box.
   A csapata jól tud kilépni a megszokott gondolkodási keretekből.

Eredet: A „box” a megszokott gondolkodási keretek metaforája. A kifejezés modern üzleti és problémamegoldó nyelvben vált különösen elterjedtté.

Eredet bizonyossága: A történeti eredet nem igazolt.

Változatok: Think out of the box; think outside the box.

Rokon kifejezések: break the mould; blue-sky thinking.

Regiszter: Semleges–informális; üzleti nyelvben nagyon gyakori.

Tipikus tanulói hiba: A szó szerinti „dobozon kívül” fordítás magyarul természetellenes; a jelentés kreatív, szokatlan gondolkodás.

Zenei kapcsolat: i-dle – Nxde. Előfordulás: a dalszövegben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: think outside the box – idiom; változatként think out of the box is szerepel.

181. Through thick and thin

[UK/US] | C2 (Cambridge).

Kiejtés: /ˌθruː ˌθɪk ən ˈθɪn/

Szó szerinti fordítás: „sűrűn és ritkán keresztül”

Jelentés: Azt jelenti, hogy valakit vagy valamit a jó és rossz időkben egyaránt támogatunk, és a nehézségek ellenére is kitartunk mellette.

Magyar megfelelő: jóban-rosszban; tűzön-vízen át; minden nehézség ellenére

Példamondatok:

1. She has supported me through thick and thin.
   Jóban-rosszban mellettem állt.
2. The two friends stayed together through thick and thin.
   A két barát minden nehézség ellenére kitartott egymás mellett.

Eredet: Régi angol kép: a thick és thin eredetileg sűrű, illetve ritkás növényzeten vagy erdőn való áthaladásra utalt. A szó szerinti kép fokozatosan a nehézségeken át való kitartás metaforájává vált.

Eredet bizonyossága: A sűrű és ritkás növényzethez kötődő régi szó szerinti használat történetileg dokumentált, a jelentésfejlődés fokozatos.

Változatok: Stay with someone through thick and thin.

Rokon kifejezések: For better or worse; stand by someone.

Regiszter: Semleges; Cambridge C2.

Tipikus tanulói hiba: Nem általában azt jelenti, hogy „nehézségek között”, hanem tartós hűséget és támogatást fejez ki jó és rossz időkben is.

Zenei kapcsolat: LANY – Thick and Thin. Előfordulás: a dal címének változatában és a dalszövegében.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: through thick and thin – idiom, C2; történeti háttér: Phrase Finder.

182. Throw caution to the wind/winds

[UK/US] | C2 (Cambridge).

Kiejtés: UK /ˌθrəʊ ˌkɔː.ʃən tə ðə ˈwɪnd(z)/; US /ˌθroʊ ˌkɑː.ʃən tə ðə ˈwɪnd(z)/

Szó szerinti fordítás: „az óvatosságot a szélbe dobja”

Jelentés: Úgy döntünk, hogy nem törődünk tovább a lehetséges veszélyekkel vagy negatív következményekkel, és vállaljuk a kockázatot. Lehet felszabadító, de a beszélő szerint meggondolatlan is.

Magyar megfelelő: félredobja az óvatosságot; minden kockázat ellenére belevág

Példamondatok:

1. On Friday we threw caution to the wind and booked the trip.
   Pénteken félredobtuk az óvatosságot, és lefoglaltuk az utat.
2. The team threw caution to the winds and launched the experimental design.
   A csapat vállalta a kockázatot, és elindította a kísérleti tervet.

Eredet: Az elvont óvatosságot tárgyként képzeli el, amelyet a szélbe hajítunk, így az elszáll és többé nem korlátoz bennünket.

Eredet bizonyossága: Valószínű – a metaforikus kép világos, a pontos keletkezési pont nem bizonyos.

Változatok: throw caution to the wind; throw caution to the winds; múlt idő: threw.

Rokon kifejezések: take a chance; take the plunge; go for broke.

Regiszter: Semleges–informális; gyakran látványos vagy hirtelen döntésről.

Tipikus tanulói hiba: A caution előtt ebben a kifejezésben nincs the: throw caution, nem throw the caution. A wind és winds változat egyaránt szótárilag elfogadott.

Zenei kapcsolat: Becky Hill – Caution to the Wind. Előfordulás: a dal címének rövidített változatában és a dalszövegben a teljes fordulattal.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: throw caution to the wind/winds – idiom, C2.

183. Throw in the towel

[UK/US] | C2 (Cambridge).

Kiejtés: UK /ˌθrəʊ ɪn ðə ˈtaʊ.əl/; US /ˌθroʊ ɪn ðə ˈtaʊ.əl/

Szó szerinti fordítás: „bedobja a törölközőt”

Jelentés: Azt jelenti, hogy valaki abbahagyja a próbálkozást, mert úgy látja, hogy már nem tud sikerrel járni.

Magyar megfelelő: bedobja a törölközőt; feladja; elismeri a vereséget

Példamondatok:

1. After three failed attempts, he was ready to throw in the towel.
   Három sikertelen próbálkozás után már kész volt bedobni a törölközőt.
2. The team refused to throw in the towel even when they were two goals behind.
   A csapat akkor sem adta fel, amikor kétgólos hátrányban volt.

Eredet: A kifejezés a boksz világából származik: a versenyző segítője törölköző vagy korábban szivacs bedobásával jelezhette a küzdelem feladását. A towel-változat a régebbi sponge-formula után rögzült.

Eredet bizonyossága: A bokszból származó háttér dokumentált; a towel-változat a korábbi sponge-formulát követte.

Változatok: Throw in the towel; throw in the sponge (ritkább, régebbi változat).

Rokon kifejezések: Give up; admit defeat.

Regiszter: Semleges–informális; Cambridge C2.

Tipikus tanulói hiba: Nem egyszerű pihenést vagy szünetet jelent, hanem a küzdelem vagy próbálkozás feladását.

Zenei kapcsolat: The Wldlfe – Towel. A cím képi utalás; az idióma a dalszövegben szerepel.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: throw in the towel – idiom, C2; történeti háttér: Online Etymology Dictionary.

184. Throw someone under the bus

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ˌθrəʊ ˌsʌm.wʌn ʌn.də ðə ˈbʌs/; US /ˌθroʊ ˌsʌm.wʌn ʌn.dɚ ðə ˈbʌs/

Szó szerinti fordítás: „a busz alá dob valakit”

Jelentés: Azt jelenti, hogy valaki másnak árt, őt hibáztatja vagy feláldozza azért, hogy saját helyzetét javítsa vagy megvédje.

Magyar megfelelő: feláldoz vagy elárul valakit a saját érdekében; ráhárítja a felelősséget

Példamondatok:

1. He threw his colleague under the bus to avoid taking responsibility for the mistake.
   A kollégájára hárította a hibát, hogy kibújjon a felelősség alól.
2. I’m not going to throw the rest of the team under the bus just to protect myself.
   Nem fogom feláldozni a csapat többi tagját csak azért, hogy magamat védjem.

Eredet: Modern, erősen képszerű fordulat. A pontos első eredete nem teljesen tisztázott; a metafora egy társ szándékos veszélybe sodrását dramatizálja.

Eredet bizonyossága: A pontos történeti eredet vitatott.

Változatok: Throw somebody under the bus.

Rokon kifejezések: Stab someone in the back; sell someone down the river.

Regiszter: Informális; gyakran munkahelyi, politikai és közéleti nyelvben.

Tipikus tanulói hiba: Nem pusztán kritikát vagy hibáztatást jelent: tipikusan önérdekből történő árulást vagy feláldozást sugall.

Zenei kapcsolat: Willie Nelson – Me and You. Előfordulás: a dalszövegben, természetes névmási változatban.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: throw someone under the bus – idiom, informal.

185. Time flies

[UK/US] | C2 (Cambridge).

Kiejtés: /ˌtaɪm ˈflaɪz/

Szó szerinti fordítás: „az idő repül”

Jelentés: Azt fejezi ki, hogy egy időszak sokkal gyorsabban telt el, mint ahogy észrevettük vagy vártuk.

Magyar megfelelő: repül az idő; meglepően gyorsan telik az idő

Példamondatok:

1. I can’t believe it’s already August — time flies.
   El sem hiszem, hogy már augusztus van – repül az idő.
2. Time flies when you’re working on something you enjoy.
   Repül az idő, amikor olyasmivel foglalkozol, amit élvezel.

Eredet: Az idő repülésének képe régi európai irodalmi hagyomány. Gyakran kapcsolatba hozzák a latin tempus fugit gondolatával; az angol formula ennek természetes metaforikus megfelelője.

Eredet bizonyossága: A pontos történeti eredet itt nem igazolt.

Változatok: Gyakori bővített alak: Time flies when you’re having fun.

Rokon kifejezések: Tempus fugit; where did the time go?

Regiszter: Semleges, közmondásszerű; Cambridge C2.

Tipikus tanulói hiba: Nem egyszerűen azt jelenti, hogy az idő „halad”; azt hangsúlyozza, hogy meglepően gyorsan telt el.

Zenei kapcsolat: Porcupine Tree – Time Flies. Előfordulás: mindkettőben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: time flies – idiom, saying, C2; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

186. Turn a blind eye

[UK/US] | C1 (Cambridge).

Kiejtés: UK /ˌtɜːn ə ˌblaɪnd ˈaɪ/; US /ˌtɝːn ə ˌblaɪnd ˈaɪ/

Szó szerinti fordítás: „vak szemet fordít”

Jelentés: Azt jelenti, hogy valaki tudatosan figyelmen kívül hagy valamit, amiről tudja, hogy helytelen, szabálytalan vagy problémás.

Magyar megfelelő: szemet huny valami felett; szándékosan nem vesz tudomást róla

Példamondatok:

1. Management turned a blind eye to repeated safety violations.
   A vezetőség szemet hunyt az ismétlődő biztonsági szabálysértések felett.
2. We cannot turn a blind eye to bullying in the workplace.
   Nem hunyhatunk szemet a munkahelyi zaklatás felett.

Eredet: A kép a szándékos „nem látásra” épül. A fordulatot gyakran Horatio Nelson 1801-es koppenhágai történetével kapcsolják össze, de a „blind eye” szándékos figyelmen kívül hagyást kifejező használata már Nelson esete előtt is kimutatható; a történet inkább a kifejezés népszerűségéhez járulhatott hozzá.

Eredet bizonyossága: Nelson kapcsolata kulturálisan erős, de nem tekinthető a kifejezés bizonyított keletkezési pontjának.

Változatok: Turn a blind eye to something.

Rokon kifejezések: Look the other way; ignore something deliberately.

Regiszter: Semleges; Cambridge C1.

Tipikus tanulói hiba: Nem egyszerűen azt jelenti, hogy valaki nem vett észre valamit; a figyelmen kívül hagyás szándékos.

Zenei kapcsolat: Hunters & Collectors / Anti-Flag – Turn a Blind Eye. Előfordulás: mindkettőben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: turn a blind eye – idiom, C1; történeti háttér: Phrase Finder és korai nyomtatott adatok.

187. Turn back the clock

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ˌtɜːn bæk ðə ˈklɒk/; US /ˌtɝːn bæk ðə ˈklɑːk/

Szó szerinti fordítás: „visszafordítja az órát”

Jelentés: Azt jelenti, hogy valaki egy korábbi időszakot idéz fel, vagy megpróbálja a dolgokat olyan állapotba visszavinni, amilyenek régen voltak.

Magyar megfelelő: visszaforgatja az időt; visszaidéz vagy visszahoz egy korábbi állapotot

Példamondatok:

1. The exhibition turns back the clock to the city as it looked in the 1950s.
   A kiállítás visszarepít bennünket az 1950-es évek városába.
2. We can’t turn back the clock and undo what happened.
   Nem forgathatjuk vissza az időt, és nem tehetjük meg nem történtté, ami történt.

Eredet: Az óramutatók visszafordításának egyszerű képe vált a múltba való képzeletbeli vagy tényleges visszatérés metaforájává.

Eredet bizonyossága: A történeti eredet nem igazolt.

Változatok: Turn the clock back; turn back the clock on something.

Rokon kifejezések: Turn back time; go back in time.

Regiszter: Semleges; történelmi, társadalmi és személyes kontextusban is használható.

Tipikus tanulói hiba: Nem mindig azt jelenti, hogy „megbánni” valamit; gyakran egyszerűen egy korábbi korszak felidézéséről vagy visszaállításáról van szó.

Zenei kapcsolat: Johnny Hates Jazz – Turn Back the Clock. Előfordulás: mindkettőben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: turn back the clock – idiom; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

188. Turn the tables

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ˌtɜːn ðə ˈteɪ.bəlz/; US /ˌtɝːn ðə ˈteɪ.bəlz/

Szó szerinti fordítás: „megfordítja az asztalokat”

Jelentés: Azt jelenti, hogy valaki egy korábban hátrányos helyzetet úgy változtat meg, hogy végül ő kerül előnybe.

Magyar megfelelő: megfordítja a helyzetet; fordít a kockán; előnybe kerül

Példamondatok:

1. The defence lawyer turned the tables by producing new evidence.
   A védőügyvéd új bizonyítékkal megfordította a helyzetet.
2. After a poor first half, the team turned the tables and won the match.
   A gyenge első félidő után a csapat megfordította a mérkőzést és győzött.

Eredet: A történeti magyarázatot rendszerint a régi „tables” táblajátékokhoz, különösen a backgammon elődeihez kapcsolják: a játékhelyzet megfordítása adhatta a későbbi „erőviszonyokat megfordít” jelentés képét.

Eredet bizonyossága: A táblajátékos háttér jól alátámasztott magyarázat, de a pontos jelentésfejlődés részletei nem minden forrásban azonosak.

Változatok: Turn the tables on someone.

Rokon kifejezések: Turn the tide; gain the upper hand.

Regiszter: Semleges–informális.

Tipikus tanulói hiba: Nem egyszerű változást jelent: a korábbi erőviszonyok megfordulnak, és a hátrányban lévő fél előnybe kerül.

Zenei kapcsolat: Adele – Turning Tables. Mindkettőben, módosult alakban.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: turn the tables / turn the tables on someone; történeti háttér: Phrase Finder; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

189. Turn the tide

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés a pontos címszóalaknál.

Kiejtés: UK /ˌtɜːn ðə ˈtaɪd/; US /ˌtɝːn ðə ˈtaɪd/

Szó szerinti fordítás: „megfordítja az árapályt”

Jelentés: Azt jelenti, hogy egy kedvezőtlenül alakuló helyzet, verseny, konfliktus vagy folyamat iránya megváltozik, rendszerint a korábban hátrányban lévő fél javára.

Magyar megfelelő: megfordítja a helyzetet; kedvező irányba fordít egy folyamatot vagy küzdelmet

Példamondatok:

1. The late goal turned the tide of the match.
   A késői gól megfordította a mérkőzés menetét.
2. A successful new treatment could help turn the tide against the disease.
   Egy sikeres új kezelés segíthet kedvező irányba fordítani a betegség elleni küzdelmet.

Eredet: Az árapály természetes irányváltásának képe adja a metaforát: amikor a tide megfordul, a mozgás iránya is megváltozik.

Eredet bizonyossága: A történeti eredet nem igazolt.

Változatok: Turn the tide; the tide turns.

Rokon kifejezések: Turn the tables; change the course of events.

Regiszter: Semleges; politikai, katonai, sport- és általános szövegben is gyakori.

Tipikus tanulói hiba: Ne keverjük a turn the tables kifejezéssel: mindkettő helyzetfordulást jelenthet, de turn the tide inkább egy folyamat vagy küzdelem irányának megváltozását hangsúlyozza.

Zenei kapcsolat: Sylver – Turn the Tide. Előfordulás: mindkettőben.

Forrásellenőrzés: Collins English Dictionary: turn the tide – a folyamat vagy események irányának megfordítása; Cambridge Dictionary: tide/turn háttér; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

190. Two can play at that game

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: /ˌtuː kən ˌpleɪ ət ðæt ˈgeɪm/

Szó szerinti fordítás: „ezt a játékot ketten is játszhatják”

Jelentés: Olyankor mondjuk, amikor jelezzük, hogy a másik fél kellemetlen vagy tisztességtelen módszerére mi is képesek vagyunk ugyanúgy válaszolni.

Magyar megfelelő: ezt én is meg tudom csinálni; ugyanazzal az eszközzel vissza tudok vágni

Példamondatok:

1. If they start spreading rumours about us, two can play at that game.
   Ha pletykákat kezdenek terjeszteni rólunk, mi is tudunk ugyanígy visszavágni.
2. He ignored my messages for days, so I thought, two can play at that game.
   Napokig nem válaszolt az üzeneteimre, ezért úgy gondoltam: ezt én is meg tudom csinálni.

Eredet: Átlátszó, fenyegető-retorziós formula: ha az egyik fél „ilyen játékba” kezd, a másik is részt vehet benne.

Eredet bizonyossága: A pontos történeti eredet itt nem igazolt.

Változatok: Gyakran önálló mondatként: Two can play at that game.

Rokon kifejezések: Tit for tat; give someone a taste of their own medicine.

Regiszter: Informális; rendszerint fenyegető vagy bosszús árnyalatú.

Tipikus tanulói hiba: Nem egyszerű versengést jelent: tipikusan megtorlást, hasonló módszerrel való visszavágást fejez ki.

Zenei kapcsolat: Bobby Brown – Two Can Play That Game. Előfordulás: mindkettőben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: two can play at that game – idiom, informal; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

191. Under someone’s thumb

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ˌʌn.də ˌsʌm.wʌnz ˈθʌm/; US /ˌʌn.dɚ ˌsʌm.wʌnz ˈθʌm/

Szó szerinti fordítás: „valakinek a hüvelykujja alatt”

Jelentés: Azt jelenti, hogy valaki egy másik ember erős irányítása vagy uralma alatt áll, és kevés az önállósága.

Magyar megfelelő: valakinek az uralma vagy befolyása alatt áll

Példamondatok:

1. He keeps the entire department under his thumb.
   Az egész osztályt szoros ellenőrzés alatt tartja.
2. She refused to live under anyone’s thumb.
   Nem volt hajlandó senkinek az uralma alatt élni.

Eredet: A hüvelykujj alá szorított apró tárgy képe a teljes ellenőrzés és alárendeltség metaforája.

Eredet bizonyossága: A pontos történeti eredet itt nem igazolt.

Változatok: Have/keep someone under your thumb; be under someone’s thumb.

Rokon kifejezések: Be under someone’s control; have someone wrapped around your little finger (más árnyalat).

Regiszter: Semleges–informális; gyakran negatív.

Tipikus tanulói hiba: Nem egyszerű befolyást jelent: erős kontrollt és alárendeltséget sugall.

Zenei kapcsolat: The Rolling Stones – Under My Thumb. Előfordulás: mindkettőben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: under someone’s thumb – idiom; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

192. Under the weather

[UK/US] | C2 (Cambridge).

Kiejtés: UK /ˌʌn.də ðə ˈweð.ə/; US /ˌʌn.dɚ ðə ˈweð.ɚ/

Szó szerinti fordítás: „az időjárás alatt”

Jelentés: Azt jelenti, hogy valaki kissé betegnek, gyengének vagy rossz közérzetűnek érzi magát.

Magyar megfelelő: rosszul érzi magát; nincs jól; gyengélkedik

Példamondatok:

1. I’m feeling a bit under the weather, so I’ll stay home today.
   Kicsit rosszul érzem magam, ezért ma otthon maradok.
2. She looked under the weather during the meeting.
   Úgy tűnt, nincs igazán jól a megbeszélés alatt.

Eredet: A kifejezés eredetét gyakran hajózási történetekkel magyarázzák, de a pontos történeti magyarázat nem teljesen bizonyított.

Eredet bizonyossága: A népszerű hajózási eredetmagyarázat vitatott.

Változatok: Feel/be/look under the weather.

Rokon kifejezések: Be out of sorts; feel off-colour/off-color.

Regiszter: Informális; Cambridge C2.

Tipikus tanulói hiba: Általában enyhe vagy közepes rosszullétet fejez ki; súlyos betegségre nem ez a legtermészetesebb kifejezés.

Zenei kapcsolat: KT Tunstall – Under the Weather. Előfordulás: a dal címében és a dalszövegében.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: under the weather – idiom, informal, C2.

193. Walk on air

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ˌwɔːk ɒn ˈeə/; US /ˌwɑːk ɑːn ˈer/

Szó szerinti fordítás: „a levegőn jár”

Jelentés: Azt jelenti, hogy valaki rendkívül boldog, izgatott vagy feldobott.

Magyar megfelelő: a fellegekben jár; majd kiugrik a bőréből örömében

Példamondatok:

1. She’s been walking on air since she got the job offer.
   Azóta a fellegekben jár, hogy megkapta az állásajánlatot.
2. He walked on air for days after winning the award.
   Napokig majd kiugrott a bőréből örömében a díj elnyerése után.

Eredet: A könnyűség és lebegés képe az öröm testi érzetét jeleníti meg: mintha az ember nem is a földön járna.

Eredet bizonyossága: A történeti eredet nem igazolt.

Változatok: Be walking on air; float on air (rokon alak).

Rokon kifejezések: On cloud nine; on top of the world.

Regiszter: Semleges–informális.

Tipikus tanulói hiba: Nem szó szerinti járásról van szó; erős, szinte euforikus boldogságot fejez ki.

Zenei kapcsolat: Katy Perry – Walking on Air. Előfordulás: mindkettőben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: walk on air – idiom; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

194. Walk/be on eggshells

[UK/US]; UK also: tread on eggshells | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ˌwɔːk ɒn ˈeg.ʃelz/; /biː ɒn ˈeg.ʃelz/; US /ˌwɑːk ɑːn ˈeg.ʃelz/; /biː ɑːn ˈeg.ʃelz/

Szó szerinti fordítás: „tojáshéjakon jár / van”

Jelentés: Azt jelenti, hogy valaki rendkívül óvatosan viselkedik vagy beszél, mert attól tart, hogy könnyen megsért vagy feldühít valakit.

Magyar megfelelő: tojáshéjon jár; nagyon óvatos, nehogy megbántson vagy feldühítsen valakit

Példamondatok:

1. Everyone walks on eggshells around him when he’s in a bad mood.
   Ha rossz kedve van, mindenki óvatosan bánik vele.
2. I felt as if I was on eggshells throughout the entire conversation.
   Az egész beszélgetés alatt úgy éreztem, minden szavamra vigyáznom kell.

Eredet: A tojáshéj törékenysége adja a képet: minden lépést rendkívüli óvatossággal kell megtenni, hogy ne törjön össze.

Eredet bizonyossága: A történeti eredet nem igazolt.

Változatok: Walk/be on eggshells; brit változat: tread on eggshells; továbbá: walk on eggs / tread on eggs.

Rokon kifejezések: Tread carefully; watch what you say.

Regiszter: Informális.

Tipikus tanulói hiba: Nem általános óvatosságot jelent; tipikusan attól félünk, hogy egy érzékeny vagy ingerlékeny embert felbosszantunk.

Zenei kapcsolat: Esthero – Walking on Eggshells. Előfordulás: a dal címének természetes, ragozott változatában és a dalszövegében.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: walk/be on eggshells – idiom; UK also tread on eggshells

195. Walls have ears

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ˌwɔːlz hæv ˈɪəz/; US /ˌwɑːlz hæv ˈɪrz/

Szó szerinti fordítás: „a falaknak fülük van”

Jelentés: Figyelmeztetés arra, hogy egy beszélgetést olyanok is meghallhatnak, akiknek nem szánjuk az információt.

Magyar megfelelő: a falnak is füle van; vigyázz, mások is hallhatják

Példamondatok:

1. Lower your voice — walls have ears.
   Halkabban beszélj – a falnak is füle van.
2. We shouldn’t discuss the deal here; walls have ears.
   Nem kellene itt megbeszélnünk az üzletet; mások is meghallhatják.

Eredet: Régi közmondásszerű kép: még a látszólag biztonságos helyen is lehetnek rejtett hallgatók. A pontos első eredet nem szükséges a mai jelentés megértéséhez.

Eredet bizonyossága: A távolabbi történeti eredet több hagyományhoz kapcsolódik.

Változatok: The walls have ears is előfordul, de a szótári formula: walls have ears.

Rokon kifejezések: Keep something under your hat; loose lips sink ships (rokon figyelmeztető formula).

Regiszter: Semleges–informális; közmondásszerű.

Tipikus tanulói hiba: Nem szó szerinti hallásról van szó; bizalmas beszélgetésnél figyelmeztetés.

Zenei kapcsolat: Elvis Presley – The Walls Have Ears. Előfordulás: a dal címének természetes, névelős változatában és a dalszövegében.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: walls have ears – idiom, saying

196. Water under the bridge

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ˌwɔː.tər ʌn.də ðə ˈbrɪdʒ/; US /ˌwɑː.ɾɚ ʌn.dɚ ðə ˈbrɪdʒ/

Szó szerinti fordítás: „víz a híd alatt”

Jelentés: Olyan múltbeli eseményről, vitáról vagy hibáról mondjuk, amely már lezárult, nem változtatható meg, ezért nem érdemes tovább neheztelni vagy aggódni miatta. A kifejezés rendszerint a továbblépést hangsúlyozza.

Magyar megfelelő: már a múlté; lezárt ügy; kár rajta tovább rágódni

Példamondatok:

1. We disagreed badly at the time, but it’s all water under the bridge now.
   Akkoriban nagyon összevesztünk, de azóta már lezártuk az ügyet.
2. The missed opportunity is water under the bridge; let’s focus on the next one.
   Az elszalasztott lehetőség már a múlté; összpontosítsunk a következőre.

Eredet: A továbbfolyó víz képe azt sugallja, hogy ami egyszer elhaladt a híd alatt, az nem tér vissza ugyanoda. A metafora természetes, de egyetlen biztos első szerzőt nem jelölünk meg.

Eredet bizonyossága: Valószínű – a képi alap világos, a pontos keletkezés nem egyetlen dokumentált eseményhez köthető.

Változatok: that’s water under the bridge; it’s all water under the bridge.

Rokon kifejezések: let bygones be bygones; ancient history.

Regiszter: Semleges–informális; beszélt és írott nyelvben is gyakori.

Tipikus tanulói hiba: Nem egyszerűen bármilyen régi eseményt jelent: azt is közli, hogy az ügy lezárult, és most már tovább kell lépni.

Zenei kapcsolat: Adele – Water Under the Bridge. Előfordulás: mindkettőben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: water under the bridge – idiom; zenei kapcsolat: Adele – Water Under the Bridge, lásd Függelék 5.

197. Wear your heart on your sleeve

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ˌweə jə ˌhɑːt ɒn jə ˈsliːv/; US /ˌwer jɚ ˌhɑːrt ɑːn jɚ ˈsliːv/

Szó szerinti fordítás: „a szívedet az inguJJadon viseled”

Jelentés: Olyan emberre mondJuk, aki érzelmeit könnyen, nyíltan és Jól láthatóan kimutatJa.

Magyar megfelelő: nyíltan kimutatJa az érzelmeit; nem reJti el, amit érez

Példamondatok:

1. He wears his heart on his sleeve, so you always know how he feels.
   Nyíltan kimutatJa az érzelmeit, ezért mindig tudod, mit érez.
2. She has never been afraid to wear her heart on her sleeve.
   Soha nem félt attól, hogy nyíltan kimutassa az érzéseit.

Eredet: A kifeJezés híres korai irodalmi előfordulása Shakespeare Othello című művében található. A mélyebb eredetet heraldikai és más magyarázatokkal is kapcsolatba hozták.

Eredet bizonyossága: A Shakespeare-i előfordulás biztos; a kifeJezés korábbi eredetére vonatkozó magyarázatok nem egyformán bizonyítottak.

Változatok: Wear one’s heart on one’s sleeve.

Rokon kifeJezések: Open up; show your feelings.

Regiszter: Semleges–informális

Tipikus tanulói hiba: Nem azt Jelenti, hogy valaki egyszerűen érzelmes; az érzelmek nyílt kimutatása a lényeg.

Zenei kapcsolat: Gallagher & Lyle – Heart on My Sleeve. Előfordulás: a dal címének rövidített változatában és a dalszövegében.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: wear your heart on your sleeve – idiom

198. When pigs fly

[US főként; nemzetközileg is ismert, informális] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés; Merriam-Webster: US informal.

Kiejtés: /wen ˌpɪgz ˈflaɪ/

Szó szerinti fordítás: „amikor a disznók repülnek”

Jelentés: Gúnyos vagy humoros módon azt fejezi ki, hogy valami szerintünk soha nem fog megtörténni.

Magyar megfelelő: majd ha piros hó esik; soha az életben

Példamondatok:

1. He’ll apologize when pigs fly.
   Majd akkor kér bocsánatot, ha piros hó esik.
2. You think they’ll lower the price? When pigs fly.
   Azt hiszed, leviszik az árat? Soha az életben.

Eredet: Az abszurd, lehetetlenül repülő disznó képe az úgynevezett lehetetlenségi formulákhoz tartozik: valami akkor történne meg, amikor egy nyilvánvalóan lehetetlen esemény bekövetkezik. A modern formula pontos keletkezési ideje nem állapítható meg egyetlen biztos adattal.

Eredet bizonyossága: A tágabb lehetetlenségi képhagyomány régi, de a pontos modern szóalak első eredete bizonytalan.

Változatok: Gyakran önálló válaszként: When pigs fly!

Rokon kifejezések: Not in a million years; when hell freezes over.

Regiszter: Humoros, informális; Merriam-Webster szerint főként amerikai.

Tipikus tanulói hiba: Nem egyszerűen „nagyon ritkán”: lényegében azt jelenti, hogy az eseményt lehetetlennek vagy elképzelhetetlennek tartjuk.

Zenei kapcsolat: Hera Lainey – When Pigs Fly.
Igazolt előfordulás: a dal címében.

Forrásellenőrzés: Merriam-Webster: when pigs fly – phrase, US informal. A pontos történeti keletkezést a kötet nem köti egyetlen bizonytalan korai adathoz.

199. Work like a dog

[UK/US]; UK also: work like a Trojan | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /ˌwɜːk laɪk ə ˈdɒg/; US /ˌwɜːk laɪk ə ˈdɑːg/

Szó szerinti fordítás: „úgy dolgozik, mint egy kutya”

Jelentés: Azt jelenti, hogy valaki nagyon keményen és sokat dolgozik.

Magyar megfelelő: nagyon keményen dolgozik; rengeteget dolgozik; megszakad a munkában

Példamondatok:

1. She worked like a dog to finish the project on time.
   Nagyon keményen dolgozott, hogy időben befejezze a projektet.
2. They’ve been working like dogs all week.
   Egész héten rengeteget dolgoztak.

Eredet: Erősítő állathasonlat, amely a rendkívül kemény és kitartó munkát fejezi ki. A mai jelentés világos, de a kötet nem rendel hozzá bizonytalan, egyetlen történeti eredettörténetet.

Eredet bizonyossága: A pontos történeti eredet nincs egyetlen biztos forráshoz kötve.

Változatok: Brit változat: work like a Trojan.

Rokon kifejezések: Work your fingers to the bone; burn the midnight oil.

Regiszter: Informális; Cambridge approving

Tipikus tanulói hiba: Nem sértésként használt állathasonlat, hanem a nagyon kemény munkát hangsúlyozza.

Zenei kapcsolat: The Beatles – A Hard Day’s Night. Előfordulás: dalszövegben.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: work like a dog – idiom, approving; UK also work like a Trojan; zenei kapcsolat: lásd Függelék 5.

200. You can’t judge a book by its cover

[UK/US] | Nincs külön Cambridge-CEFR-jelölés.

Kiejtés: UK /juː ˌkɑːnt ˌdʒʌdʒ ə ˌbʊk baɪ ɪts ˈkʌv.ə/; US /juː ˌkænt ˌdʒʌdʒ ə ˌbʊk baɪ ɪts ˈkʌv.ə˞/

Szó szerinti fordítás: „nem ítélhetsz meg egy könyvet a borítója alapján”

Jelentés: Azt fejezi ki, hogy egy ember vagy dolog valódi értékét és természetét nem lehet pusztán a külső megjelenés alapján megítélni.

Magyar megfelelő: ne ítélj első látásra; a külső nem árul el mindent; nem minden az, aminek látszik

Példamondatok:

1. He looks unfriendly, but you can’t judge a book by its cover.
   Barátságtalannak tűnik, de nem szabad első látásra ítélni.
2. The restaurant looks modest, but you can’t judge a book by its cover — the food is excellent.
   Az étterem szerénynek tűnik, de a külső csalóka: az étel kiváló.

Eredet: A könyv borítója és tartalma közötti különbség egyszerű, közmondásszerű metafora a külső és belső tulajdonságok különbségére.

Eredet bizonyossága: A pontos történeti eredet itt nem igazolt.

Változatok: You can’t judge a book by its cover; Don’t judge a book by its cover. Mindkét mondatforma természetes.

Rokon kifejezések: Appearances can be deceiving; looks can be deceiving.

Regiszter: Semleges; saying

Tipikus tanulói hiba: A Don’t judge a book by its cover is helyes változat. A kötet a You can’t judge… alakot használja címszóként.

Zenei kapcsolat: Bo Diddley – You Can’t Judge a Book by the Cover. Előfordulás: a dal címének természetes változatában és a dalszövegében.

Forrásellenőrzés: Cambridge Dictionary: you can’t judge a book by its cover – idiom, saying

Függelék 1 – Ugyanaz a gondolat – más képek

Hogyan fejez ki két nyelv ugyanazt a gondolatot eltérő képekkel?

Az angol és a magyar nyelv gyakran ugyanazt az emberi tapasztalatot vagy élethelyzetet fejezi ki, mégis más képet rögzít hozzá. Az egyik nyelv vadászatból, sportból vagy utazásból merít, a másik ételhez, munkához, pénzhez vagy hétköznapi cselekvéshez nyúl. Ez nem azt jelenti, hogy az angolul és magyarul beszélők alapvetően másként gondolkodnak. Inkább azt mutatja meg, hogy a nyelvi közösségek történetük során különböző képeket tettek megszokottá ugyanannak a jelentésnek a kifejezésére. Az idiómák fordításakor ezért ritkán elegendő a szavakat egymásnak megfeleltetni. A jó fordítás azt a magyar szólást, állandósult fordulatot vagy természetes megfogalmazást keresi, amely ugyanazt a jelentést, hangulatot és nyelvi szerepet tölti be, mint az angol eredeti.

Fordítási alapelv: ne az egyes szavakat, hanem a mögöttük álló gondolatot, beszédhelyzetet és hangnemet fordítsuk le.

A képi kapcsolatok három alapformája

Eltérő kép: mindkét nyelv képes kifejezést használ, de más tárgyat vagy jelenetet választ.

Rokon kép: a két nyelv ugyanabból az élménykörből merít, de más konkrét elemet emel ki.

Kép és közvetlen megfogalmazás: az egyik nyelv szemléletes képet használ, a másik ugyanazt a jelentést természetes körülírással adja vissza.

Áttekintés

A következő tizenkét példa a könyv 200 kanonikus szócikkéből származik. A szócikkszám segítségével a részletes feldolgozás könnyen visszakereshető.

Szócikk	Angol idióma	Magyar megfelelő	Képi viszony
24	Beat around the bush	Kerülgeti a forró kását; mellébeszél.	eltérő kép

Szócikk	Angol idióma	Magyar megfelelő	Képi viszony
117	Miss the boat	Ez a vonat már elment; elszalasztja a lehetőséget.	rokon kép
29	Bite off more than you can chew	Többet vállal, mint amennyit elbír; túl nagy fába vágja a fejszéjét.	eltérő kép
20	Bark up the wrong tree	Rossz nyomon jár.	rokon kép
131	Out of the blue	Derült égből villámcsapásként; minden előjel nélkül.	rokon kép
167	The ball is in your court	Most rajtad a sor; a következő lépés a te dolgod.	kép → közvetlen
51	Cross that bridge when you come to it	Majd akkor foglalkozunk vele, ha odajutunk; ne aggódjunk előre.	kép → közvetlen
108	Let the cat out of the bag	Kikotyogja a titkot; elszólja magát.	közvetlen leírás
48	Cost an arm and a leg	Egy vagyonba kerül; méregdrága.	eltérő kép
140	Put all your eggs in one basket	Mindent egy lapra tesz.	eltérő kép
62	Every cloud has a silver lining	Minden rosszban van valami jó.	kép → általánosítás
89	Hit the sack	Lefekszik aludni; ágyba bújik; nyugovóra tér.	kép → közvetlen

A képek közelebbről

Beat around the bush · 24. szócikk

Közös jelentés: Valaki kerüli a lényeget, és nem akar közvetlenül beszélni.

Angol kép: A bokrokat ütögető hajtó nem közvetlenül a vadra támad.

Magyar megfelelő: Kerülgeti a forró kását; mellébeszél.

A képek viszonya: Az angol vadászati jelenetet idéz fel; a magyar egy forró ételt óvatosan kerülgető macska képével fejezi ki ugyanezt.

Miss the boat · 117. szócikk

Közös jelentés: Valaki túl későn cselekszik, ezért elszalaszt egy lehetőséget.

Angol kép: A hajó elindult, az utas pedig lemaradt róla.

Magyar megfelelő: Ez a vonat már elment; elszalasztja a lehetőséget.

A képek viszonya: Mindkét nyelv utazási helyzetet használhat, de az angolban a hajó, a magyarban gyakrabban a vonat jelenik meg. A két kép rokon, de nem azonos.

Bite off more than you can chew · 29. szócikk

Közös jelentés: Valaki túl nagy, túl nehéz vagy túl sok feladatot vállal.

Angol kép: A falat nagyobb, mint amekkorát meg lehet rágni.

Magyar megfelelő: Többet vállal, mint amennyit elbír; túl nagy fába vágja a fejszéjét.

A képek viszonya: Az angol az evés, a magyar a favágás képével érzékelteti, hogy a vállalt feladat meghaladja az ember erejét.

Bark up the wrong tree · 20. szócikk

Közös jelentés: Valaki téves okot, személyt vagy megoldási irányt követ.

Angol kép: A vadászkutya a rossz fa alatt ugat, miközben a keresett állat máshol van.

Magyar megfelelő: Rossz nyomon jár.

A képek viszonya: Az angol részletes vadászkutyás jelenetet mutat; a magyar a nyomkövetés általánosabb képére szűkíti a tévedést.

Out of the blue · 131. szócikk

Közös jelentés: Valami teljesen váratlanul, előzetes jel nélkül történik.

Angol kép: Az esemény mintha a tiszta kék égből bukkanna elő.

Magyar megfelelő: Derült égből villámcsapásként; minden előjel nélkül.

A képek viszonya: Mindkét nyelv a derült éghez kapcsolja a váratlanságot, de a magyar a villámcsapás drámai mozzanatával egészíti ki a képet.

The ball is in your court · 167. szócikk

Közös jelentés: A helyzet folytatásához most a másik félnek kell döntenie vagy cselekednie.

Angol kép: A labda a másik játékos térfelén van, ezért neki kell visszaütnie.

Magyar megfelelő: Most rajtad a sor; a következő lépés a te dolgod.

A képek viszonya: Az angol teniszmetaforát használ. A választott magyar fordítás közvetlen, de „a labda a te térfeleden van” alakban a közös kép is megmarad.

Cross that bridge when you come to it · 51. szócikk

Közös jelentés: Egy lehetséges jövőbeli problémát csak akkor kell megoldani, ha valóban bekövetkezik.

Angol kép: Az úton haladó ember csak akkor kel át a hídon, amikor eléri.

Magyar megfelelő: Majd akkor foglalkozunk vele, ha odajutunk; ne aggódjunk előre.

A képek viszonya: Az angol konkrét utazási képet ad; a magyar rendszerint közvetlen időbeli megfogalmazással fejezi ki ugyanazt a tanácsot.

Let the cat out of the bag · 108. szócikk

Közös jelentés: Valaki akaratlanul vagy túl korán felfed egy titkos információt.

Angol kép: A zsákból kiszabaduló macskát már nem lehet visszarejteni.

Magyar megfelelő: Kikotyogja a titkot; elszólja magát.

A képek viszonya: Az angol tárgyi-állati jelenetet használ; a magyar a meggondolatlan beszédet érzékeltető igével fejezi ki a titok elárulását.

Cost an arm and a leg · 48. szócikk

Közös jelentés: Valami rendkívül sok pénzbe kerül.

Angol kép: A magas ár akkora áldozat, mintha valaki egy karját és egy lábát veszítené el.

Magyar megfelelő: Egy vagyonba kerül; méregdrága.

A képek viszonya: Az angol testi áldozattal túloz; a magyar a vagyon elvesztésével vagy közvetlen erősítéssel érzékelteti a magas árat.

Put all your eggs in one basket · 140. szócikk

Közös jelentés: Valaki minden esélyét egyetlen lehetőségre építi, ezért nincs tartaléka.

Angol kép: Ha minden tojás egy kosárban van, a kosár elejtésekor minden egyszerre elvész.

Magyar megfelelő: Mindent egy lapra tesz.

A képek viszonya: Az angol a törékeny tojások és a kosár képét, a magyar a kártyajáték egyetlen lapjára feltett tétet használja ugyanarra a kockázatra.

Every cloud has a silver lining · 62. szócikk

Közös jelentés: Még egy nehéz helyzetnek is lehet jó oldala vagy kedvező következménye.

Angol kép: A sötét felhő szélét a mögötte lévő fény ezüstössé teszi.

Magyar megfelelő: Minden rosszban van valami jó.

A képek viszonya: Az angol költői természeti képet használ; a magyar általános életbölcsességként, konkrét kép nélkül fogalmaz.

Hit the sack · 89. szócikk

Közös jelentés: Valaki lefekszik, mert aludni akar.

Angol kép: A sack régi zsákszerű fekhelyet vagy szalmazsákot idéz fel.

Magyar megfelelő: Lefekszik aludni; ágyba bújik; nyugovóra tér.

A képek viszonya: Az angol a fekhely régi anyagát nevezi meg; a magyar többnyire magát a cselekvést mondja ki, vagy az ágyba bújás képét használja.

Külön eset: amikor ugyanaz a kép meghonosodik. A Throw in the towel – bedobja a törölközőt páros közös bokszmetaforát használ. Ezzel szemben a Put all your eggs in one basket – mindent egy lapra tesz ugyanazt a kockázatot két eltérő képpel fejezi ki: a törékeny tojásokkal és a kártyatét egyetlen lapjával. A magyar nyelvben meghonosodott kép arra is emlékeztet, hogy egy idegen metafora idővel természetes magyar fordulattá válhat.

Összegzés

Az idiómák fordításának legfontosabb szabálya, hogy nem a szavakat, hanem a mögöttük rejlő gondolatot kell lefordítani. A szó szerinti kép segít megérteni és megjegyezni az angol kifejezést, a magyar megfelelő pedig megmutatja, hogyan hangzik ugyanaz természetesen a másik nyelven. Az angol bokrot ütöget, miközben a magyar forró kását kerülget; az angol minden tojást egy kosárba tesz, a magyar mindent egy lapra; a „most rajtad a sor” fordítás elhagyja a labda képét, a „te térfeleden van a labda” viszont megtartja. A jelentés közös, az odavezető kép mégis más. Éppen ezek az eltérések teszik emlékezetessé az idiómákat. Megismerésük gazdagítja a nyelvtudást, finomítja a fordítói érzéket, és közelebb visz ahhoz, hogy ne csupán a szavakat, hanem a két nyelv természetes kifejezésmódját is értsük.

Függelék 2 – Ugyanaz a kép – ugyanaz a gondolat

Hogyan fejezheti ki két nyelv ugyanazt a gondolatot ugyanazzal a képpel?

Az 1. függelék azt mutatta meg, hogy az angol és a magyar gyakran eltérő képekkel fejezi ki ugyanazt a gondolatot. Létezik azonban ennek az ellenkezője is: két nyelv nemcsak azonos jelentést közvetít, hanem ugyanazt a tárgyat, mozdulatot vagy jelenetet idézi fel. Mindkét nyelvben jeget törünk, hidakat égetünk fel, tűzzel játszunk, a sorok között olvasunk, és a szög fejét találjuk el. Ilyenkor a magyar megfelelő szinte kész emlékezeti kapaszkodót ad az angol idióma megértéséhez és felidézéséhez. A képi egyezés mégsem jelenti azt, hogy bármelyik kifejezés minden helyzetben szó szerint fordítható. Az angol alak nyelvtani szerkezetét, stílusát és használati körét továbbra is önálló nyelvi egységként kell megtanulni. Tanulási előny: ha a jelentés és a kép is egyezik, a természetes magyar megfelelő emlékezeti hídként segítheti az angol idióma rögzítését.

Az egyezés három jellegzetes formája

Szinte szó szerinti egyezés: a kép fő elemei és a nyelvi szerkezet is közel azonos, például megtöri a jeget.

Azonos jelenet vagy formula: a két nyelv ugyanazt a cselekvést vagy megszemélyesítést őrzi, kisebb szóhasználati eltéréssel.

Közös vagy meghonosodott kulturális kép: a bibliai, klasszikus, szakmai vagy sporteredetű metafora mindkét nyelvben állandósult.

Áttekintés

A következő tizenkét példa a könyv 200 kanonikus szócikkéből származik. Csak olyan párok kerültek ide, amelyekben a magyar megfelelő természetes, és a központi kép mindkét nyelvben azonos. A szócikkszám segítségével a teljes feldolgozás könnyen visszakereshető.

Szócikk	Angol idióma	Magyar megfelelő	Egyezés jellege
36	Break the ice	Megtöri a jeget; oldja a kezdeti feszültséget.	szinte szó szerinti

Szócikk	Angol idióma	Magyar megfelelő	Egyezés jellege
39	Burn your bridges	Felégeti maga mögött a hidakat; elvágja a visszatérés lehetőségét.	szinte szó szerinti
40	Bury the hatchet	Elássa a csatabárdot; kibékül.	azonos jelenet
86	Hit the nail on the head	Fején találja a szöget; pontosan rátapint a lényegre.	azonos jelenet
136	Play with fire	Tűzzel játszik; veszélyesen kockáztat.	szinte szó szerinti
146	Read between the lines	Olvas a sorok között; felismeri a ki nem mondott jelentést.	szinte szó szerinti
10	Actions speak louder than words	A tettek többet mondanak a szavaknál.	azonos formula
170	The die is cast	A kocka el van vetve; a döntés megszületett, nincs visszaút.	szinte szó szerinti
178	The tip of the iceberg	A jéghegy csúcsa; egy sokkal nagyobb probléma látható kis része.	szinte szó szerinti
183	Throw in the towel	Bedobja a törölközőt; feladja.	meghonosodott kép
195	Walls have ears	A falnak is füle van; mások is meghallhatják.	azonos formula
9	A wolf in sheep’s clothing	Báránybőrbe bújt farkas; ártalmatlannak látszó, valójában veszélyes személy.	közös kulturális kép

A képek közelebbről

Break the ice · 36. szócikk

Közös jelentés: Valaki oldja az idegenséget vagy a kezdeti feszültséget.

Angol kép: A jég akadályt képez, megtörése pedig szabaddá teszi az utat és a kapcsolatot.

Magyar megfelelő: Megtöri a jeget; oldja a kezdeti feszültséget.

Az egyezés jellege: A magyar ugyanazzal az igével és ugyanazzal a jégképpel fejezi ki a társas merevség feloldását: megtöri a jeget.

Burn your bridges · 39. szócikk

Közös jelentés: Valaki úgy cselekszik, hogy később már nehéz vagy lehetetlen legyen visszatérnie.

Angol kép: A mögöttünk lévő hidak felégetése megszünteti a visszavonulás útját.

Magyar megfelelő: Felégeti maga mögött a hidakat; elvágja a visszatérés lehetőségét.

Az egyezés jellege: A magyar ugyanazt a hidat, tüzet és visszavonulási helyzetet őrzi; csupán nyíltabban hozzáteszi: maga mögött.

Bury the hatchet · 40. szócikk

Közös jelentés: Két fél lezár egy régi viszályt, és békét köt.

Angol kép: A harci eszközt elássák, ezért az többé nem használható a küzdelemben.

Magyar megfelelő: Elássa a csatabárdot; kibékül.

Az egyezés jellege: A hatchet és a csatabárd nem teljesen azonos szó, de mindkét nyelv ugyanazt a fegyvert elásó békejelképet használja.

Hit the nail on the head · 86. szócikk

Közös jelentés: Valaki pontosan megfogalmazza vagy felismeri a helyzet lényegét.

Angol kép: A kalapács pontosan a szög fejét találja el, ezért az ütés célba ér.

Magyar megfelelő: Fején találja a szöget; pontosan rátapint a lényegre.

Az egyezés jellege: Az angol és a magyar ugyanazt az ácsmunkából vett pontos találatot kapcsolja a helyes felismeréshez.

Play with fire · 136. szócikk

Közös jelentés: Valaki meggondolatlanul olyan kockázatot vállal, amely komoly bajt okozhat.

Angol kép: Aki szó szerint tűzzel játszik, könnyen megégetheti magát vagy tüzet okozhat.

Magyar megfelelő: Tűzzel játszik; veszélyesen kockáztat.

Az egyezés jellege: A két nyelv ugyanazzal a tűzzel és ugyanazzal a játékcselekvéssel figyelmeztet a veszélyes kockázatra.

Read between the lines · 146. szócikk

Közös jelentés: Valaki a kimondott vagy leírt szavakon túl megérti a mögöttes üzenetet.

Angol kép: A valódi jelentés mintha nem magukban a sorokban, hanem a közöttük lévő térben rejtőzne.

Magyar megfelelő: Olvas a sorok között; felismeri a ki nem mondott jelentést.

Az egyezés jellege: Az angol és a magyar ugyanazzal az olvasási helyzettel és ugyanazzal a térbeli képpel fejezi ki a közvetett jelentés felismerését.

Actions speak louder than words · 10. szócikk

Közös jelentés: Az ember valódi szándékát és jellemét inkább a cselekedetei, mint a kijelentései mutatják meg.

Angol kép: A cselekedetek megszemélyesítve hangosabban „beszélnek”, mint a kimondott szavak.

Magyar megfelelő: A tettek többet mondanak a szavaknál.

Az egyezés jellege: A magyar ugyanazt a megszemélyesítést és ugyanazt az összehasonlítást használja, természetes magyar szórendben.

The die is cast · 170. szócikk

Közös jelentés: Egy visszafordíthatatlan döntés megszületett, ezért a folyamat már elindult.

Angol kép: A dobókockát már eldobták; az eredményt többé nem lehet a dobás előtti állapotba visszavinni.

Magyar megfelelő: A kocka el van vetve; a döntés megszületett, nincs visszaút.

Az egyezés jellege: A magyar a klasszikus formulát szinte szó szerint őrzi. Az angol die itt főnév: a dice egyes számú alakja, vagyis dobókocka.

The tip of the iceberg · 178. szócikk

Közös jelentés: A látható vagy ismert rész csupán kis töredéke egy lényegesen nagyobb, rejtett egésznek.

Angol kép: A jéghegynek csak kis része látszik a vízfelszín fölött, nagyobb tömege rejtve marad.

Magyar megfelelő: A jéghegy csúcsa; egy sokkal nagyobb probléma látható kis része.

Az egyezés jellege: A magyar ugyanazt a fizikai jelenséget nevezi meg, és ugyanúgy a rejtett nagyság érzékeltetésére használja.

Throw in the towel · 183. szócikk

Közös jelentés: Valaki abbahagyja a küzdelmet vagy próbálkozást, és elismeri, hogy nem tud nyerni.

Angol kép: A bokszoló segítője törölközőt dob a ringbe, ezzel jelzi a mérkőzés feladását.

Magyar megfelelő: Bedobja a törölközőt; feladja.

Az egyezés jellege: A bokszból származó angol kép a magyarban is meghonosodott, ezért a két nyelv ma ugyanazzal a törölközőmozdulattal fejezi ki a feladást.

Walls have ears · 195. szócikk

Közös jelentés: Bizalmas beszélgetésnél számolni kell azzal, hogy illetéktelenek is hallhatják.

Angol kép: A fal megszemélyesítve fület kap, mintha maga is kihallgatná a beszélgetést.

Magyar megfelelő: A falnak is füle van; mások is meghallhatják.

Az egyezés jellege: A magyar ugyanazt a megszemélyesített falat és ugyanazt a fület használja; csak az egyes és többes szám tér el.

A wolf in sheep's clothing · 9. szócikk

Közös jelentés: Valaki jóindulatúnak vagy ártalmatlannak mutatkozik, valójában azonban rossz szándékú vagy veszélyes.

Angol kép: A ragadozó farkas juhnak álcázza magát, hogy veszélytelennek tűnjön.

Magyar megfelelő: Báránybőrbe bújt farkas; ártalmatlannak látszó, valójában veszélyes személy.

Az egyezés jellege: A két nyelv ugyanazt a bibliai hátterű farkas–juh ellentétet őrzi; a magyar a ruházatot tömörebben báránybőrként nevezi meg.

Hogyan kerülhet ugyanaz a kép két nyelvbe?

Közös kulturális örökség: a bibliai és klasszikus hagyományok képei több európai nyelvben is meghonosodhattak; ilyen a báránybőrbe bújt farkas vagy az elvetett kocka.

Nemzetközivé vált metafora: egy szakmai, tudományos vagy sportkép nyelvek között terjedhet; erre jó példa a jéghegy csúcsa és a törölköző bedobása.

Könnyen felismerhető tapasztalat: a tűz veszélye, a pontos kalapácsütés vagy a falon áthallatszó beszéd önmagában is szemléletes, ezért több nyelvben hasonló metaforává válhat.

Fontos: a képi egyezés önmagában nem bizonyít közös történeti eredetet. Az etimológiai kapcsolatot mindig külön forrásvizsgálattal kell igazolni.

Kapcsolat az 1. függelékkel

Az 1. függelék az eltérő képekre és a közvetlen fordításokra összpontosít. A Throw in the towel – bedobja a törölközőt viszont mindkét nyelvben ugyanazt a bokszmetaforát használja. A Put all your eggs in one basket – mindent egy lapra tesz eltérő képeket kapcsol össze. A The ball is in your court lehet „most rajtad a sor", de „a labda a te térfeleden van" alakban közös képet is őriz.

Összegzés

Ha az angol és a magyar ugyanazt a gondolatot ugyanazzal a képpel fejezi ki, a nyelvtanuló különösen erős kapaszkodót kap. A már ismert magyar kép gyorsan előhívhatja az angol jelentést, és tartósabbá teheti a megjegyzést. Az egyezés azonban nem teszi fölöslegessé a pontos tanulást. A biztos nyelvhasználathoz az angol kifejezést teljes alakjával, nyelvtani környezetével és használati árnyalataival együtt kell elsajátítani. A magyar megfelelő híd a jelentéshez, nem pedig az angol szerkezet helyettesítője. Az 1. és a 2. függelék együtt mutatja meg az idiomatikus fordítás két oldalát: néha a jelentés azonos, de a kép más; máskor a jelentés és a kép is találkozik. Mindkét felismerés közelebb visz a természetes, árnyalt nyelvhasználathoz.

Függelék 3 – Az idiómák eredetének világa

Milyen történeteket őriznek az angol idiómák?

Az idiómák a nyelv apró időkapszulái. Hajók fedélzetét, bibliai történeteket, Shakespeare színpadát, sportpályákat, állatok viselkedését és régi mesterségek mozdulatait őrzik akkor is, amikor a beszélő már egy munkahelyi helyzetről, emberi kapcsolatról vagy döntésről beszél. Az eredettörténetek különösen jól segítik a tanulást: a szokatlan kifejezéshez képet, helyszínt és történetet kapcsolnak. Ami nem puszta szókapcsolatként, hanem jelenetként rögzül, azt rendszerint könnyebb megérteni és később felidézni. Ez a terület azonban könnyen csábít túl szép, de nem igazolható magyarázatokra. Egy idióma képi logikája lehet világos úgy is, hogy nem ismerjük az első használóját; egy híres irodalmi előfordulás pedig nem bizonyítja automatikusan, hogy a szerző maga alkotta meg a fordulatot. Szerkesztési alapelv: a jó eredettörténet csak a bizonyossági szintjével együtt hiteles. Ahol a forrás biztos, ezt kimondjuk; ahol csak valószínű, ott nem alakítjuk ténnyé.

Három külön kérdés

A képi háttér: Mit ábrázol a kifejezés? Például egy partra vetett hajót vagy a rajt előtt elinduló futót.

Történeti forrás: Hol bukkan fel a kifejezés? A forrás lehet bibliai szöveghely, dráma, szakmai gyakorlat, újság vagy más dokumentum.

A szerzőség: Ki alkotta meg? Erre sokszor nincs biztos válasz. Az első ismert írott előfordulás nem feltétlenül a születés pillanata.

A bizonyosság jelölése

Biztosan ismert: történeti forrással vagy egyértelmű szakmai háttérrel igazolható kapcsolat.

Valószínű: a kép és a nyelvtörténeti adatok egymást erősítik, de a teljes eredetlánc nem bizonyítható.

Vitatott / összetett: több előzmény vagy több jelentésfejlődési szakasz létezik, ezért egyetlen kizárólagos magyarázat nem adható.

Nem igazolt: itt nincs közölt történeti bizonyíték.

Áttekintés

A következő tizennyolc példa a könyv 200 kanonikus szócikkéből származik. A válogatás hat jellegzetes eredetkört mutat be; a szócikkszám segítségével minden idióma teljes feldolgozása visszakereshető.

Szócikk	Angol idióma	Eredetkör	Bizonyosság
14	All hands on deck	Tengeri és hajózási	Biztos
104	Learn the ropes	Tengeri és hajózási	Erősen valószínű
106	Leave someone high and dry	Tengeri és hajózási	Valószínű
9	A wolf in sheep’s clothing	Bibliai	Biztos
175	The salt of the earth	Bibliai	Biztos
179	The writing is on the wall	Bibliai	Biztos
197	Wear your heart on your sleeve	Shakespeare-i szöveghagyomány	Szöveghely biztos
8	A wild goose chase	Shakespeare-i szöveghagyomány	Adatolás biztos; fejlődése összetett
173	The green-eyed monster	Shakespeare-i szöveghagyomány	Othello-kapcsolat biztos
95	Jump the gun	Sporteredetű	Biztos
167	The ball is in your court	Sporteredetű	Alátámasztott
183	Throw in the towel	Sporteredetű	Biztos
20	Bark up the wrong tree	Állat- és természetkép	Jól dokumentált
135	Play possum	Állat- és természetkép	Biztos
198	When pigs fly	Állat- és természetkép	Hagyománya dokumentált
37	Break the mould / break the mold	Mesterség- és munkavilág	Valószínű
71	Go against the grain	Mesterség- és munkavilág	Valószínű
17	Back to the drawing board	Mesterség- és munkavilág	1941-es forrás biztos

1. A hajózás nyelve

A hajózás évszázadokon át külön szaknyelvet alakított ki. A fedélzet, a kötélzet, a legénység és az apály képei később a közös munkáról, a tapasztalatszerzésről és a kiszolgáltatottságról kezdtek beszélni. Olvasói kulcs: A tengeri magyarázatoknál különösen fontos az óvatosság: a hajózási kép lehet nagyon erős akkor is, ha a kifejezés pontos első átvitt használata nem ismert.

All hands on deck · 14. szócikk

Mai jelentés: mindenkire szükség van; mindenki segítsen / mindenki munkára. A kép: A hand a régi hajózási nyelvben a legénység egy tagját, vagyis egy tengerészt is jelenthetett. Az all hands ezért a teljes legénységet jelölte.

Történeti háttér: A felszólítás olyan helyzetet idéz, amikor minden rendelkezésre álló embernek a fedélzeten kellett segítenie. Innen terjedt át minden olyan munkára vagy válsághelyzetre, amely közös mozgósítást kíván.

Bizonyosság: Biztosan ismert – a hajózási háttér biztos; az általános, munkahelyi használat későbbi átvitt kiterjesztés.

Learn the ropes · 104. szócikk

Mai jelentés: megtanulja a fortélyokat; kiismeri, hogyan működik egy munka vagy tevékenység. A kép: A vitorlás hajó sokféle kötelének szerepét és kezelését az újonc matróznak lépésről lépésre meg kellett tanulnia.

Történeti háttér: A hajózási magyarázat jól illik a kifejezéshez, és széles körben elfogadott. A ropes később már nem valódi köteleket, hanem egy szakma szabályait, fogásait és bevett eljárásait jelölte.

Bizonyosság: Valószínű – a hajózási magyarázat erős, de a pontos történeti eredet nem tekinthető teljesen lezártnak.

Leave someone high and dry · 106. szócikk

Mai jelentés: cserben hagy valakit; segítség nélkül, nehéz helyzetben hagyja. A kép: Az apály vagy más körülmény miatt víz nélkül maradó hajó a vízszint fölött, szárazon reked, ezért nem tud továbbhaladni.

Történeti háttér: A szó szerinti high and dry állapotból természetesen fejlődhetett ki a tehetetlenül vagy támogatás nélkül maradó ember képe. A kifejezés ma már legtöbbször emberi helyzetre utal.

Bizonyosság: Valószínű – a hajózási-apályi háttér szemléletes, de a pontos történeti eredet nem tekinthető bizonyítottnak.

2. Bibliai képek

A Biblia fordításai, történetei és képei mély nyomot hagytak az angol nyelvben. E kifejezések közül több a magyarban is ismerős, mert ugyanabból a kulturális hagyományból került a két nyelvbe. Olvasói kulcs: A biztos bibliai szöveghely nem jelenti feltétlenül azt, hogy a mai hétköznapi jelentés már a bibliai szövegben is pontosan ugyanilyen volt.

A wolf in sheep's clothing · 9. szócikk

Mai jelentés: báránybőrbe bújt farkas; ártalmatlannak látszó, valójában veszélyes személy. A kép: A ragadozó farkas juhnak álcázza magát, így kívülről szelídnek és veszélytelennek látszik.

Történeti háttér: Máté evangéliuma 7:15 a hamis prófétákra figyelmeztet, akik juhok ruhájában érkeznek, belül azonban ragadozó farkasok. A kép később általános jellemzéssé vált a megtévesztően jóindulatúnak látszó emberre.

Bizonyosság: Biztosan ismert – a bibliai szövegháttér egyértelmű.

The salt of the earth · 175. szócikk

Mai jelentés: becsületes, jólelkű, szerény és megbízható ember; a közösség értékes tagja. A kép: A só értéket ad és megőriz; a bibliai kép ebből az alapvető, nélkülözhetetlen szerepből indul ki.

Történeti háttér: A formula Máté evangéliuma 5:13-ban szerepel. Az angol nyelvben később dicsérő emberi jellemzéssé rögzült: olyanokra utal, akik tisztességükkel és megbízhatóságukkal valódi értéket képviselnek.

Bizonyosság: Biztosan ismert – a bibliai háttér biztos.

The writing is on the wall · 179. szócikk

Mai jelentés: baljós jelek mutatják, hogy közeleg a kudarc vagy a vég. A kép: Egy falon megjelenő titokzatos írás előre jelzi az uralkodó és birodalma közelgő bukását.

Történeti háttér: Dániel könyve 5. fejezetében kéz ír Bélsaccar lakomáján a falra. Dániel az írást közelgő ítéletként és a királyság bukásaként értelmezi.
Bizonyosság: Biztosan ismert – a bibliai szöveghely egyértelmű.

3. Shakespeare nyelvi öröksége

Shakespeare művei számos ma is élő fordulat korai vagy híressé vált szöveghelyét őrzik. A szerző jelentősége vitathatatlan, de a pontos megfogalmazás itt is fontos: a műben való előfordulás nem mindig bizonyítja, hogy a kifejezést ő alkotta meg. Olvasói kulcs: Ebben a részben a biztos Shakespeare-szöveghelyet választjuk el a kifejezés esetleges korábbi képi vagy nyelvi előzményeitől.

Wear your heart on your sleeve · 197. szócikk

Mai jelentés: nyíltan kimutatja az érzelmeit; nem rejti el, amit érez. A kép: A szív, vagyis a belső érzelem kívülre, a ruhaujjra kerül, ahol mindenki láthatja és akár meg is sebezheti.

Történeti háttér: A kifejezés híres korai előfordulása az Othello 1. felvonásának 1. jelenetében olvasható. A heraldikához és középkori lovagi szokásokhoz kötött mélyebb eredetmagyarázatok léteznek, de nem egyformán bizonyítottak.

Bizonyosság: Biztosan ismert / vitatott – a Shakespeare-szöveghely biztos; a korábbi eredet részletei bizonytalanok.

A wild goose chase · 8. szócikk

Mai jelentés: hiábavaló keresés; fölösleges és eredménytelen hajszolás. A kép: Az eredeti kép valószínűleg egy követési versenyhez kapcsolódott: a résztvevők a vezetőt követték, mint a vadludak a kötelék élén haladó madarat.

Történeti háttér: A fordulat a Romeo and Juliet 2. felvonásának 4. jelenetében szerepel, de ott még egy korabeli verseny képe áll mögötte. A mai „hiábavaló keresés” jelentés későbbi jelentésfejlődés eredménye.

Bizonyosság: Vitatott / összetett – a Shakespeare-i előfordulás biztos, a korai jelentésből a mai jelentéshez vezető út összetett.

The green-eyed monster · 173. szócikk

Mai jelentés: a féltékenység vagy irigység, amely elhatalmasodik valakin. A kép: A féltékenység szörnyként jelenik meg, amely saját áldozatát is gyötri.

Történeti háttér: Az Othello 3. felvonásának 3. jelenete tette híressé a green-eyed monster alakot: itt a kép a féltékenységet személyesíti meg.
Bizonyosság: Biztosan ismert / összetett – a szöveghely biztos, de a színmetafora előtörténete összetett; Shakespeare szerzőségét nem állítjuk.

4. A sport nyelve

A sport világában egyetlen mozdulat gyakran világos döntést jelent: valaki túl korán indul, vissza kell ütnie a labdát, vagy feladja a küzdelmet. Éppen ezért a sportképek könnyen átkerülnek a hétköznapi, üzleti és politikai nyelvbe. Olvasói kulcs: A sporteredet ismerete segít felidézni a jelentést, de a mai használat már többnyire nem sporthelyzetre vonatkozik.

Jump the gun · 95. szócikk

Mai jelentés: elhamarkod valamit; túl korán lép vagy kezd bele valamibe. A kép: A futó a rajtpisztoly eldördülése előtt indul el, vagyis megelőzi a hivatalos rajtot.

Történeti háttér: A versenyhelyzetből a kifejezés minden olyan cselekvésre kiterjedt, amelyet valaki a megfelelő időpont vagy engedély előtt kezd meg.

Bizonyosság: Biztosan ismert – a rajtpisztolyos sporteredet közvetlen és jól dokumentált.

The ball is in your court · 167. szócikk

Mai jelentés: most rajtad a sor; a következő lépés vagy döntés a te dolgod. A kép: Ha a labda a te térfeleden van, neked kell visszaütnöd; a játék addig nem haladhat tovább, amíg nem cselekszel.

Történeti háttér: A teniszhez és más ütős sportokhoz illő kép a felelősség átadásának metaforája lett. Ma különösen gyakori tárgyalásokban, döntési helyzetekben és üzleti kommunikációban.

Bizonyosság: Sporteredete alátámasztott; első átvitt értelmű használatát itt nem igazoljuk.

Throw in the towel · 183. szócikk

Mai jelentés: bedobja a törölközőt; feladja; elismeri a vereséget. A kép: A bokszoló segítője törölközőt dob a ringbe, hogy jelezze: a versenyző nem folytatja a küzdelmet.

Történeti háttér: A bokszjelzésből általános feladásmetafora lett. A magyar „bedobja a törölközőt” ugyanazt a sportképet vette át, ezért a kifejezés az 1-2. függelék képi összevetéséhez is kapcsolódik.

Bizonyosság: Biztosan ismert – a bokszeredet közvetlenül igazolható.

5. Állatok és a természet képei

Az állatok viselkedése és a természet látványos lehetetlenségei különösen erős metaforákat adnak. Ezeknél meg kell különböztetnünk a valóban megfigyelhető viselkedést a tréfás, képzeletbeli jelenettől. Olvasói kulcs: Az állati kép nem mindig egyetlen történeti eseményből születik: gyakran hosszú közmondási és megfigyelési hagyomány sűrűsödik benne.

Bark up the wrong tree · 20. szócikk

Mai jelentés: rossz nyomon jár; rossz helyen keresi az okot vagy a megoldást. A kép: A vadászkutya egy fára ugat, miközben a keresett állat valójában máshová menekült.

Történeti háttér: A vadászati jelenetből olyan gondolkodási vagy nyomozási hibának a képe lett, amikor valaki magabiztosan, de rossz irányban keresi a választ, vagy téves személyt gyanúsít.

Bizonyosság: Biztosan ismert – a vadászkutyás metafora hagyományos és jól dokumentált.

Play possum · 135. szócikk

Mai jelentés: halottnak vagy alvónak tetteti magát; úgy tesz, mintha nem venne észre valamit. A kép: A Virginia-oposszum veszélyben mozdulatlanná és látszólag élettelenné válhat. Az állat reakciója nem tudatos szerepjáték, az emberi metafora viszont igen.

Történeti háttér: Az észak-amerikai állat megfigyelt védekező reakciója adta a kifejezés alapját. Az angolban a possum alak állandósult az idiómában, nem a teljes opossum forma.

Bizonyosság: Biztosan ismert – az állati viselkedéshez kapcsolódó háttér egyértelmű.

When pigs fly · 198. szócikk

Mai jelentés: majd ha piros hó esik; soha az életben. A kép: A repülő disznó szándékosan képtelen jelenet: éppen lehetetlensége miatt fejezi ki, hogy valami soha nem fog megtörténni.

Történeti háttér: A kifejezés az úgynevezett lehetetlenségi formulákhoz tartozik. A tágabb képhagyomány régi, de a modern when pigs fly alak pontos keletkezési ideje nem állapítható meg egyetlen biztos adattal.

Bizonyosság: A tágabb lehetetlenségi képhagyomány régi, de a pontos modern szóalak első eredete bizonytalan.

6. Mesterségek és munkafolyamatok

Az öntés, a famunka és a műszaki tervezés konkrét mozdulatai könnyen válnak az eredetiség, az ellenállás és az újrakezdés metaforáivá. Ebben az eredetkörben a fizikai munkafolyamat gyakran szinte lerajzolja az átvitt jelentést. Olvasói kulcs: A három példa azt is megmutatja, hogy egy idióma háttere lehet ősi mesterségkép, valószínű szakmai metafora vagy pontosan dokumentálható modern forrás.

Break the mould / break the mold · 37. szócikk

Mai jelentés: szakít a megszokott mintával; újat és eltérőt hoz létre. A kép: Az öntőforma újra és újra azonos alakú tárgyakat készít. Ha a formát összetörik, az ismétlés lehetősége megszűnik.

Történeti háttér: A formakészítés képe az egyediség metaforájává vált: aki így szakít a hagyománnyal, nem követi a kész mintát. A mold amerikai, a mould brit írásmód; a jelentésük azonos.

Bizonyosság: Valószínű – a kép világos, első használata nem igazolt.

Go against the grain · 71. szócikk

Mai jelentés: szembemegy a megszokással; ellenkezik a természetével vagy elveivel. A kép: A fa szálirányával szembeni vágás vagy gyalulás nagyobb ellenállást és érdesebb felületet okozhat.

Történeti háttér: A fizikai ellenállásból lett a társadalmi szokással, elvárással vagy saját belső hajlammal való szembemenés képe. A grain más anyagok szálirányát is jelölheti, ezért nem szükséges kizárólag egyetlen mesterséghez kötni.

Bizonyosság: Valószínű – a famegmunkálási kapcsolat erős és szemléletes, a pontos első átvitt előfordulást nem kötjük egyetlen forráshoz.

Back to the drawing board · 17. szócikk

Mai jelentés: vissza a tervezőasztalhoz; újra kell tervezni. A kép: A sikertelen terv után a mérnök visszatér a rajzasztalhoz, hogy érdemben újratervezze a megoldást.

Történeti háttér: A ma ismert formula közvetlen, jól dokumentált forrása Peter Arno 1941-es New Yorker-karikatúrája, amelyen egy lezuhant repülőgép tervezője indul vissza a rajzasztalhoz.

Bizonyosság: Biztosan ismert – az 1941-es karikatúra és a híressé vált megfogalmazás dokumentált.

Hogyan olvassuk az eredettörténeteket?

Az első ismert előfordulás nem mindig a kezdet: egy kifejezés hosszú ideig élhetett szóban, mielőtt nyomtatásban vagy fennmaradt kéziratban megjelent.

A híres szerző nem mindig a megalkotó: Shakespeare vagy egy ismert író gyakran rögzített, formált vagy népszerűsített egy már létező képet.

A szemléletes történet nem automatikusan igaz: a könnyen megjegyezhető anekdota csak akkor közölhető tényként, ha történeti adatok is alátámasztják.

Az eredet nem szabja meg a mai használatot: a sportból vagy hajózásból származó idiómát ma természetesen használhatjuk irodában, családi beszélgetésben vagy közéleti szövegben is.

Tanulási módszer: először idézd fel az eredeti jelenetet, majd kapcsold hozzá a mai jelentést és egy saját mondatot. Így a történet nem puszta érdekesség, hanem emlékezeti horgony lesz.

Forrásjegyzet

Bibliai szöveghelyek: Máté 5:13; Máté 7:15; Dániel könyve 5. fejezet. Shakespeare-szöveghelyek: Othello 1.1 és 3.3; Romeo and Juliet 2.4. Az ellenőrzés alapja a Folger Shakespeare Library szövegkiadása. Szótári és etimológiai ellenőrzés: Cambridge Dictionary és Merriam-Webster; továbbá a könyv részletes főszócikkeinek eredet- és forrásellenőrzési mezői.

Összegzés

Az idiómák eredete megmutatja, hogyan lesz egy konkrét mozdulatból vagy történetből általános emberi tapasztalat. A hajó mozgásképtelensége kiszolgáltatottsággá, a rajtpisztoly előtti indulás elhamarkodottsággá, a rajzasztalhoz való visszatérés pedig újratervezéssé válik. Az eredettörténet akkor igazán értékes, ha egyszerre érdekes és pontos. Nemcsak közelebb visz az angol nyelv kulturális emlékezetéhez, hanem erős képet ad, amelyhez a jelentés, a használat és a saját példamondat is tartósan hozzákapcsolható.

Függelék 4 – Hogyan tanuljunk idiómákat?

Hogyan lesz egy érdekes kifejezésből aktívan használható tudás?

Mottó: Az idióma akkor válik igazán a miénkké, amikor nemcsak felismerjük, hanem a megfelelő helyzetben természetesen elő is tudjuk hívni.

Az idiómák tanulása nem egyenlő egy angol-magyar szópár bemagolásával. Egy kifejezést akkor értünk, ha tudjuk, milyen gondolatot fejez ki, milyen helyzetben használható, milyen hangulata van, és hogyan illeszkedik egy természetes mondatba. Ez a könyv 200 erős, gondosan kiválasztott idiómát mutat be. A cél nem az, hogy az olvasó minél gyorsabban végigérjen rajtuk, hanem hogy egyre több kifejezést biztosan felismerjen, pontosan megértsen és fokozatosan aktívan is használni tudjon. Itt is érvényes a kötet szerkesztési alapelve: a minőség fontosabb a darabszámnál. A következő nyolc tanács ehhez ad ismételhető munkamódszert. Nem merev tanterv, hanem olyan gyakorlati útvonal, amelyet az olvasó a saját idejéhez, nyelvi szintjéhez és céljaihoz igazíthat.

Mit jelent valóban tudni egy idiómát?

Felismerés: olvasás vagy hallás közben észrevesszük, hogy állandósult kifejezéssel találkoztunk.

Megértés: nem a szavakat fordítjuk külön-külön, hanem pontosan értjük a közös, átvitt jelentést.

Pontos forma: ismerjük a kifejezés állandó elemeit, változtatható részeit, kiejtését és nyelvtani viselkedését.

Helyzetválasztás: tudjuk, milyen beszédhelyzetben, hangnemben és nyelvváltozatban természetes a fordulat.

Önálló használat: segítség nélkül elő tudjuk hívni, és olyan saját mondatban alkalmazzuk, amely jelentésében és stílusában is helyes.

A jéghegy elve: az angol alak és a rövid magyar jelentés csak a látható csúcs. Alatta helyezkedik el a kép, a használati helyzet, a hangnem, a nyelvtan, a kiejtés, a kulturális háttér és a személyes emlékezeti kapcsolat.

A nyolc tanács egy pillantásra

A módszer három kérdés köré szerveződik: Mit jelent? Hogyan hangzik és működik? Mikor tudom önállóan előhívni? Az alábbi áttekintés minden tanácshoz egy azonnal elvégezhető feladatot kapcsol.

Tanács	Módszer	Mire figyelj?	Azonnali feladat
1	A jelentésből indulj ki	A valódi jelentést és a beszédhelyzetet keresd.	Mondd el egyszerű magyar mondattal, mit fejez ki.
2	Egységként tanuld meg	Őrizd meg a kötött alakot, a kulcsszavakat és a vonzatot.	Írd le emlékezetből a teljes angol fordulatot.
3	Kapcsolj hozzá képet vagy történetet	Használd a szó szerinti képet és – ha hitelesen ismert – az eredetet.	Lásd magad előtt a jelenetet, majd nevezd meg az átvitt jelentést.
4	Figyeld meg a használatát	Tanuld meg a hangnemet, a nyelvtani mintát és a tipikus helyzetet is.	Döntsd el, hol hangzana természetesen, és hol lenne erőltetett.
5	Tedd személyessé	Kapcsold saját élményhez, célhoz vagy elképzelhető helyzethez.	Írj egy igaz vagy számodra hihető mondatot.
6	Idézd fel aktívan	Nézés nélkül hívd elő a jelentést, az alakot és egy használati helyzetet.	Válaszolj magyar jelentésből, képből vagy helyzetleírásból.
7	Ismételj időben elosztva	Rövid visszatérésekkel erősítsd meg a tudást több napon és héten át.	Vezess egyszerű ismétlési naplót, és a bizonytalan tételeket vedd elő hamarabb.
8	Használd több csatornán	Olvasd, halld, mondd ki és írd le ugyanazt az idiómát.	Építs belőle mondatot, minipárbeszédet vagy rövid történetet.

Ajánlott tanulási egység: kezdetben válassz egyszerre három-öt új idiómát. Egy kisebb csomagban marad idő a megértésre, a saját mondatokra és az aktív felidézésre is.

A könyv szócikke mint tanulási útvonal

A szócikkek többféle tanulási útvonalat kínálnak. Indulj a valódi jelentésből és a használatból; ezután figyeld meg a szó szerinti képet, a példamondatokat, a magyar megfelelőt és a használati tanácsokat. Az eredetet akkor kapcsold hozzá, ha segíti a felidézést. Végül csukd be a könyvet, és próbáld meg saját mondatban használni a kifejezést. A kiejtést ne hagyd a végére. Már az első találkozáskor mondd ki hangosan az idiómát, mert az írott alak mellett a hangalakot és a ritmust is érdemes egyetlen egységként rögzíteni.

Az első tanács: A jelentésből indulj ki

Az idióma lényege nem az, amit az egyes szavak külön-külön jelentenek. Először fogalmazd meg egy egyszerű magyar mondatban, milyen gondolatot, érzelmet vagy helyzetet fejez ki a teljes fordulat. Csak ezután térj vissza a szó szerinti képhez. A pontos magyar megfelelő fontosabb, mint a szóról szóra való egyezés. Ha létezik természetes magyar szólás, ahhoz érdemes kapcsolni az angol kifejezést; ha nincs, használj világos körülírást. Mindig a gondolatot, a beszédhelyzetet és a hangnemet fordítsd le. Példa: Break the ice – megtöri a jeget; oldja a kezdeti feszültséget. Kapcsolás: A jégkép emlékezetes, de a tanulás középpontja a társas helyzet: idegen vagy feszült emberek között könnyebbé válik a beszélgetés. Gyakorlat: Írj le két olyan helyzetet, amelyben valaki oldhatja a kezdeti feszültséget: például első találkozás vagy új csoport első órája.

Önellenőrzés: El tudod mondani a jelentést anélkül, hogy a jég szót használnád?

A második tanács: Egységként tanuld meg

Az idióma több szóból áll, de a nyelvben egyetlen jelentésegységként működik. Ne külön szavakat próbálj újra összerakni, hanem rögzítsd a teljes alapformát. Figyeld meg, mely részek állandók, és melyek változhatnak az igeidő, a személy vagy a mondat szerkezete szerint. A kötött elemek önkényes cseréje könnyen természetellenes vagy hibás alakot eredményez. Ugyanakkor az idióma nem mindig változatlan idézet: a ragozható ige, a birtokos vagy egy másik nyelvtani hely gyakran a mondathoz igazodik. Ezt a Változatok rovat mutatja meg. Példa: Read between the lines – olvas a sorok között. Kapcsolás: A between és a lines a rögzült minta része; a read ige a mondat idejéhez igazodhat. Gyakorlat: Jelen idő: I read between the lines („ríd”); múlt idő: She read between the lines („red”).

Önellenőrzés: Vissza tudod adni a teljes fordulatot úgy, hogy egyetlen elöljárószó se maradjon ki?

A harmadik tanács: Kapcsolj hozzá képet vagy történetet

A különös szó szerinti kép nem zavaró mellékes rész, hanem erős emlékezeti kapaszkodó lehet. Lásd magad előtt a jelenetet, majd egyetlen mozdulattal kapcsold hozzá az átvitt jelentést. A kép és a jelentés együtt könnyebben felidézhető, mint egy önmagában álló fordításpár. Az eredettörténet is segíthet, de csak akkor, ha nem veszi át a jelentés helyét. Nem szükséges minden történeti részletet megjegyezni, és a vitatott magyarázatot nem szabad biztos tényként tanulni. A cél egy pontos, rövid emlékezeti horgony. Példa: The tip of the iceberg – a jéghegy csúcsa. Kapcsolás: A víz fölött csak kis rész látható, a nagyobb tömeg rejtve marad. Ez közvetlenül kapcsolódik a jelentéshez: a látható probléma csupán egy nagyobb egész kis része. Gyakorlat: Rajzolj egyszerű jéghegyet. A csúcsra írj egy látható tünetet, a víz alá három lehetséges háttérokot.

Önellenőrzés: A kép felidézése után egy mondatban meg tudod fogalmazni az átvitt jelentést?

A negyedik tanács: Figyeld meg a használatát

Egy idióma jelentése önmagában még nem mondja meg, mikor hangzik természetesen. Figyeld meg, hogy kötetlen, semleges vagy formális közegben használják-e; brit, amerikai vagy mindkét nyelvváltozatban gyakori-e; dicsérő, bíráló, humoros vagy éppen óvatos hangulatot hordoz-e. Tanuld meg a tipikus nyelvtani környezetet is. Milyen alanyokkal fordul elő? Követi-e tárgy vagy elöljárós szerkezet? Ragozható-e az ige? A jó példamondat nem csupán illusztrálja a jelentést, hanem megmutatja a használati mintát is. Példa: Throw in the towel – bedobja a törölközőt; feladja. Kapcsolás: Képszerű, közvetlen fordulat, amely sporton kívül munkáról, tervről vagy próbálkozásról is szólhat. Az ige ragozható: throw / threw / has thrown in the towel. Gyakorlat: Írj egy mondatot arról, hogy valaki még nem adta fel, majd egy másikat arról, hogy végül feladta.

Önellenőrzés: A mondatodból világos, mit ad fel az illető, és a hangnem illik a helyzethez?

Az ötödik tanács: Tedd személyessé

A könyv példamondatai megmutatják a helyes használatot, de a tartós tanuláshoz készíts saját mondatot is. Olyan emberhez, helyhez, célhoz vagy élményhez kapcsold a kifejezést, amely számodra jelent valamit. A személyes kapcsolat külön felidézési útvonalat ad. A saját mondat legyen rövid, hihető és egyértelmű. Ne zsúfolj bele több új idiómát, és ne azért használd a fordulatot, mert látványos. Előbb képzeld el a helyzetet, aztán döntsd el, valóban ezt mondaná-e benne egy angol beszélő. Példa: Learn the ropes – megtanulja a fortélyokat; kiismeri, hogyan működik valami. Kapcsolás: Kapcsold egy valódi kezdethez: új munkahely, új program, sport vagy hobbi első hete. Gyakorlat: Egészítsd ki saját tartalommal: It took me a few weeks to learn the ropes at ...

Önellenőrzés: A mondatodban valóban egy rendszer vagy tevékenység működésének megtanulásáról van szó?

A hatodik tanács: Idézd fel aktívan

Az újraolvasás könnyen kelti azt az érzést, hogy már tudjuk a kifejezést. Az aktív felidézés ennél szigorúbb próba: előbb megpróbáljuk segítség nélkül előhívni a választ, és csak utána ellenőrizzük. A rövid erőfeszítés maga is a tanulás része. Gyakorolj több irányból. Az angol alakból mondd el a jelentést; a magyar jelentésből hívd elő az angol idiómát; végül egy rövid helyzethez válaszd ki a megfelelő fordulatot. A téves válasz nem kudarc: jelzi, mit kell pontosítani, feltéve hogy rögtön ellenőrzöd és kijavítod. Példa: All hands on deck – mindenkire szükség van; mindenki segítsen. Kapcsolás: Felidéző helyzet: közeledik a határidő, és az egész csapat munkájára szükség van. Gyakorlat: Takard le az angol alakot. A helyzetből idézd fel, mondd ki hangosan, írd le, majd ellenőrizd betűről betűre.

Önellenőrzés: Egy perc múlva újra elő tudod hívni, ezúttal a magyar jelentésből?

A hetedik tanács: Ismételj időben elosztva

A hosszú, egyszeri tanulásnál hatékonyabb lehet több rövid találkozás, amelyeket idő választ el egymástól. Az első ismétlés még viszonylag hamar következzen, a biztosabb tételekhez később egyre ritkábban térj vissza. A bizonytalan idiómák kapjanak korábbi újrapróbálást. Az ismétlés ne mindig ugyanaz legyen. Egyik alkalommal a jelentést idézd fel, máskor egészíts ki mondatot, válassz helyzetet, mondd ki a kifejezést vagy írj új példát. Így nem csupán a könyv adott oldalához kötődik a tudás. Példa: Egy lehetséges ritmus: első tanulás, majd 1 nap, 3-4 nap, 1 hét, 2 hét és körülbelül 1 hónap múlva rövid próba. Kapcsolás: Ez nem mindenki számára kötelező időrend. A felidézés eredménye alapján sűrítsd vagy ritkítsd a visszatérést. Gyakorlat: Minden próbánál jelöld: aktív; felismerem, de nem jut eszembe; újra átveszem.

Önellenőrzés: A következő ismétlés időpontját a tényleges tudásod, nem a lista szépsége határozza meg?

A nyolcadik tanács: Használd több csatornán

Az idiómával többféle nyelvi tevékenységben is találkozz. Olvasd el, hallgasd meg hiteles környezetben, mondd ki hangosan, majd írd le saját mondatban. A kiejtés és a ritmus segíti, hogy a fordulat ne csak néma, írott alak maradjon. Keress többféle, hiteles találkozási pontot ugyanahhoz a kifejezéshez. Egy olvasott mondat megmutatja a szerkezetet, a hallott példa a hangalakot és a ritmust, a saját beszéd és írás pedig próbára teszi az aktív használatot. Példa: Négycsatornás próba ugyanazzal az idiómával. Kapcsolás: Olvasd el egy mondatban; mondd ki kétszer természetes ritmussal; hallgasd meg hiteles példában; írj vele új mondatot. Gyakorlat: Készíts kétmondatos minipárbeszédet, majd mondd el könyv nélkül.

Önellenőrzés: Hallás után is felismered, és beszéd közben is természetesen ki tudod mondani?

A könnyűzene mint emlékezeti kapaszkodó

A könnyűzene különösen hatásos segítség lehet az idiómák tanulásában. A dallam, a ritmus, az előadó hangja és a dal érzelmi világa több emlékezeti kapaszkodót kapcsol ugyanahhoz a kifejezéshez. Egy ismert zenei kapcsolat később akkor is előhívhatja az idiómát, amikor a könyv már nincs előttünk.

A helyes tanulási sorrend azonban fontos. Először a főszócikkből értsd meg a valódi jelentést, a pontos alakot, a hangnemet és a használati helyzetet. Ezután kapcsold hozzá a zenei példát, hallgasd meg a kifejezést természetes hangzásban, majd idézd fel könyv nélkül, és alkoss vele saját mondatot. A dal így megerősíti, de nem helyettesíti a nyelvi feldolgozást.

A dalszöveg művészi nyelv: lehet tömörített, játékos vagy nyelvtanilag szokatlan. Ezért egy dalcím vagy dalszövegbeli előfordulás önmagában nem bizonyítja sem az idióma eredetét, sem a hétköznapi jelentését. A zenei kapcsolatot emlékezeti horgonyként használjuk, a jelentést és a használatot pedig mindig a könyv ellenőrzött szócikke alapján rögzítjük.

Négy lépés a zenei kapcsolathoz

Ellenőrizd a szócikket: először rögzítsd az idióma valódi jelentését, pontos alakját, hangnemét és tipikus használati helyzetét.

Kapcsold a dalhoz: jegyezd meg az előadót és a mű címét, majd fogalmazd meg, milyen hangulat vagy gondolat köti össze a zenét az idiómával.

Hallgasd aktívan: figyeld meg a kifejezés hangalakját és ritmusát, de ne a teljes dalszöveg bemagolása legyen a cél.

Idézd fel és használd: a zene meghallgatása után, könyv nélkül mondd el a jelentést, hívd elő az angol alakot, majd alkoss vele saját mondatot.

Lásd még a könyvben: Függelék 5 – Idiómák a könnyűzene világában. A zenei kapcsolatok ott ellenőrzött tanulási kapaszkodóként, a főszócikkekhez visszautalva szerepelnek; dalszöveg-idézet nélkül.

Egy idióma teljes tanulási lapja

Az alábbi minta megmutatja, hogyan sűríthető egy szócikk aktív tanulólappá. Nem helyettesíti a könyv részletes feldolgozását: a cél az, hogy a már megértett információkat felidézhető kapcsolatrendszerré alakítsa.

Szócikk	36. Break the ice
Kiejtés	/ˌbreɪk ðiˈaɪs/
Szó szerinti kép	megtöri a jeget
Valódi jelentés	oldja a kezdeti feszültséget; megkönnyíti az első kapcsolatfelvételt
Magyar megfelelő	megtöri a jeget; oldja a hangulatot
Helyzet és hangnem	informális, gyakori; első találkozásnál, új csoportban vagy feszült beszélgetés elején természetes
Nyelvi minta	break / broke / broken the ice; a the ice rész állandó
Saját mondat	I asked an easy question to break the ice at the beginning of the workshop.
Magyarul	A műhelymunka elején egy könnyű kérdéssel oldottam a kezdeti feszültséget.
Felidéző jel	első találkozás + feszültség + oldás
Ellenőrző kérdés	Melyik angol idiómával mondanád, hogy valaki oldotta a kezdeti feszültséget?

A háromirányú gyakorlás

Angolból jelentés: olvasd vagy hallgasd meg a kifejezést, majd mondd el természetes magyarul, mit jelent az adott helyzetben.

Jelentésből angol: a magyar megfelelőből vagy egy rövid helyzetleírásból idézd fel a teljes angol alakot.

Helyzetből saját mondat: találj új élethelyzetet, válaszd ki hozzá az idiómát, majd alkoss nyelvtanilag és hangnemében is megfelelő mondatot.

Gyors próba: ha a Break the ice jelentését felismered, de a helyzetből nem jut eszedbe az angol alak, a tudásod még főként passzív. Ez teljesen természetes köztes állapot; az aktív felidézés és a saját mondat viszi tovább.

Ismétlési minta egy kisebb idiómacsomaghoz

Az alábbi ütemezés egy lehetséges, könnyen követhető kiindulópont. Nem univerzális szabály: az idiómák nehézsége, a tanuló előismerete és a felidézés sikeressége alapján módosítható.

Időpont	Fókusz	Feladat
0. nap	Megértés és kapcsolás	Válassz 3-5 idiómát. Olvasd el a jelentést és a használatot, figyeld meg a képet, majd írj mindegyikhez saját mondatot.
1. nap	Aktív felidézés	Takard le az angol alakot. A magyar jelentésből vagy a helyzetből idézd fel, mondd ki, majd ellenőrizd pontosan.
3-4. nap	Vegyes gyakorlás	Keverd össze a tételeket. Válassz megfelelő idiómát rövid helyzetekhez, és javítsd az alakhibákat.
7. nap	Önálló használat	Írj rövid párbeszédet vagy bekezdést legalább három tanult idiómával. Csak oda illeszd őket, ahol természetesen hangzanak.
14. nap	Késleltetett próba	Nézés nélkül magyarázd el és használd a tételeket. Jelöld őket: aktív, felismerem, vagy újra átveszem.
30. nap	Tartóssági ellenőrzés	Röviden térj vissza a csomaghoz. Azokat ismételd sűrűbben, amelyeknél a jelentés, az alak vagy a helyzet bizonytalan.

Honnan tudod, hogy valóban tudod?

Felismerem: szövegben vagy beszédben észreveszem, és tudom, hogy nem szó szerint kell érteni.

Elmagyarázom: egyszerűen, pontosan és természetes magyarul meg tudom fogalmazni a jelentését.

Kiválasztom: több rövid helyzet közül felismerem, melyikhez illik, és melyikhez nem.

Előhívom: magyar jelentésből vagy helyzetből segítség nélkül vissza tudom adni a teljes angol alakot.

Használom: új mondatot alkotok vele, és a nyelvtan, a hangnem, valamint a jelentés is természetes.

Aktív tudás: a felismerés és a megértés fontos alap, de az idióma akkor tekinthető aktívnak, ha helyzetből is előhívható, és önálló mondatban is helyesen használható.

Gyakori zsákutcák

Túl sok új tétel egyszerre: a gyors listaolvasás látványos haladást mutat, de kevés időt hagy a jelentés, a forma és a használat összekapcsolására.

Puszta angol-magyar szópár: a rövid fordítás nem mutatja meg a beszédhelyzetet, a hangnemet, a nyelvtani mintát és az esetleges jelentésárnyalatokat.

A szó szerinti kép összetévesztése a fordítással: a kép emlékezeti segítség, nem feltétlenül természetes magyar jelentés.

A felismerés összetévesztése az aktív tudással: attól, hogy olvasva ismerős a fordulat, még nem biztos, hogy beszédben elő is tudjuk hívni.

Erőltetett használat: az idióma nem dísz, amelyet minden mondatba be kell illeszteni; a természetes helyzet és hangnem dönt.

A pontos alak elhanyagolása: egy kimaradt elöljárószó, névelő vagy helytelenül cserélt szó idegenszerűvé teheti a kifejezést.

Építs saját idiómanaplót

A napló lehet füzet, kártyacsomag vagy digitális jegyzet, de minden tétel ugyanazokat a kapcsolatokat őrizze. Így a gyűjtemény nem második szótár lesz, hanem személyes gyakorlófelület.

Alak: az angol idióma teljes alapformája és – ahol szükséges – kiejtése.

Jelentés: egy természetes magyar megfelelő vagy rövid, pontos körülírás.

Kép és helyzet: a szó szerinti jelenet, valamint egy tipikus használati szituáció és hangnem.

Saját mondat: személyes, hihető példa magyar fordítással vagy rövid magyarázattal.

Felidéző kérdés: olyan jel, amelyből az angol alakot könyv nélkül kell visszahívni.

Ismétlési nyom: dátum és rövid állapot: aktív; felismerem; újra átveszem.

A 200 idióma bejárása

A teljes anyagot érdemes kisebb csomagokra bontani, majd minden új csomag mellé néhány korábbi tételt is visszahozni. A sorrend lehet a könyv sorrendje, témakör, nehézség vagy személyes érdeklődés szerinti. A lényeg az, hogy a kiválasztott csoporttal végigmenj a teljes tanulási cikluson. Használj három egyszerű állapotot: új; felismerem; aktívan használom. A cél nem az, hogy minden tétel minél hamarabb az utolsó oszlopba kerüljön, hanem hogy a jelölés őszintén mutassa, melyik kifejezéshez milyen gyakorlásra van még szükség.

Lásd még a könyvben

Függelék 1 – Ugyanaz a gondolat, más képek: segít a jelentés és a természetes magyar megfelelő összekapcsolásában. Függelék 2 – Ugyanaz a kép, ugyanaz a gondolat: megmutatja, amikor a két nyelv hasonló vagy közös képet használ. Függelék 3 – Az idiómák eredetének világa: hiteles történeti és kulturális emlékezeti kapaszkodókat ad.

Függelék 5 – Idiómák a könnyűzene világában: ellenőrzött zenei kapcsolatokkal segíti a felismerést és a felidézést.

Szakmai háttér

A fejezet tanulási javaslatai az aktív felidézés, az időben elosztott gyakorlás, a szókincstanulás és a több szóból álló nyelvi egységek feldolgozásának kutatási eredményeire épülnek. A közölt ismétlési rend gyakorlati minta, nem minden tanulóra egyformán érvényes optimális ütemezés. Dunlosky és mtsai (2013): Improving Students' Learning With Effective Learning Techniques. Psychological Science in the Public Interest, 14(1), 4-58. DOI: 10.1177/1529100612453266. Karpicke és Roediger (2008): The Critical Importance of Retrieval for Learning. Science, 319(5865), 966-968. DOI: 10.1126/science.1152408. Sobel, Cepeda és Kapler (2011): Spacing Effects in Real-World Classroom Vocabulary Learning. Applied Cognitive Psychology, 25(5), 763-767. DOI: 10.1002/acp.1747. Jiang és Nekrasova (2007): The Processing of Formulaic Sequences by Second Language Speakers. The Modern Language Journal, 91(3), 433-445. DOI: 10.1111/j.1540-4781.2007.00589.x.

Összegzés

Az idiómatanulás akkor válik eredményessé, ha a kifejezést nem elszigetelt szavak soraként, hanem jelentésből, képből, hangalakból, nyelvtani mintából és használati helyzetből álló egységként tanuljuk meg. A személyes mondat és az aktív felidézés teszi próbára, az időben elosztott ismétlés pedig fokozatosan megszilárdítja ezt a hálózatot. Nem az a cél, hogy egy beszélgetésben minél több idiómát használjunk. Az a valódi eredmény, ha a megfelelő kifejezés a megfelelő pillanatban jut eszünkbe, és természetesen illeszkedik ahhoz, amit mondani szeretnénk.

Függelék 5 – Idiómák a könnyűzene világában

Hogyan segíthet egy ismert dal az idióma felismerésében és felidézésében?

Mottó: Egy jól ismert dallam sokszor többet segít egy idióma megjegyzésében, mint tíz percnyi magolás.

Az angol idiómák nemcsak szótárakban és tankönyvekben élnek. Folyamatosan találkozunk velük beszélgetésekben, filmekben, a sajtóban és természetesen a könnyűzenében is. Gyakran évek óta ismerünk egy dalt, dúdoljuk a dallamát, mégsem gondolunk arra, hogy a címében vagy a szövegében egy közismert angol idióma rejlik. Amikor felismerjük a kifejezés valódi jelentését, a dal új értelmezési réteget kaphat, az idióma pedig könnyebben megmarad az emlékezetben.

Ez a függelék a kézirat zenei katalógusának teljes anyagát őrzi meg. A jelenlegi 200 kanonikus szócikk mindegyikéhez ellenőrzött könnyűzenei kapcsolat szerepel. Minden sor visszautal a teljes főszócikkre, és jelzi, hogy a kifejezés a dal címében, a dalszövegben vagy mindkettőben felismerhető-e.

Fontos: egy dal említése nem jelenti azt, hogy az idióma abból a dalból származik. A zenei előfordulás emlékezeti és kulturális kapaszkodó, nem etimológiai bizonyíték.

Mit ad a zene a tanuláshoz?

Hang és ritmus: a kifejezés nem csupán leírt szókapcsolatként, hanem hallható, ritmikus egységként rögzül.

Érzelmi környezet: a dal hangulata és története olyan személyes kapcsolatot teremthet, amely megkönnyíti a későbbi felidézést.

Ismételt találkozás: egy gyakran hallgatott felvétel természetes módon újra és újra előhívhatja ugyanazt az idiómát.

Kulturális tájékozódás: a zenei példa megmutatja, hogyan van jelen a kifejezés az angol nyelvű populáris kultúrában.

A zene ugyanakkor nem helyettesíti a nyelvi feldolgozást.

A dalszöveg művészi nyelv: lehet tömörített, játékos, többértelmű vagy nyelvtanilag szokatlan. Az idióma pontos alakját, jelentését, hangnemét és használati körét ezért mindig a főszócikk alapján kell rögzíteni.

Jelmagyarázat és szerkesztési elv

Dalcímben: az idióma vagy felismerhető változata a mű címében jelenik meg; a vizsgált felvételben nincs ellenőrzött dalszövegbeli előfordulása.

Dalszövegben: az idióma a dal szövegében hallható, de a dal címe más.

Mindkettőben: az idióma vagy felismerhető nyelvtani változata a dal címében és szövegében egyaránt megjelenik. A címben megengedett a személy, az igeidő vagy a névelő változása. Egyetlen általános képi szó (például elephant vagy towel) önmagában csak utalás: ilyenkor a dalszövegbeli előfordulást jelöljük. A zenei cím nem írja felül a megtanulandó alapformát.

Szerzői jogi elv: a függelék előadót és dalcímet nevez meg, de dalszöveget nem idéz. A cél a nyelvtanulást segítő kapcsolat megmutatása, nem a dalszövegek közlése.

Hogyan használd ezt a függeléket?

1. Keresd meg a főszócikket: a megadott számon olvasd el az idióma jelentését, kiejtését, használatát, példamondatait és változatait.

2. Kapcsold a dalhoz: hallgasd meg az ismert felvételt, és figyeld meg, hol jelenik meg benne a kifejezés vagy annak változata.

3. Idézd fel aktívan: a dal meghallgatása után csukd be a könyvet, mondd ki az angol alakot, majd fogalmazd meg természetes magyarul a jelentését.

4. Alkoss saját mondatot: ne a dal mondatát ismételd, hanem használd az idiómát egy új, hétköznapi helyzetben; később térj vissza hozzá rövid felidézési próbával.

További tanulási módszer: a 4. függelék részletesen bemutatja az aktív felidézést, az időben elosztott ismétlést, a saját mondatok használatát és a könnyűzenei emlékezeti horgony beépítését.

A 200 idióma zenei áttekintése

A katalógus mind a 200 idiómát felsorolja. A Sz./o. oszlopban felül a szócikkszám, alatta a könyvoldal áll; kattintással a szócikk nyílik meg. Felvételek, évadatok és források: Zenei forrásjegyzék, 307. oldal.

Sz./o.	Idióma és jelentés	Előadó – dal	Előfordulás
1 17. o.	**A blessing in disguise** szerencse a szerencsétlenségben	**Bryan Adams** Blessing in Disguise	Mindkettőben

Sz./o.	Idióma és jelentés	Előadó – dal	Előfordulás
2 18. o.	**A dime a dozen** tizenkettő egy tucat	**These Hearts** Dime a Dozen	Mindkettőben
3 19. o.	**A piece of cake** gyerekjáték	**Roxette** Piece of Cake	Mindkettőben
4 20. o.	**A rolling stone (gathers no moss)** nyughatatlan, állandóan helyet változtató ember	**Bob Dylan** Like a Rolling Stone	Mindkettőben
5 21. o.	**A shot in the dark** vaktában tett kísérlet vagy találgatás	**Ozzy Osbourne** Shot in the Dark	Mindkettőben
6 22. o.	**A storm in a teacup** vihar egy pohár vízben	**The Fortunes** Storm in a Teacup	Mindkettőben
7 23. o.	**A thorn in someone's side** állandó bosszúságot vagy problémát okozó személy vagy dolog	**Eurythmics** Thorn in My Side	Mindkettőben
8 24. o.	**A wild goose chase** hiábavaló keresés	**Steel Pulse** Wild Goose Chase	Mindkettőben
9 25. o.	**A wolf in sheep's clothing** báránybőrbe bújt farkas	**Set It Off** Wolf in Sheep's Clothing	Mindkettőben
10 26. o.	**Actions speak louder than words** a tettek többet mondanak a szavaknál	**Bobby Darin** Actions Speak Louder Than Words	Mindkettőben
11 27. o.	**Add fuel to the fire** olajat önt a tűzre	**Rationale** Fuel to the Fire	Mindkettőben
12 28. o.	**Add insult to injury** tetézi a bajt	**boygenius** Salt in the Wound	Dalszövegben
13 29. o.	**Against all odds** minden esély ellenére	**Phil Collins** Against All Odds	Mindkettőben

Sz./o.	Idióma és jelentés	Előadó – dal	Előfordulás
14 30. o.	**All hands on deck** mindenkire szükség van	**Tinashe** All Hands on Deck	Mindkettőben
15 31. o.	**Back in the saddle** visszatér korábbi tevékenységéhez; újra nyeregben van	**Aerosmith** Back in the Saddle	Mindkettőben
16 32. o.	**Back to square one** vissza a kiindulópontra	**Matty Mullins** Back to Square One	Mindkettőben
17 33. o.	**Back to the drawing board** vissza a tervezőasztalhoz	**Leo Sayer** Voice in My Head	Dalszövegben
18 34. o.	**Bad blood** ellenségeskedés, rossz viszony két fél között	**Taylor Swift** Bad Blood	Mindkettőben
19 35. o.	**Ballpark figure** hozzávetőleges szám	**Jimmy Buffett** Clichés	Dalszövegben
20 36. o.	**Bark up the wrong tree** rossz nyomon jár	**Don Woody** You're Barking Up the Wrong Tree	Mindkettőben
21 37. o.	**Be (as) right as rain** teljesen jól van; újra egészséges	**Adele** Right As Rain	Mindkettőben
22 38. o.	**Be (caught) between a rock and a hard place** két rossz lehetőség között, nehéz döntési helyzetben van	**The Rolling Stones** Rock and a Hard Place	Mindkettőben
23 39. o.	**Be running on empty** az utolsó energia- vagy erőtartalékait használja	**Jackson Browne** Running on Empty	Mindkettőben
24 40. o.	**Beat around the bush** kerülgeti a forró kását	**AC/DC** Beating Around the Bush	Mindkettőben
25 41. o.	**Bed of roses** könnyű, gondtalan élet vagy helyzet	**Bon Jovi** Bed of Roses	Mindkettőben

Sz./o.	Idióma és jelentés	Előadó – dal	Előfordulás
26 42. o.	**Behind closed doors** titokban, a nyilvánosság kizárásával	**Charlie Rich** Behind Closed Doors	Mindkettőben
27 43. o.	**Bend over backwards** mindent megtesz valakiért vagy valamiért	**Lennon Stella** Bend Over Backwards	Mindkettőben
28 44. o.	**Better late than never** jobb későn, mint soha	**CeeLo Green** Better Late Than Never	Mindkettőben
29 45. o.	**Bite off more than you can chew** többet vállal, mint amennyit elbír	**Alanis Morissette** You Learn	Dalszövegben
30 46. o.	**Bite the bullet** összeszorítja a fogát	**MotÖrhead** Bite the Bullet	Mindkettőben
31 47. o.	**Bite the dust** elbukik, vereséget szenved; meghal	**Queen** Another One Bites the Dust	Mindkettőben
32 48. o.	**Blow someone's mind** lenyűgöz, elképeszt; nagy hatást tesz valakire	**Jamiroquai** Blow Your Mind	Mindkettőben
33 49. o.	**Break a leg** sok sikert!	**The Producers szereplőgárdája** You Never Say Good Luck on Opening Night	Dalszövegben
34 50. o.	**Break even** nullszaldós	**Michael Jackson** You Can't Win	Dalszövegben
35 51. o.	**Break the bank** túl sokba kerül; megterheli a pénztárcát	**ScHoolboy Q** Break the Bank	Mindkettőben
36 52. o.	**Break the ice** megtöri a jeget; oldja a kezdeti feszültséget	**Britney Spears** Break the Ice	Mindkettőben

Sz./o.	Idióma és jelentés	Előadó – dal	Előfordulás
37 53. o.	**Break the mould / break the mold** szakít a megszokott mintával; újat és eltérőt hoz létre	**Saint Asonia** Break the Mold	Mindkettőben
38 54. o.	**Burn the midnight oil** éjszakába nyúlóan dolgozik vagy tanul	**Barbara Mandrell** The Midnight Oil	Dalszövegben
39 55. o.	**Burn your bridges** elvágja a visszatérés lehetőségét	**Pink Floyd** Burning Bridges	Mindkettőben
40 56. o.	**Bury the hatchet** kibékül; lezár egy régi viszályt	**Lagwagon** Bury the Hatchet	Mindkettőben
41 57. o.	**By the book** szigorúan a szabályok szerint	**Tracy Chapman** Unsung Psalm	Dalszövegben
42 58. o.	**By the skin of your teeth** éppenhogy	**Megadeth** Skin o' My Teeth	Mindkettőben
43 59. o.	**Call it a day** mára befejezi	**Zac & George** Call It a Day	Mindkettőben
44 60. o.	**Call the shots** ő hozza a döntéseket; ő irányít	**Girls Aloud** Call the Shots	Mindkettőben
45 61. o.	**Catch someone red-handed** tetten ér	**Jon Cleary** Caught Red Handed	Dalcímben
46 62. o.	**Change of heart** megváltozik a véleménye vagy az érzése valamivel kapcsolatban	**Cyndi Lauper** Change of Heart	Mindkettőben
47 63. o.	**Come rain or shine** bármi történjék; minden körülmények között	**Ray Charles** Come Rain or Come Shine	Mindkettőben
48 64. o.	**Cost an arm and a leg** egy vagyonba kerül	**The Pussycat Dolls** Whatchamacallit	Dalszövegben
49 65. o.	**Cost peanuts** fillérekbe kerül	**The Clash** Midnight to Stevens	Dalszövegben

Sz./o.	Idióma és jelentés	Előadó – dal	Előfordulás
50 66. o.	**Cross my heart (and hope to die)** esküszöm, hogy igazat mondok / őszintén ígérem	**Eighth Wonder** Cross My Heart	Mindkettőben
51 67. o.	**Cross that bridge when you come to it** majd akkor foglalkozunk vele, ha odajutunk	**Home Free** Cross That Bridge	Mindkettőben
52 68. o.	**Cross the line** átlépi az elfogadható viselkedés határát	**John Legend** Cross the Line	Mindkettőben
53 69. o.	**Cry me a river** gúnyosan: ne sajnáltasd magad; panaszkodj csak	**Julie London; Justin Timberlake** Cry Me a River	Mindkettőben
54 70. o.	**Cut both ways** előnye és hátránya is van; két irányban hat	**Gloria Estefan** Cuts Both Ways	Mindkettőben
55 71. o.	**Cut corners** spórol az idővel vagy pénzzel a minőség rovására	**Taylor Louderman** Little Miss Perfect	Dalszövegben
56 72. o.	**Cut someone some slack** elnézőbb valakivel; nem ítéli meg túl szigorúan	**Paul McCartney, Dave Grohl, Krist Novoselic & Pat Smear** Cut Me Some Slack	Mindkettőben
57 73. o.	**Cut to the chase** térjünk a lényegre	**Rush** Cut to the Chase	Mindkettőben
58 74. o.	**Dark horse** váratlanul esélyessé váló, kevéssé ismert versenyző vagy személy	**Katy Perry** Dark Horse	Mindkettőben
59 75. o.	**Don't cry over spilled milk** kár a múlton keseregni	**Matthew Johnson** Cry Over Spilled Milk	Dalcímben

Sz./o.	Idióma és jelentés	Előadó – dal	Előfordulás
60 76. o.	**Draw the line** meghúzza a határt; valamit már nem hajlandó elfogadni vagy megtenni	**Aerosmith** Draw the Line	Mindkettőben
61 77. o.	**Easy come, easy go** ami könnyen jön, könnyen el is vész	**Queen** Bohemian Rhapsody	Dalszövegben
62 78. o.	**Every cloud has a silver lining** minden rosszban van valami jó	Kamelot feat. Charlotte Wessels & Troy Donockley Under Grey Skies	Dalszövegben
63 79. o.	**Every dog has its day** mindenkinek eljön egyszer a maga ideje	**Stereophonics** Every Dog Has Its Day	Mindkettőben
64 80. o.	**Face the music** vállalja a következményeket, kritikát vagy büntetést	**Rem Siman** Face The Music	Dalcímben
65 81. o.	**Fight fire with fire** ugyanazzal az eszközzel vagy módszerrel vág vissza	**Metallica** Fight Fire with Fire	Mindkettőben
66 82. o.	**Get cold feet** inába száll a bátorsága	**Haley Smalls** Cold Feet	Mindkettőben
67 83. o.	**Get under someone's skin** idegesít, bosszant valakit	**Sabrina Carpenter** Skin	Dalszövegben
68 84. o.	**Give someone a dose/taste of their own medicine** a saját módszerével fizet vissza	**Queen Naija** Medicine	Dalszövegben
69 85. o.	**Give someone the cold shoulder** szándékosan hűvösen, elutasítóan bánik valakivel	**Adele** Cold Shoulder	Mindkettőben

Sz./o.	Idióma és jelentés	Előadó – dal	Előfordulás
70 86. o.	**Give someone/something a bad name** rossz hírét kelti valakinek vagy valaminek	**Bon Jovi** You Give Love a Bad Name	Mindkettőben
71 87. o.	**Go against the grain** szembemegy a megszokással vagy saját természetével	**Bad Religion** Against the Grain	Mindkettőben
72 88. o.	**Go cold turkey** egy csapásra felhagy egy szer használatával vagy egy szokással	**John Lennon** Cold Turkey	Mindkettőben
73 89. o.	**Go the extra mile** többet tesz a vártnál	**Laura Pausini** The Extra Mile	Mindkettőben
74 90. o.	**Go the whole nine yards** mindent belead	**Emil Bulls** Nothing in This World	Dalszövegben
75 91. o.	**Go up in flames** lángba borul; átvitt értelemben teljesen tönkremegy	**Coldplay** Up in Flames	Mindkettőben
76 92. o.	**Go with the flow** sodródik az árral; alkalmazkodik ahhoz, amit mások tesznek	**Queens of the Stone Age** Go With the Flow	Mindkettőben
77 93. o.	**Go your own/separate way** külön útra tér; önállóan folytatja	**Fleetwood Mac** Go Your Own Way	Mindkettőben
78 94. o.	**Have a heart of gold** nagyon jólelkű, önzetlen ember	**Neil Young** Heart of Gold	Mindkettőben
79 95. o.	**Have a heart of stone** kegyetlen, érzéketlen	**The Rolling Stones** Heart of Stone	Mindkettőben
80 96. o.	**Have your back to/against the wall** szorult, nehéz helyzetben van, kevés választási lehetőséggel	**Cage the Elephant** Back Against the Wall	Mindkettőben

Sz./o.	Idióma és jelentés	Előadó – dal	Előfordulás
81 97. o.	**Head over heels** fülig szerelmes; az ABBA-nál: nagy lendülettel, féktelenül	**Tears for Fears; ABBA** Head over Heels	Mindkettőben
82 98. o.	**Hear it through the grapevine** nem hivatalos úton, hallomásból értesül valamiről	**Marvin Gaye** I Heard It Through the Grapevine	Mindkettőben
83 99. o.	**Hit below the belt** övön aluli	**Face to Face** Keep Your Chin Up	Dalszövegben
84 100. o.	**Hit the books** nekilát tanulni	**blink-182** Quarantine	Dalszövegben
85 101. o.	**Hit the jackpot** megüti a főnyereményt	**Arabesque** Hit the Jackpot	Mindkettőben
86 102. o.	**Hit the nail on the head** fején találja a szöget	**Uriah Heep** Nail on the Head	Mindkettőben
87 103. o.	**Hit the road** útnak indul; felszólításként: indulj, menj el	**Ray Charles** Hit the Road Jack	Mindkettőben
88 104. o.	**Hit the roof** felmegy benne a pumpa	**Bob Dylan** Joey	Dalszövegben
89 105. o.	**Hit the sack** lefekszik aludni	**The Beach Boys** Back Home	Dalszövegben
90 106. o.	**Hold your horses** lassan a testtel	**Pati Yang** Hold Your Horses	Mindkettőben
91 107. o.	**In hot water** bajban van	**Level 42** Hot Water	Mindkettőben
92 108. o.	**In the long run** hosszú távon; idővel	**The Staves** In the Long Run	Mindkettőben
93 109. o.	**In the loop** be van avatva	**Toro y Moi** The Loop	Dalszövegben

Sz./o.	Idióma és jelentés	Előadó – dal	Előfordulás
94 110. o.	**It's not rocket science** nem olyan bonyolult	**vaultboy** rocket science	Mindkettőben
95 111. o.	**Jump the gun** elhamarkod valamit	**Halestorm** Jump the Gun	Mindkettőben
96 112. o.	**Keep an eye on** szemmel tart	**ABBA** Keep an Eye on Dan	Mindkettőben
97 113. o.	**Keep (something) under one's hat** titokban tart valamit	**Joss Stone** Way Oh	Dalszövegben
98 114. o.	**Keep the faith** megőrzi a hitét; kitart	**Bon Jovi** Keep the Faith	Mindkettőben
99 115. o.	**Keep your fingers crossed** szoríts	**Silversun Pickups** Latchkey Kids	Dalszövegben
100 116. o.	**Keep your head above water** éppenhogy fennmarad; főleg anyagi nehézségek között boldogul	**Avril Lavigne** Head Above Water	Mindkettőben
101 117. o.	**Keep/hold your cards close to your chest** nem fedi fel a lapjait	**Precious Pepala** My Eyes Only	Dalszövegben
102 118. o.	**Kill two birds with one stone** két legyet üt egy csapásra	**Patrick Page & Tituss Burgess** Two Birds with One Stone	Mindkettőben
103 119. o.	**Knock on wood** lekopogja, hogy a szerencse megmaradjon	**Eddie Floyd** Knock on Wood	Mindkettőben
104 120. o.	**Learn the ropes** megtanulja a fortélyokat	**Demi Lovato** So Far, So Great	Dalszövegben
105 121. o.	**Leave no stone unturned** mindent megtesz; minden lehetőséget végigvizsgál	**Europe** No Stone Unturned	Mindkettőben

Sz./o.	Idióma és jelentés	Előadó – dal	Előfordulás
106 122. o.	**Leave someone high and dry** segítség nélkül, nehéz helyzetben	**Radiohead** High and Dry	Mindkettőben
107 123. o.	**Let sleeping dogs lie** ne bolygasd a régi ügyet	**Lucky Dube** Sleeping Dogs	Mindkettőben
108 124. o.	**Let the cat out of the bag** kikotyogja a titkot	**Mustard Plug** Your Secret	Dalszövegben
109 125. o.	**Let your hair down** elengedi magát; felszabadultan szórakozik	**MAGIC! / The Temptations** Let Your Hair Down	Mindkettőben
110 126. o.	**Life in the fast lane** gyors, intenzív, gyakran kockázatos életmód	**Eagles** Life in the Fast Lane	Mindkettőben
111 127. o.	**Look on the bright side** meglátja a rossz helyzet jó oldalát	**Monty Python** Always Look on the Bright Side of Life	Mindkettőben
112 128. o.	**Lose your head** elveszíti a fejét; elveszíti önuralmát	**Queen** Don't Lose Your Head	Mindkettőben
113 129. o.	**Lose your touch** elveszíti korábbi ügyességét vagy érzékét	**The Rolling Stones** Losing My Touch	Mindkettőben
114 130. o.	**Make a long story short** rövidre fogva	**Spandau Ballet** To Cut a Long Story Short	Mindkettőben
115 131. o.	**Make a mountain out of a molehill** bolhából elefántot csinál	**Villagers** Mountain out of a Molehill	Mindkettőben
116 132. o.	**Make up your mind** döntésre jut; elhatározza magát	**Bryan Adams** Make Up Your Mind	Mindkettőben
117 133. o.	**Miss the boat** elszalaszt egy lehetőséget	**Modest Mouse** Missed the Boat	Mindkettőben

Sz./o.	Idióma és jelentés	Előadó – dal	Előfordulás
118 134. o.	**Money talks** a pénznek hatalma és befolyása van	**AC/DC** Moneytalks	Mindkettőben
119 135. o.	**No pain, no gain** eredményhez erőfeszítés és nehézség szükséges	**Scorpions** No Pain No Gain	Mindkettőben
120 136. o.	**No strings attached** feltételek és kötelezettségek nélkül	***NSYNC** No Strings Attached	Mindkettőben
121 137. o.	**Not my cup of tea** nem az én világom	**Kacey Musgraves** Cup of Tea	Mindkettőben
122 138. o.	**On cloud nine** a fellegekben jár	**The Temptations** Cloud Nine	Mindkettőben
123 139. o.	**On the line** kockán forog	**Michael Jackson** On the Line	Mindkettőben
124 140. o.	**On the rocks** összeomlófélben, válságban; italnál: jéggel	**Neil Diamond** Love on the Rocks	Mindkettőben
125 141. o.	**On the same page** egy hullámhosszon van	**DI-RECT** You & I	Dalszövegben
126 142. o.	**On thin ice** veszélyes, bizonytalan helyzetben van	**Yoko Ono** Walking on Thin Ice	Mindkettőben
127 143. o.	**On top of the world** rendkívül boldog, sikeres állapotban van	**Imagine Dragons** On Top of the World	Mindkettőben
128 144. o.	**Once and for all** egyszer s mindenkorra	**Lauren Daigle** Once and for All	Mindkettőben
129 145. o.	**Once in a blue moon** nagyon ritkán	**Earl Thomas Conley** Once in a Blue Moon	Mindkettőben
130 146. o.	**One way or another** így vagy úgy; valamilyen módon	**Blondie** One Way or Another	Mindkettőben

Sz./o.	Idióma és jelentés	Előadó – dal	Előfordulás
131 147. o.	**Out of the blue** váratlanul, minden előjel nélkül	**Debbie Gibson** Out of the Blue	Mindkettőben
132 148. o.	**Out of the woods** túl van a veszélyen vagy a nehezén	**Taylor Swift** Out of the Woods	Mindkettőben
133 149. o.	**Out of touch** nincs kapcsolatban a valósággal / nincs képben	**Daryl Hall & John Oates** Out of Touch	Mindkettőben
134 150. o.	**Paint the town red** kirúg a hámból; nagyot mulat	**Doja Cat** Paint the Town Red	Mindkettőben
135 151. o.	**Play possum** halottnak vagy alvónak tetteti magát	**Carly Simon** Playing Possum	Mindkettőben
136 152. o.	**Play with fire** veszélyesen kockáztat; tűzzel játszik	**The Rolling Stones** Play with Fire	Mindkettőben
137 153. o.	**Poker face** érzelmeket el nem áruló, rezzenéstelen arc	**Lady Gaga** Poker Face	Mindkettőben
138 154. o.	**Pull someone's leg** ugrat valakit	**KALEO** Fool	Dalszövegben
139 155. o.	**Pull yourself together** szedd össze magad	**Shinedown** BLACK SOUL	Dalszövegben
140 156. o.	**Put all your eggs in one basket** mindent egy lapra tesz	**Fred Astaire** I'm Putting All My Eggs in One Basket	Mindkettőben
141 157. o.	**Put your foot in your mouth** elszólja magát	**Green Day** Walking Alone	Dalszövegben
142 158. o.	**Put your money where your mouth is** tettekkel bizonyítja, hogy komolyan gondolja, amit mond	**Jet** Put Your Money Where Your Mouth Is	Mindkettőben

Sz./o.	Idióma és jelentés	Előadó – dal	Előfordulás
143 159. o.	**Put yourself in someone's shoes** képzeld magad valaki helyébe	**Clint Black** Put Yourself in My Shoes	Mindkettőben
144 160. o.	**Raise the bar** emeli a mércét	**Bonnie Anderson** Raise the Bar	Mindkettőben
145 161. o.	**Raise the roof** óriási zajt csap; lelkesen, hangosan ünnepel vagy zenél	**Public Enemy** Raise the Roof	Mindkettőben
146 162. o.	**Read between the lines** olvas a sorok között	**Carole King** Read Between the Lines	Mindkettőben
147 163. o.	**Rock the boat** felborítja a kialakult rendet; zavart kelt	**The Hues Corporation** Rock the Boat	Mindkettőben
148 164. o.	**Roll with the punches** rugalmasan alkalmazkodik a nehézségekhez	**Bryan Adams** Roll With the Punches	Mindkettőben
149 165. o.	**Rumour/Rumor has it (that)...** úgy hírlik; az a szóbeszéd járja	**Adele** Rumour Has It	Mindkettőben
150 166. o.	**Save your breath** kár a szóért; fölösleges tovább beszélni	**Black Oak County** Save Your Breath	Dalcímben
151 167. o.	**Saved by the bell** az utolsó pillanatban megmenekül egy kellemetlen helyzettől	**Michael Damian** Saved by the Bell	Mindkettőben
152 168. o.	**See eye to eye** egyetért	**Joan Jett & The Blackhearts** Eye to Eye	Mindkettőben
153 169. o.	**Show your true colours** megmutatja valódi jellemét	**Cyndi Lauper** True Colors	Mindkettőben

Sz./o.	Idióma és jelentés	Előadó – dal	Előfordulás
154 170. o.	**Sit on the fence** habozik	**The Rolling Stones** Sittin' on a Fence	Mindkettőben
155 171. o.	**Sleep like a log** nagyon mélyen alszik	**The Beatles** A Hard Day's Night	Dalszövegben
156 172. o.	**Sparks fly** romantikus vonzalom; szikrázik a levegő	**Taylor Swift** Sparks Fly	Mindkettőben
157 173. o.	**Speak of the devil** emlegetett szamár	**Sonny Landreth** Speak of the Devil	Mindkettőben
158 174. o.	**Spill the beans** kikotyogja a titkot	**Miranda Lambert** It All Comes Out in the Wash	Dalszövegben
159 175. o.	**Steal the show** ő lesz egy esemény legnépszerűbb vagy legemlékezetesebb szereplője	**Lauv** Steal the Show	Mindkettőben
160 176. o.	**Stick to your guns** kitart az álláspontja vagy döntése mellett	**Bon Jovi** Stick to Your Guns	Mindkettőben
161 177. o.	**Take a bow** meghajol; átvitt értelemben elismerést érdemel	**Rihanna** Take a Bow	Mindkettőben
162 178. o.	**Take it easy** nyugodj meg; ne hajtsd túl magad	**Eagles** Take It Easy	Mindkettőben
163 179. o.	**Take it or leave it** vagy elfogadja változtatás nélkül, vagy visszautasítja	**The Strokes** Take It or Leave It	Mindkettőben
164 180. o.	**Take someone's breath away** annyira lenyűgöz, hogy eláll tőle a lélegzet	**Berlin** Take My Breath Away	Mindkettőben

Sz./o.	Idióma és jelentés	Előadó – dal	Előfordulás
165 181. o.	**Take the bull by the horns** szarvánál ragadja meg a bikát	**Chad Brock** Lightning Does the Work	Dalszövegben
166 182. o.	**Take the plunge** hosszas mérlegelés után belevág valamibe	**Heinz Kiessling** Take the Plunge	Dalcímben
167 183. o.	**The ball is in your court** most rajtad a sor	**Liberty X** It's OK	Dalszövegben
168 184. o.	**The best of both worlds** két lehetőség előnyeit egyszerre élvezi	**Van Halen** Best of Both Worlds	Mindkettőben
169 185. o.	**The blind leading the blind** vak vezet világtalant	**Mumford & Sons** Blind Leading the Blind	Mindkettőben
170 186. o.	**The die is cast** a kocka el van vetve	**Metallica** 72 Seasons	Dalszövegben
171 187. o.	**The elephant in the room** a nyilvánvaló, de kínosan kerülgetett probléma	**Alexandra Burke feat. Erick Morillo** Elephant	Dalszövegben
172 188. o.	**The end of the line** a folytatás lehetőségének vége; végállomás	**Traveling Wilburys** End of the Line	Mindkettőben
173 189. o.	**The green-eyed monster** féltékenység	**10cc** Green Eyed Monster	Mindkettőben
174 190. o.	**The last straw** az utolsó csepp a pohárban	**Taylor Swift** You're Not Sorry	Dalszövegben
175 191. o.	**The salt of the earth** becsületes, jólelkű, szerény és megbízható ember	**The Rolling Stones** Salt of the Earth	Mindkettőben
176 192. o.	**The show must go on** a nehézségek ellenére folytatni kell	**Queen** The Show Must Go On	Mindkettőben

Sz./o.	Idióma és jelentés	Előadó – dal	Előfordulás
177 193. o.	**The sky's the limit** nincs felső határ; bármeddig eljuthat	**The Notorious B.I.G. feat. 112** Sky's the Limit	Mindkettőben
178 194. o.	**The tip of the iceberg** a jéghegy csúcsa	**Owl City** The Tip of the Iceberg	Mindkettőben
179 195. o.	**The writing is on the wall** egy közelgő baj vagy kudarc egyértelmű jele	**Iron Maiden** The Writing on the Wall	Mindkettőben
180 196. o.	**Think outside the box** gondolkodj kreatívan	**i-dle** Nxde	Dalszövegben
181 197. o.	**Through thick and thin** jóban-rosszban	**LANY** Thick and Thin	Mindkettőben
182 198. o.	**Throw caution to the wind/winds** félredobja az óvatosságot	**Becky Hill** Caution to the Wind	Mindkettőben
183 199. o.	**Throw in the towel** bedobja a törölközőt	**The Wldlfe** Towel	Dalszövegben
184 200. o.	**Throw someone under the bus** feláldoz vagy elárul valakit a saját érdekében	**Willie Nelson** Me and You	Dalszövegben
185 201. o.	**Time flies** repül az idő; meglepően gyorsan telik az idő	**Porcupine Tree** Time Flies	Mindkettőben
186 202. o.	**Turn a blind eye** szándékosan szemet huny valami felett	**Hunters & Collectors / Anti-Flag** Turn a Blind Eye	Mindkettőben
187 203. o.	**Turn back the clock** visszaidéz egy korábbi időszakot; visszaforgatná az időt	**Johnny Hates Jazz** Turn Back the Clock	Mindkettőben
188 204. o.	**Turn the tables** fordít a helyzeten; előnybe kerül	**Adele** Turning Tables	Mindkettőben

Sz./o.	Idióma és jelentés	Előadó – dal	Előfordulás
189 205. o.	**Turn the tide** megfordítja egy helyzet, küzdelem vagy folyamat irányát	**Sylver** Turn the Tide	Mindkettőben
190 206. o.	**Two can play at that game** ugyanazzal az eszközzel vissza lehet vágni	**Bobby Brown** Two Can Play That Game	Mindkettőben
191 207. o.	**Under someone's thumb** valakinek az uralma alatt	**The Rolling Stones** Under My Thumb	Mindkettőben
192 208. o.	**Under the weather** rosszul érzi magát	**KT Tunstall** Under the Weather	Mindkettőben
193 209. o.	**Walk on air** rendkívül boldog, feldobott	**Katy Perry** Walking on Air	Mindkettőben
194 210. o.	**Walk/be on eggshells** tojáshéjon jár	**Esthero** Walking on Eggshells	Mindkettőben
195 211. o.	**Walls have ears** a falnak is füle van	**Elvis Presley** The Walls Have Ears	Mindkettőben
196 212. o.	**Water under the bridge** már a múlté; lezárt ügy	**Adele** Water Under the Bridge	Mindkettőben
197 213. o.	**Wear your heart on your sleeve** nyíltan kimutatja az érzelmeit	**Gallagher & Lyle** Heart on My Sleeve	Mindkettőben
198 214. o.	**When pigs fly** majd ha piros hó esik	**Hera Lainey** When Pigs Fly	Dalcímben
199 215. o.	**Work like a dog** nagyon keményen dolgozik	**The Beatles** A Hard Day's Night	Dalszövegben
200 216. o.	**You can't judge a book by its cover** ne ítélj első látásra	**Bo Diddley** You Can't Judge a Book by the Cover	Mindkettőben

Kiemelt tanulási minták

A következő példák azt mutatják, hogy a zenei kapcsolat többféle lehet. A feladat mindig ugyanaz: felismerni a változatot, visszatérni a kanonikus alakhoz, felidézni a jelentést, majd új mondatban használni a kifejezést.

Egyenes kapcsolat a főszócikkel · 36. szócikk

Break the ice: A Britney Spears-dal címe a szócikkben tárgyalt alakot őrzi. A zenei kapcsolat gyors felidéző jel lehet, de a használati helyzetet továbbra is a főszócikk rögzíti: a kifejezés a kezdeti feszültség oldását jelenti.

Idióma egy más című dalban · 61. szócikk

Easy come, easy go: A Queen Bohemian Rhapsody című dalában a kifejezés nem a címben, hanem a dalszövegben jelenik meg. Ez a típus különösen jól fejleszti a hallás utáni felismerést: az ismert dal közepén kell észrevenni az önálló nyelvi egységet.

Két idióma ugyanabban a dalban · 155. szócikk és 199. szócikk

Sleep like a log + Work like a dog: A Beatles A Hard Day's Night című dala két hasonlatot is összekapcsol: a Sleep like a log és a Work like a dog szócikket. A páros tanulás segít elkülöníteni a két jelentést, miközben a közös ritmus erős emlékezeti keretet ad.

Nyelvtani változat a dalcímben · 82. szócikk

Hear it through the grapevine: A szótári alapforma Hear it through the grapevine, a Marvin Gaye-dal címe pedig teljes múlt idejű mondat: I Heard It Through the Grapevine. A személy és az igeidő változik, az idiomatikus mag azonban felismerhető marad.

Tömörített címváltozat · 179. szócikk

The writing is on the wall: Az Iron Maiden-dal címe The Writing on the Wall, míg a főszócikk teljes mondatformája The writing is on the wall. A dalcím elhagyhat egy nyelvtani elemet; tanuláskor mégis a kanonikus, mondatban használható alakot kell rögzíteni.

A cím önálló emlékezeti horgony · 166. szócikk

Take the plunge: A Heinz Kiessling-darabban a kapcsolatot a cím adja. Ilyenkor a zene a kifejezés hangulatához és felidézéséhez kapcsolható, de a jelentést – hosszas mérlegelés után belevág valamibe – a főszócikkből kell megtanulni.

Rövid zenei tanulási próba

Felismerés: válassz egy jól ismert dalt a katalógusból, és a könyv becsukása előtt jegyezd meg, melyik idiómához kapcsolódik.

Felidézés: hallgasd meg a dalt, majd segítség nélkül mondd el az idióma pontos angol alakját és természetes magyar jelentését.

Átvitel: alkoss egy saját mondatot olyan helyzetről, amely nem a dal történetét ismétli.

Ellenőrzés: vesd össze a mondatot a főszócikk használati és nyelvi megjegyzéseivel; a bizonytalan tételt néhány nap múlva idézd fel újra.

A lista határai

A könnyűzene ennél jóval több idiomatikus fordulatot tartalmaz. Ez a függelék azonban nem általános dalgyűjtemény: kizárólag a könyv 200 főszócikkéhez kapcsolódó, ellenőrzött példákat közli. Egy lehetséges zenei egyezés csak akkor kerülhetett a főlistára, ha a kifejezés és a szócikk közötti kapcsolat nyelvileg is megfelelő volt. Az azonos vagy hasonló szavak önmagukban nem mindig jelentenek azonos idiomatikus használatot. A dal saját jelentésárnyalata eltérhet a szócikk leggyakoribb hétköznapi jelentésétől, a cím pedig olykor csak játékosan utal a kifejezésre. Ezért a függelék a felfedezés és az ismétlés eszköze, a pontos jelentés mércéje pedig minden esetben a főszócikk.

Záró gondolat

A nyelv nemcsak a tankönyvek lapjain él. Ott van azokban a dalokban is, amelyeket talán évtizedek óta hallgatunk. Amikor egy régi, jól ismert felvételben egyszer csak felismerünk egy idiómát, a kifejezés többé nem elszigetelt tananyag: hangja, ritmusa és emléke lesz. Talán éppen ez a zene egyik legnagyobb ajándéka a nyelvtanulónak: amit egyszer jelentéssel, helyzettel és dallammal együtt tanultunk meg, azt később sokkal könnyebb újra előhívni.

Előadói mutató

Betűrendben; a jobb szélső szám a főszócikk könyvoldala.

Előadó	Dal	Oldal
10cc	Green Eyed Monster	189
112	Sky's the Limit	193
ABBA	Head over Heels	97
ABBA	Keep an Eye on Dan	112
AC/DC	Beating Around the Bush	40
AC/DC	Moneytalks	134
Adele	Cold Shoulder	85
Adele	Right As Rain	37
Adele	Rumour Has It	165
Adele	Turning Tables	204
Adele	Water Under the Bridge	212
Aerosmith	Back in the Saddle	31
Aerosmith	Draw the Line	76
Alanis Morissette	You Learn	45
Alexandra Burke	Elephant	187
Anti-Flag	Turn a Blind Eye	202
Arabesque	Hit the Jackpot	101
Avril Lavigne	Head Above Water	116
Bad Religion	Against the Grain	87

Előadói mutató

Előadó	Dal	Oldal
Barbara Mandrell	The Midnight Oil	54
Becky Hill	Caution to the Wind	198
Berlin	Take My Breath Away	180
Black Oak County	Save Your Breath	166
blink-182	Quarantine	100
Blondie	One Way or Another	146
Bo Diddley	You Can’t Judge a Book by the Cover	216
Bob Dylan	Joey	104
Bob Dylan	Like a Rolling Stone	20
Bobby Brown	Two Can Play That Game	206
Bobby Darin	Actions Speak Louder Than Words	26
Bon Jovi	Bed of Roses	41
Bon Jovi	Keep the Faith	114
Bon Jovi	Stick to Your Guns	176
Bon Jovi	You Give Love a Bad Name	86
Bonnie Anderson	Raise the Bar	160
boygenius	Salt in the Wound	28
Britney Spears	Break the Ice	52
Bryan Adams	Blessing in Disguise	17
Bryan Adams	Make Up Your Mind	132
Bryan Adams	Roll With the Punches	164

Előadói mutató

Előadó	Dal	Oldal
Cage the Elephant	Back Against the Wall	96
Carly Simon	Playing Possum	151
Carole King	Read Between the Lines	162
CeeLo Green	Better Late Than Never	44
Chad Brock	Lightning Does the Work	181
Charlie Rich	Behind Closed Doors	42
Charlotte Wessels	Under Grey Skies	78
Clint Black	Put Yourself in My Shoes	159
Coldplay	Up in Flames	91
Cyndi Lauper	Change of Heart	62
Cyndi Lauper	True Colors	169
Daryl Hall & John Oates	Out of Touch	149
Dave Grohl	Cut Me Some Slack	72
Debbie Gibson	Out of the Blue	147
Demi Lovato	So Far, So Great	120
DI-RECT	You & I	141
Doja Cat	Paint the Town Red	150
Don Woody	You’re Barking Up the Wrong Tree	36
Eagles	Life in the Fast Lane	126
Eagles	Take It Easy	178
Earl Thomas Conley	Once in a Blue Moon	145

Előadói mutató

Előadó	Dal	Oldal
Eddie Floyd	Knock on Wood	119
Eighth Wonder	Cross My Heart	66
Elvis Presley	The Walls Have Ears	211
Emil Bulls	Nothing in This World	90
Erick Morillo	Elephant	187
Esthero	Walking on Eggshells	210
Europe	No Stone Unturned	121
Eurythmics	Thorn in My Side	23
Face to Face	Keep Your Chin Up	99
Fleetwood Mac	Go Your Own Way	93
Fred Astaire	I'm Putting All My Eggs in One Basket	156
Gallagher & Lyle	Heart on My Sleeve	213
Girls Aloud	Call the Shots	60
Gloria Estefan	Cuts Both Ways	70
Green Day	Walking Alone	157
Halestorm	Jump the Gun	111
Haley Smalls	Cold Feet	82
Heinz Kiessling	Take the Plunge	182
Hera Lainey	When Pigs Fly	214
Home Free	Cross That Bridge	67
Hunters & Collectors	Turn a Blind Eye	202

Előadói mutató

Előadó	Dal	Oldal
i-dle	Nxde	196
Imagine Dragons	On Top of the World	143
Iron Maiden	The Writing on the Wall	195
Jackson Browne	Running on Empty	39
Jamiroquai	Blow Your Mind	48
Jet	Put Your Money Where Your Mouth Is	158
Jimmy Buffett	Clichés	35
Joan Jett & The Blackhearts	Eye to Eye	168
John Legend	Cross the Line	68
John Lennon	Cold Turkey	88
Johnny Hates Jazz	Turn Back the Clock	203
Jon Cleary	Caught Red Handed	61
Joriah Kwamé	Little Miss Perfect	71
Joss Stone	Way Oh	113
Juicy J	Dark Horse	74
Julie London	Cry Me a River	69
Justin Timberlake	Cry Me a River	69
Kacey Musgraves	Cup of Tea	137
KALEO	Fool	154
Kamelot	Under Grey Skies	78
Katy Perry	Dark Horse	74

Előadói mutató

Előadó	Dal	Oldal
Katy Perry	Walking on Air	209
Krist Novoselic	Cut Me Some Slack	72
KT Tunstall	Under the Weather	208
Lady Gaga	Poker Face	153
Lagwagon	Bury the Hatchet	56
LANY	Thick and Thin	197
Laura Pausini	The Extra Mile	89
Lauren Daigle	Once and for All	144
Lauv	Steal the Show	175
Lennon Stella	Bend Over Backwards	43
Leo Sayer	Voice in My Head	33
Level 42	Hot Water	107
Liberty X	It's OK	183
Lucky Dube	Sleeping Dogs	123
MAGIC!	Let Your Hair Down	125
Marvin Gaye	I Heard It Through the Grapevine	98
Matthew Johnson	Cry Over Spilled Milk	75
Matty Mullins	Back to Square One	32
Megadeth	Skin o' My Teeth	58
Metallica	72 Seasons	186
Metallica	Fight Fire with Fire	81

Előadói mutató

Előadó	Dal	Oldal
Michael Damian	Saved by the Bell	167
Michael Jackson	On the Line	139
Michael Jackson	You Can't Win	50
Miranda Lambert	It All Comes Out in the Wash	174
Modest Mouse	Missed the Boat	133
Monty Python	Always Look on the Bright Side of Life	127
Motörhead	Bite the Bullet	46
Mumford & Sons	Blind Leading the Blind	185
Mustard Plug	Your Secret	124
Neil Diamond	Love on the Rocks	140
Neil Young	Heart of Gold	94
*NSYNC	No Strings Attached	136
Owl City	The Tip of the Iceberg	194
Ozzy Osbourne	Shot in the Dark	21
Pat Smear	Cut Me Some Slack	72
Pati Yang	Hold Your Horses	106
Patrick Page	Two Birds with One Stone	118
Paul McCartney	Cut Me Some Slack	72
Phil Collins	Against All Odds	29
Pink Floyd	Burning Bridges	55
Porcupine Tree	Time Flies	201

Előadói mutató

Előadó	Dal	Oldal
Precious Pepala	My Eyes Only	117
Public Enemy	Raise the Roof	161
Queen	Another One Bites the Dust	47
Queen	Bohemian Rhapsody	77
Queen	Don’t Lose Your Head	128
Queen	The Show Must Go On	192
Queen Naija	Medicine	84
Queens of the Stone Age	Go With the Flow	92
Radiohead	High and Dry	122
Rationale	Fuel to the Fire	27
Ray Charles	Come Rain or Come Shine	63
Ray Charles	Hit the Road Jack	103
Rem Siman	Face the Music	80
Rihanna	Take a Bow	177
Roxette	Piece of Cake	19
Rush	Cut to the Chase	73
Sabrina Carpenter	Skin	83
Saint Asonia	Break the Mold	53
ScHoolboy Q	Break the Bank	51
Scorpions	No Pain No Gain	135
Set It Off	Wolf in Sheep’s Clothing	25

Előadói mutató

Előadó	Dal	Oldal
Shinedown	BLACK SOUL	155
Silversun Pickups	Latchkey Kids	115
Sonny Landreth	Speak of the Devil	173
Spandau Ballet	To Cut a Long Story Short	130
Steel Pulse	Wild Goose Chase	24
Stereophonics	Every Dog Has Its Day	79
Sylver	Turn the Tide	205
Taylor Louderman	Little Miss Perfect	71
Taylor Swift	Bad Blood	34
Taylor Swift	Out of the Woods	148
Taylor Swift	Sparks Fly	172
Taylor Swift	You're Not Sorry	190
Tears for Fears	Head over Heels	97
The Beach Boys	Back Home	105
The Beatles	A Hard Day's Night	171
The Beatles	A Hard Day's Night	215
The Clash	Midnight to Stevens	65
The Fortunes	Storm in a Teacup	22
The Hues Corporation	Rock the Boat	163
The Notorious B.I.G.	Sky's the Limit	193
The Producers szereplőgárdája	You Never Say Good Luck on Opening Night	49

Előadói mutató

Előadó	Dal	Oldal
The Pussycat Dolls	Whatchamacallit	64
The Rolling Stones	Heart of Stone	95
The Rolling Stones	Losing My Touch	129
The Rolling Stones	Play with Fire	152
The Rolling Stones	Rock and a Hard Place	38
The Rolling Stones	Salt of the Earth	191
The Rolling Stones	Sittin' on a Fence	170
The Rolling Stones	Under My Thumb	207
The Staves	In the Long Run	108
The Strokes	Take It or Leave It	179
The Temptations	Cloud Nine	138
The Temptations	Let Your Hair Down	125
The Wldlfe	Towel	199
These Hearts	Dime a Dozen	18
Tinashe	All Hands on Deck	30
Tituss Burgess	Two Birds with One Stone	118
Toro y Moi	The Loop	109
Tracy Chapman	Unsung Psalm	57
Traveling Wilburys	End of the Line	188
Troy Donockley	Under Grey Skies	78
Uriah Heep	Nail on the Head	102

Előadói mutató

Előadó	Dal	Oldal
Van Halen	Best of Both Worlds	184
vaultboy	rocket science	110
Villagers	Mountain out of a Molehill	131
William Beckett	Wolf in Sheep's Clothing	25
Willie Nelson	Me and You	200
Write Out Loud	Little Miss Perfect	71
Yoko Ono	Walking on Thin Ice	142
Zac & George	Call It a Day	59

Dalcímmutató

Betűrendben; a jobb szélső szám a főszócikk könyvoldala.

Dal	Előadó	Oldal
72 Seasons	Metallica	186
A Hard Day's Night	The Beatles	171
A Hard Day's Night	The Beatles	215
Actions Speak Louder Than Words	Bobby Darin	26
Against All Odds	Phil Collins	29
Against the Grain	Bad Religion	87
All Hands on Deck	Tinashe	30
Always Look on the Bright Side of Life	Monty Python	127
Another One Bites the Dust	Queen	47
Back Against the Wall	Cage the Elephant	96
Back Home	The Beach Boys	105
Back in the Saddle	Aerosmith	31
Back to Square One	Matty Mullins	32
Bad Blood	Taylor Swift	34
Beating Around the Bush	AC/DC	40
Bed of Roses	Bon Jovi	41
Behind Closed Doors	Charlie Rich	42
Bend Over Backwards	Lennon Stella	43
Best of Both Worlds	Van Halen	184

Dalcímmutató

Dal	Előadó	Oldal
Better Late Than Never	CeeLo Green	44
Bite the Bullet	Motörhead	46
BLACK SOUL	Shinedown	155
Blessing in Disguise	Bryan Adams	17
Blind Leading the Blind	Mumford & Sons	185
Blow Your Mind	Jamiroquai	48
Bohemian Rhapsody	Queen	77
Break the Bank	ScHoolboy Q	51
Break the Ice	Britney Spears	52
Break the Mold	Saint Asonia	53
Burning Bridges	Pink Floyd	55
Bury the Hatchet	Lagwagon	56
Call It a Day	Zac & George	59
Call the Shots	Girls Aloud	60
Caught Red Handed	Jon Cleary	61
Caution to the Wind	Becky Hill	198
Change of Heart	Cyndi Lauper	62
Clichés	Jimmy Buffett	35
Cloud Nine	The Temptations	138
Cold Feet	Haley Smalls	82
Cold Shoulder	Adele	85

Dalcímmutató

Dal	Előadó	Oldal
Cold Turkey	John Lennon	88
Come Rain or Come Shine	Ray Charles	63
Cross My Heart	Eighth Wonder	66
Cross That Bridge	Home Free	67
Cross the Line	John Legend	68
Cry Me a River	Julie London	69
Cry Me a River	Justin Timberlake	69
Cry Over Spilled Milk	Matthew Johnson	75
Cup of Tea	Kacey Musgraves	137
Cut Me Some Slack	Paul McCartney, Dave Grohl, Krist Novoselic & Pat Smear	72
Cut to the Chase	Rush	73
Cuts Both Ways	Gloria Estefan	70
Dark Horse	Katy Perry	74
Dime a Dozen	These Hearts	18
Don’t Lose Your Head	Queen	128
Draw the Line	Aerosmith	76
Elephant	Alexandra Burke feat. Erick Morillo	187
End of the Line	Traveling Wilburys	188
Every Dog Has Its Day	Stereophonics	79
Eye to Eye	Joan Jett & The Blackhearts	168

Dalcímmutató

Dal	Előadó	Oldal
Face the Music	Rem Siman	80
Fight Fire with Fire	Metallica	81
Fool	KALEO	154
Fuel to the Fire	Rationale	27
Go With the Flow	Queens of the Stone Age	92
Go Your Own Way	Fleetwood Mac	93
Green Eyed Monster	10cc	189
Head Above Water	Avril Lavigne	116
Head over Heels	ABBA	97
Head over Heels	Tears for Fears	97
Heart of Gold	Neil Young	94
Heart of Stone	The Rolling Stones	95
Heart on My Sleeve	Gallagher & Lyle	213
High and Dry	Radiohead	122
Hit the Jackpot	Arabesque	101
Hit the Road Jack	Ray Charles	103
Hold Your Horses	Pati Yang	106
Hot Water	Level 42	107
I Heard It Through the Grapevine	Marvin Gaye	98
I'm Putting All My Eggs in One Basket	Fred Astaire	156
In the Long Run	The Staves	108

Dalcímmutató

Dal	Előadó	Oldal
It All Comes Out in the Wash	Miranda Lambert	174
It's OK	Liberty X	183
Joey	Bob Dylan	104
Jump the Gun	Halestorm	111
Keep an Eye on Dan	ABBA	112
Keep the Faith	Bon Jovi	114
Keep Your Chin Up	Face to Face	99
Knock on Wood	Eddie Floyd	119
Latchkey Kids	Silversun Pickups	115
Let Your Hair Down	MAGIC!	125
Let Your Hair Down	The Temptations	125
Life in the Fast Lane	Eagles	126
Lightning Does the Work	Chad Brock	181
Like a Rolling Stone	Bob Dylan	20
Little Miss Perfect	Taylor Louderman (Write Out Loud)	71
Losing My Touch	The Rolling Stones	129
Love on the Rocks	Neil Diamond	140
Make Up Your Mind	Bryan Adams	132
Me and You	Willie Nelson	200
Medicine	Queen Naija	84

Dalcímmutató

Dal	Előadó	Oldal
Midnight to Stevens	The Clash	65
Missed the Boat	Modest Mouse	133
Moneytalks	AC/DC	134
Mountain out of a Molehill	Villagers	131
My Eyes Only	Precious Pepala	117
Nail on the Head	Uriah Heep	102
No Pain No Gain	Scorpions	135
No Stone Unturned	Europe	121
No Strings Attached	*NSYNC	136
Nothing in This World	Emil Bulls	90
Nxde	i-dle	196
On the Line	Michael Jackson	139
On Top of the World	Imagine Dragons	143
Once and for All	Lauren Daigle	144
Once in a Blue Moon	Earl Thomas Conley	145
One Way or Another	Blondie	146
Out of the Blue	Debbie Gibson	147
Out of the Woods	Taylor Swift	148
Out of Touch	Daryl Hall & John Oates	149
Paint the Town Red	Doja Cat	150
Piece of Cake	Roxette	19

Dalcímmutató

Dal	Előadó	Oldal
Play with Fire	The Rolling Stones	152
Playing Possum	Carly Simon	151
Poker Face	Lady Gaga	153
Put Your Money Where Your Mouth Is	Jet	158
Put Yourself in My Shoes	Clint Black	159
Quarantine	blink-182	100
Raise the Bar	Bonnie Anderson	160
Raise the Roof	Public Enemy	161
Read Between the Lines	Carole King	162
Right As Rain	Adele	37
Rock and a Hard Place	The Rolling Stones	38
Rock the Boat	The Hues Corporation	163
rocket science	vaultboy	110
Roll With the Punches	Bryan Adams	164
Rumour Has It	Adele	165
Running on Empty	Jackson Browne	39
Salt in the Wound	boygenius	28
Salt of the Earth	The Rolling Stones	191
Save Your Breath	Black Oak County	166
Saved by the Bell	Michael Damian	167
Shot in the Dark	Ozzy Osbourne	21

Dalcímmutató

Dal	Előadó	Oldal
Sittin' on a Fence	The Rolling Stones	170
Skin	Sabrina Carpenter	83
Skin o' My Teeth	Megadeth	58
Sky's the Limit	The Notorious B.I.G. feat. 112	193
Sleeping Dogs	Lucky Dube	123
So Far, So Great	Demi Lovato	120
Sparks Fly	Taylor Swift	172
Speak of the Devil	Sonny Landreth	173
Steal the Show	Lauv	175
Stick to Your Guns	Bon Jovi	176
Storm in a Teacup	The Fortunes	22
Take a Bow	Rihanna	177
Take It Easy	Eagles	178
Take It or Leave It	The Strokes	179
Take My Breath Away	Berlin	180
Take the Plunge	Heinz Kiessling	182
The Extra Mile	Laura Pausini	89
The Loop	Toro y Moi	109
The Midnight Oil	Barbara Mandrell	54
The Show Must Go On	Queen	192
The Tip of the Iceberg	Owl City	194

Dalcímmutató

Dal	Előadó	Oldal
The Walls Have Ears	Elvis Presley	211
The Writing on the Wall	Iron Maiden	195
Thick and Thin	LANY	197
Thorn in My Side	Eurythmics	23
Time Flies	Porcupine Tree	201
To Cut a Long Story Short	Spandau Ballet	130
Towel	The Wldlfe	199
True Colors	Cyndi Lauper	169
Turn a Blind Eye	Anti-Flag	202
Turn a Blind Eye	Hunters & Collectors	202
Turn Back the Clock	Johnny Hates Jazz	203
Turn the Tide	Sylver	205
Turning Tables	Adele	204
Two Birds with One Stone	Patrick Page & Tituss Burgess	118
Two Can Play That Game	Bobby Brown	206
Under Grey Skies	Kamelot feat. Charlotte Wessels & Troy Donockley	78
Under My Thumb	The Rolling Stones	207
Under the Weather	KT Tunstall	208
Unsung Psalm	Tracy Chapman	57
Up in Flames	Coldplay	91

Dalcímmutató

Dal	Előadó	Oldal
Voice in My Head	Leo Sayer	33
Walking Alone	Green Day	157
Walking on Air	Katy Perry	209
Walking on Eggshells	Esthero	210
Walking on Thin Ice	Yoko Ono	142
Water Under the Bridge	Adele	212
Way Oh	Joss Stone	113
Whatchamacallit	The Pussycat Dolls	64
When Pigs Fly	Hera Lainey	214
Wild Goose Chase	Steel Pulse	24
Wolf in Sheep's Clothing	Set It Off	25
You & I	DI-RECT	141
You Can't Judge a Book by the Cover	Bo Diddley	216
You Can't Win	Michael Jackson	50
You Give Love a Bad Name	Bon Jovi	86
You Learn	Alanis Morissette	45
You Never Say Good Luck on Opening Night	The Producers szereplőgárdája	49
Your Secret	Mustard Plug	124
You're Barking Up the Wrong Tree	Don Woody	36
You're Not Sorry	Taylor Swift	190

Angol idiómamutató

Betűrendben; a jobb szélső szám a főszócikk könyvoldala.

Idióma	Oldal
A blessing in disguise	17
A dime a dozen	18
A piece of cake	19
A rolling stone (gathers no moss)	20
A shot in the dark	21
A storm in a teacup	22
A thorn in someone's side	23
A wild goose chase	24
A wolf in sheep's clothing	25
Actions speak louder than words	26
Add fuel to the fire	27
Add insult to injury	28
Against all odds	29
All hands on deck	30
Back in the saddle	31
Back to square one	32
Back to the drawing board	33
Bad blood	34
Ballpark figure	35

Angol idiómamutató

Idióma	Oldal
Bark up the wrong tree	36
Be (as) right as rain	37
Be (caught) between a rock and a hard place	38
Be running on empty	39
Beat around the bush	40
Bed of roses	41
Behind closed doors	42
Bend over backwards	43
Better late than never	44
Bite off more than you can chew	45
Bite the bullet	46
Bite the dust	47
Blow someone's mind	48
Break a leg	49
Break even	50
Break the bank	51
Break the ice	52
Break the mould / break the mold	53
Burn the midnight oil	54
Burn your bridges	55
Bury the hatchet	56

Angol idiómamutató

Idióma	Oldal
By the book	57
By the skin of your teeth	58
Call it a day	59
Call the shots	60
Catch someone red-handed	61
Change of heart	62
Come rain or shine	63
Cost an arm and a leg	64
Cost peanuts	65
Cross my heart (and hope to die)	66
Cross that bridge when you come to it	67
Cross the line	68
Cry me a river	69
Cut both ways	70
Cut corners	71
Cut someone some slack	72
Cut to the chase	73
Dark horse	74
Don’t cry over spilled milk	75
Draw the line	76
Easy come, easy go	77

Angol idiómamutató

Idióma	Oldal
Every cloud has a silver lining	78
Every dog has its day	79
Face the music	80
Fight fire with fire	81
Get cold feet	82
Get under someone's skin	83
Give someone a dose/taste of their own medicine	84
Give someone the cold shoulder	85
Give someone/something a bad name	86
Go against the grain	87
Go cold turkey	88
Go the extra mile	89
Go the whole nine yards	90
Go up in flames	91
Go with the flow	92
Go your own/separate way	93
Have a heart of gold	94
Have a heart of stone	95
Have your back to/against the wall	96
Head over heels	97
Hear it through the grapevine	98

Angol idiómamutató

Idióma	Oldal
Hit below the belt	99
Hit the books	100
Hit the jackpot	101
Hit the nail on the head	102
Hit the road	103
Hit the roof	104
Hit the sack	105
Hold your horses	106
In hot water	107
In the long run	108
In the loop	109
It's not rocket science	110
Jump the gun	111
Keep an eye on	112
Keep (something) under one's hat	113
Keep the faith	114
Keep your fingers crossed	115
Keep your head above water	116
Keep/hold your cards close to your chest	117
Kill two birds with one stone	118
Knock on wood	119

Angol idiómamutató

Idióma	Oldal
Learn the ropes	120
Leave no stone unturned	121
Leave someone high and dry	122
Let sleeping dogs lie	123
Let the cat out of the bag	124
Let your hair down	125
Life in the fast lane	126
Look on the bright side	127
Lose your head	128
Lose your touch	129
Make a long story short	130
Make a mountain out of a molehill	131
Make up your mind	132
Miss the boat	133
Money talks	134
No pain, no gain	135
No strings attached	136
Not my cup of tea	137
On cloud nine	138
On the line	139
On the rocks	140

Angol idiómamutató

Idióma	Oldal
On the same page	141
On thin ice	142
On top of the world	143
Once and for all	144
Once in a blue moon	145
One way or another	146
Out of the blue	147
Out of the woods	148
Out of touch	149
Paint the town red	150
Play possum	151
Play with fire	152
Poker face	153
Pull someone's leg	154
Pull yourself together	155
Put all your eggs in one basket	156
Put your foot in your mouth	157
Put your money where your mouth is	158
Put yourself in someone's shoes	159
Raise the bar	160
Raise the roof	161

Angol idiómamutató

Idióma	Oldal
Read between the lines	162
Rock the boat	163
Roll with the punches	164
Rumour/Rumor has it (that)...	165
Save your breath	166
Saved by the bell	167
See eye to eye	168
Show your true colours	169
Sit on the fence	170
Sleep like a log	171
Sparks fly	172
Speak of the devil	173
Spill the beans	174
Steal the show	175
Stick to your guns	176
Take a bow	177
Take it easy	178
Take it or leave it	179
Take someone's breath away	180
Take the bull by the horns	181
Take the plunge	182

Angol idiómamutató

Idióma	Oldal
The ball is in your court	183
The best of both worlds	184
The blind leading the blind	185
The die is cast	186
The elephant in the room	187
The end of the line	188
The green-eyed monster	189
The last straw	190
The salt of the earth	191
The show must go on	192
The sky's the limit	193
The tip of the iceberg	194
The writing is on the wall	195
Think outside the box	196
Through thick and thin	197
Throw caution to the wind/winds	198
Throw in the towel	199
Throw someone under the bus	200
Time flies	201
Turn a blind eye	202
Turn back the clock	203

Angol idiómamutató

Idióma	Oldal
Turn the tables	204
Turn the tide	205
Two can play at that game	206
Under someone's thumb	207
Under the weather	208
Walk on air	209
Walk/be on eggshells	210
Walls have ears	211
Water under the bridge	212
Wear your heart on your sleeve	213
When pigs fly	214
Work like a dog	215
You can't judge a book by its cover	216

Forrásjegyzetek

Hogyan olvasd a történeti megjegyzéseket?

A szótári jelentés ellenőrzése nem bizonyítja az eredetet. A „nem igazolt” megjelölés azt jelenti, hogy itt nincs közölt történeti bizonyíték. A következő tételek konkrét állításokhoz adnak visszakereshető forrást. A címekre kattintva a hivatkozott dokumentum nyílik meg.

53. Cry me a river – 69. oldal

Michael Owen: Cry Me a River – Julie London (1955). Library of Congress, National Recording Preservation Board, 3 oldal. A tanulmány Julie London felvételét és annak 1955-ös megjelenését dokumentálja; az idióma legelső használatát nem állapítja meg.

53. Cry me a river – szerzői visszaemlékezés

Paul Leslie: Episode 386 – Arthur Hamilton. Interjú a dalszerzővel a The Paul Leslie Hour oldalán. Hamilton felidézi a cím születését. Ez szerzői visszaemlékezés, nem az idióma teljes történetének bizonyítása.

57. Cut to the chase – 73. oldal

Merriam-Webster: cut to the chase, szótári szócikk; First Known Use és etimológiai megjegyzés. A megadott első ismert használat 1955. A közlés a szótár dokumentált adatát jelenti, nem minden korábbi előfordulás kizárását.

66. Get cold feet – 82. oldal

Merriam-Webster: cold feet, szótári szócikk, First Known Use: 1893. A dátum az angol fordulat dokumentált használatára vonatkozik; egy szemléletes eredetmagyarázatot önmagában nem igazol.

167. The ball is in your court – 183. oldal

MIT International Students Office: The ball is in [someone’s] court.
Az ismertető pályajátékokhoz, köztük a teniszhez kapcsolja a kifejezést.
Az első átvitt értelmű használatra nem ad korabeli idézetet vagy évszámot.
Ellenőrizve: 2026. szeptember 23.

Kiegészítő kiejtési jelmagyarázat

A jeleket példaszavakon keresztül érdemes megtanulni. Az alábbi kulcs a brit és amerikai átírás olvasását segíti; a hangokat a szótár hangmintáival is vesd össze.

Magánhangzók		Mássalhangzók	
iː	see	p	pen
ɪ	sit	b	bag
e	bed	t	ten
æ	cat	d	dog
ɑː	father	k	cat
ɒ	hot (UK)	g	go
ɔː	law (UK)	f	fine
ʊ	book	v	very
uː	food	θ	think
ʌ	cup	ð	this
ɜː	bird (UK)	s	sun
ə	about	z	zoo
ɚ	teacher (US)	ʃ	ship
ɝː	bird (US)	ʒ	vision
eɪ	day	h	hat
aɪ	time	tʃ	chair
ɔɪ	boy	dʒ	job
əʊ	go (UK)	m	man
oʊ	go (US)	n	no
aʊ	now	ŋ	sing
ɪə	near (UK)	l	leg
eə	care (UK)	r	red
ʊə	pure (UK)	j	yes
i	happy	w	wet
		ɾ̃	cutting (US)

A / / jelek az átírást határolják. A pont szótaghatárt jelöl.

A zárójeles hang elhagyható; hangsúlyjelek: ˈ ˌ fő- / mellékhangsúly

Hangminták: Cambridge Dictionary – Help / Pronunciation symbols.

Az amerikai t változata: rövid, d-szerű hang (pl. cutting).

Zenei forrásjegyzék

A szócikkszám a 200-as főlistára utal. Az év a hivatkozott adatlap dalhoz rendelt éve; újrakiadás vagy válogatás esetén eltérhet a kiadvány évétől, és nem mindenütt az első megjelenés éve. A kiadás megnevezése és a kattintható forrás együtt azonosítja a felvételt. A címben jelzett koncert-, remix- vagy újrafelvett változatot külön kell kezelni. Ellenőrzés: 2026. szeptember 23.

1. Bryan Adams – Blessing in Disguise
Év: 2004. Kiadás: Room Service.
Forrás: Apple Music; song: 1582710418. Szócikk: 17. oldal.

2. These Hearts – Dime a Dozen
Év: 2011. Kiadás: Forever Ended Yesterday.
Forrás: victoryrecords.bandcamp.com / dime-a-dozen. Szócikk: 18. oldal.

3. Roxette – Piece of Cake
Év: 2020. Kiadás: Piece Of Cake - Single.
Forrás: Apple Music; song: 1536780964. Szócikk: 19. oldal.

4. Bob Dylan – Like a Rolling Stone
Év: 1965. Kiadás: The Essential Bob Dylan (Revised Edition).
Forrás: Apple Music; song: 834450817. Szócikk: 20. oldal.

5. Ozzy Osbourne – Shot in the Dark
Év: 1986. Kiadás: The Ultimate Sin.
Forrás: Apple Music; song: 158711416. Szócikk: 21. oldal.

6. The Fortunes – Storm in a Teacup
Év: 1972. Kiadás: Storm In A Teacup.
Forrás: Apple Music; song: 1475819854. Szócikk: 22. oldal.

7. Eurythmics – Thorn in My Side
Év: 1986. Kiadás: Ultimate Collection (Remastered).
Forrás: Apple Music; song: 303097875. Szócikk: 23. oldal.

Zenei forrásjegyzék

8. Steel Pulse – Wild Goose Chase
Év: 1984. Kiadás: Earth Crisis.
Forrás: Apple Music; song: 1124262564. Szócikk: 24. oldal.

9. Set It Off – Wolf in Sheep's Clothing (feat. William Beckett)
Év: 2014. Kiadás: Duality.
Forrás: Apple Music; song: 911196661. Szócikk: 25. oldal.

10. Bobby Darin – Actions Speak Louder Than Words
Év: 1958. Kiadás: Beyond the Sea.
Forrás: Apple Music; song: 1179374955. Szócikk: 26. oldal.

11. Rationale – Fuel to the Fire
Év: 2015. Kiadás: Fuel to the Fire - EP.
Forrás: Apple Music; song: 1037584971. Szócikk: 27. oldal.

12. boygenius – Salt in the Wound
Év: 2018. Kiadás: Boygenius - EP.
Forrás: Apple Music; song: 1586498108. Szócikk: 28. oldal.

13. Phil Collins – Against All Odds (Take a Look At Me Now)
Év: 1984. Kiadás: Against All Odds (Original Motion Picture Soundtrack).
Forrás: Apple Music; song: 320264177. Szócikk: 29. oldal.

14. Tinashe – All Hands on Deck
Év: 2014. Kiadás: Aquarius.
Forrás: Apple Music; song: 911472264. Szócikk: 30. oldal.

15. Aerosmith – Back in the Saddle
Év: 1976. Kiadás: Greatest Hits (Deluxe).
Forrás: Apple Music; song: 1704953992. Szócikk: 31. oldal.

16. Matty Mullins – Back to Square One
Év: 2014. Kiadás: Matty Mullins.
Forrás: Apple Music; song: 1675499432. Szócikk: 32. oldal.

Zenei forrásjegyzék

17. Leo Sayer – Voice in My Head
Év: 2004. Kiadás: Voice in My Head.
Forrás: Apple Music; album: 1451493717. Szócikk: 33. oldal.

18. Taylor Swift – Bad Blood
Év: 2014. Kiadás: 1989 (Big Machine Radio Release Special).
Forrás: Apple Music; song: 1445765905. Szócikk: 34. oldal.

19. Jimmy Buffett – Clichés
Év: 1976. Kiadás: Havana Daydreamin'.
Forrás: Amazon Music; azonosító: B000W18ZX6. Szócikk: 35. oldal.

20. Don Woody – You're Barking Up the Wrong Tree
Év: 2020. Kiadás: Teenage Boogie – A Rockabilly Attack (válogatás).
Forrás: Spotify; dal: 2fFwaoaeeM7Gn3fzVLY9pD. Szócikk: 36. oldal.

21. Adele – Right As Rain
Év: 2008. Kiadás: 19.
Forrás: Apple Music; song: 1545382966. Szócikk: 37. oldal.

22. The Rolling Stones – Rock and a Hard Place
Év: 1989. Kiadás: Honk (Deluxe Edition).
Forrás: Apple Music; song: 1454660739. Szócikk: 38. oldal.

23. Jackson Browne – Running on Empty (Remastered)
Év: 1977. Kiadás: Running on Empty (Remastered).
Forrás: Apple Music; song: 1466749712. Szócikk: 39. oldal.

24. AC/DC – Beating Around the Bush
Év: 1979. Kiadás: Highway to Hell.
Forrás: www.acdc.com – a kiadvány adatlapja. Szócikk: 40. oldal.

25. Bon Jovi – Bed of Roses
Év: 1992. Kiadás: Keep the Faith.
Forrás: Apple Music; song: 1440826868. Szócikk: 41. oldal.

Zenei forrásjegyzék

26. Charlie Rich – Behind Closed Doors
Év: 1974. Kiadás: The Silver Fox.
Forrás: Apple Music; song: 1467245589. Szócikk: 42. oldal.

27. Lennon Stella – Bend Over Backwards
Év: 2020. Kiadás: Three. Two. One.
Forrás: Apple Music; song: 1501263096. Szócikk: 43. oldal.

28. CeeLo Green – Better Late Than Never
Év: 2015. Kiadás: Heart Blanche.
Forrás: Apple Music; song: 1041585210. Szócikk: 44. oldal.

29. Alanis Morissette – You Learn
Év: 2005. Kiadás: Top Pop.
Forrás: Apple Music; song: 1224649946. Szócikk: 45. oldal.

30. Motörhead – Bite the Bullet
Év: 1980. Kiadás: Ace of Spades.
Forrás: Apple Music; song: 1614257350. Szócikk: 46. oldal.

31. Queen – Another One Bites the Dust
Év: 1980. Kiadás: The Game.
Forrás: QueenOnline – The Game: 44 Years On. Szócikk: 47. oldal.

32. Jamiroquai – Blow Your Mind
Év: 1993. Kiadás: Chillout Songs.
Forrás: Apple Music; song: 1675541501. Szócikk: 48. oldal.

33. The Producers szereplőgárdája – You Never Say Good Luck on Opening Night
Kiadás éve: 2005. The Producers – Original Motion Picture Soundtrack.
Forrás: Free Library of Philadelphia; 1541298. Szócikk: 49. oldal.

Zenei forrásjegyzék

34. Michael Jackson – You Can't Win
Év: 1978. Kiadás: The Wiz – Original Motion Picture Soundtrack.
Forrás: Apple Music; song: 1440874515. Szócikk: 50. oldal.

35. ScHoolboy Q – Break the Bank
Év: 2014. Kiadás: Oxymoron.
Forrás: Apple Music; song: 1440864161. Szócikk: 51. oldal.

36. Britney Spears – Break the Ice (Remastered)
Év: 2007. Kiadás: The Essential Britney Spears.
Forrás: Apple Music; song: 686780574. Szócikk: 52. oldal.

37. Saint Asonia – Break the Mold
Év: 2022. Kiadás: Extrovert - EP.
Forrás: Apple Music; song: 1676678250. Szócikk: 53. oldal.

38. Barbara Mandrell – The Midnight Oil
Év: 1973. Kiadás: The Essential Barbara Mandrell - The Columbia and Epic Years.
Forrás: Apple Music; song: 1604443702. Szócikk: 54. oldal.

39. Pink Floyd – Burning Bridges
Év: 1972. Kiadás: Obscured By Clouds.
Forrás: Apple Music; song: 1065975353. Szócikk: 55. oldal.

40. Lagwagon – Bury the Hatchet
Év: 1992. Kiadás: Duh (Reissue).
Forrás: Apple Music; song: 473113392. Szócikk: 56. oldal.

41. Tracy Chapman – Unsung Psalm
Év: 2000. Kiadás: Telling Stories.
Forrás: Apple Music; song: 293102804. Szócikk: 57. oldal.

42. Megadeth – Skin o' My Teeth
Év: 1992. Kiadás: Countdown to Extinction (Twentieth Anniversary).
Forrás: Apple Music; song: 721227422. Szócikk: 58. oldal.

Zenei forrásjegyzék

43. Zac & George – Call It a Day
Év: 2023. Kiadás: Call It a Day - Single.
Forrás: Apple Music; song: 1711715502. Szócikk: 59. oldal.

44. Girls Aloud – Call the Shots
Év: 2007. Kiadás: Tangled Up.
Forrás: Apple Music; song: 1014787934. Szócikk: 60. oldal.

45. Jon Cleary – Caught Red Handed
Év: 2004. Kiadás: Pin Your Spin.
Forrás: Apple Music; song: 264586305. Szócikk: 61. oldal.

46. Cyndi Lauper – Change of Heart
Év: 1986. Kiadás: True Colors (35th Anniversary Edition).
Forrás: Apple Music; song: 1589974000. Szócikk: 62. oldal.

47. Ray Charles – Come Rain or Come Shine
Év: 1959. Kiadás: The Genius!
Forrás: Apple Music; song: 266611200. Szócikk: 63. oldal.

48. The Pussycat Dolls – Whatchamacallit
Év: 2008. Kiadás: Doll Domination.
Forrás: Apple Music; song: 1450065792. Szócikk: 64. oldal.

49. The Clash – Midnight to Stevens (Outtake)
Év: 2013. Kiadás: Sound System (újrakiadás).
Forrás: www.legacyrecordings.com – a kiadvány adatlapja. Szócikk: 65. oldal.

50. Eighth Wonder – Cross My Heart
Év: 1988. Kiadás: Fearless.
Forrás: Apple Music; song: 824810141. Szócikk: 66. oldal.

51. Home Free – Cross That Bridge
Év: 2019. Kiadás: Dive Bar Saints.
Forrás: Spotify; dal: 60yZZFnGxacJhh7n0mTlYF. Szócikk: 67. oldal.

Zenei forrásjegyzék

52. John Legend – Cross the Line
Év: 2008. Kiadás: Evolver.
Forrás: Apple Music; song: 292767858. Szócikk: 68. oldal.

53. Julie London – Cry Me a River
Év: 1955. Kiadás: Julie Is Her Name.
Forrás: Apple Music; song: 716358233. Szócikk: 69. oldal.

53. Justin Timberlake – Cry Me a River
Év: 2002. Kiadás: Nickelodeon Kids' Choice, Vol. 3.
Forrás: Apple Music; song: 1005686829. Szócikk: 69. oldal.

54. Gloria Estefan – Cuts Both Ways
Év: 2020. Kiadás: BRAZIL305.
Forrás: Apple Music; song: 1524378643. Szócikk: 70. oldal.

55. Write Out Loud; Taylor Louderman és Joriah Kwamé – Little Miss Perfect (feat. Taylor Louderman & Joriah Kwamé)
Év: 2019. Kiadás: Write Out Loud 2019 - EP.
Forrás: Apple Music; song: 1776425938. Szócikk: 71. oldal.

56. Paul McCartney, Dave Grohl, Krist Novoselic és Pat Smear – Cut Me Some Slack
Év: 2013. Kiadás: Sound City - Real to Reel.
Forrás: Apple Music; song: 585813126. Szócikk: 72. oldal.

57. Rush – Cut to the Chase
Év: 1993. Kiadás: Counterparts (Remastered).
Forrás: Apple Music; song: 642211705. Szócikk: 73. oldal.

58. Katy Perry – Dark Horse (feat. Juicy J)
Év: 2013. Kiadás: Dark Horse (feat. Juicy J) [Deluxe Single] - Single.
Forrás: Apple Music; song: 1446859752. Szócikk: 74. oldal.

Zenei forrásjegyzék

59. Matthew Johnson – Cry Over Spilled Milk
Év: 2025. Kiadás: Caffeinated Chaos.
Forrás: Amazon Music; azonosító: B0FV2Q5JKW. Szócikk: 75. oldal.

60. Aerosmith – Draw the Line
Év: 1977. Kiadás: Draw the Line.
Forrás: Apple Music; song: 1658644646. Szócikk: 76. oldal.

61. Queen – Bohemian Rhapsody
Év: 1975. Kiadás: A Night at the Opera.
Forrás: QueenOnline – A Night at the Opera: 50 Years On. Szócikk: 77. oldal.

62. Kamelot – Under Grey Skies
Év: 2015. Kiadás: Haven.
Forrás: Apple Music; song: 1184720714. Szócikk: 78. oldal.

63. Stereophonics – Every Dog Has Its Day
Év: 2022. Kiadás: Oochya!
Forrás: Apple Music; song: 1583065420. Szócikk: 79. oldal.

64. Rem Siman – Face the Music
Év: 2024. Kiadás: Nocturnal 012 - Single.
Forrás: Apple Music; song: 1747951514. Szócikk: 80. oldal.

65. Metallica – Fight Fire with Fire
Év: 1984. Kiadás: Ride the Lightning (Deluxe Edition).
Forrás: Apple Music; song: 1103055900. Szócikk: 81. oldal.

66. Haley Smalls – Cold Feet
Év: 2025. Kiadás: The Cure IV.
Forrás: Apple Music; song: 1891139231. Szócikk: 82. oldal.

67. Sabrina Carpenter – Skin
Év: 2021. Kiadás: doing my skincare.
Forrás: Apple Music; song: 1804213568. Szócikk: 83. oldal.

Zenei forrásjegyzék

68. Queen Naija – Medicine
Év: 2018. Kiadás: Medicine - Single.
Forrás: Apple Music; song: 1392861274. Szócikk: 84. oldal.

69. Adele – Cold Shoulder
Év: 2008. Kiadás: Cold Shoulder (kislemez).
Forrás: shop.xlrecordings.com – a kiadvány adatlapja. Szócikk: 85. oldal.

70. Bon Jovi – You Give Love a Bad Name
Év: 1986. Kiadás: Slippery When Wet.
Forrás: Apple Music; song: 1422954999. Szócikk: 86. oldal.

71. Bad Religion – Against the Grain
Év: 1990. Kiadás: All Ages.
Forrás: Apple Music; song: 1485035174. Szócikk: 87. oldal.

72. John Lennon – Cold Turkey (Single Version)
Év: 1969. Kiadás: Signature Box (Remastered).
Forrás: Apple Music; song: 721282778. Szócikk: 88. oldal.

73. Laura Pausini – The Extra Mile
Év: 2000. Kiadás: Entre tú y mil mares.
Forrás: AllMusic; albumazonosító: mw0000094933. Szócikk: 89. oldal.

74. Emil Bulls – Nothing in This World
Év: 2009. Kiadás: Phoenix.
Forrás: Apple Music; song: 976555898. Szócikk: 90. oldal.

75. Coldplay – Up in Flames
Év: 2011. Kiadás: Mylo Xyloto.
Forrás: Apple Music; song: 726373217. Szócikk: 91. oldal.

76. Queens of the Stone Age – Go With the Flow
Év: 2002. Kiadás: Rock For The Ages.
Forrás: Apple Music; song: 1706929813. Szócikk: 92. oldal.

Zenei forrásjegyzék

77. Fleetwood Mac – Go Your Own Way
Év: 1977. Kiadás: Greatest Hits.
Forrás: Apple Music; song: 202271971. Szócikk: 93. oldal.

78. Neil Young – Heart of Gold
Év: 1972. Kiadás: Decade.
Forrás: Apple Music; song: 1247653303. Szócikk: 94. oldal.

79. The Rolling Stones – Heart of Stone
Év: 1964. Kiadás: Singles 1963-1965.
Forrás: Apple Music; song: 1442811736. Szócikk: 95. oldal.

80. Cage the Elephant – Back Against the Wall
Év: 2009. Kiadás: Back Against the Wall (kislemez).
Forrás: Apple Music; album: 337784089. Szócikk: 96. oldal.

81. Tears for Fears – Head over Heels
Év: 1985. Kiadás: Songs From the Big Chair (Super Deluxe Version).
Forrás: Apple Music; song: 1440825700. Szócikk: 97. oldal.

81. ABBA – Head over Heels
Év: 1981. Kiadás: Fuera malas energías.
Forrás: Apple Music; song: 1704255715. Szócikk: 97. oldal.

82. Marvin Gaye – I Heard It Through the Grapevine
Év: 1968. Kiadás: Gold: Marvin Gaye.
Forrás: Apple Music; song: 1442022115. Szócikk: 98. oldal.

83. Face to Face – Keep Your Chin Up
Év: 2016. Kiadás: Protection.
Forrás: Apple Music; song: 1785261669. Szócikk: 99. oldal.

84. blink-182 – Quarantine
Év: 2020. Kiadás: Quarantine - Single.
Forrás: Apple Music; song: 1525755889. Szócikk: 100. oldal.

Zenei forrásjegyzék

85. Arabesque – Hit the Jackpot
Év: 1996. Kiadás: The Best of Vol. I.
Forrás: Apple Music; song: 199302060. Szócikk: 101. oldal.

86. Uriah Heep – Nail on the Head
Év: 2011. Kiadás: Into the Wild.
Forrás: www.uriah-heep.com – a kiadvány adatlapja. Szócikk: 102. oldal.

87. Ray Charles – Hit the Road Jack
Év: 1961. Kiadás: The Very Best of Jazz: 50 Unforgettable Tracks (Remastered).
Forrás: Apple Music; song: 539446936. Szócikk: 103. oldal.

88. Bob Dylan – Joey
Év: 1976. Kiadás: Desire.
Forrás: Apple Music; song: 181456244. Szócikk: 104. oldal.

89. The Beach Boys – Back Home
Év: 2013. Kiadás: Made In California (1962–2012).
Forrás: Apple Music; song: 1443004938. Szócikk: 105. oldal.

90. Pati Yang – Hold Your Horses
Év: 2011. Kiadás: Wires and Sparks.
Forrás: Apple Music; song: 1001098414. Szócikk: 106. oldal.

91. Level 42 – Hot Water
Év: 1989. Kiadás: Level Best.
Forrás: Apple Music; song: 1440653460. Szócikk: 107. oldal.

92. The Staves – In the Long Run
Év: 2012. Kiadás: Dead & Born & Grown.
Forrás: Apple Music; song: 574887709. Szócikk: 108. oldal.

93. Toro y Moi – The Loop
Év: 2022. Kiadás: MAHAL.
Forrás: Apple Music; song: 1601859075. Szócikk: 109. oldal.

Zenei forrásjegyzék

94. vaultboy – rocket science
Év: 2021. Kiadás: vaultboy EP - EP.
Forrás: Apple Music; song: 1853610170. Szócikk: 110. oldal.

95. Halestorm – Jump the Gun
Év: 2015. Kiadás: Into the Wild Life (Deluxe).
Forrás: Spotify; album: 6JPjpEJBxT0HN71TAEohZ0. Szócikk: 111. oldal.

96. ABBA – Keep an Eye on Dan
Év: 2021. Kiadás: Voyage.
Forrás: Apple Music; song: 1583785414. Szócikk: 112. oldal.

97. Joss Stone – Way Oh
Év: 2015. Kiadás: Water for Your Soul.
Forrás: Apple Music; song: 1168908370. Szócikk: 113. oldal.

98. Bon Jovi – Keep the Faith
Év: 1992. Kiadás: Keep the Faith.
Forrás: Apple Music; song: 1440826861. Szócikk: 114. oldal.

99. Silversun Pickups – Latchkey Kids
Év: 2015. Kiadás: Better Nature.
Forrás: Apple Music; song: 1018026974. Szócikk: 115. oldal.

100. Avril Lavigne – Head Above Water
Év: 2018. Kiadás: Head Above Water.
Forrás: Apple Music; song: 1445138197. Szócikk: 116. oldal.

101. Precious Pepala – My Eyes Only
Év: 2022. Kiadás: My Eyes Only (kislemez).
Forrás: Spotify; dal: 2iD1Ogu3Mck9MuMKIgIBVG. Szócikk: 117. oldal.

102. Patrick Page és Tituss Burgess – Two Birds with One Stone
Év: 2023. Kiadás: Schmigadoon! Season 2 (sorozatzene).
Forrás: Apple Music; song: 1683391411. Szócikk: 118. oldal.

Zenei forrásjegyzék

103. Eddie Floyd – Knock on Wood
Év: 1967. Kiadás: 60's Soul Classics.
Forrás: Apple Music; song: 1177686993. Szócikk: 119. oldal.

104. Demi Lovato – So Far So Great (Theme Song to Sonny with a Chance)
Év: 2009. Kiadás: Disney 2000s, Vol. 3: Disney Channel Theme Songs.
Forrás: Apple Music; song: 1771715247. Szócikk: 120. oldal.

105. Europe – No Stone Unturned
Év: 2009. Kiadás: Last Look At Eden (Bonus Track Edition).
Forrás: Apple Music; song: 329078746. Szócikk: 121. oldal.

106. Radiohead – High and Dry
Év: 1995. Kiadás: High & Dry / Planet Telex - EP.
Forrás: Apple Music; song: 1112408820. Szócikk: 122. oldal.

107. Lucky Dube – Sleeping Dogs
Év: 2001. Kiadás: Soul Taker.
Forrás: Apple Music; song: 1629276303. Szócikk: 123. oldal.

108. Mustard Plug – Your Secret
Év: 2002. Kiadás: Yellow No. 5.
Forrás: Apple Music; song: 487583499. Szócikk: 124. oldal.

109. MAGIC! – Let Your Hair Down
Év: 2014. Kiadás: Don't Kill the Magic.
Forrás: Apple Music; song: 881629105. Szócikk: 125. oldal.

109. The Temptations – Let Your Hair Down
Év: 1973. Kiadás: Motown: The Complete No. 1's.
Forrás: Apple Music; song: 1464881698. Szócikk: 125. oldal.

110. Eagles – Life in the Fast Lane
Év: 1976. Kiadás: The Studio Albums 1972-1979.
Forrás: Apple Music; song: 635788946. Szócikk: 126. oldal.

Zenei forrásjegyzék

111. Monty Python – Always Look On the Bright Side of Life (The Unofficial England Football Anthem)
Év: 1991. Kiadás: Always Look On the Bright Side of Life (The Unofficial England Football Anthem) - Single.
Forrás: Apple Music; song: 1445292800. Szócikk: 127. oldal.

112. Queen – Don't Lose Your Head
Év: 1986. Kiadás: A Kind of Magic.
Forrás: Spotify; album: 2CtjlCopig2ciZHEBIoZ4r. Szócikk: 128. oldal.

113. The Rolling Stones – Losing My Touch (Remastered 2023)
Év: 2002. Kiadás: Forty Licks.
Forrás: Apple Music; song: 1706523076. Szócikk: 129. oldal.

114. Spandau Ballet – To Cut a Long Story Short
Év: 1980. Kiadás: To Cut A Long Story Short - Single.
Forrás: Apple Music; song: 1619047812. Szócikk: 130. oldal.

115. Villagers – Mountain out of a Molehill
Év: 2024. Kiadás: Mountain out of a Molehill / A Matter of Taste - Single.
Forrás: Apple Music; song: 1778675597. Szócikk: 131. oldal.

116. Bryan Adams – Make Up Your Mind
Év: 2025. Kiadás: Roll With The Punches.
Forrás: Apple Music; song: 1811462354. Szócikk: 132. oldal.

117. Modest Mouse – Missed the Boat
Év: 2007. Kiadás: We Were Dead Before the Ship Even Sank.
Forrás: Apple Music; song: 216545935. Szócikk: 133. oldal.

118. AC/DC – Moneytalks
Év: 1990. Kiadás: The Razors Edge.
Forrás: Apple Music; song: 574051551. Szócikk: 134. oldal.

Zenei forrásjegyzék

119. Scorpions – No Pain No Gain
Év: 1993. Kiadás: Face the Heat.
Forrás: Apple Music; song: 1443719212. Szócikk: 135. oldal.

120. *NSYNC – No Strings Attached
Év: 2000. Kiadás: No Strings Attached.
Forrás: Apple Music; album: 303171298. Szócikk: 136. oldal.

121. Kacey Musgraves – Cup of Tea
Év: 2015. Kiadás: Pageant Material.
Forrás: Apple Music; song: 1440873568. Szócikk: 137. oldal.

122. The Temptations – Cloud Nine
Év: 1968. Kiadás: Hitsville: The Making of Motown (Original Motion Picture Soundtrack).
Forrás: Apple Music; song: 1475818437. Szócikk: 138. oldal.

123. Michael Jackson – On the Line
Év: 2008. Kiadás: 2008-as digitális kiadás.
Forrás: Spotify; dal: 36pOdHUIJLpctAiUJ1WwoM. Szócikk: 139. oldal.

124. Neil Diamond – Love On the Rocks (From "The Jazz Singer" Soundtrack)
Év: 1980. Kiadás: All-Time Greatest Hits.
Forrás: Apple Music; song: 1445667942. Szócikk: 140. oldal.

125. DI-RECT – You & I
Év: 2014. Kiadás: Daydreams in a Blackout.
Forrás: Apple Music; song: 1443262559. Szócikk: 141. oldal.

126. Yoko Ono – Walking on Thin Ice
Év: 1981. Kiadás: Eredeti kislemez; az adatlap borítójegyzetei alapján.
Forrás: www.johnlennon.com – a kiadvány adatlapja. Szócikk: 142. oldal.

Zenei forrásjegyzék

127. Imagine Dragons – On Top of the World
Év: 2012. Kiadás: Throwback Summer Hits.
Forrás: Apple Music; song: 1630047274. Szócikk: 143. oldal.

128. Lauren Daigle – Once and for All
Év: 2015. Kiadás: How Can It Be.
Forrás: Apple Music; song: 1560656308. Szócikk: 144. oldal.

129. Earl Thomas Conley – Once in a Blue Moon
Év: 1985. Kiadás: Earl Thomas Conley: 16 Biggest Hits.
Forrás: Apple Music; song: 303099360. Szócikk: 145. oldal.

130. Blondie – One Way or Another
Év: 1978. Kiadás: Catchy Tunes Of The Past, Vol. 8.
Forrás: Apple Music; song: 1688287944. Szócikk: 146. oldal.

131. Debbie Gibson – Out of the Blue
Év: 1987. Kiadás: Out of the Blue.
Forrás: debbiegibsonofficial.com – a kiadvány adatlapja. Szócikk: 147. oldal.

132. Taylor Swift – Out of the Woods
Év: 2014. Kiadás: 1989 (Big Machine Radio Release Special).
Forrás: Apple Music; song: 1445765894. Szócikk: 148. oldal.

133. Daryl Hall & John Oates – Out of Touch
Év: 1984. Kiadás: Big Bam Boom.
Forrás: Apple Music; song: 298385296. Szócikk: 149. oldal.

134. Doja Cat – Paint the Town Red
Év: 2023. Kiadás: Paint The Town Red - Single.
Forrás: Apple Music; song: 1699832214. Szócikk: 150. oldal.

135. Carly Simon – Playing Possum
Év: 1975. Kiadás: Playing Possum.
Forrás: www.carlysimon.com – a kiadvány adatlapja. Szócikk: 151. oldal.

Zenei forrásjegyzék

136. The Rolling Stones – Play with Fire
Év: 1965. Kiadás: Singles 1963-1965.
Forrás: Apple Music; song: 1442811758. Szócikk: 152. oldal.

137. Lady Gaga – Poker Face
Év: 2008. Kiadás: Party Hymnen 2023.
Forrás: Apple Music; song: 1709529207. Szócikk: 153. oldal.

138. KALEO – Fool
Év: 2013. Kiadás: Kaleo.
Forrás: Apple Music; album: 1623114315. Szócikk: 154. oldal.

139. Shinedown – BLACK SOUL
Év: 2018. Kiadás: ATTENTION ATTENTION.
Forrás: Apple Music; song: 1352572890. Szócikk: 155. oldal.

140. Fred Astaire – I'm Putting All My Eggs in One Basket
Év: 1936. Kiadás: Top Hat: Hits from Hollywood.
Forrás: Apple Music; song: 186405916. Szócikk: 156. oldal.

141. Green Day – Walking Alone
Év: 1997. Kiadás: Nimrod (25th Anniversary Edition).
Forrás: Apple Music; song: 1649631206. Szócikk: 157. oldal.

142. Jet – Put Your Money Where Your Mouth Is
Év: 2006. Kiadás: Shine On (Bonus Track Version).
Forrás: Apple Music; song: 1778068540. Szócikk: 158. oldal.

143. Clint Black – Put Yourself in My Shoes
Év: 1990. Kiadás: Put Yourself In My Shoes.
Forrás: Apple Music; song: 345638871. Szócikk: 159. oldal.

144. Bonnie Anderson – Raise the Bar
Év: 2013. Kiadás: Raise the Bar (kislemez).
Forrás: Amazon Music; azonosító: B075G5DX91. Szócikk: 160. oldal.

Zenei forrásjegyzék

145. Public Enemy – Raise the Roof
Év: 1987. Kiadás: Yo! Bum Rush the Show.
Forrás: Apple Music; song: 1427782889. Szócikk: 161. oldal.

146. Carole King – Read Between the Lines
Év: 1982. Kiadás: Breaking Up Is Hard to Do.
Forrás: Apple Music; song: 1245652105. Szócikk: 162. oldal.

147. The Hues Corporation – Rock the Boat
Év: 1973. Kiadás: Freedom for the Stallion (Expanded Edition).
Forrás: Apple Music; song: 1131446775. Szócikk: 163. oldal.

148. Bryan Adams – Roll With the Punches
Év: 2025. Kiadás: Roll With the Punches (kislemez).
Forrás: Apple Music; album: 1791816743. Szócikk: 164. oldal.

149. Adele – Rumour Has It
Év: 2011. Kiadás: 21.
Forrás: Apple Music; song: 403037878. Szócikk: 165. oldal.

150. Black Oak County – Save Your Breath
Év: 2024. Kiadás: Save Your Breath (kislemez).
Forrás: Apple Music; album: 1723147331. Szócikk: 166. oldal.

151. Michael Damian – Saved by the Bell
Év: 1995. Kiadás: Saved by the Bell – Original TV Soundtrack.
Forrás: AllMusic; albumazonosító: mw0000644014. Szócikk: 167. oldal.

152. Joan Jett & The Blackhearts – Eye to Eye
Év: 1994. Kiadás: Pure and Simple.
Forrás: Apple Music; song: 268495879. Szócikk: 168. oldal.

153. Cyndi Lauper – True Colors
Év: 1986. Kiadás: Let The Canary Sing.
Forrás: Apple Music; song: 1743301457. Szócikk: 169. oldal.

Zenei forrásjegyzék

154. The Rolling Stones – Sittin' on a Fence
Év: 1967. Kiadás: Flowers.
Forrás: Apple Music; song: 1440796394. Szócikk: 170. oldal.

155. The Beatles – A Hard Day's Night
Év: 1964. Kiadás: A Hard Day's Night.
Forrás: www.thebeatles.com – a kiadvány adatlapja. Szócikk: 171. oldal.

156. Taylor Swift – Sparks Fly
Év: 2010. Kiadás: Speak Now (Big Machine Radio Release Special).
Forrás: Apple Music; song: 1445941815. Szócikk: 172. oldal.

157. Sonny Landreth – Speak of the Devil
Év: 1993. Kiadás: Outward Bound (a hivatkozott kiadás).
Forrás: Spotify; album: 6bzPmk9wizOm4I7dshyKwV. Szócikk: 173. oldal.

158. Miranda Lambert – It All Comes Out in the Wash
Év: 2019. Kiadás: Wildcard.
Forrás: Apple Music; song: 1500824509. Szócikk: 174. oldal.

159. Lauv – Steal the Show
Év: 2023. Kiadás: Elemental (Original Motion Picture Soundtrack).
Forrás: Apple Music; song: 1699114322. Szócikk: 175. oldal.

160. Bon Jovi – Stick to Your Guns
Év: 1988. Kiadás: New Jersey.
Forrás: Apple Music; song: 1440827019. Szócikk: 176. oldal.

161. Rihanna – Take a Bow
Év: 2008. Kiadás: Good Girl Gone Bad: Reloaded.
Forrás: Apple Music; song: 1441154580. Szócikk: 177. oldal.

162. Eagles – Take It Easy
Év: 1972. Kiadás: The Studio Albums 1972-1979.
Forrás: Apple Music; song: 635788139. Szócikk: 178. oldal.

Zenei forrásjegyzék

163. The Strokes – Take It or Leave It
Év: 2001. Kiadás: Is This It.
Forrás: Apple Music; song: 266377177. Szócikk: 179. oldal.

164. Berlin – Take My Breath Away
Kiadás éve: 2011. Girls Just Want to Play Live! (koncertfelvétel).
Forrás: Apple Music; song: 473459643. Szócikk: 180. oldal.

165. Chad Brock – Lightning Does the Work
Év: 2000. Kiadás: 90s Country Music.
Forrás: Apple Music; song: 1754512062. Szócikk: 181. oldal.

166. Orchestra Heinz Kiessling – Take the Plunge
Év: 2001. Kiadás: Cafe Romantique.
Forrás: Apple Music; song: 1891912961. Szócikk: 182. oldal.

167. Liberty X – It's OK
Év: 2019. Kiadás: Dirty Cash (válogatás).
Forrás: Spotify; album: 6lqXhgz1sPk7gcqzklJa9q. Szócikk: 183. oldal.

168. Van Halen – Best of Both Worlds
Év: 1986. Kiadás: The Collection II.
Forrás: Apple Music; song: 1701190596. Szócikk: 184. oldal.

169. Mumford & Sons – Blind Leading the Blind
Év: 2019. Kiadás: Blind Leading the Blind (kislemez).
Forrás: Apple Music; song: 1483032047. Szócikk: 185. oldal.

170. Metallica – 72 Seasons
Év: 2023. Kiadás: 72 Seasons.
Forrás: Apple Music; song: 1655727058. Szócikk: 186. oldal.

171. Alexandra Burke – Elephant (feat. Erick Morillo)
Év: 2012. Kiadás: Heartbreak On Hold.
Forrás: Apple Music; song: 524338491. Szócikk: 187. oldal.

Zenei forrásjegyzék

172. Traveling Wilburys – End Of The Line (2016 Remaster)
Év: 1988. Kiadás: The Traveling Wilburys Collection (2016 Remaster).
Forrás: Apple Music; song: 1870611363. Szócikk: 188. oldal.

173. 10cc – Green Eyed Monster
Év: 1992. Kiadás: Meanwhile.
Forrás: Amazon Music; azonosító: B073LL76TJ. Szócikk: 189. oldal.

174. Taylor Swift – You're Not Sorry (Taylor's Version)
Év: 2021. Kiadás: Fearless (Taylor's Version): The Halfway Out The Door Chapter - EP.
Forrás: Apple Music; song: 1566423094. Szócikk: 190. oldal.

175. The Rolling Stones – Salt of the Earth
Év: 1968. Kiadás: Beggars Banquet (2018 Remaster).
Forrás: Apple Music; song: 1500643536. Szócikk: 191. oldal.

176. Queen – The Show Must Go On
Év: 1991. Kiadás: Bohemian Rhapsody (The Original Soundtrack).
Forrás: Apple Music; song: 6781027712. Szócikk: 192. oldal.

177. The Notorious B.I.G. – Sky's the Limit (feat. 112)
Év: 1997. Kiadás: Life After Death (2014 Remaster).
Forrás: Apple Music; song: 906888524. Szócikk: 193. oldal.

178. Owl City – The Tip of the Iceberg
Év: 2009. Kiadás: Ocean Eyes.
Forrás: Apple Music; song: 1440783295. Szócikk: 194. oldal.

179. Iron Maiden – The Writing on the Wall
Év: 2021. Kiadás: Senjutsu.
Forrás: Apple Music; song: 1891825980. Szócikk: 195. oldal.

Zenei forrásjegyzék

180. i-dle – Nxde
Év: 2022. Kiadás: I love - EP.
Forrás: Apple Music; song: 1802482389. Szócikk: 196. oldal.

181. LANY – Thick and Thin
Év: 2018. Kiadás: Malibu Nights.
Forrás: Apple Music; song: 1435482177. Szócikk: 197. oldal.

182. Becky Hill – Caution to the Wind
Év: 2014. Kiadás: Caution To the Wind - Single.
Forrás: Apple Music; song: 896619760. Szócikk: 198. oldal.

183. The Wldlfe – Towel
Év: 2018. Kiadás: I'm Not Worried Anymore, 2018.
Forrás: Apple Music; song: 1647940244. Szócikk: 199. oldal.

184. Willie Nelson – Me and You
Év: 2018. Kiadás: Last Man Standing.
Forrás: Apple Music; song: 1347373000. Szócikk: 200. oldal.

185. Porcupine Tree – Time Flies
Év: 2009. Kiadás: The Incident.
Forrás: Apple Music; song: 1532131588. Szócikk: 201. oldal.

186. Hunters & Collectors – Turn a Blind Eye
Év: 1998. Kiadás: Under One Roof (koncertfelvétel).
Forrás: Apple Music; song: 81162116. Szócikk: 202. oldal.

186. Anti-Flag – Turn a Blind Eye
Év: 2012. Kiadás: The General Strike.
Forrás: sideonedummy.bandcamp.com / turn-a-blind-eye. Szócikk: 202. oldal.

187. Johnny Hates Jazz – Turn Back the Clock
Év: 1987. Kiadás: Turn Back the Clock (remaszterelt kiadás).
Forrás: Apple Music; song: 714893718. Szócikk: 203. oldal.

Zenei forrásjegyzék

188. Adele – Turning Tables
Év: 2011. Kiadás: 21.
Forrás: Apple Music; song: 1544491235. Szócikk: 204. oldal.

189. Sylver – Turn the Tide
Év: 2001. Kiadás: Summer Hitz: Throwback (7).
Forrás: Apple Music; song: 1621295945. Szócikk: 205. oldal.

190. Bobby Brown – Two Can Play That Game
Év: 2009. Kiadás: Gold.
Forrás: Apple Music; song: 1452867662. Szócikk: 206. oldal.

191. The Rolling Stones – Under My Thumb
Év: 1966. Kiadás: Forty Licks.
Forrás: Apple Music; song: 1706516416. Szócikk: 207. oldal.

192. KT Tunstall – Under the Weather
Év: 2004. Kiadás: Eye To the Telescope.
Forrás: Apple Music; song: 724693240. Szócikk: 208. oldal.

193. Katy Perry – Walking on Air
Év: 2013. Kiadás: PRISM (Deluxe Version).
Forrás: Apple Music; song: 1440819067. Szócikk: 209. oldal.

194. Esthero – Walking on Eggshells
Év: 2012. Kiadás: Everything Is Expensive.
Forrás: Apple Music; song: 570686725. Szócikk: 210. oldal.

195. Elvis Presley – The Walls Have Ears
Év: 1962. Kiadás: Girls! Girls! Girls! (Original Soundtrack).
Forrás: Apple Music; song: 948929706. Szócikk: 211. oldal.

196. Adele – Water Under the Bridge
Év: 2015. Kiadás: 25.
Forrás: Apple Music; song: 1544494722. Szócikk: 212. oldal.

Zenei forrásjegyzék

197. Gallagher & Lyle – Heart on My Sleeve
Év: 1976. Kiadás: Breakaway.
Forrás: Apple Music; song: 397625062. Szócikk: 213. oldal.

198. Hera Lainey (az adatlapon: Thomasin Grace) – When Pigs Fly
Év: 2020. Kiadás: Before the Storm.
Forrás: Apple Music; song: 1538308384. Szócikk: 214. oldal.

199. The Beatles – A Hard Day's Night
Év: 1964. Kiadás: A Hard Day's Night.
Forrás: www.thebeatles.com – a kiadvány adatlapja. Szócikk: 215. oldal.

200. Bo Diddley – You Can't Judge a Book by the Cover
Év: 1962. Kiadás: Gold (Single Version).
Forrás: Apple Music; song: 1461507315. Szócikk: 216. oldal.

A szerzőről

A kíváncsiságom a nyelvek iránt egy gyermekkori mondattal kezdődött:

– Nicht vor dem Kind. (Ne a gyerek előtt.) Amikor szüleim ezt mondták, tudtam, hogy valami fontosról beszélnek. Ilyenkor persze „óriásira nőttek a füleim": mindenáron meg akartam érteni azokat a szavakat, amelyeket nem nekem szántak. Talán ekkor kezdődött minden. Hivatásom során több nyelvvel is kapcsolatba kerültem, de az igazi fordulópontot egy amerikai utazás jelentette. Az első napokban az angol beszéd egyetlen összefüggő „züm-züm-züm" volt. Aztán egyszer csak meghallottam benne a szavakat. Nem sokkal később már a mondatokat is. Akkor értettem meg, hogy egy nyelvet nemcsak tanulni lehet – meg is kell élni. Azóta a nyelvek a hobbimmá váltak. Különösen az érdekel, hogyan születnek a szavak, a kifejezések és az idiómák, és miként tükrözik egy nép gondolkodását, történelmét és kultúráját. Ez a kíváncsiság hívta életre ezt a könyvet. Célom nem csupán az angol idiómák összegyűjtése volt, hanem az is, hogy segítsek megérteni a mögöttük rejlő képeket és történeteket, valamint megtalálni a hozzájuk legközelebb álló, természetes magyar megfelelőket. A könnyűzene különleges szerepet kapott ebben a munkában. Egy jól ismert dallam gyakran biztosabban őriz meg egy kifejezést, mint a puszta magolás. A zene ezért e könyvben nem egyszerű díszítés, hanem a megértés és a tanulás egyik eszköze. Remélem, hogy az olvasó is átéli majd a felfedezés örömét. Ha ez a könyv ehhez akár csak egy kis segítséget is nyújt, már elérte a célját.

Szakmai névjegy

Dr. Németh József

orvos, belgyógyász, nefrológus, gasztroenterológus

1977-ben szerzett orvosi diplomát a Pécsi Orvostudományi Egyetemen. Közel öt évtizedes pályája során belgyógyászként, nefrológusként és gasztroenterológusként dolgozott; szakmai munkájában a vesebetegek gyógyítása, a dialízis, valamint a belgyógyászati és gasztroenterológiai betegellátás kapott kiemelt szerepet. Osztályvezető főorvosként és orvosigazgató-helyettesként ma is részt vesz a betegellátásban és a kórházi vezetésben. Az Angol idiómák könyve a nyelvek, a szavak eredete és a kulturális összefüggések iránti több évtizedes érdeklődésének összegzése.

Köszönetnyilvánítás

E könyv megszületése sok ember szeretetének, támogatásának és biztatásának köszönhető. Mindenekelőtt feleségemnek és lányaimnak, Eszternek, Juditnak és Annának szeretnék köszönetet mondani türelmükért, biztatásukért és azért a gondos lektori munkáért, amellyel hozzájárultak a kézirat véglegesítéséhez. Külön szeretettel emlékezem Teri nénémre, akinek vendégszeretete és bátorítása közelebb vitt az angol nyelvhez és az amerikai kultúrához. Férjének, Ed Healynek is hálás vagyok; barátsága és támogatása mindmáig sokat jelent számomra. Köszönettel tartozom mindazoknak is, akik szótáraikkal, nyelvészeti kutatásaikkal és történeti forrásaikkal hozzájárultak ahhoz, hogy ez a könyv megbízható és hiteles lehessen. Végül neked is köszönöm, kedves Olvasó, hogy kezedbe vetted ezt a könyvet. Remélem, legalább akkora örömödet leled majd az angol idiómák világának felfedezésében, amekkora örömet nekem jelentett e könyv megírása.

Ezt a könyvet szeretettel ajánlom mindazoknak, akik hisznek abban, hogy egy nyelv megismerése egy másik kultúra megismerését is jelenti.

A Szerző

Zárszó

Egy nyelv tanulása nem ér véget azzal, hogy megtanuljuk a nyelvtani szabályokat és egyre több szót ismerünk. A nyelv akkor válik igazán élővé, amikor megértjük azokat a képeket, utalásokat és állandósult fordulatokat is, amelyekkel az anyanyelvi beszélők természetesen fejezik ki gondolataikat és érzéseiket.

E könyv kétszáz idiómája kétszáz kis ablakot nyit az angol nyelvre. Egy részük régi mesterségek, tengeri utazások, történelmi események, sportok, irodalmi művek vagy bibliai történetek emlékét őrzi. Más kifejezések eredete bizonytalan vagy vitatott, mégis természetes részei a mindennapi nyelvnek. Közös bennük, hogy jelentésük többet mond annál, mint amit az egyes szavak önmagukban elárulnak.

Nem véletlen, hogy a könyv központi képe a jéghegy. Ahogyan a jéghegy nagyobb része a felszín alatt rejtőzik, úgy az idiómák valódi jelentése is a kimondott szavak mögött található. A felszínen egy különös kép áll; alatta történet, kultúra, humor, tapasztalat és sajátos gondolkodásmód húzódik meg.

Az angol és a magyar kifejezések összevetése azt is megmutatja, hogy két nyelv ugyanazt az emberi tapasztalatot gyakran egészen eltérő képekkel fejezi ki. Máskor meglepően hasonló fordulatokat használunk. A jó fordítás ezért nem egyszerűen a szavak kicserélése, hanem a jelentés, a hangulat és a beszédhelyzet természetes átültetése egyik nyelvből a másikba.

A könnyűzenei kapcsolatok ugyanezt az élő nyelvet teszik hallhatóvá. Egy ismert dal önmagában nem magyarázza meg az idióma pontos jelentését és használatát, ritmusával, hangulatával és érzelmi környezetével mégis erős emlékezeti kapaszkodót adhat. Ha egy kifejezéshez dallam és személyes emlék is társul, könnyebben válhat a felismerésből aktív nyelvtudás.

A könyv utolsó oldala ezért nem a tanulás végét jelenti. Érdemes ezután tudatosabban figyelni a beszélgetésekben, filmekben, hírekben és dalokban felbukkanó fordulatokra. Egy korábban különösnek tűnő kifejezés egyszer csak ismerősen cseng majd, értelmet nyer a szövegkörnyezetben, és talán egy napon természetesen megjelenik saját nyelvhasználatunkban is.

Amikor ez megtörténik, az idióma többé nem megtanulandó adat, hanem az élő nyelvtudás része. A felszínen továbbra is ugyanazok a szavak maradnak, mögöttük azonban már felismerhetővé válik a kép, a történet és a kulturális háttér is.

Az utolsó oldal tehát nem a felfedezés vége, hanem egy újfajta figyelem kezdete. Az idiómák mögött rejlő képek és történetek megismerése közelebb vihet ahhoz, hogy egy nyelvet ne csupán használjunk, hanem az általa közvetített kultúrát és gondolkodásmódot is jobban megértsük.

A Kiadó

AZ ANGOL SZAVAKAT ÉRTED.

DE VAJON A KIFEJEZÉST IS?

200 IDIÓMA — MAGYAR SZEMMEL

Világos magyarázatok, természetes magyar megfelelők és életszerű példamondatok segítik a megértést. A használati tudnivalók és a gyakori tanulói hibák bemutatása a természetesebb angol beszédhez ad támpontot. Az eredetmagyarázatok jelzik, mi igazolható, és mi bizonytalan.

ANGOL IDIÓMÁK A KÖNNYŰZENÉBEN

Mind a 200 kifejezéshez zenei kapcsolat társul. Ismerős dalok adnak kapaszkodót ahhoz, hogy a tanult fordulatokat könnyebben lehessen felismerni és felidézni.

ÖT TEMATIKUS FÜGGELÉK

Az angol és a magyar kifejezések képei, az idiómák eredete, a tanulás módszerei és a zene segítik az elmélyülést. A keresést idióma-, előadó- és dalcímmutató könnyíti meg.

ÉRTSD A KÉPET.
TANULD MEG A FORDULATOT.
HASZNÁLD TERMÉSZETESEN.

Magyar Kultúra Emlékévek
MKE
Kiadó

Bruttó kiskereskedelmi ár:

5 000 Ft